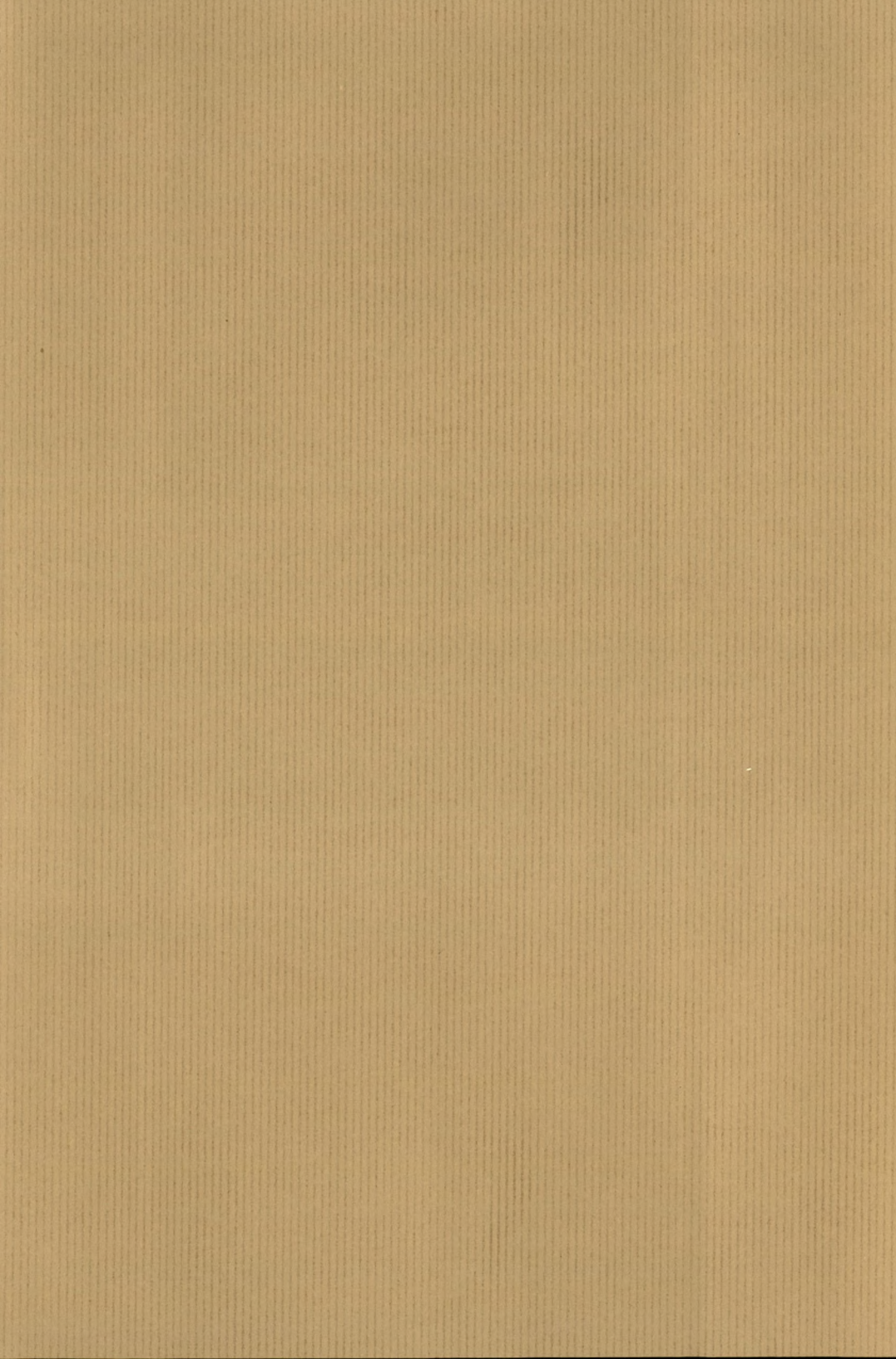
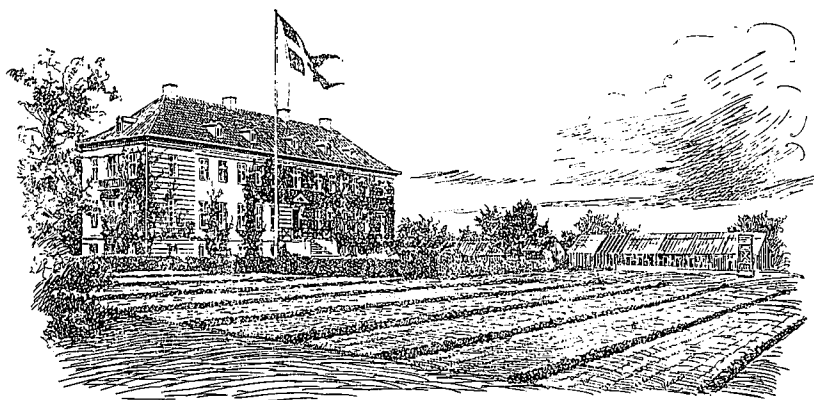

Månedsoversigter

1958

STATENS PLANTEPATOLOGISKE FORSØG

Månedsoversigt over plantesygdomme

365. — Vintermånederne og april 1958

Der blev for vintermånederne og april modtaget indberetninger fra 103 medarbejdere; endvidere blev der besvaret 704 forespørgsler.

Lufttemperaturen lå som middeltemperatur på $0,0^{\circ}\text{C}$ eller $3,5^{\circ}\text{C}$ under normalen i den første uge af april. Derfra arbejdede den sig langsomt op, så den den sidste uge i måneden lå på normaltemperaturen $7,6^{\circ}\text{C}$. Samtidig med temperaturstigningen gik antallet af frostdøgn pr. uge ned fra 6 i den første til 1 i den sidste uge af april.

Nedbøren lå i tiden 1.—30. april under normalen. For landet som helhed målttes 31,9 mm mod normalt 40,4 mm. Nedbøren faldt jævnt fordelt måneden igennem. For landsdelen målttes i det angivne tidsrum følgende mængder i mm med månedens normal i (): Nordjylland 25 (40), Østjylland 24 (42), Vestjylland 32 (42), Sønderjylland 37 (43) og for hele Jylland 28,3 (41,4); Fyn 34 (40); Sjælland 46 (37); Lolland og Falster 33 (37), og for Øerne i alt 40,3 (38,0); Bornholm 17 (36).

Sygdomme på landbrugsplanter.

Korn og græsser.

Overvintringen af rug og hvede har gennemgående været bedre, end man turde vente efter den lange og til tider hårde vinter. Af i alt 74 indberetninger tales i 27 om sjældne (18 svage, 9 stærke) og i 14 om almindelige (11 svage, 3 stærke) skader. Som den egentlige årsag til den dårlige eller mindre gode overvintring nævnes ofte for sen såning i forbindelse med det fugtige efterår. Andre nævner lav jord og humusjord som særlig skadelidte. På sådanne arealer har overfladevand fra efteråret og fra vinterens tøbrudsperioder gjort en del skade. Enkelte omtaler de forskellige hvedesorters overvintring og nævner, at også de franske sorter gennemgående har klarer sig bedre end ventet, selv om det er tyndet noget ud i bestanden. I en enkelt beretning føres skaden tilbage til dårlig udsæd, og i adskillige tilfælde tales der om dårlig overvintring efter grønjord; men hvor vi har haft lejlighed til at efterspore årsagen, har det næsten altid drejet sig om ødelæggelse af fritfluellarver eller frøgræsuglelarver. Det er kun få indberetninger, der giver selve vinterfrosten skylden for den opståede skade, et forhold der vel beror på, at markerne en stor del af vinteren har været beskyttet af sne.

Overvintringen af græsfrø har gennemgående været god. Enkelte omtaler skade i italiensk rajgræs og almindelig rajgræs (Chr. E. Lauridsen, Mariager; Viggo Sørensen, Skælskør; A. Juel-Nielsen, Rønne). Fra Holbæk Amt berettes, at der adskillige steder er sket skade i lavninger, hvor der har stået vand. »Det er mange år siden, at der har stået så meget vand på markerne som i denne vinter« (J. C. Tvergaard, Jyderup).

Sneskimmel (*Fusarium nivale*) har været ret udbredt såvel i græsmarkerne som i vintersædmarkerne. Hovedparten af indberetningerne omtaler sygdommen i forbindelse med forskellige former for læ. En særlig fremtrædende plads blandt disse har sneskærmene, og flere omtaler den ulempe, som disse forvolder og berører spørgsmålet om en rimelig erstatning. Det kan nok umiddelbart synes en bagatel med disse småstrimler med helt eller delvis ødelagt plantebestand, men ulempen kan være meget stor. N. Engvang Hansen, Allingåbro, påpeger således, at pletterne i mange hvede- og rugmarker, der skal holdes sortsrene, og som derfor ikke tåler eftersåning med vårkorn, må renholdes sommeren igennem, hvis man ikke foretrækker at lade dem henligge i ukrudtsfyldt stand. A. Winther Andreasen, Hammershøj, beretter, at flere ved at grave eller pløje i sneen har undgået sneskimmelangreb.

I et enkelt tilfælde (K. M. Nielsen, Roskilde) berettes der om et pletvist *Fusarium*-angreb, der viste sig i en hvedemark allerede i efteråret, og hveden er stadig dårlig udviklet i disse pletter.

Også i græsmarkerne har sneskimmelen gjort følelig skade, ikke blot

hvor der har ligget sne bag læhegn, men ofte også på mere fritliggende dele af markerne, nemlig hvor græsset har været særlig kraftigt udviklet.

Lyspletsyge (manganmangel). Kun enkelte steder har der været så megen vækst i afgrøderne, at det har været muligt at konstatere mangelen. Fra Holbæk skrives: »Som så ofte før har der været lejlighed til at konstatere, at lokaliteter med tilbøjelighed til manganmangel giver dårlig overvintring« (Chr. Christensen). Fra Sindal skrives: »Har i de sidste dage set ikke så få tilfælde i rug — flere end normalt« (Martin Christensen) og fra Lammefjorden skrives: »Mangansprøjtningen påbegyndt omkring den 20/4, men man er bange for svidning, hvis der kommer nattefrost« (H. Jensen).

Græssernes meldug (*Erysiphe graminis*) blev konstateret i udvikling på rug midt i april.

Bælplanter.

Overvintringen af kløver i græsmarker og frømarker har gennemgående været god (når der bortses fra angreb af knoldebægersvamp, se nedenfor), medens lucerne ofte har taget skade. Følgende beretning fra N. M. Nielsen for Kalundborgegnen skal fremhæves: »Adskillige lucerne-udlægsmarker har stærkt ødelagt bestand. Det ser ud, som den hårde marts vinter er skyld deri. Hovedparten af bestanden kan være ødelagt, mens enkelte iblandte rødkløverplanter står friskgrønne. En 2. års mark, hvoraf de tre fjerdedele var slået sent, så der ikke var genvækst, var næsten 100 % ødelagt, medens den sidste fjerdedel skyder kraftigt«.

Kløverens knoldebægersvamp (*Sclerotinia trifoliorum*). De fleste indberetninger omtaler kun svage angreb af denne svamp. Kun 9 af i alt 72 indberetninger nævner, at stærke angreb er almindeligt udbredte. Enkelte af disse angiver skader på 30 og 50 % af plantebestanden. En del nævner, at for kraftig plantebestand fra efteråret er skyld i angrebets udbredelse. Angreb er konstateret såvel i sneglebælg og lucerne som i hvid- og rødkløver, som det fremgår af følgende: »En sneglebælgmark, der ellers har overvintret godt, er i de sidste dage blevet fuldstændig raseret af bægersvamp og må pløjes om« (A. Juel-Nielsen, Rønne). »Enkelte ret kraftige angreb i hvidkløverfrø og varige græsmarker« (Arne Hansen, Hads Herred). »Mange steder er såvel græsmarkernes som frømarkernes bælplanter angrebet af bægersvamp. Værst er det gået ud over hvidkløver, der mange steder er totalt udryddet, så der er omplojet, men rødkløver og lucerne er også angrebet en del« (J. C. Tvergaard, Jyderup).

Om de resistente kløverstammer skriver Chr. E. Lauridsen, Mariager: »Det er mange år siden, jeg har set så udbredt skade af knoldebægersvampen. En del marker er kassable. På naboejendomme har jeg ofte kunnet konstatere, at de resistente former har klaret sig godt eller nogenlunde, mens de andre har lidt nederlag. Det er alt for risikabelt at så andet end de resistente stammer«.

Bederoer.

Overvintringen af bederoefrømarkerne har i mange tilfælde været dårlig. Fra Hads Herred skrives: »Bederoefrøet har gennemgående klaret overvintringen godt« (Arne Hansen, Odder). N. C. Stentoft melder fra Fyn om stærk vinterskade på alle overvintrede roefrøarealer og nævner, at han har konstateret forskelle i så henseende mellem de forskellige bederoestammer. Fra Samsø skrives: »Bederoefrøafgrøderne svage og pletvis skadede af frosten« (P. Riis Vestergaard). Fra Skælskøregnen skrives: »Den største part af bederoefrømarkerne er udvintret, og de tilbageværende er stærkt skadede« (Viggo Sørensen). Fra Næstved: »Barresstammerne har taget en del skade« (J. Marcussen). Fra Stevn: »Det er gået hårdt ud over mange bederoefrømarker, men de fleste har dog en bestand, så det kan tilrådes at lade dem stå« (Aage Madsen, St. Heddinge). Fra Møn: »Skaden på de overvintrede afgrøder har været meget stor. Der er kun få marker tilbage, og de har en svag og tynd plantebestand« (Sv. Aa. Pedersen, Stege).

Overvintringen i kule har i de fleste tilfælde været god, selv om den pludselige og stærke frost i december bevirkede, at der blev en del frostskaade. Den stærke dækning, der da blev foretaget og det påfølgende milde vejr, gjorde det ret almindeligt at se varmeskade i de samme kuler. Fra Hjørring skrives: »Overraskende frost i december med påfølgende kraftig dækning af roerne har stedvis medført ret store tab, undertiden var der direkte sammenbrænding i kulen« (H. Baltzer Nielsen). Fra Bjerringbro: »Det synes i år at have været vanskeligt at opbevare roerne tilfredsstillende, det skiftende vejr med frost og tø har bevirket både frost- og varmeskade mange steder« (Kaj N. Eriksen). Fra Mariager. »Roer, der blev dækket rettidig i efteråret, har haft de bedste betingelser for at komme over vinteren med små tab. Det ideelle er at dække roerne umiddelbart før frostens indtræden, og helst efter at roerne er gennemblæst af kold vind. Vi har nogle landmænd, som år efter år klarer denne kunst til ugl« (Chr. E. Lauridsen). Gennemgående har spiring i kulerne været mindre end normalt, men hvor der har været for varmt i kulerne, er der både mange og lange spirer.

Bedeskimmel (*Peronospora schachtii*) blev ikke iagttaget i frømarkerne.

Kålroer, kål o. a. korsblomstrede.

Overvintringen af kålroefrøet har i de allerfleste tilfælde været meget dårlig. De fleste marker er ompløjede. Fra Hads Herred skrives: »Der er ofte sket betydelig skade på kålroefrøet. Ompløjning har i flere tilfælde været nødvendig« (Arne Hansen, Odder). Fra Fyn skrives: »2/3 af de fynske kålroefrømarker til D.L.F. er ompløjet. Resten skadet betydeligt. For det overvintrende roefrø har en god hypning i år betydet meget« (N. C. Stentoft, Odense). Fra Samsø skrives: »Kålroer til frø har klaret vinteren godt« (P. Riis Vestergaard). Fra Skælskøregnen: »Kålroefrømarkerne er

alle udvintret her på egnen« (Viggo Sørensen) og fra Stevns: »Der er kun få kålroefrømarker, som har klaret vinteren« (Aage Madsen, St. Heddinge).

Overvintringen af raps har tilsyneladende været god, når den har været sået rettidigt, men alt for ofte fremgår det af indberetningerne, at såningen netop ikke er foretaget rettidigt, og dette foranlediger N. Engvang Hansen, Allingåbro, til at efterlyse bedre vejledning fra frøfirmaernes side. Fra Nordjylland skrives: »Rapsens overvintring tilsyneladende fin, men udpræget bedst for arealer sået i halvbrak fra 15. juli til 20. august« (Kr. Knudsen). At såning også kan blive for tidlig fremgår af følgende fra Stevns: »Mange rapsmarker var sået for sent og enkelte så sent, at de ikke kunne klare vinteren. Men omtrent lige så galt var det med de marker, der var for kraftige. Dette gælder også fodermarvkål, som er gået næsten helt væk — 95 %« (Aage Madsen, St. Heddinge). Om rybs skriver Kr. G. Mølle fra Statens forsøgsstation ved Ødum, at vinterrybs, der blev sået samtidig med rapsen, udviklede sig bedre i efteråret, og den står nu med god plantebestand i god vækst.

Hormonskade i raps. I et par rapsmarker i Nordsjælland konstateredes skade af hormonmidler, som i september 1957 blev udsprøjtet mod mælkebøtter på et banelegeme. Ved vinddrift førtes hormonvæsken 20—30 m ind over de nysåede rapsmarker, som nu i april måned viser tydelige hormonskadesymptomer, nemlig opsvulmet rodhals og abnorm stærk udvikling af siderødder. De mest beskadigede planter var dræbt, og et bælte på 10—15 m langs banen måtte ompløjes.

Kartofler.

Overvintringen i kule har i mange tilfælde ikke været helt tilfredsstillende, idet der af i alt 74 indberetninger skrives om sjældne skader i 25 tilfælde (12 svage, 13 stærke) og om almindelig udbredte skader i andre 25 tilfælde (20 svage, 5 stærke). Som årsager til forrådnelse er nævnt frostska- de, varmeskade, gennemsvivning af vand inden vinterdækningen og kartoffelskimmel. Det synes navnlig den uventede frost før jul, der har forårsaget skade, idet mange kuler ikke var dækket tilstrækkeligt. Fra Hobro skriver Poul Olsen: »Frostska- de i kartoffelkuler er meget almindeligt. Hvor man resolut har køgt hele partiet, er tabet blevet meget begrænset. En del landmænd har for at redde læggekartoflerne undladt kogning, mens tid var, og her er tabet langt større, og for øvigt bliver læggekartoflerne efter et sådant parti i reglen for dårlige«. Fra Statens forsøgsstation Virumgård skriver S. P. Lyngby: »Behandling mod spiring med Fusarex gav stort udslag. De behandlede knolde var slet ikke spirede ved optagningen i marts—april, hvorimod de ubehandlede var stærkt spirede«.

Kuleska- de (»pit-rot«) blev i april måned konstateret på flere indsendte kartoffelprøver.

Glasråd og indvendige rustpletter blev i vinterens løb konstateret på indsendte prøver.

Trådspirer («hankartoflere»). P. Riis Vestergaard, Samsø, sendte os den 1. april en prøve kartofler af Sydens Dronning med tydelige trådspirer. Konsulenten forklarer, at ca. 80 % af partiet spirer på denne måde. Senere meddeles det, at foreteelsen er almindelig i kartofler af øens egen avl, mens kartofler fra Jylland spirer normalt. Årsagen kendes ikke, men formodes at ligge i de extreme vækstforhold (tørke), der var for kartofler på Samsø i forsommeren 1957.

J. P. Skou.

Sygdomme på havebrugsplanter.

Frugttræer og frugtbuske.

Æblernes holdbarhed. På erhvervslagrene synes holdbarheden at have været lidt mindre tilfredsstillende end normalt. En del æblepartier viste begyndende nedbrydning (såkaldt møsk) så tidligt, at der måtte sælges ud helt op til fire uger før sædvanlig tid; den for sent udførte plukning har sikkert sin store andel heri. Fra Nordvestsjælland skrives, at det først og fremmest er gået ud over Cox-typerne, Bodil Neergaard, Pigeon samt Jonathan (E. Agger).

Æblerne fra privathaver har i de fleste tilfælde holdt sig bedre end forventet. Vi kan f. eks. citere fra Næstved: »Det blev en glædelig overraskelse, at æblerne holdt sig så godt« (M. E. Elting) og fra Esbjerg-Varde: »Æblernes holdbarhed har været god under de opbevaringsforhold, der kan præsteres af haveejere« (Martin Sørensen).

Frostsprængninger i æblestammer er bemærket i Hjørring Amt (Frode Olesen).

Frosne rakler på hassel. Fra egnen omkring Hornum skrives, at ligesom tilfældet har været igennem flere år, er der nu rigelig med hunblomster på hassel, men så godt som alle hanblomster er frosset ihjel (Hakon Sørensen).

Køkkenurter.

Holdbarhed i spiseløg har i det store og hele været tilfredsstillende.

Sætning på drivhustomater. Tomater har været udpræget forskellige i villigheden til at sætte, alt efter som det drejer sig om en meget tidlig udplantning eller en lidt senere. Fra Tåstrup skrives: »Sætningen har været god på 1. og 2. klase på tomater udplantet 1. marts« (Sv. Hessel Andersen). Fra Fyn indberettes følgende: »Sætning på 1. klase har været meget dårlig i de kulturer, der er plantet ud inden midten af februar. Enkelte steder kniber det også med 2. klase« (Egon Jensen).

Nekrotiske bladpletter på agurk. Der er i år bemærket en del tilfælde af lysebrune op til 1 cm store pletter på bladpladerne hos drivagurker; undertiden ses det nekrotiske væv at følge nerverne. Det er blevet bemærket, at angrebne planter ikke synes at kunne vokse fra skaden. Det har ikke været muligt at konstatere parasitære angreb i pletterne. De nævnte skader er rapporteret fra såvel Fyn som Sjælland.

Agurkesyge (*Diplodina citrullina*) er allerede i april måned konstateret som et kraftigt angreb i et fynsk gartneri (Egon Jensen).

Tomat-viroser. Ret stærke angreb af mosaik og sribesygge er bemærket i en bestemt sort.

Prydplanter.

Drivning af blomsterløg er gennemgående lykkedes fint, omend der af og til har været utilfredshed med importerede løgpartier.

Penselskimmel i drivtulipaner har nok i lidt større grad end ellers svækket tulipanerne.

Vinterskade på stedsegrønne. Selvom det endnu er for tidligt at udtale sig med sikkerhed om indvirkningen af de vekslende perioder af frost og tø i vinter, skal enkelte iagttagelser dog anføres. Svedne grenpartier er bemærket i f. eks. Cedrus, Cryptomeria, Taxus og Rhododendron.

Vedrørende småplanter skal citeres følgende to indberetninger. Statens forsøgsstation Hornum: »Efterårspriklede Picea abies og Pinus nigra har lidt stærkt af frost« (I. Groven); Hjørring Amt: »Betydelig skade på unge nåletræer i planteskolerne, — såvel frøbede som priklede bede (ædelgran og sitkagran). I læhegn er mange nyplantede sitkagran enten frosset ned eller stærkt svedne« (Frode Olesen).

Vinterskade på prydplanter. Med samme forbehold som nævnt under nåletræer skal her anføres eksempler vedrørende vinterskade. Prunus laurocerasus samt nogle arter inden for Lonicera, berberis og Hypericum har taget megen skade. En del storblomstrede roser er frosset langt ned. Overvintrede toårige planter såsom stedmoder og gyldenlak har taget en del skade.

Sneskimmel (*Fusarium nivale*) har været årsag til døde pletter i græsplæner, — især de steder hvor snelag har fået lov til at ligge urørt i længere tid.

Alternaria dianthi på blade af rodfæstede nellikestiklinger er konstateret i en bestemt Sim-sort. Ved makroskopisk bedømmelse kan angrebet minde stærkt om nellike-ringpletsygge (*Heterosporium echinulatum*).

Mogens H. Dahl.

Skadedyr på landbrugsplanter.

Korn og græsser.

Smælderlarver (*Agriotes spp.*). Se diverse skadedyr.

Snudebillelarver (*Curculionidae*). I november blev der konstateret angreb på rug i Nordjylland (Rud. Jensen, Suldrup). Senere indløb der meddelelser om lignende angreb på både rug og hvede visse steder på Grenåegnen (J. Larsen-Ledet). Larverne kunne ikke artsbestemmes, men det forsøges ved Statens plantepatologiske Forsøg at få klækket imagines af arten, således at bestemmelse kan foretages.

Frøgræsuglens larve (*Apamea testacea*). Fra Hads Herred skrives: »Et enkelt ødelæggende angreb i hvede sået efter en 6-årig hvidklovergræsmark« (Arne Hansen).

Stankelbenlarver (*Tipula paludosa*). Se diverse skadedyr.

Hårmyglarver (*Bibio spp.*). I en enkelt beretning (I. C. Tvergaard, Jyderup) omtales et meget stærkt angreb i rug på mosejord. Det blev nødvendigt at ompløje marken.

Fritfluen (*Oscinis frit*). Kun i 3 beretninger skrives om angreb, således fra Dronninglund Herred: »Igen i år er angreb af fritfluelarver i rug ret almindelige, men tilsyneladende svage« (Kai Skriver). Hads Herred: »Et enkelt tilfælde med meget kraftigt angreb i hvede sået efter engrapgræs« (Arne Hansen). St. Heddingekredsen: »Pletvis var en rugmark så angrebet, at ca. 1 td. ld. måtte sås om. Også angreb i en hvedemark efter sent ompløjet græs« (Ernst R. Nielsen). Fra Hindsholm på Fyn (N. C. Stentoft) meddeles, at en engrapgræsmark i foråret var stærkt svækket af fritflucangreb. Marken måtte ompløjes. På Statens plantepatologiske Forsøg blev der ved undersøgelse af materiale fra det pågældende sted i slutningen af april fundet både larver og pupper.

Brakfluen (*Hylemyia coarctata*). Ingen angreb rapporteret.

Markmus (*Arvicola agrestis*). Se diverse skadedyr.

Bælgplanter.

Stængelål (*Ditylenchus dipsaci*). Angreb på kløver omtales kun i enkelte beretninger; derimod er der konstateret en del alvorlige angreb i lucerne. Der skrives herom fra Allingåbro: »Enkelte stærke angreb set i lucerne, hvor de siden efteråret har bredt sig stærkt« (N. Engvang Hansen). Kalundborgegnen: »Lucerneålen er ved at blive en plage her, adskillige marker har større eller mindre bare pletter af den årsag, selv hvor lucerne kun indtager en meget lille plads i marken« (N. M. Nielsen). Roskildeggen:

»Der er forekommet et enkelt angreb af lucerneål, der viste sig som større og mindre pletter i marken« (K. M. Nielsen). Møn: »Det ser ud til, at stængelålangreb på lucerne bliver mere almindelige. Jeg har i år set to marker med så stærke angreb, at omplojning var nødvendig« (Sv. Aa. Pedersen).

Markmus (*Arvicola agrestis*). Se diverse skadedyr.

Bederoer.

Kåltrhiptsen (*Thrips angusticeps*). Fra Nordvestlolland meddeles: »I alle roemarker kan man finde thrips, så snart roerne er kommet op. I sol og stille vejr er de meget aktive« (J. Østergaard).

Runkelroebillen (*Atomaria linearis*). På Nordvestlolland er set et meget stærkt angreb på bederoer, som var sået i en mark, hvor forfrugten var bederoefrø (J. Østergaard).

Kålroer, kål o. a. korsblomstrede.

Rapsjordloppen (*Psylliodes chrysocephalus*). Fra Skælskøregnen (Viggo Sørensen) meldes om svage angreb i raps, og fra Samsø (P. Riis Vestergaard) skrives, at svage angreb er konstateret i rødkål til frø.

Kålgallesnudebillen (*Ceutorrhynchus pleurostigma*). På Nordfyn er der set stærke angreb; der skrives herom: »Kålroefrømarkerne på Hindsholm har alle været stærkt angrebet. På næsten hver eneste plante fandtes flere galler, ofte to til fire« (N. C. Stentoft).

Skadedyr på havebrugsplanter.

Frugttræer og frugtbuske.

Æblebladloppen (*Psylla mali*). Ingen af de modtagne beretninger melder om angreb, og kun et par omtaler iagttagelser af æg. Fra Hjørring Amt (Frode Olesen) skrives, at der findes næsten ingen æg, medens der fra Københavns Amt (Egon Hansen) berettes, at der ses mange æg i småhaverne.

Bladlus (*Aphididae*). I 6 beretninger omtales meget sparsomme forekomster af bladlusæg på frugttræer. Kun fra Statens forsøgsstation i Hørnum skrives om større antal æg. Endnu i slutningen af april var der kun iagttaget ganske få bladlus.

Æblekærnehvepsen (*Syntomaspis varians*). I november 1957 blev der til Statens plantepatologiske Forsøg fra Fyn indsendt en del misdannede æbler. Skaderne mindede en del om dem, der fremkaldes ved *Rhynchites*-arternes gnav på unge æbler. Ved nærmere undersøgelse viste det sig, at misdannelserne skyldtes angreb af ovennævnte hveps, hvis larver lever i æblekærnerne og ganske udhuler disse.

Arten er kendt flere steder i udlandet, og der er f. eks. i Sverige foretaget undersøgelser af dens biologi. En omtale heraf findes i Växtskyddsnotiser fra Statens Växtskyddsanstalt i Stockholm, årgang 21, 4, 1957.

Knopviklerlarver (*Tortricidae*). Der er kun modtaget få beretninger om disse skadedyr, og kun fra Næstved (M. E. Elting) meldes om ret udbredte, men dog ikke talrige forekomster.

Barkvikleren (*Grapholitha woerberiana*). Fra Jungshoved i Sydøstsjælland (Aton Th. Andersen) og fra Frejlev på Lolland (A. Diemer) skrives om ret betydelige angreb af barkviklerens larve.

Frostmålerlarver (*Cheimatobia brumata*). Der er ikke indløbet beretninger om angreb, og æg har kun været iagttaget i få tilfælde.

Frugttræspindemiden (*Metatetranychus ulmi*). Forekomsterne af æg synes at være sparsomme, og klækningen af æggene er endnu i april knap kommet i gang. I øvrigt skrives fra Hjørring Amt: »Der har i vinter været meget få æg at se« (Frode Olesen). Esbjerg-Varde: »Der er ikke set mange vinteræg« (Martin Sørensen). Nordvestsjælland: »Det er sjældent at se æg på træerne, og da kun i ret ubetydelige mængder (i forhold til tidligere). Det skyldes vel de systemiske midler« (E. Agger). Københavns Amt: »Ses i mange småhaver og hist og her i plantager« (Egon Hansen). Næstved: »En del overvintrede æg særlig på unge blommetræer. Klækningen tilsyneladende ikke begyndt« (M. E. Elting).

Prydplanter.

Rodål (*Meloidogyne* sp.). Små galler på *Rosa multiflora* og *R. canina* er konstateret enkelte løb i vinterens løb.

Diverse skadedyr.

Smælderlarver (*Agriotes* spp.). I 9 beretninger meldes om svage eller ubetydelige angreb. Kun i følgende tilfælde er der tale om egentlige skader. Dronninglund Herred: »I et enkelt tilfælde har smælderlarveangreb nødvendiggjort omsåning af en rugmark« (Kai Skriver). Kalundborgegnen: »Stærke angreb er set i rug ved Bjergsted. I mange hvedemarker efter kløvergræs er der pletvis sket stærk udtynding« (N. M. Nielsen). Roskilde-

egnen: »Nogle hvedemarker har lidt en del skade som følge af smælderlarveangreb, og enkelte marker har måttet omsås. Skaden har været værst, hvor hveden blev sået efter grønjord, eller hvor der har været grønjord for 2 år siden« (K. M. Nielsen).

Stankelbenlarver (*Tipula paludosa*). I de fleste beretninger meddeles det, at angrebene endnu i april ikke var synlige, men der er mange steder iagttaget larver i stort tal, og i en del tilfælde er der forøvet væsentlige skader på vintersæd og græs. Sindal: »Under forårsarbejdet har man flere steder fundet temmelig mange stankelben, og med det fugtige vejr, vi havde i æglægningsperioden, må vi nok belave os på en hel del angreb« (Martin Christensen). Vejleegn: »Et meget voldsomt angreb på byg i fremspiring. 10—15 larver under hver græstørv samt vrimplende fuldt ved gennemrodning af øverste jordlag. Vanskelig situation. Advarsel bør omgående udsendes« (Vald. Ternvig). Borris: »På et lavtliggende græsareal er der den 30. april fundet omkring 100 larver pr. m². Der er også fundet larver i korn og roer efter grønjord, dog i betydelig mindre mængde. Larverne er omkring 1,5 cm lange. Når der er så mange som ovenfor nævnt, anbefaler jeg sprøjtning straks« (Kr. Ravn). Nr. Nebel: »Vi finder nu i vintersædsmarker efter græs mange stankelbenlarver — endnu kan vi ikke se nogen skadevirkning. Også i de nysåede vårsædsmarker — med græs som forfrugt — findes mange larver« (Magnus Poulsen). Ølgod-Varde: »Der er ret rigeligt med stankelbenlarver både i de gamle græsmarker og i korn efter græs. Sprøjtningen er så småt begyndt, det bliver sikkert nødvendigt at sprøjte de fleste marker, hvor korn følger efter grønjord. Kornet er nu ved at komme op, det vil ikke vare længe, før man kan se angrebene« (Knud Henneberg). Ansager-Fåborg: »I enkelte marker fundet op til 25 larver under én knold« (A. Andreasen). Esbjerg og Omegn: »Enkelte ret kraftige angreb er konstateret de sidste dage i april« (Bent Olesen). Skærbæk og Omegn: »Dette skadedyr er vel egnens værste. Det hærger om efteråret i vintersæd, ligger nogenlunde stille vinteren igennem, men om foråret kommer det frem og gør skade i græsmarker, hvorved mange af disse bliver for ringe hele sommeren, idet planterne er gnavet langt nede. Endnu er kun set skade i vintersæd og græsmarker. Vårsæden er endnu ikke kommet op« (Vald. Johnsen). Vis Herred: »Det bliver vist »stankelbenår« i år! Der ligger mange larver i grønjordshavremarkerne« (N. A. Drewsen).

Markmus (*Arvicola agrestis*). Flere steder er der i løbet af vinteren og foråret konstateret en del skader forårsaget af markmus. Det er især gået ud over lucerne- og kløvermarker, men også rug og frøgræs har stedvis været genstand for angreb.

Jørgen Jørgensen.

STRÅLEPLET PÅ ROSER

Stråleplet (*Diplocarpon rosae*) mispdyder meget hyppigt roser med sine sorte bladpletter, og angrebet forårsager ofte et meget tidligt bladfald. Roserne kommer derved til at stå grimme bladløse allerede sidst på sommeren og svækkes tillige deraf.

At sætte ind med sprøjtning med et svampemiddel, når angrebet er blevet stærkt, hjælper ikke af betydning, man skal begynde tidligt.

I »Månedsoversigt over plantesygdomme april 1949« er offentliggjort et forsøg fra 1947 og 1948. Det viste, at 2—3 sommersprøjtninger med bordeauxvædske 1 : ½ : 100 virkede godt, noget ringere var 1 % Bouisol og 1 % Bordosan og atter noget ringere 0,5 % Rosen-Sanagran (Lars Hammarlund).

Det vil imidlertid ofte være så besværligt at foretage specielle sprøjtninger af roserne, at det ikke bliver gjort. Lettere vil det gå, dersom man kan sprøjte samtidigt med frugttræerne eller andet.

Ved Statens plantepatologiske Forsøg i Lyngby er det i en årrække set, at nogle roser af sorten Rødhætte, der stod under et højt pæretræ, ikke led af stråleplet, medens nærtstående Rødhætte blev stærkt medtagne, dersom de ikke blev sprøjtet.

Pæretræerne blev sprøjtet med forskellige kemikalier uden nogen bestemt regelmæssig plan, men sprøjtningerne virkede altid godt mod stråleplet.

Fra 1952 til 1957 er 4 grupper Rødhætte sprøjtet samtidigt med nogle pæretræer og 4 grupper har været usprøjtet, i alt var der omtrent 100 roser til hvert forsøgsled.

Roserne er foruden for stråleplet også blevet bedømt for meldug, men ofte har angrebet heraf ikke været af større betydning. Der er altid sat insektmidler til efter behov.

Sprøjtninger og angreb af stråleplet og meldug.

1952. 27/5 : 0,5 % Sulsol, 28/6 : 0,75 % Thiovit, 9/7 : bordeauxvædske 1 : 1 : 100, 9/8 : bordeauxvædske 1 : 1 : 100.

Der kom stærkt angreb af stråleplet i usprøjtet, intet i sprøjtet. Der var kun lidt meldug, men dog noget mere i de usprøjtede end i de sprøjtede grupper.

1953. 11/4 : bordeauxvædske 2 : 1 : 100, 3/6 og 22/6 : 0,5 % svovlkalk + 0,3 % Thiovit, 21/7 : 0,25 % Kartersol.

Sprøjteplanen var blevet lagt om, så de roser, der blev sprøjtet i 1952, nu var ubehandlede i 1953, og de andre, som var ubehandlede i 1952, sprøjtes nu i 1953. Disse har en noget dårligere vokseplads, idet deres vækst generes af nærtstående træer, der dog ikke skygger i væsentlig grad.

Der kom i det hele ikke megen stråleplet, og den var omtrent ens i begge forsøgsled. Der har ikke været meget smitstof, hvor strålepletten var bekæmpet året før, og hvor der altså nu ikke blev sprøjtet. I de grupper,

som var ubehandlede og havde stærkt angreb i 1952, har sprøjtningen ikke helt kunnet holde angrebet nede.

Begge hold fik meldug, men de usprøjtede i betydeligt stærkere grad end de sprøjtede, dog ingen steder alvorligt.

1954. 8/5 : bordeauxvædske 1 : 1 : 100, 18/5 : 1 % svovlkalk + 0,75 % Spersul spredemiddel, 4/6 : 0,75 % svovlkalk + 0,75 % Spersul spredemiddel, 6/7 : 0,5 % Nirit.

Der var både stråleplet og meldug i de sprøjtede grupper, men kun i ringe grad, hvorimod begge sygdomme var ret udbredte i de usprøjtede.

1955. 24/5 : 0,75 % svovlkalk + 0,4 % sprøjtesvovl, 15/6 : 0,2 % Dithane + 0,1 % Mercusan, 29/6 og 19/7 : 0,2 % Dithane, 25/8 : 0,25 % Ortochid 50.

Hen på efteråret fandtes spredte, stærke angreb af stråleplet i de usprøjtede grupper, men slet ingen stråleplet i de sprøjtede. De usprøjtede roser var svagt angrebne af meldug, de sprøjtede næsten ikke.

1956. 15/5 og 24/5 : 0,2 % Pomarsol, 13/6 : 0,2 % Pomarsol + 0,05 % Hostaquick, 2/7 : 0,2 % Pomarsol, 25/7 : 0,2 % Dithane Z 78.

I de sprøjtede kom der intet bladfald, og de havde endnu sidst i november en rig bladfylde. Adskillige — men ikke alle — usprøjtede roser fik stærk stråleplet og langt tidligere bladfald end de sprøjtede.

Melduggen var ingen steder alvorlig, men dog stærkest i de usprøjtede.

1957. 23/4 : 0,2 % Ob 21, 15/5 og 4/6 : 0,2 % Pomarsol, 4/7 : 0,2 % Fermate, 22/8 : 0,2 % Pomarsol.

Der blev meget stor forskel fra de sprøjtede og usprøjtede roser. Sidst i september havde mange af de usprøjtede tabt næsten alle blade på grund af angreb af stråleplet. I de sprøjtede grupper var der kun en enkelt plante, som havde bladfald, og ellers fandtes kun spredte svage angreb af stråleplet. Midt i november var de usprøjtede praktisk talt bladløse, medens de sprøjtede endnu havde mange blade.

Melduggen var tydeligst i juli måned, og da var der betydelig mindre på de sprøjtede end på de usprøjtede, men ingen steder var den alvorlig.

Som det ses, har disse meget forskellige sprøjtninger haft en meget betydelig virkning mod stråleplet og nogen virkning mod meldug; især har virkningen mod stråleplet været god, når roserne er blevet sprøjtede i flere år i træk. Det må derfor stærkt tilrådes, at også roserne sprøjtes, når frugttræer eller andre planter alligevel sprøjtes. Ulejligheden med sprøjtningen af roserne er da meget ringe i forhold til det, der vindes ved at få sundere, smukkere og kraftigere roser.

Der er i de samme roser foretaget et forsøg med hornmel, 1952—55 (75 g/m²), fordi det »siges«, at dette skal være et godt middel mod stråleplet, og tillige er der prøvet med at give et godt lag sphagnum oven på jorden.

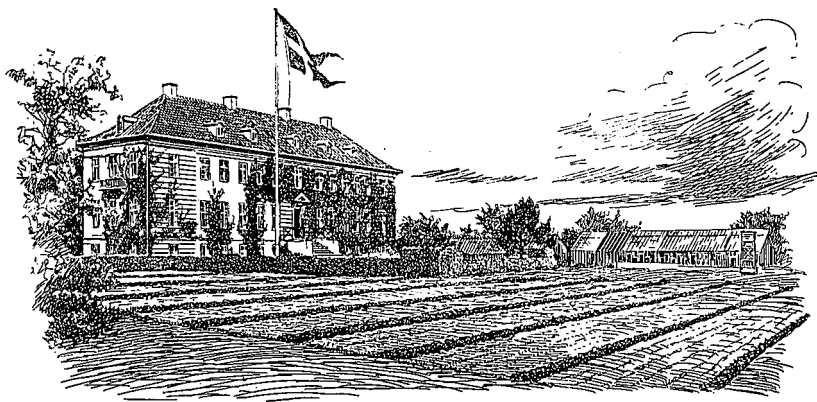
Der er ingen virkning set af hornmel eller sphagnum på strålepletten. Roserne, der er plantede i 1921, og hvoraf kun et fåtal er fornyede i tidens

løb, var efterhånden kommet til at stå højt, fordi der stadig ved renholdelsen er blevet fjernet jord. De fik i 1956 et godt lag kompostjord, og det gav god vækst. Disse nu 36-årige Rødhætter er stadig rigt blomstrende og står — hvis de sprøjtes — med en smuk bladfylde til langt hen på efteråret.

I november 1957 var R_t 7,5—7,7, F_t 19,6—21,6 T_K 14,6—17,2, og T_{Mn} 0,5—1,0. Der sås ingen virkning af hornmel på fosforsyretallet.

Nu i foråret 1958 ses det tydeligt, at de sprøjtede har klaret den kolde vinter adskilligt bedre end de usprøjtede.

Anna Weber.

STATENS PLANTEPATOLOGISKE FORSØG

Månedsoversigt over plantesygdomme

366. — Maj 1958

Der blev for maj måned modtaget indberetninger fra 124 medarbejdere; endvidere blev der besvaret 504 forespørgsler.

L u f t t e m p e r a t u r e n lå som middeltemperatur på normalen ved månedens begyndelse og slutning. Hele tiden derimellem lå den 0,6 til 1,5° C under normalen. Den målte minimumstemperatur (målt i 2 meters højde) har af og til været så lav, at der uundgåeligt har været frost nede omkring planterne.

N e d b ø r e n lå i tiden 1.—31. maj fra 12 mm over normalen i Nordjylland til 32 mm over normalen på Fyn. Mindst nedbør faldt der i ugen 17.—24. maj. For landsdelene målt i det angivne tidsrum følgende mængder i mm med månedens normal i (): Nordjylland 55 (43), Østjylland 68 (43), Vestjylland 70 (43), Sønderjylland 68 (46) og for hele Jylland 65,3 (43,4); Fyn 75 (43), Sjælland 59 (38), Lolland og Falster 67 (41) og for Øerne i alt 65,4 (39,5); Bornholm 64 (34).

Sygdomme på landbrugsplanter.

Korn og græsser.

Frost og kulde. Direkte frostskaade er kun iagttaget i få tilfælde på særlig udsatte steder, hvorimod kuldeskaade optrådte udbredt over hele landet under forskellige forhold. Som særlig udsatte for kuldeskaade nævnes løs, tør og sandet jord og jord, der er forårsplojet, eller hvor der ikke er god forbindelse til undergrunden efter ompløjet græsmark; men lave fugtige jorder er også ofte nævnt som skadede, især hvis såningen har været rigelig dyb. I de sidstnævnte tilfælde skyldes skaden sikkert i lige så høj grad kvælning på grund af dårlig luftudveksling til rødderne (se vandskaade under bederoer). Lignende forhold gør sig også mange steder gældende i traktorsporene.

Mange konsulenter nævner kuldeskaade sammen med ernæringsforholdene. Det nævnes således, at kuldeskaade ofte findes på godningsfattige og kalktrængende arealer. Af flere beretninger fremgår det, hvor vanskeligt det er at skelne kali- og fosforsyremangelsymptomer fra kuldeskaade, hvad der er ganske naturligt, da de ofte optræder som et kompleks, idet mangel på et eller andet næringsstof gør planterne mere følsomme over for kulde. Således skriver J. J. Jakobsen, Grindsted: „De meget kolde nætter indtil d. 24. maj præger kornmarkerne; alle marker, der er i underskud med et eller andet, det være kalktrang, kalimangel, manganmangel o. s. v. blev brandgule. Især ser byg efter sukkerroer dårlig ud. Tilsyneladende har sukkerroerne brugt alle reserver af kvælstof. Byg tildelt 300 kg Ks. pr. ha står, som om det overhovedet ikke havde fået kvælstof. Kulden ovenpå har ikke gjort det bedre. I en bygmark, hvor en stribe ved en fejltagelse havde fået 600 kg Ks, stod byggen, som den skulle (forfrugt sukkerroer)“. Vagn Aa. Davidsen, Skjern, skriver: „På nyopdyrkede arealer optræder mange steder skader på korn som følge af kulde i forbindelse med kali- og kvælstofmangel“. J. J. Søndergaard, Silkeborg: „I mange bygmarker efter kålroer er der kuldeskaade i forbindelse med kaliummangel. Der har også været gule pletter i en del kornmarker efter grøn-jord, men her er årsagen nok ofte, at furen ikke er faldet ordentligt til, så det kniber for rødderne at skaffe forbindelse nedad“. Kr. Nielsen, Ladelund: „Mange kornmarker, især på let, løs sandjord, er stærkt svedne af kulden. De værste svidninger står i forbindelse med næringsmangel, især kali eller fosforsyre, kalktrang eller dårlig struktur, f. eks. efter omplojet græsmark. Måske spiller kvælstofmangel i korn efter græs også en rolle for kuldesvidningen“. K. M. Nielsen, Roskilde: „Mange kornmarker har været gule og violette af kulde, og det er som sædvanlig særlig på de fugtige, godningsfattige arealer, at disse forhold viser sig“. Stanley Jørgensen, Høng: „Især byg efter klovergræs (oppløjet nu i foråret) står med meget gule blade. Man bør sikkert have klovergræsmarker inden pløjningen og tromle både før og efter såning af korn. Løse og lavtliggende jorder er næsten altid udsat for kuldeskaade“. N. O. Larsen, Horns-Herred: „Er meget udpræget her på egnen, især ses traktorspor tydeligt. Fænomenet er ved at fortage sig på grund af den senere tids varme. Ved forårsplojning er det meget slemt“. P. Pedersen, Østthimmerland:

„Da jorden, i modsætning til foregående år, har været fugtig i overfladen hele måneden, har der ikke været kuldeskade“.

De anførte citater regner kulden for det primære, og nedenfor under de forskellige næringsstoffer er kulden regnet for det sekundære, men det er et spørgsmål, om ikke det oftest er næringsforhold og jordbund, der er det primære, således at kulden kun er den rent primære årsag på særlig udsatte steder, hvor også velgødede og veldrænede marker skades.

S a n d f l u g t. En storm d. 7. maj i Nordjylland forårsagede en del sandflugt, som gjorde skade på det nyspirede korn.

K a l i u m m a n g e l fandtes som sædvanlig ofte i byg efter kålroer, men forekom også af og til efter kløvergræs og bederoer. Af andre årsager, der har fremkaldt kaliummangel, nævnes jordens bearbejdning, idet der er fundet stærkest mangel på løs jord, mangel på staldgødning på kvægløse landbrug, hos landmænd der i år har sparet på kaligødningen og uensartet spredning med centrifugalspredere. Ikke mindre end 10 beretninger nævner, at der er opstået kuldeskade i forbindelse med kaliummangel (se også under kuldeskade). Martin Christensen, Sindal, skriver: „En hel del tilfælde med ret stærk kalimangel i byg i grønjord. Markerne er i alle tilfælde gødet normalt med kali. Forklaringen må ganske givet søges i det forhold, at vi havde en ret god græssommer i fjor, og så har kløveren spist op. Det viser sig gang på gang, at efter de gode græs-år kommer der kalimangel i grønjorden, og der er vist ingen tvivl om, at adskillige sædskiftegræsmarker faktisk får for lidt kali i de gode græs-år“. Kr. Nielsen, Ladelund: „En del tilfælde, især efter kålroer og græs og enkelte efter bederoer. Centrifugalspredernes dårlige fordelingsevne er blevet demonstreret, hvor der er anvendt blandinger af granullet superfosfat og pulv. kali“. H. P. Nielsen, Ulstrup: „Hvor kunstgødningen er spredt med centrifugalspredere, og der ikke er kørt særlig korrekt, ses kalistriberne tværs over markerne“. C. Poulsen, Rødekro: „Kornordningen og besætningsreduktion bevirkede, at der blev omplojet en del græsmarker i foråret og sået byg. I disse marker er der udtalt kalimangel.“ H. Rasmussen, Nyborg: „Kalimangel konstateret i adskillige tilfælde, især hvor der er sået byg efter lucerne og grønjord. Sikkert kun et overgangsfænomen“. Kr. Hviid, Lolland og Falster: „Er i år set forholdsvis mange steder, enten fordi der er brugt mindre gødningsmængder end normalt, eller fordi jorden er meget løs“. Carl V. Petersen, Horsens: „Angrebene synes at være stærkere i år end tidligere år, det kan vel skyldes det noget kolde forår, men mon ikke det visse steder skyldes, at der i år er sparet noget på kali til byg“. P. Trosborg, Brande: „Symptomerne på kalimangel bliver sjældnere år for år — i takt med, at anvendelsen af kali øges“.

F o s f o r m a n g e l. Ligesom det er nævnt under kaliummangel har løs jord, omplojede græsmarker og kålroer som forfrugt været af væsentlig betydning for angrebene, som synes at være ret udbredte landet over. Ofte nævner beretningerne fosformangel i forbindelse med lave reaktionstal. Af og til har

ujævn spredning med hånd eller centrifugalspreder vist, at det ikke er tilrådeligt at spare på fosforgødningen, hvad en del landmænd dog har gjort i år. Flere konsulenter nævner, at der er tydelige udslag i forsøgene. Om de nævnte forhold skriver Kr. Nielsen, Ladelund: „I flere tilfælde viser forsøg og iagttagelsesstriber — 1000 kg pr. ha — meget stor virkning. Buskningen fremmes særdeles meget ved de store mængder fosforsyre — og kuldeskade forekom kun ved siden af striberne. Fosforsyretal 2—3“. P. Asmussen, Karise: „På en del af egnens kvægløse brug ser det ud, som om man glemmer at erstatte staldgødningen med et tilsvarende kvantum fosforsyregødning“. A. Ploug-Jørgensen, Frederiksborg: „Mangelsymptomer er set i nogle bygmarker — ofte kan det være vanskeligt at afgøre på nuværende vækststadium, om det er havreålsangreb, der er den egentlige årsag til symptomerne“. Ejvind Staunskjær, Kolind: „I enkelte arealer efter kålroer, og hvor fosfor i år var „sparet“, har der været kraftige mangelsymptomer og især på „løs jord“, — traktorhjulstryk har flere steder været nok til, at skaden udeblev“. H. H. Rasmussen, Århus: „Fosformanglen i byg og havre viser sig meget tydeligt i år. I enkelte tilfælde er der endog tale om meget voldsomme angreb, stærkere end i mange år. Fosformanglen kommer i år ved et betydeligt højere fosforniveau — målt efter Ft — end sædvanligt“. Chr. Christensen, Holbæk: „Jeg har set flere alvorlige tilfælde af fosforsyremangel i år, særligt fremtrædende i marker med ujævn gødningsspredning — håndspredning fra vogn eller centrifugalspreder“. Aage Mølgaard, Fåborg: „Usædvanligt megen fosformangel — trods den rigelige nedbør. De nye centrifugalsprederes evne til at sprede ensartet er blevet afsløret. Flere steder er der slem fosforsyremangel i rækker, hvor gødningssprederen har givet for lidt“. Engelhart Jensen, Mors: „Fosformangel ses efterhånden kun på arealer uden for sædskiftet. Det store fosforsyreforbrug i de sidste 10—12 år har afhjulpet manglen“.

Lyspletsyge (manganmangel). Ved bearbejdningen i foråret blev jorden de fleste steder meget løs, hvilket har forøget faren for lyspletsyge. Pinseregnen har dog ofte mildnet angrebene en del, men sine steder gjorde den deraf følgende stærke vækst angrebene tydeligere. Lette sortsandede og moseagtige jorder har som sædvanlig haft de stærkeste angreb. Hvor man ser mangelen år for år, går sprøjtningen med mangan ind som et fast led i det almindelige forårsarbejde. Om angreb i v i n t e r s æ d e n skriver J. C. Tvergaard, Jyderup: „Det er ikke så tit, vi ser lyspletsyge på vintersæd, for de fleste „syge“ jorder bliver i tide sprøjtet med mangan. Er man bagefter med det, er faren for opfrysning alt for stor“. Vald. Johnsen, Skærbæk, skriver: „I flere marker er lyspletsygen set, ja, man kan i mange marker stå på afstand og se, hvor hver enkelt mergeldyng i sin tid har ligget; mangelfuld spredning er desværre årsag til årligt tilbagevendende sygdomsangreb, og afhjælpningen af sygdommen er desværre meget vanskelig“. J. J. Jakobsen, Grindsted: „Lyspletsygen i rug slår voldsomt igennem i disse dage. Da rugen står i 30—40 cm's højde er det meget vanskeligt at foranstalte bekæmpelse“. Chr. Christensen, Holbæk: „Jeg har før anket over betegnelserne „sjældne“ og „alm.“. De er ubrugelige i forbindelse med lyspletsyge, der altid optræder

på bestemte lokaliteter. — Her kan kun være tale om styrkegrader af angreb, og de har ikke været særlig slemme i år“.

Om angreb i v å r s æ d e n skriver Niels Jørgen Nielsen, Herning: „Svage symptomer på manganmangel synes i år mere almindelige end nogen sinde. Ind imellem er der de kendte pletter med udtalt mangel på grund af overkalkning, men netop de mange mindre udtalte tilfælde, hvor reaktionen ikke kan siges at være for høj, giver anledning til at overveje, om vi ikke skal have vor vurdering af lyspletsyge revideret. Det vil sikkert ikke fortsat være rigtigt at regne med, at manganmangel kun optræder på overkalket jord. Tværtimod taler meget for, at man på visse jorder sætter reaktionen noget i vejret, og derefter giver mangantilsud fra et rent gødningsmæssigt synspunkt“. Kaj Hansen, Ry, skriver: „Angreb er ikke særlig kraftige. Det ses tydeligt i de angrebne marker, hvor traktoren har gået, hvad der kunne tyde på, at der vistnok i mange tilfælde arbejdes for meget og for dybt i foråret“. Poul Olsen, Hobro: „Lyspletsygen breder sig i pagt med udvidelsen af traktorer. Årsagen er den voldsomme behandling af jorden om foråret, særlig hvor jordbehandlingen overlades til en maskinstation. 10 kg mangansulfat pr. ha udsprøjtet kan i de fleste tilfælde klare spørgsmålet“. J. J. Jakobsen, Grindsted, skriver: „2. pinsedag slog lyspletsygen igennem i en mængde vårsædsmarker, den voldsomme tordenregn og varmen i pinsen har givet gode vækstbetingelser, hvorfor mangantilførslen vel er kommet i underskud i forhold til væksten. De værst medtagne marker sprøjtes med mangansulfat, medens markerne med de svagere angreb sikkert hurtigt retter sig igen“. A. Klitgaard Nielsen, Skamby: „På Nordfyns mange inddæmmede arealer og lette jord er lyspletsyge meget almindelig i såvel korn som roer, mange mangansprøjter regelmæssigt“. O. Th. Nielsen, Viborg: „I 60—70 % af vårsædsmarkerne kan findes mere eller mindre udbredt lyspletsyge, men de sidste dages fugtige vejrhår i nogen grad medvirket til at begrænse symptomerne“. Aage Mølgaard, Fåborg: „Megen lyspletsyge her på egnen — men den megen pinseregn, 40—90 mm, har mange steder bortdrevet det“.

Kalktrang nævnes i enkelte beretninger som årsag til dårlig vækst i byg. Der blev konstateret kalktrang på 19 indsendte kornprøver (6 havre og 13 byg).

Borforgiftning blev konstateret på 10 indsendte prøver af byg. Enkelte beretninger nævner borforgiftninger i forbindelse med borsalpeter; således skriver Sv. E. Sørensen, Lolland og Falster: „I flere tilfælde end nogen sinde før har jeg i år set borskade i vårsæd, fordi man har taget fejl eller ikke været klar over faren. De fleste af disse marker har dog rettet sig godt igen. I et tilfælde blev der konstateret bor i alm. kalksalpeter, og dette forhold undersøges nu“.

Rhynchosporium secalis blev konstateret på 2 prøver byg indsendt fra Langeland.

Bælplanter.

Lucernens vækst viser mange steder, at vinteren har været hård ved den. En del steder har ompløjning været nødvendig. Flere beretninger nævner, at lucernen kunne have klaret vinteren, hvis der var blevet givet kali fra efteråret.

Frost (nattefrost). Der er ikke modtaget beretninger om frostskaide, men den er konstateret på 5 indsendte prøver.

Kløverskimmel (*Peronospora trifoliorum*) er nævnt i flere beretninger. Det skal her nævnes, at sådanne bladskimmelsvampe ofte bliver fremtrædende i marker, hvor planterne er trykkede i væksten f. eks. af kaliummangel.

Sneglebælgens stængelsvamp (*Ascochyta imperfecta*). Fra Hads Herred skrives, at denne svamp har svækket planterne: „Lucernemarkerne er ved udgangen af maj i god vækst. Enkelte marker blev dog hæmmet en del af martskulden, ligesom flere marker udlagt i 1957 er svækket meget stærkt af et angreb af sneglebælgens stængelsvamp i september“ (Arne Hansen, Odder).

Ærteskimmel (*Peronospora pisi*). Et stærkt angreb i marvært blev konstateret ved Tåstrup (Sv. Hessel Andersen).

Bederoer.

Frostskade (nattefrost) er konstateret på en enkelt indsendt prøve.

Vandskade omtales fra Ribe, Skærbæk, Sydfyn og Lyø, hvor pinse-regnen har gjort en del skade på de nysåede roemarkers. Særlig omfattende har skaderne været på Lyø, hvor der natten mellem den 25. og 26. maj faldt 54 mm regn. Derovre er de fleste bange for at så roerne for tidligt af frygt for mange stokløbere. Dette forhold bevirkede, at roerne først var sået i den meget løse jord få dage forinden ovennævnte byge. Da terrænet er meget kuperet, var mulighederne der for en veritabel vanderosion. Traktorsporene kom mange steder til at virke som grøfter, der ledte vandet og muldjorden ned i lavningerne (se billedet). Resultatet er flere steder, at der ikke er mere muld på bakkerne, medens der er det dobbelte i lavningerne. Ved selvsyn og ved samtaler med øens landmænd og konsulent Preben Overby er det sikkert ikke helt galt at anslå, at ca. 30 % af roearealerne er ødelagte. En landmand nævnte, at han ikke havde set noget lignende i de 40 år, han havde haft gård. Markerne blev omsået i de første dage af juni. De få steder, hvor roerne var sået så tidligt, at jorden havde nået at blive lidt mere fast (på grund af småbyger), er der ingen skade sket. Skaden er værst i bederoerne, men den er

Vanderosion i roemark på Lyø efter styrtregn, se teksten.

også sine steder alvorlig i kålroerne. Hvor der har været korn i lavningerne og roer højere oppe, kan man se store pletter, hvor kornet dels er dækket af flere tommer muld, dels står gult og kvalt på grund af manglende luftudveksling til rødderne.

Lyspletsyge (manganmangel) nævnes kun i en enkelt beretning. Det anføres, at landmændene er opmærksomme herpå og sprøjter på et tidligt tidspunkt.

Virusgulsot (*Beta virus 4*). Der er mange steder konstateret virusgulsot på frøroer.

Rodbrand (*Phoma betae*, *Pythium* sp. o.a.). Af 84 indberetninger omtales sygdommen som sjælden i 24 tilfælde (16 svage, 8 stærke) og som almindelig i 12 tilfælde (9 svage, 3 stærke). De øvrige nævner, at det endnu er for tidligt at sige noget om sygdommen. Sygdommen nævnes de fleste steder i forbindelse med kold, fugtig og kalktrængende jord. Enkelte har dog iagttaget alvorlige angreb, selv om disse forhold er i orden. Et par beretninger nævner faren ved stærke regnskyl og påfølgende skorpedannelse. Således skriver Bent Bachmann, Nyborg: „En styrtregn natten til 2. pinsedag har

gjort jorden i roemarkerne hård, og en del svage rodbrandangreb i bederoer er iagttaget — landmændene vil sikkert stå sig ved hurtigt efter udytning at radrense jord ind om roerne for at nedsætte antallet af væltesyge roer“.

Bedeskimmel (*Peronospora schachtii*) er omtalt i en del beretninger, hvor der nævnes fra 5—15 % angreb. Fra Møn skrives dog: „Stærke angreb i alle marker. I de overvintrende roer er planterne så svage, at de kun i få tilfælde danner stængel“. (Sv. Aa. Pedersen). Anderledes ser det ud på Samsø, hvorfra P. Riis Vestergaard skriver: „Trods stærkt udvidet frøavl er bedeskimmel endnu ikke bemærket, men efter erfaringerne i fjor ventes den at ville vise sig“.

Kålroer, kål o. a. korsblomstrede.

Frost. Kålroerne har et enkelt sted lidt ret alvorlig skade af nattefrost.

Borforgiftning er iagttaget af H. P. Nielsen, Ulstrup, der skriver: „Et ejendommeligt tilfælde af forgiftning, formentlig med borholdig kalksalpeter. Salpeteren var udstøet med centrifugalspreder. Ret regelmæssigt — formentlig hvor sprederen havde kørt — sås hen over marken henholdsvis „sunde“ rækker og meget dårlige partier, 4—6 rækker“.

Rodbrand (*Pythium sp.*) er iagttaget af P. Riis Vestergaard, Samsø, efter dyb såning i bekvem lerjord, der senere er sammenklistret og skorpet efter regn.

Kartofler.

Trådspirer og andre former for dårlig spiring er konstateret flere steder i landet under lignende forhold som nævnt for Samsø i sidste månedsoversigt.

J. P. Skou.

Sygdomme på havebrugsplanter.

Frugttræer og frugtbuske.

Frost- og kuldeskade er set i såvel æble, pære, kirsebær, blomme som myrobalan. I modsætning til sidste år på samme tid er det ikke blomsterne, det er gået ud over, men derimod knopperne. Det er bemærkelsesværdigt, at en eller flere grene på de enkelte træer er gået i stå i knopudviklingen. I første omgang kunne man fristes til at give meldug skylden, men svampen er ikke konstateret. En nærmere undersøgelse viser, at der ofte er tale om grenpartier, der enten ikke afmodnedes tilstrækkeligt sidste år eller har været i skyggefuldt område, således at modstandskraften er blevet reduceret. Der skrives fra Kolding: „På blomme og kirsebær mange døde knopper og grenpartier på udsatte steder. Træffes ofte på nyplantede træer fra 1956—57—58 med frostskaade. Et enkelt sted et større areal helt nedfrosset — plantet forår 1957 — renholdt hele sommeren" (Arne Sørensen); Svendborg Amt: „En del døde knopper på pære og kirsebær må sikkert tilskrives frostskaade. Man ser i år ofte æbler blomstre på den nederste del af kronen, mens den øverste del er uden blomster. Antagelig fordi blomsterne på den nederste del i 1957 blev ødelagt af frosten, så der i stedet — i modsætning til den øverste del af kronen — er dannet frugtknopper, som nu giver blomster" (Aage Lauritsen). Foruden skaden på grene er det i flere tilfælde også gået ud over stammerne. Fra Frejlev meddeles: „En hel del revner på langs af stammen i de yngre træer" (A. Diemer).

Æbleskurv (*Fusicladium dendriticum*). Ingen indberettere har endnu meldt om iagttagelser. Statens forsøgsstation Blangstedgård: „Nu i slutningen af maj måned er der en voldsom sæksporeudslyngning i og efter regnperioderne, så der kan sikkert ventes skurv, hvis ikke der sprøjtes i blomstrings-tiden" (Hans M. Jepsen).

Pæreskurv (*Fusicladium pirinum*). Også for denne sygdom gælder det, at indberetterne ikke har konstateret den endnu. Fra Stevns-Fakseegnen meldes: „Hvor der er grenskurv, kan man se, at svampen arbejder, men ellers er også pæreskurvens angreb meget svage" (Philip Helt).

Æblemeldug (*Podosphaera leucotricha*) er ikke bemærket, men vi har dog stærk mistanke om, at den „lurer" rundt omkring og kun venter på gode angrebsbetingelser.

Køkkenurter.

Tomatsyge — tidligere kaldet tomatkræft — (*Diplodina lycopersici*) er temmelig udbredt i år. Denne lunefulde svamp optræder meget spontant. Det skal vise sig, om sprøjtningen med manebmidler har en virkelig evne til at holde sygdommen i ave.

Tomat-viroser er der kun en indberetning om: øst for Storebælt: „Mange steder usædvanlig kraftigt angreb af mosaiksyge, sribesygge og til dels også agurk-mosaiksygevirus. Angrebene synes at følge bestemte sorter særlig stærkt“ (konsulentkontoret, A. D. G.).

Agurkesygge (*Diplodina citrullina*) er konstateret i 4 tilfælde fortrinsvis med angreb ved stængelbasis og på frugter.

Dårlig rodhals på agurk. Trods hyppige undersøgelser af syge stængelstykker er det ikke lykkedes os at finde primære svampe. Der kan ikke være megen tvivl om, at årsagen til de syge agurkrodhalse i de fleste tilfælde stammer fra meget fugtige og dårligt udluftede rabatter.

Prydplanter.

Frostskade. I maj måned viste vinterskader sig for alvor i mange prydplanter. Det er vidt forskellige arter, som har måttet bøde herfor. Fra Århus-egnen citerer vi: „*Lonicera nitida*, *Prunus laurocerasus*, *Cotoneaster* hybr. (flere sorter) er frosset helt ned til jordoverfladen“ (A. Gylling); Salling-Fjends: „Udbredt frostskade på mange plantearter bl. a. lave roser, slyngroser, *Clematis*, *Rhododendron*, *Aubretia*, *Erica*, mange stedsegrønne, *Pyracantha* og visse berberis“ (A. Herborg Nielsen). Fra København og Omegn: „Har set eksempler på kuldeskade på *Tamarix*, *Buddleia*, *Jasminum* og *Hamelis*“ (Alfred Rasmussen). Mange stedsegrønne, men navnlig de, som er plantet i efteråret, har i mildeste fald fået en snert af frosten. Fra Holbæk Amt: „*Cedrus*, *Taxus* og *Chamaecyparis* er skadet af frosten“ (Alfr. E. Langgaard).

Narcis-gråskimmel (*Botrytis narcissicola*). Vi citerer følgende: øst for Storebælt: „Moderate angreb er set flere steder“ (konsulentkontoret, A.D.G.); hele landet: „Det tyder på, at gråskimmel i narcis er mindre udbredt i år, end tilfældet var sidste år“ (P. Jacobsen).

Hyacinth-mosaiksyge. Fra Århus skrives: „Almindelig i privathaver“ (A. Gylling) og fra hele landet: „Sygdommen er meget udbredt — men hvor der ved fremavlens gøres et arbejde med udvalg og lugning, kan der nås langt. Det helt rigtige resultat nås dog først gennem klonavl, der relativt let kan gennemføres på grund af den hurtige måde, hyacinter kan formeres på“ (P. Jacobsen).

Narcis-viroser. Den første betingelse for at udrydde de pågældende virusarter er og bliver fremavl. Dersom man skal forvente, at et areal fremover skal holdes sundt, må strenge forholdsregler gennemføres såvel med hensyn til forebyggelse af spredning af sygdommene (ved lus og saftoverføring) som ved en hårdhændet kassation af både syge og mistænkelige planter. Vi citerer følgende: hele landet: „Mosaik fundet i en del sorter under

Fællesudvalgets vækstinspektion; man må sige, at sygdommen er meget udbredt, men noget afhængig af sort. Ved at foretage udvalg kan gode resultater nås — selvom det helt rigtige materiale kun kan fås gennem klonavl. Chokoladeplet: er ikke så tydelig endnu, dog i sorter med stærke angreb, f. eks. Oliver Cromwell findes sygdommen tydeligt (P. Jacobsen) og øst for Storebælt: „Som sædvanlig bemærket en del mosaiksyge, og også hist og her sølvblad og chokoladeplet“ (konsulentkontoret, A.D.G.).

Frank Hejndorf.

Skadedyr på landbrugsplanter.

Korn og græsser.

Kålthrips (*Thrips angusticeps*). Se diverse skadedyr.

Havreål (*Heterodera major*). Kun i 5 af de indkomne beretninger skrives, at angreb ikke er set. De øvrige 38 melder om angreb af varierende styrke og hyppighed, og det fremgår tydeligt, at tilstanden er alvorlig i adskillige egne af landet. Af de mange indberetninger er følgende valgt i flæng. Fra Han Herred: „Mange ondartede angreb i havre og blandsæd, og endogså tydelige symptomer i nogle bygmarker. Jeg har endnu ikke fundet drægtige hunner, men pletter med det rødlig skær, hvor planterne har det skæggede rodnet, er mange og store. Den store udbredelse skyldes sikkert for en del den voldsomme sandflugt i fjor og i år“ (R. Sørensen). Ålborg: „En del pletvise angreb og et par angreb så stærke, at markerne er omsået med raps og sennep. På Drostbyg sået efter havreålsangreb i 1957 tyder røddernes udvikling på, at de er inficeret med ål, uden at væksten dog er særlig stagneret“ (J. Chr. Andersen-Lyngvad). Østhimmerland: „Som i flere år almindelig og vel nok den største skadevolder i korn. Selv ved et godt sædskifte er den ofte alvorlig, hvor blandsæd anvendes“ (P. Pedersen). Allingåbro: „Usædvanlig mange angreb i år, men man er måske også blevet lidt for sløset med sædskiftet“ (N. Engvang Hansen). Ulstrup: „Kun set et enkelt, men til gengæld meget stærkt angreb. Forfrugt: 1 års kløvergræs. Den ene halvdel af marken: Havre, næsten ødelagt; den anden halvdel: Byg (Drostbyg) tildels fri for angreb“ (H. P. Nielsen). Morsø: „Den 30. maj sås det første havreålsangreb: koralrødder. I de sidste par dage set mange angreb i havre og byg“ (Engelhart Jensen). Kolind: „Enkelte meget stærke angreb iagttaget“ (Ejvind Staunskjær). Viborg: „I de sidste dage af maj er der iagttaget en del ondartede angreb af havreål, såvel i byg som i havre. Forekomsten synes at stå mere i forbindelse med dyrkning af byg og rajgræs end havre“ (O. Th. Nielsen). Horsens: „En fjerdedel af en havremark på cirke en hektar var stærkt angrebet af havreål. Det var 7 år siden, der havde været havre sidst. Der var byg sidste år, men ingen synlig skade. Marken lå på en skråning, og det var som sædvanlig den lavest liggende del, der var angrebet“ (Carl V. Petersen). Kolding Herred: „Mange pletter med stærke angreb, især hvor der er sået havre efter byg“ (O. Ruby). Hads Herred: „Der er sidst i maj konstateret flere meget ondartede angreb af havreål, navnlig i havremarker sået som 2. eller 3. kornafgrøde“ (Arne Hansen). Nordfyn: „Stadig mange havreål på Nordfyn“ (A. Klitgård Nielsen). Fåborgegnen: „Havreål meget udbredte. Det kunne se ud, som om vi i år skal have ret slemt havreålsangreb“ (Aage Mølgaard). Lolland-Falster: „Enkelte angreb i hvede“ (Sv. E. Sørensen). Roskildeegnen: „I nogle havremarker og enkelte bygmarker er der forekommet angreb af havreål, men skaden har dog hidtil været begrænset“ (K. M. Nielsen). Holbæk Amt: „Enkelte marker — særlig med havre — er stærkt angrebet. På byg er endnu intet angreb påvist“ (J. C. Tvergaard). Næstved: „Havreål findes mange steder, og stærke angreb, hvor der er 2.—3. års korn“ (J. Marcussen).

Smælderlarver (*Agriotes spp.*). Se diverse skadedyr.

Jordloppelarver (*Crepidodera ferruginea*). Fra Kolding Herred (O. Ruby) meldes om enkelte ondartede angreb, og fra Ladelund (Kr. Nielsen) om ret stærke angreb i byg og havre efter græs. Det anslås her, at 10—15 pct. af planterne var ødelagt.

Korn-jordloppen (*Phyllotreta vittula*). Fra Horns-Herred skrives: „Ses i mange bygmarker, uden dog at gøre synderlig skade. I svære tilfælde bekæmpes den let med DDT" (N. O. Larsen).

Stankelbenlarver (*Tipula paludosa*). Se diverse skadedyr.

Hårmyglarver (*Bibionidae*). 7 beretninger melder, at angreb ikke er set, medens 3 omtaler angreb i vårsæd. I en rapport skrives om et stærkt angreb i hvede, hvilket er overraskende, da vi hidtil kun har regnet med angreb i vårsæd. Fra Frederiksborg: „Der er konstateret nogle stærke angreb i bygmarker i månedens første uge" (A. Ploug Jørgensen). Holbækegnen: „Først i måneden var der en del angreb" (Chr. Christensen). Næstved: „Et enkelt tilfælde, hvor hårmyg næsten gjorde en hvedemark sort på grund af det store antal" (J. Marcussen). Lolland-Falster: „For første gang har jeg set pletvis udtyndede vårsædsmarker, der skyldes angreb af hårmyglarver. Skaderne er ikke store" (Sv. E. Sørensen).

Fritfluellarver (*Oscinis frit*). 5 beretninger melder, at angreb ikke er bemærket. I 2 beretninger skrives, at der har været angreb i vintersæd, medens 11 melder, at angreb, der oftest er svage, er fundet i vårsæden. Sindal: „Enkelte ret alvorlige angreb i rug" (Martin Christensen). Lemvigegnen: „Har som sædvanlig optrådt i en del vintersædsmarker efter for sent pløjet grønjord. Angreb i vårsæd endnu ikke konstateret" (P. Dalgaard Frandsen). Ry- og Galtenegegnen: „I grønjordsbyg er forekommet enkelte angreb. I ingen af tilfældene var udsæden behandlet med lindan" (Kaj Hansen). Kolding Herred: „Enkelte pletter med stærke angreb" (O. Ruby). Bylderup-Bov: „Kun svage angreb. Om nogen egentlig skadevirkning er der ikke tale" (L. Aalling). Løgumkloster: „Mange, men svage angreb i havre og byg" (Hans Jepsen).

Bygfluene (*Chlorops taeniopus*). Fra Århusegnen skrives: „Der har i en enkelt mark været et ret stærkt angreb af bygfluens larve" (H. H. Rasmussen).

Bælgplanter.

Stængelål (*Ditylenchus dipsaci*). Om angreb på rød- og hvidkløver foreligger kun få indberetninger, og symptomerne angives oftest at være svage på nærværende tidspunkt. Anderledes forholder det sig med lucernen, der

ofte har lidt meget under angrebet. Morsø: „Med maj måneds gunstige vækstforhold er åleangrebene i bælgplanter meget lidt synlige“ (Engelhart Jensen). Lemvigegnen: „Mange kløvergræsmarker har tidligere været stærkt præget af stængelål, men angrebene synes svagere — vel på grund af resistente kløverstammer“ (P. Dalgaard Frandsen). Ry- og Galteneegnen: „Der ses efterhånden pletter af åleangreb i mange lucernemark“ (Kaj Hansen). Statens forsøgsstation v. Ødum: „I lucernen findes stærkt angrebne pletter i 2. års lucernen“ (J. P. Knudsen). Samsø: „Tydeligt angreb i rødkløver er kun bemærket i et ganske enkelt tilfælde. Især i 3. års og ældre lucernemark (sidstnævnte er sjældne) er henholdsvis mindre og større ålepletter bemærket i sædvanligt omfang“ (P. Riis Vestergaard). Kolding Herred: „Ses ikke meget under øjeblikkets gunstige vejrforhold“ (O. Ruby). Statens forsøgsgård Rønhave: „Igen i år en del lucerneålspletter i en 2. års lucernemark (du Puits), hvor der så vidt vides ikke tidligere har været dyrket lucerne“ (Poul Rasmussen). Nordøstfyn: „Sjældnen har lucerneålen ødelagt og angrebet været så udbredt, som i dette forår. Adskillige lucernemark står nu med de kedelige bare partier i marken, og enkelte marker er blevet ompløjet på grund af angreb“ (Helge Rasmussen). Rokildeegnen: „Der er forekommet en del tilfælde af stængelål i rød- og hvidkløver, men angrebene har gennemgående været godartede“ (K. M. Nielsen). Vestsjælland: „Lucerneål ses hyppigere end før. Selv om der i en mark ikke har været lucerne i en årrække, er der lucerneål i nyudlagt lucerne“ (Stanley Jørgensen). Bornholm: „En del angreb i rødkløver og lucerne; har tilsyneladende ikke bredt sig under de gunstige vækstvilkår“ (A. Juel-Nielsen).

Bladrandbiller (*Sitona spp.*). Fra Tåstrup (Sv. Hessel Andersen) berettes om et stærkt angreb på marvært. Bekæmpelse var nødvendig.

Bederoer.

Kålthrips (*Thrips angusticeps*). Se diverse skadedyr.

Den matsorte ådselbille (*Blitophaga opaca*). Angrebenes synes ikke at have været af større betydning i maj. I 21 beretninger meldes om ubetydelige eller meget sjældne angreb, medens der i 5 beretninger skrives om stærkere eller mere udbredte angreb, således fra Vinderup: „Flere steder alvorlige angreb. Bekæmpelse med paration enten ved sprøjtning eller i klid har virket godt“ (J. Rindom). Haderup og Omegn: „Svage angreb er begyndt at vise sig, og enkelte stærke angreb på tung og lidt ubekvem jord; enkelte marker er sprøjtet“ (E. Eriksen). Allingåbro: „Enkelte og ret stærke angreb, sprøjtning med paration virker udmærket“ (N. Engvang Hansen). Fakseegnen: „En enkelt bederoemark har været så stærkt angrebet, at sprøjtning med paration har været påkrævet“ (P. Rasmussen). Lolland-Falster: „Bilernes gnaw har vi set mange steder den sidste halvdel af maj, men først i de

sidste dage af måneden sås de første larver, men kun i ringe antal. Bekæmpelse specielt mod dette skadedyr er endnu ikke foretaget" (Sv. E. Sørensen).

Oldenborrer (*Melolontha melolontha* og *M. hippocastani*). Se diverse skadedyr.

Runkelroebillen (*Atomaria linearis*). I visse egne af landet har runkelroebillen forårsaget store skader på de unge bederoer. Fra følgende steder berettes om alvorlige angreb: Kolding Herred: „Et enkelt stærkt angreb forårsagede fuldstændig ødelæggelse af roerne, iøvrigt ikke almindelig" (O. Ruby). Nordfyn: „En enkelt mark (Lunde) med et stærkt angreb" (A. Klitgård Nielsen). Langeland: „Angreb konstateret mange steder. Flere steder har omsåning været nødvendig, da plantebestanden var fuldstændig ødelagt. Det var i alle tilfælde 2. års roer" (A. Rasmussen). St. Heddingekredsen: „Dens angreb mærkes en del og vil enkelte steder medføre „spring" i roemarken" (Ernst R. Nielsen). Statens forsøgsstation, Tystofte: „Stærke angreb i markskellet ind til lucerne" (H. Laursen). Møn: „Der er i flere tilfælde konstateret så ondartede angreb, at en omplojning har været nødvendig. Det tilrådes at bejdse frøet med lindan ved omsåning" (Sv. Aa. Pedersen). Lolland-Falster: „Aldrig før er der set så mange og alvorlige angreb som i år, værst og næsten obligatorisk hvor man sår roer efter roer — og ikke har bejdset roefrøet med lindan, som virker godt i den tid, spiren bryder igennem jorden. Roerne blev sået sent og mange steder for dybt i år, og billerne må have været tidligt fremme i forhold til roerne. Siden er i de sidste 8 dage af maj kommet alvorlige angreb på blade, hjertesked og den allerøverste del af stænglen, hvor barken tit er gnavet hele vejen rundt, hvorefter den neden for siddende bark rådner som ved rodbrand, og roerne visner. Vi kan let klare dette skadedyr, blot frøene pudres med lindan, og der pudres eller sprøjtes med paration i tide. Landmændene lærer forhåbentlig snart dette" (Sv. E. Sørensen). Nordvestlolland: „Runkelroebillernes karakteristiske skadesymptom kan findes i alle marker, men kun, hvor forfrugten har været roer eller roefrø, er skaderne betydelige. Bekæmpelse med pudring eller sprøjtning ødelægger desværre ikke alle biller, men en lindanbejdning af roefrøet samt én eller to pudringer synes at kunne holde billerne så meget i skak, at skaden er minimal" (Jens Østergaard). Lolland-Falster: „Angreb forekommer i alle sukkerroemarken sået efter bederoer, hvor udsæden ikke var bejdset med lindan eller aldrin. Nogle marker harvet op som følge af angrebet" (Kr. Hviid).

Smælderlarver (*Agriotes spp.*). Se diverse skadedyr.

Bedefluen (*Pegomya hyoscyami*). I slutningen af maj blev der de fleste steder iagttaget æglægning på bederoerne. Der er dog 13 beretninger, som meddeler, at æg endnu ikke er observeret, medens 19 omtaler æglægning i større eller mindre omfang. På Lolland sås de første æg den 20. I den øvrige del af landet begyndte æglægningen gennemgående lidt senere. Vi citerer et udvalg af beretningerne.

Oksbøl og Omegn: „De første æg er fundet den 31. maj“ (Niels J. Bjerg). Åbenrå Amt: „Æg er observeret den 28.“ (C. Poulsen). Nordøstfyn: „I de sidste dage af maj begyndte bedefluen at lægge æg på undersiden af bederoebladene, så faren for angreb af bedefluelarver foreligger“ (Helge Rasmussen). Fåborgegnen: „De førte æg lagt de sidste dage i maj, men sjældent mere end et par æg pr. plante“ (Aage Mølgaard). Langeland: „I enkelte marker mange æg“ (H. P. Andersen). Roskildeegnen: „Der er set nogle tilfælde, hvor der var lagt et stort antal æg på bederoer, i et enkelt tilfælde var der lagt 4—8 æg på alle blade, og der forventes stærke angreb i den kommende tid“ (K. M. Nielsen). St. Heddingekredsen: „Der er æglægning på mange bederoeplanter“ (Ernst R. Nielsen). Møn: „Meget stor æglægning, der tog sin begyndelse ca. 25. maj. Der er ingen steder set klækning“ (Sv. Aa. Pedersen). Nordvestlolland: „Æglægning begyndte ca. 20. maj, men der fandtes kun meget få æg på dette tidspunkt. En optælling på 20 planter, hvorpå der den 24. var lagt ialt 29 æg, fandtes den 27. 88 æg og den 30. 181 æg. Der har altså indtil nu været en livlig æglægning. Klækning og minering er iagttaget fra den 25., men er endnu sjælden“ (J. Østergaard).

Kålroer, kål o. a. korsblomstrede.

Kålthrips (*Thrips angusticeps*). Se diverse skadedyr.

Glimmerbøsser (*Meligethes aeneus*). Disse optrådte i store mængder i de fleste korsblomstrede frøafgrøder. Kun 7 beretninger af 23 meddelere, at angreb ikke er set eller kun forekom i ubetydeligt omfang. Det er især vinterrapsen, det er gået ud over, men også i kålroefrø og enkelte rybs-arealer har bekæmpelse været nødvendig. Om angrebene skrives iøvrigt fra Hobro: „Angreb af glimmerbøsser i alle rapsmarkerne, der er sprøjtet med stor dosis paration lige før blomstring. Desværre er der i disse marker stadig mange glimmerbøsser, så nu må vi prøve med DDT“ (Poul Olsen). Allingåbro: „Har været meget slemme i år. Pudring er foretaget op til 3 gange. Vi regner ikke med skade nu af disse, efter at rapsen er gået i blomst“ (N. Engvang Hansen). Bjerringbroegnen: „Glimmerbøsserne optræder i stort antal i vinterrapsen“ (Kaj N. Eriksen). Statens forsøgsstation v. Ødum: „I den nu fuldt blomstrende rybs er der i dagene fra den 27.—29. maj kommet en voldsom invasion af glimmerbøsser“ (J. P. Knudsen). Statens forsøgsstation St. Jyndeved: „I vinterraps og vinterrybs er iagttaget ret stærke angreb af glimmerbøsser“ (Svend Aage Hansen). Statens forsøgsstation Årsløv: „Stadig truende opformeringer af glimmerbøsser holdes i skak ved gentagen pudring med DDT“ (Asger Larsen). Holbæk Amt: „Indtil pinse ingen. Men fra pinsedagene findes her ingen mark, der er fri. Det ser ud til, at invasionen er stor“ (J. C. Tvergaard). Statens forsøgsstation Virumgaard: „Omkring midten af maj kom de første angreb af glimmerbøsser på raps og rybs. Der blev pudret med en blanding af Gesarol og Bladan den 20. maj — inden blomstringen — og med god virkning. Den 27. fandtes mange glimmerbøsser, og der blev pudret med

Gesarol om aftenen den 27. og 29. maj" (S. P. Lyngby). Roskildeegnen: „Der er forekommet stærke angreb af glimmerbøsser i alle rapsmarker, og bekæmpelse har været nødvendig" (K. M. Nielsen). Bornholm: „Omkring pinse begyndte en kraftig forekomst af glimmerbøsser i rapsen, men så blev de noget hæmmet af vejret. Bekæmpelsen har været vanskeliggjort af vejret, og nu er rapsen i blomst" (A. Juel-Nielsen).

Rapsjordloppen (*Psylliodes chrysocephalus*). Der er ikke rapporteret friske angreb, men fra Statens forsøgsstation v. Ødum skrives: „En dårlig overvintring af raps skyldes formentlig rapsjordloppen, der især findes i de svageste planters bladstilke. Angrebet er ret stærkt" (J. P. Knudsen).

Jordlopper (*Phyllotreta spp.*). I langt det overvejende antal af de 43 modtagne beretninger skrives om god virkning af bejdsning af kålroefrøene med lindan, og det fremhæves, at alvorlige angreb kun forekom, hvor en sådan behandling ikke var foretaget. Der er dog enkelte tilfælde, hvor virkningen synes at være for ringe eller for kortvarig. Der gives udtryk herfor i følgende beretninger: Ry- og Galteneegnen: „Det ser ud til, at virkningen af frøenes behandling med lindan er forsvundet, hvorfor der i mange kålroemarkers er kommet svage angreb, men man trøster sig med, at der nok alligevel skal sprøjtes mod thrips, og så skal lopperne nok også forsvinde" (Kaj Hansen). Grindsted: „Jordlopperne angriber kålroerne ret voldsomt i disse dage, selv marker, der er behandlet mod angreb ved bejdsning, bliver angrebet. Pudring og sprøjtning er i fuld gang" (J. J. Jakobsen). Sydvestfyn: „Jordlopper er konstateret i mange kålroemarkers, selv om der har været bejdsset med et lindanmiddel, dog er angrebene meget svagere i de lindanbehandlede end i de ikke behandlede marker" (P. Bundgaard). Holbæk Amt: „Næsten alle kålroemarkers angrebet. Selv marker, hvor frøet er behandlet med Gammasect. Jeg tror, den ringe virkning skyldes den hårde skorpede jord efter regnen" (J. C. Tvergaard).

Fra Viborg (O. Th. Nielsen) meddeles, at der i et par tilfælde er set uheldige virkninger på kålroernes spiring som følge af bejdsningen. Følgende beretninger er repræsentanter for det store antal, som omtaler tilfredsstillende virkning af bejdsningen. Haderup og Omegn: „I alle de marker, hvor kålroefrøet ikke har været bejdsset med enten Gammasect eller Lop-Tox, har kålroepplanterne været mere eller mindre gnavet. Bejdsningsmidlernes virkning kan tydelig ses. Planterne er nu friskgrønne og frodige. De landmænd, som har bejdsset i flere år, er begyndt at sætte udsædsmængden ned de steder, hvor de ellers plejer at være plaget af jordlopper" (E. Eriksen). Mariager: „Ikke slemt. Vejret for koldt og vådt, men enkelte steder ses dog ret stærke angreb, hvor der ikke er bejdsset" (Chr. E. Lauridsen). Herningeegnen: „Enkelte steder har der været truende angreb, men det gælder ingen steder, hvor frøet har været behandlet mod lopper" (Niels Jørgen Nielsen). Fåborgegnen: „To steder måtte kålroerne sås om som følge af angreb af jordlopper og kålthrips i fællesskab. I begge tilfælde var udsæden ikke behandlet med et lindan bejdsmiddel" (P. Laursen). Store Heddingekredsen: „Der er stadig mange

af dem, men forebyggende behandling af frøet er mere almindelig anvendt, og det er sjældent, man må så om. Derimod tillader man sig at anvende mindre udsædsmængde" (Ernst R. Nielsen). Næstved: „Uden betydning endnu, hvor bejdningen har virkning. Ubejdsede marker har været stærkt angrebne" (J. Marcussen).

Skulpe-snudebiller (*Ceutorrhynchus assimilis*). Fra Statens forsøgsstation v. Ødum (J. P. Knudsen) meldes om stærk invasion i rybs de sidste dage af maj, og fra Virungaard (S. P. Lyngby) om angreb både i raps og rybs i midten af maj. Endelig skrives fra Statens forsøgsstation ved Årslev (Asger Larsen) om et stærkt angreb i raps. Billerne blev her bekæmpet med et pyretrummiddel.

Stankelbenlarver (*Tipula paludosa*). Se diverse skadedyr.

Skadedyr på havebrugsplanter.

Frugttræer og frugtbuske.

Æblebladloppen (*Psylla mali*). Svage angreb omtales i to beretninger.

Bladlus (*Aphididae*). Der foreligger en del indberetninger om oftest svage angreb på æble. En del af disse skyldes antagelig æbleknop-bladlusen (*Aphis crataegella*). Kun enkelte rapporter omtaler stærkere angreb. Fra Ålborg Amt: „Ved månedens slutning er stærke angreb iagttaget. Ellers er der set svage angreb hist og her i månedens løb" (Jørgen Jørgensen). Århus-egnen: „Enkelte svage angreb på æbletræer (Aage Gylling). Svendborg Amt: „Mellem grøn spids og museøre sås ret omfattende angreb af grønne bladlus. De er nu borte over alt, uden anden indsats end de rutinemæssige parationssprøjtninger på museøre" (Aage Lauritsen). Frejlev: „Kun set i okulanterne. I plantager var der „knop-bladlus" en tid, men de er vandret videre nu" (A. Diemer).

Øresnudebiller (*Otiorrhynchus singularis*). To indberetninger melder om angreb på æble. Jylland: „Angreb mange steder på nyplantede træer og podninger. Et enkelt sted — nyplantede æbler efter solbær — fandtes op til 20 biller i jorden ved et enkelt træ. God virkning af DDT og lindan" (Arne Sørensen). Skælskøregnen: „Nyplantede 1. års æbler ret medtaget — også unge skud på ompodete træer angrebet" (Ejner Christensen).

Kirsebærmøl (*Argyresthia ephippiella*). Fra Stevns-Fakseegnen skrives: „Der er mange steder svage angreb i syltekirsebærrerne, og enkelte steder er angrebet ret stærkt, sådan at der er grund til at være opmærksom på det. Som regel regner man ikke med, at der er noget galt, selv om en del knopper ikke springer ud, eller der er forgnavede blomster“ (Philip Helt).

Knopviklere (*Tortricidae*). Flertallet af indberetningerne karakteriserer angrebene på æble som svage. Stærke angreb synes at være en undtagelse. Fra Ålborg skrives: „Middelsvære angreb iagttaget“ (Jørgen Jørgensen). Skiveegnen: „Ret udbredt“ (A. Herborg Nielsen). Århus: „Enkelte stærke angreb“ (Max Clausen). Jylland: „Uden betydning, hvor sprøjtning med f. eks. Bladan er gennemført“ (Arne Sørensen). Svendborg Amt: „Uden praktisk betydning“ (Aage Lauritsen). Lolland og Falster: „Et sted set angreb af knopviklere — især den røde. Trods sprøjtning med DDT og lindan ikke tilstrækkelig virkning“ (J. Klarup-Hansen). Stevns-Fakseegnen: „Jeg har enkelte steder set svage angreb af knopviklere“ (Philip Helt). Jungshoved: „Jævn god bestand. Både røde og grå“ (Aton Th. Andersen).

Frostmålerlarver (*Cheimatobia brumata*). Kun enkelte beretninger omtaler angreb af betydning. Ålborg Amt: „Stærke angreb iagttaget“ (Jørgen Jørgensen). Statens forsøgsstation Spangsbjerg: „Ret talrige i en afdeling med æblefrøplanter — ellers ikke bemærket“ (Axel Thuesen). Næstved: „Ikke almindelige, men enkelte ret slemme tilfælde“ (M. E. Elting).

Stikkelsbærmiden (*Bryobia praetiosa*). Fra Nykøbing Falster skrives om et meget alvorligt angreb på æble (J. Klarup-Hansen).

Frugttæspindemiden (*Metatetranychus ulmi*). Kun enkelte beretninger omtaler angreb af betydning. Ålborg Amt: „Svage angreb iagttaget“ (Jørgen Jørgensen). Statens forsøgsstation Spangsbjerg: „Almindelig på Pederstrup — ellers ikke bemærket“ (Axel Thuesen). Jylland: „Ikke særlig udbredt, men hvor der er foretaget for lidt bekæmpelse sidste år en del æg. Klækningen begyndt. Konstateret på Koldingegnen omkring den 19. maj“ (Arne Sørensen). Svendborg Amt: „Kun hvor der i 1957 ikke er sprøjtet med systemiske gifte, og det er yderst få steder — er der iagttaget rødt spind i et omfang, der har praktisk betydning“ (Aage Lauritsen). Odsherred: „Kun enkelte svage angreb“ (Alfr. E. Langgaard). Stevns-Fakseegnen: „Det er meget lidt, jeg har set til frugttæspindemider indtil nu“ (Philip Helt). Sorø Amt: „Kun set få mider“ (Ejner Christensen). Næstved: „Dyrene var ret stærkt fremme, men regnen forleden har slået angrebet ned for en tid“ (M. E. Elting).

Pæregalmider (*Eriophyes pyri*). Fra Ålborg Amt skrives: „Der er set flere stærke angreb af dette skadedyr end sædvanlig“ (Jørgen Jørgensen).

Prydplanter.

Bladål (*Aphelenchoides ritzema-bosi*). Angreb på *Peperomia caperata* er fundet i Sydøstsjælland og på Falster (Alm. dansk Gartnerforening).

Køkkenurter.

Jordbærål (*Aphelenchoides spp.*). Angreb er almindelige især i privathaver. Flere indberettere mener dog, at situationen har bedret sig som følge af anvendelsen af kontrollerede planter. Dette gælder ikke mindst erhvervsplantninger. Sorten „Senga Sengana“ angribes meget sjældent. Statens forsøgsstation, Hornum: „I haverne er det almindeligt med ret udbredte angreb i Dybdahl“ (F. Knoblauch). Århus: „Mærkbar virkning af agitationen for brug af rent materiale — men der er langt igen“ (Max Clausen). Århus-egnen: „Almindelig udbredt i privathaver, hvor man ikke har skaffet sig sundt plantemateriale“ (Aage Gylling). Odsherred: „Efterhånden bliver kulturerne mere rensede for dette skadedyr, men nogle steder er der stadig stærke angreb“ (Alfr. E. Langgaard).

Diverse skadedyr.

Kåltrrips (*Thrips angusticeps*). Medens angrebene i 15 indberetninger omtales som svage eller helt udeblevne, karakteriseres de i 31 beretninger som mere alvorlige. Angrebsgraden varierer dog stærkt. Det er især på kålroer, de værste angreb er set, men også bederoer angribes ret almindeligt; desuden nævnes tilfælde, hvor hør og korn er angrebet.

Der hersker meget delte meninger om lindan-bejdsningens virkning over for thripsene. I mange tilfælde gives udtryk for, at virkningen synes at være tilfredsstillende, i andre klages over, at virkningen er for kortvarig, og i enkelte beretninger anføres det, at virkningen som helhed er for ringe. Mange kålroemarkers og en del bederoemarkers er blevet sprøjtet med paration. Om angrebene skrives bl. a.: Morsø: „I den sidste uges tid er der sprøjtet mange marker mod kåltrips. Lindanbehandling af frøet beskytter sikkert udmærket mod de helt tidlige angreb“ (Engelhart Jensen). Ulstrup: „Forekommer kun, hvor der er sået ubehandlet frø“ (H. P. Nielsen). Allingåbro: „Kun få, men til gengæld ret stærke angreb. Frøet har været behandlet mod jordlopper“ (N. Engvang Hansen). Kalø Vig: „Bejdsning mod jordlopper synes ikke at virke mod kåltrips“ (Ole Jensen). Kolding Herred: „Meget udbredt. Værst hvor roefrøet ikke er behandlet med Gammasect el. lign. Flere stærke angreb i bederoer — navnlig efter hør. Sprøjtning foretaget med fint resultat“ (O. Ruby). Statens forsøgsgård Rønhave: „Svagt angreb i grønkål, men ikke i fodermarkskål og rødkål i nærheden. Grønkålsfrø bejdses med Lop-Tox inden såning, nu pudret med Bladan med god virkning“ (Poul Rasmussen). Midtfyn: „I en mark var sået fire rækker kålfrø side om side med Gammasect-behandlede kålroer. Kålplanterne blev stærkt angrebet straks efter gennemspiringen. Kålroerne holdt sig fri i 10—12 dage og måtte derefter sprøjtes med Bladan“ (J. K. Svenstrup). Holbæk Amt: „Såvel kålroe- som bederoemarkers er stærkt angrebet. Selv marker, der er tilsået med lindan-behandlet frø. På grund af den megen regn er jorden sammenpakket og skorpet

i overfladen. Mon det ikke er grunden til, at Lindasect ikke virker så godt. Mange marker er pudret eller sprøjtet med paration" (J. C. Tvergaard). Kalundborgegnen: „Er slemme ved såvel bede- som kålroer uanset om frøet har været behandlet mod lopper. De hærger mere i bederoerne end sidste år" (N. M. Nielsen). Horns Herred: „Ses overalt — både på kålroer, bederoer, hør og korn" (N. O. Larsen). Møn: „Meget stærke angreb i alle kålroemarkers. Pudring med Bladan har givet god virkning. Også i bederoerne har en bekæmpelse været nødvendig i mange tilfælde" (Sv. Aa. Pedersen). Nordvestlolland: „Thrips har været et ondartet skadedyr i bederoemarkerne. Der sættes et stort bekæmpelsesarbejde ind imod skadedyrene omkring udtøndingstidspunktet. Det ser dog ud til, at det bedste resultat opnås hos de roedyrkere, der bekæmper skadedyrene tidligt, d. v. s. så snart roerne er kommet op" (Jens Østergaard).

Oldenborrer (*Melolontha melolontha* og *M. hippocastani*). I visse egne af Syd- og Sønderjylland har der været flyveår i år. Talrigst forekom oldenborrerne i området mellem Kongeåen og en linie fra Vejen over Askov til Brørup, men også syd for Kongeåen ved København og Skodborg sværmede de i store mængder. Der skrives fra Ladelund: „Oldenborrerne flyver i fantastiske mængder i området ved Kongeåen. Flere steder er løvtræer mere eller mindre afløvede. I et område sprøjtes alle hegn og skovkanter fra jord og fra flyvemaskine. Der ser ud til at være god virkning" (Kr. Nielsen). I Ødis-Bramdrup ved Kolding (Børge Eriksen) sås et mindre antal den 30. maj. Omkring Åbenrå-Rødekrø (C. Poulsen) har der kun været få oldenborrer. Fra Vis Herred i det sydøstlige Sønderjylland berettes: „I de seneste dage (aftener) har oldenborrer sværmet i ret stort tal her i Hokkerup. I Kollund har der været stærk sværmning" (N. A. Drewsen). På Nordfyn (A. Klitgård Nielsen) er set et enkelt ret stærkt angreb af oldenborrelarver i bederoer, og i Holbæk Amt (J. C. Tvergaard) er set en del flyvende oldenborrer.

Smælderlarver (*Agriotes spp.*). Kun ganske få af 66 modtagne beretninger melder om ubetydelige angreb. Langt den største del beskriver angreb af betydeligt omfang, og i mange tilfælde gives der udtryk for, at skaderne er større i år, end de har været i mange år. Det er især i kornmarkerne, angrebene forekommer, men også bederoer og kartofler er stedvis skadet betydeligt. Bejdsningen af korn og roer med lindan synes ikke alle steder at have formået at standse angrebene. Vi bringer et udvalg af beretningerne fra landets forskellige egne. Sindal: „Det er mange år siden, jeg har set så mange og så stærke angreb af smælderlarver som i år. Der er desværre alt for mange, der undlader at behandle kornet mod disse skadedyr" (Martin Christensen). Han Herrederne: „Angrebene almindelige. De fleste steder er de dog kun svage. Enkelte angreb må dog betegnes som ondartede, og i det store og hele ser det noget værre ud med smælderangreb end sædvanligt" (R. Sørensen). Thyholm: „Svagere angreb almindelige. Enkelte stærkere angreb. I ét tilfælde var omsåning nødvendig" (K. Hougaard). Morsø: „Smælder-

larver har været mere ondartede end i årene nærmest forud. Selv i kornmarker, sået med lindanbehandlet såsæd, ses en del overgnavede planter" (Engelhart Jensen). Lemvigegnen: „Angreb synes meget almindelige, men stærke angreb er endnu ikke konstateret — et par enkelte stærke angreb danner undtagelsen — angreb kan dog endnu tiltage i omfang" (P. Dalgaard Frandsen). Viborgegnen: „Har set et par enkelte ret stærke angreb, hvor der ikke har været bejdset med lindanmidler" (Jens Dollerup). Hadsund: „I en enkelt bygmark efter ompløjet grønjord, var angrebet så kraftigt, at ca. en fjerdedel af planterne var gnavet over. Det skal endog bemærkes, at kornet var bejdset mod smælderlarver" (N. C. Nymark). Allingåbro: „Ret alvorligt i år. Det kniber selv på de arealer, hvor sædekornet er behandlet mod smælderlarver" (N. Engvang Hansen). Silkeborgegnen: „Angrebene er i år meget udbredte. Der er set god virkning, hvor udsæden har været behandlet med lindanmidler" (J. J. Søndergaard). Brande-Thyregod: „Iagttaget ret stærke angreb efter ubehandlet sædekorn 2 år efter græsmark. Set mange svage angreb. Stærkere angreb mindre hyppige, da der på udsatte steder med god virkning foretages behandling af såsæden i de fleste tilfælde" (P. Trosborg). Skjern: „Enkelte steder ret stærke angreb" (Vagn Aa. Davidsen). Ribe og Omegn: „Svage angreb almindeligere end sædvanligt. God virkning af forebyggende bejdsning" (Aage Buchreit). Åbenrå Amt: „I ikke lindanbehandlet udsæd har angrebene mange steder været ondartede. Har indtryk af, at bejdsningen har virket godt" (C. Poulsen). Løgumkloster: „Enkelte ret stærke angreb i havre efter grønjord. Man havde ikke fået sædekornet bejdset mod smælderlarver, ca. 4 pct. af planterne var gnavet" (Hans Jepsen). Bylderup-Bov: „En del planter ødelagt, men skadevirkningen var uden betydning" (L. Aalling). Samsø: „Usædvanlig mange og der i blandt ondartede angreb både i korn-, roe- og kartoffelafrøder — dog i intet tilfælde så ødelæggende, at omsåning er fundet påkrævet" (P. Riis Vestergaard). Nordøstfyn: „I den fine løse jord i år er der forekommet smælderangreb i mange marker — en vis udtynding er sket på grund af disse angreb, dog i de fleste tilfælde uden alvorlig skade. Værst er smælderangrebet i de nu udtyndede roemark, hvor de i visse tilfælde har tyndet bestanden ud" (Helge Rasmussen). Sydvestfyn: „Angrebene svinger fra svage til stærke. Gang på gang har det vist sig, at bejdsning med et lindanmiddel er særdeles effektivt" (P. Bundgaard). Langeland: „Stærkt angreb i en roemark på lavt areal med løs jord. I en bygmark på udtørret havbund var ca. 50 pct. af planterne ødelagt" (A. Rasmussen). Kalundborgegnen: „Både i korn- og roemark en del angreb" (N. M. Nielsen). Vestsjælland: „Det er kun meget få planter, der er gnavet af smælderlarver" (Stanley Jørgensen). Møn: „Der er i mange roemark set ondartede angreb af smælderlarver, der ofte giver spring i roemarken, da plantebestanden er meget tynd i næsten alle marker i år. I en mark blev prøvet med sprøjtning af 2 liter Meta-Systox pr. ha. Der var slet ingen virkning" (Sv. Aa. Pedersen). Lolland-Falster: „Spredte angreb kan iagttages i mange vårsæds marker. I roer er iagttaget et stærkt angreb, hvor der ikke har været græs de sidste 7—8 år; men

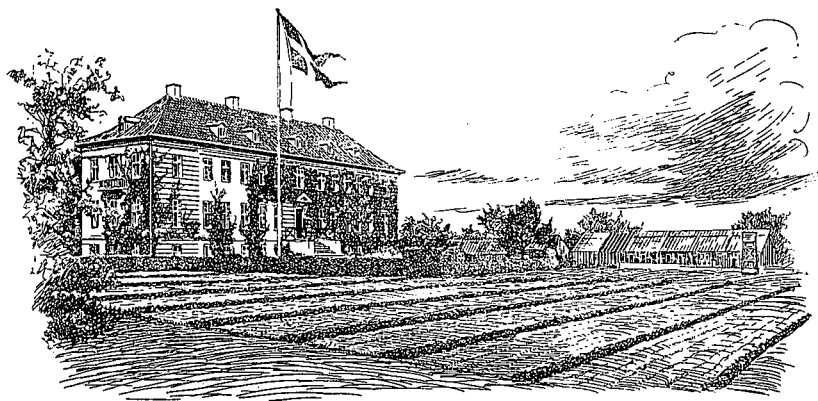
marken ligger omgivet af huse og hegn" (Kr. Hviid). Bornholm: „Angrebene er ret slemme i en del marker. Mange steder kun svage angreb" (P. Bell-Jensen).

Roegnaveren (*Cneorrhinus plagiatus*). Fra Nørre Nebel meddeles: „Et enkelt angreb af roegnaveren er konstateret. Bekæmpet ved sprøjtning med paration" (Magnus Poulsen).

Stankelbenlarver (*Tipula paludosa*). Der er indsendt et stort antal beretninger om dette skadedyrs optræden, og der skrives i de fleste tilfælde om udbredte angreb. Det bemærkes dog i en del beretninger, at angrebene ikke har fået det omfang, man ventede efter det store antal larver, der fandtes i april. Bekæmpelse med paration enten ved sprøjtning eller ved udstøring af giftklid har i de fleste tilfælde været effektiv, men der anføres dog eksempler på svigtende virkning af klid. Iøvrigt skrives om angrebene bl. a.: Sindal: „Det er udpræget stankelbenår; der sprøjtes i vid udstrækning, og virkningen er tilfredsstillende. Derimod kneb det voldsomt i begyndelsen, fordi det var alt for koldt. I et enkelt tilfælde havde larverne ædt kornet, inden det var kommet op, og omsåning var nødvendig" (Martin Christensen). Ålborg: „Der har været mange angreb og enkelte så stærke, at markerne pletvis er isået ny behandlet udsæd. Først sent kom larverne frem om natten, og sprøjtningen kunne begynde" (J. Chr. Andersen-Lyngvad). Aulum og Omegn: „Stankelbenlarver har været ret udbredt. Bekæmpelse som helhed virkningsfuld, både med giftklid og sprøjtning med paration" (S. Nørlund). Silkeborgegnen: „Enkelte steder har angrebene været ondartede, og der har måttet sprøjtes flere gange for at slå det ned" (J. J. Søndergaard). Videbæk og Omegn: „Alvorlige angreb flere steder, enkelte marker har man måttet iså. I bekæmpelsesarbejdet er brugt parationgiftklid og parationsprøjtning med god virkning" (L. Hangaard Nielsen). Ølgod-Tistrup: „Der er masser af stankelben, men angrebene er svagere end sidste år. Det ser ud til, at kornet nærmest når at komme foran, så stankelbenlarverne ikke kan nå at æde kornet. Der er kun få marker, der er sået om, men en del marker er lidt tynde i det. Det synes vanskeligt at finde andre årsager til det svagere angreb i år end relativ lav jordtemperatur; det samme er vel årsag til, at sprøjtning med paration ikke har virket særlig godt i år mod sidste år" (Knud Henneberg). Nr. Nebel: „Angreb forekommer overalt — såvel stærke som svage. Sprøjtningen har særlig svigtet på lave jorder, formentlig mere kold jord" (Magnus Poulsen). Kolding—Fredericiaegnen: „I korn efter grønjord almindelige stærke angreb. Sprøjtning eller strøning af giftklid har reddet kornet i de fleste tilfælde. Giftklid har virket ualmindelig godt, hvor dette er brugt" (Børge Eriksen). Ribe og Omegn: „Mange svage og enkelte stærke angreb. Bekæmpelsen synes at gå glat ved sprøjtning med 1 kg 35 pct. paration pr. ha — selv på næsten nogen jord. Desværre må man i marsken afstå fra at køre med sprøjter i den opblødte jord, — og der må sås klid" (Aage Buchreitz). Løgumkloster: „De tusinder af små larver, der lå i græstørv og i jordskorpen,

har ikke indledt den aktion, som man med bange anelser havde imødeset; der kan kun noteres små svage angreb, og kun et enkelt sted er der blevet sprøjtet mod dem" (Hans Jepsen). Vis Herred: „Mange meget ondartede angreb i grønjordshavre. En del landmænd har sået fabrikssukkerroer efter ompløjet græs. Mange af disse gik og undrede sig over, at roerne ikke kom op. I alle de tilfælde af den art, jeg har fået kendskab til, har det vist sig at være stankelbenlarver, der var skyld i den dårlige spiring". Mange havremarker er sprøjtet med paration med god virkning" (N. A. Drewsen). Samsø: „Kun begrænsede angreb, specielt i fugtige lavninger, der ikke har kunnet holdes fri for uønsket græsvækst i forudgående afgrøder. Rettidig sprøjtning med Bladan har været af god virkning" (P. Riis Vestergaard). Fåborgegnen: „I en kålroe mark efter grønjord havde larverne ædt næsten alle planterne af på kimplantestadiet. Der fandtes gennemsnitligt tre larver under hver tue" (P. Laursen). Fakseegnen: „En roe mark sået efter gammel grønjord så stærkt raseret, at omsåning kan blive nødvendig" (P. Asmussen).

Prosper Bovien og Jørgen Jørgensen.

STATENS PLANTEPATOLOGISKE FORSØG

Månedsoversigt over plantesygdomme

367. — Juni 1958

Der blev for juni måned modtaget indberetninger fra 130 medarbejdere; endvidere blev der besvaret 1311 forespørgsler.

Lufttemperaturen lå som middeltemperatur fra 1,8 til 0,2° C under normalen måneden igennem. I midten af måneden blev der flere steder målt minimumstemperaturer lige over frysepunktet.

Nedbøren lå i tiden 1.—30. juni under normalen. Kun Bornholm fik mere end normalen. For landet som helhed mælttes 30,9 mm mod normalt 46,8 mm. Hovedparten faldt som byger. Den største nedbør faldt i ugen 21.—28. juni. For landsdelene mælttes i det angivne tidsrum følgende mængder i mm med månedens normal i (): Nordjylland 32 (44), Østjylland 33 (47), Vestjylland 27 (48), Sønderjylland 41 (53) og for hele Jylland 32,5 (47,2). Fyn 30 (47), Sjælland 25 (45), Lolland og Falster 30 (47) og for Øerne i alt 27,3 (45,7). Bornholm 43 (36).

Sygdomme på landbrugsplanter.

Korn og græsser.

Frost- og kuldeskade har også vist sig i denne måned. Det er dog mest på særlig udsatte steder, den har været af betydning; således skriver E.Frimodt Pedersen, Statens Moseforsøg, Tylstrup: „I månedens løb har nattemperaturen været så lav, at alle vårsædsmarker har lidt en del frostskaade. Både byg og havre har dog rettet sig igen i det varmere vejr de sidste dage i måneden,“ og Hans Jepsen, Løgumkloster, skriver: „En frostnat midt i juni ødelagde store pletter i en havremark; havren var stærkt nedfrosset, men der var i forvejen kalimangel i marken.“

Kalktrang omtales kun i få beretninger, men det er værd at nævne, at den er konstateret på 34 indsendte prøver byg og hvede.

Lyspletsyge (manganmangel) har været ualmindelig stærkt udbredt i år. Den er ofte set på jorder, hvor den ikke plejer at forekomme. Behandling med mangansulfat har de fleste steder virket godt, men enkelte steder har sprøjtning dog givet anledning til svidninger. Såvel den udbredte forekomst som svidningerne står sandsynligvis i forbindelse med den kraftige, løse vækst og det forholdsvis svage rodnet i den ofte løse jord.

I de 109 indberetninger omtales manglen som almindelig i 75 (30 svage, 45 stærke) og som sjælden i 27 (14 svage, 13 stærke) tilfælde. Følgende beretninger kan tages som et karakteristisk udsnit: „Utroligt mange marker er behandlet med mangan i denne sæson. Helt galt har det været i vårsæd efter grønjord. I en del tilfælde har det udsprøjtede mangansulfat svedet afgrøderne“ (Poul Olsen, Hobro). „Angreb af lyspletsyge har i år været mere udbredt end i noget tidligere år, derimod har angrebsstyrken ikke været usædvanlig. Angreb i byg forekom ca. 3—4 uger tidligere end i havre. Overkalkning har oftest tidligere fået skylden; i år må årsagen henføres til mange andre ting: ringe rodudvikling, løs, ofte tør jord og voldsom bladvækst har øget manganmanglen, der ofte er forekommet også på kalktrængende jord“ (H. Baltzer Nielsen, Hjørring). „Lyspletsygen har i år her optrådt i et omfang, man aldrig tidligere har kendt. Formodentlig fremkaldt af den store frodighed i kornmarkerne efter den rigelige nedbør sidst i maj og den herpå følgende varme og tørke. Der er sprøjtet store arealer med mangansulfat, og virkningen synes at være god“ (S. Andreassen, Lemvigegnen). Fra Sindal skrives: „Den stærkt forcerede vækst i grødevejret efter pinseregnen var mere, end kornet kunne tåle. Overalt har der været tale om meget stærke angreb af lyspletsyge, selv på kun let kalktrængende jorder. Der er praktisk talt ikke en ejendom, hvor kornet ikke har været angrebet mere eller mindre af lyspletsyge. I det hele taget gælder det, at den stærke vækst har fået alle mangler i kornet til at komme frem i en grad, som vi aldrig har set før. Det gælder lyspletsyge, gulspidssyge, fosforsyremangel, kalimangel og ikke mindst havreål“ (Martin Christensen). S. Nørlund, Aulum, skriver: „Manganmangel er mere udbredt

end sædvanlig. Årsag tørke, stærk gødskning og hurtigt vækst." Fra Vejle Vesteregner skrives: „Den sygdom, der i år har givet anledning til de fleste besøg. Sprøjtning hjælper godt" (Arne Anthonsen, Give). Fra Ribe: „Almindeligere end vanligt i „alle“ marker. Den stærke vækst, der fulgte på pinse-regnen, fik især bygget til at buske sig ud over det almindelige, og i den første uge af juni gik mange bygarealer i leje. De fleste steder var mangangmangel en medvirkende årsag til det bløde strå. Også i marker med mindre kraftig vækst var angreb almindelige. Vi har haft god virkning af sprøjtning, hvis den ikke er sket alt for sent — og i de kraftigste marker har vi med overlæg bremset kornets vækst ved at svide med 400 liter 4 pct. mangansulfat pr. ha. Det er lykkedes efter hensigten over al forventning. Mangelsymptomerne er borte. Strået er stift, og afgrøden lovende" (Aage Buchreitz). Fra Horns Herred: „Lyspletsyge ses mange steder, især på de lave mosearealer. Her sprøjtes konsekvent med mangansulfat, der samtidig har givet stråstivhed, der især har betydning i år. Også på høj jord, som er kalkrig og lidt løs, ser man efter få dages tørvejr symptomer på lyspletsyge" (N. O. Larsen).

Gulspidsyge (kobbermangel) er ikke så udbredt i år som så ofte før, selv om den af lignende årsager som nævnt under lyspletsyge forekommer, hvor man ikke er vant til den. Det mindre omfang skyldes udbredt anvendelse af blåsten m. v., således nævner O. K. Nielsen, Nibe: „I sidste halvdel af måneden sås flere stærkt angrebne marker. Symptomerne er kraftigst i byg. I et enkelt tilfælde, hvor forfrugt var halvt kartofler og halvt bederoer, sås tydelig eftervirkning efter 2 gange sprøjtning med kobberoxyklorid." Kr. Ravn, Borris, skriver: „Det ser ud til, at man ikke bør gå under de anbefalede mængder på de udpræget kobbermanglende jorder." Kaj N. Eriksen, Bjerringbro: „Bygget har i år været angrebet på jorder, hvor der normalt ikke forekommer gulspidsyge; grunden er sikkert, at den kraftige vækst først i juni bevirkede, at kobber kom i minimum." Chr. E. Lauridsen, Mariager: „Det er sjældent, man står overfor det iøjnefaldende symptom; nu indgår kobbergødsningen som et fast led på de fleste udsatte jorder." J. J. Jakobsen, Grindsted, skriver: „Gulspidsygen kom i år den 21. juni, som ved et trylleslag var den overalt. Når den alligevel ikke vil få større betydning for udbyttet, skyldes det ene og alene, at der i de sidste åringer er brugt kobbermidler de allerfleste steder. De meget svære angreb er derfor hovedsagelig konstateret i striber, som på en eller anden måde er undgået denne kobbertildeling, eller en enkelt mark, som man endnu ikke er nået til med kobberet, der hovedsagelig tildeles kornmarkerne. Der er ingen tvivl om, at den store kampagne for at få folk til at bruge blåsten som gødning har reddet mange afgrøder i år." Fra Nr. Nebel skriver Magnus Poulsen: „Vi ser ikke så mange ondartede angreb som tidligere — hvilket sikkert skyldes, at de steder, hvor man før havde angreb, nu anvender regelmæssig tilførsel af blåsten." Fra Hassersis skrives: „Der har været mange anmeldelser om gulspidsyge, men ved en nærmere undersøgelse eller besigtigelse viste det sig at være udtørringsspidser (brune og stive)." (J. Chr. Andersen-Lyngvad).

Meldug (*Erysiphe graminis*) har været meget almindelig i alle kornarter, vel nok mest i hvede og byg. Nogle steder har vinterbyg været med til at fremme angrebene, men ofte er det de ekstreme vækstforhold, der har givet svampen gode vækstbetingelser. Således skriver C. Poulsen, Rødekro: „2 ha hvede meget hårdt angrebet af meldug. På lang afstand kunne man se marken ligesom sygne hen. Marken har læ på alle sider, bestandig meget kraftig. Nabomarker fejlede intet. Har aldrig før set et så ondartet angreb.“ Jørgen Nielsen, Knebel, skriver: „Enkelte marker stærkt svækket af gennemgribende infektion af meldug. De pågældende angreb fundet i nærheden af en vinterbygmark, og muligheden for, at smitten stammer derfra, er således til stede.“ J. J. Jakobsen, Grindsted: „I sent såede bygmarker på lav bund er der konstateret meget svære angreb af meldug. Byggen er sådanne steder meget frodig og tæt.“ Fra Statens forsøgsstation Virumgård skrives: „Rug sået i renbestand var ved grønhøst 2/6 stærkt befængt med meldug, hvorimod rug sået i blanding med vikke ikke var nær så stærkt angrebet. I sortsforsøg med hvede er der ret stærke meldugangreb. Der er iagttaget nogen sortsforskel. I såtidforsøg med hvede er tidligste såtid (10/9) mindst angrebet“ (S. P. Lyngby). Fra Statens forsøgsstation, Ødum, Århus, skrives: „I de meget tætte marker, og især hvor der også er læ, er der stærke angreb af græssernes meldug. Der er en del forskel mellem sorterne, og af bygsorterne synes Abed Mentor og Weibulls Rika at være mindst modtagelige“ (J. P. Knudsen).

Byggets stribesygge (*Helminthosporium gramineum*). Erik Christensen, Løgumkloster, har konstateret et stærkt angreb på en større ejendom, hvor ejeren konsekvent bruger såsæd af egen avl uden nogen form for afsvampning.

Fodsyge (*Ophiobolus graminis* og *Cercospora herpotrichoides*). Goldfodsyge er konstateret på indsendte prøver. En enkelt beretning omtaler knækfodsyge i hvede.

Nøgen bygbrand (*Ustilago nuda*) er konstateret over det meste af landet. Mange beretninger nævner, at det endnu er for tidligt at sige noget om styrken. Tre beretninger nævner, at den er stærkest i Herta-, Rika- og Carlsberg II-byg, medens Drostbyg er mindre angrebet.

Gulrust (*Puccinia glumarum*) er konstateret i sortsforsøg ved Statens forsøgsstation, Ødum, Århus, og i Heine VII ved Gørlev Sj.

Sortrust (*Puccinia graminis*) er ikke bemærket.

Brand (*Urocystis agropyrii*) i rød-svingel er konstateret i en indsendt prøve fra Horsens. Denne svamp, der står rugens stængelbrand nær, angriber fortrinsvis bladene.

Hundegræs bakteriose (*Corynebacterium rathayi*) nævnes i en enkelt beretning og er konstateret i en enkelt indsendt prøve.

Bælgplanter.

Kaliummangel i kløvermarkerne optræder med varierende styrke landet over. Aage Buchreitz, Ribe, tegner et godt billede af forholdet: „Kaliummangel i alvorlig grad er sjælden, men ses dog på enkelte ejendomme, hvor kreaturholdet er lille i forhold til arealet, og hvor der gødskes svagt. Kaliummangel i svag grad ses derimod oftest på de ejendomme, hvor der gødskes stærkt, og hvor afgrøderne er så store, at det kan formodes, at mangelen skyldes, at der er „spist op“ af den foregående afgrøde.“

Knoldbægersvamp (*Sclerotinia trifoliorum*) er konstateret i et par tilfælde i lucerne.

Kløverskimmel (*Peronospora trifoliorum*) er konstateret på 3 indsendte lucerneprøver.

Bederoer.

Frost og kulde omtales i to beretninger, og misdannede hjertesked og svedne blade blev af samme årsag konstateret på 17 indsendte prøver.

Lyspletsyge (manganmangel) er meget udbredt, men det er kun få beretninger, der omtaler stærke angreb. Mange blander mangansulfat i sprøjten, når den af anden årsag skal over marken alligevel.

Bedemosaik (*Beta virus 2*). Der er en del steder fundet enkelte angrebne planter i frømarkerne. P. Riis Vestergaard, Samsø, omtaler et udbredt, men svagt angreb i udplantede frøroer.

Virusgulsot (*Beta virus 4*) er kun konstateret i betydeligt omfang af et par indberetninger: „Meget udbredt i frømarkerne i år, især i de udplantede roer og især i de særlig frøavlsrige områder“ (Helge Rasmussen, Kerteminde). „Der kan findes virusgulsot i de fleste marker, også hvor roerne har været avlet andre steder i landet“ (N. Engvang Hansen, Allingåbro).

Væltesyge, forårsaget af skorpedannelse, dårlig udtynding og for lidt jord inde omkring roerne, omtales som alvorlig i en del tilfælde. Oftest nævnes den dog i forbindelse med rodbrand.

Rodbrand (*Phoma betae*, *Pythium sp. o.a.*) har optrådt meget udbredt og alvorligt i år. Af 107 indberetninger omtales den som almindelig i 74 (38 svage og 36 stærke) og som sjælden i 22 (9 svage, 13 stærke) tilfælde. Selv om sygdommen findes over hele landet, fremgår det tydeligt af beretningerne, at den er stærkest udbredt på Jyllands lettere jorder. Den oftest fremhævede årsag til den stærke forekomst, er som sædvanlig kalktrang, men ikke sjældent er jordens fysiske tilstand og ernæringsforholdene nævnt som medskyldige, hvilket sikkert er rigtigt, da svampene alt andet lige lettere vil

kunne tage magten fra svækkede planter. Enkelte beretninger nævner, at det ikke har været muligt at finde fejl i jordbund og sædskifte i forbindelse med sygdommen. Følgende citater er typiske for det store antal beretninger: „Rodbrand i bederoer er meget almindelig. Den væsentlige årsag er kalktrang, men også mangel på fosforsyre, kvælstof og mikronæringsstoffer spiller en stor rolle, ligesom forfrugten og jordens kulturstilstand har haft indflydelse på angrebets omfang. Kun marker, hvor roerne har været i stadig vækst, er sluppet for angreb“ (O. Th. Nielsen, Viborg). „Findes i så godt som alle marker, og i ret stærk grad. Mærkeligt nok fandtes angrebet ikke i starten, først efter den stærke regn sidst i maj begyndte angrebene at vise sig, formodentlig på grund af skorpedannelse“ (J. J. Jakobsen, Grindsted). „Særlig findes rodbrand og væltesyge, hvor afstanden mellem roeafgrøderne er for kort“ (P. Trosborg, Brande).

Bedeskimmel (*Peronospora schachtii*) findes i almindelighed kun på enkelte planter spredt i bestanden. Kun to beretninger omtaler stærke angreb (Viggo Sørensen, Skælskør, og P. Riis Vestergaard, Samsø).

Kålroer, kål o. a. korsblomstrede.

Lyspletsyge (manganmangel), der ikke er let at påvise i korsblomstrede afgrøder, fordi distinkte symptomer mangler, er konstateret af Aage Buchreitz, Ribe: „— iagttaget som store pletter i en kålroemark. Symptomerne forsvandt, hvor der sprøjtedes med 1½ pct. mangansulfatopløsning, ca. 800—1000 liter vand, hvorimod symptomerne stadig findes på de usprøjtede pletter i marken.“

Kålbrot (*Plasmodiophora brassicae*) er konstateret enkelte steder, bl. a. med et ødelæggende angreb ved Kerteminde i en 8-marks drift med ½ skifte kålroer (Helge Rasmussen).

Rodbrand (*Pythium* sp. o. a.) i kålroer er nævnt i enkelte beretninger og konstateret på flere indsendte prøver. Et par beretninger anfører, at der kan være tale om lindanskade.

Kartofler.

Spiringen i marken har gennemgående været god. Kun enkelte beretninger taler om dårlig spiring og nævner i den forbindelse „træg spiring“ som medvirkende årsag.

Bladrullesyge (*Solanum virus 14*). Et ondartet tilfælde af denne sygdom er konstateret af P. Riis Vestergaard, Samsø.

Kartoffel-rodffiltsvamp (*Corticium solani*) har mange steder optrådt alvorligt i år. Som medvirkende hertil nævnes ofte tidlig lægning i

kold jord med deraf følgende langsom fremspiring. Knoldsmitte og jordsmitte nævnes også gentagne gange som afgørende faktorer. „Er meget slem i år, især i de tidligt lagte og forspirede kartofler. Værst går det ud over de lave strøg i marken“ (N. O. Larsen, Frederikssund). „Værst hvor læggekartoflerne var uspirede og blev lagt tidligt og dybt“ (G. Heltoft, Nibe). „Et ødelæggende angreb, der så tydeligt skyldtes jordsmitte, idet der gik et meget skarpt skel tværs over kartoffelrækkerne“ (Niels Jørgen Nielsen, Herning). „Vi er vist tilbøjelige til at undervurdere knoldsmittens betydning“ (Aage Buchreitz, Ribe).

Sortbensyge (*Erwinia atrosepica*) er nævnt i en halv snes beretninger, men der har gennemgående kun været tale om svage angreb. Enkelte stærke angreb i tidlige sorter og i haver.

Industriplanter.

Bormangel i valmuer er konstateret på indsendte prøver. Den viser sig ved blege planter med blåsort-visne hjerte- og sideskud. I et tilfælde blev der udtaget jordprøver. Resultatet viste god vækst ved pH 6,5 og dårlig vækst ved pH 7,4.

Valmueskimmel (*Peronospora arborescens*) har været almindelig udbredt i år.

J. P. Skou.

Sygdomme på havebrugsplanter.

Frugttræer og frugtbuske.

Æbleskurv (*Fusicladium dendriticum*). „Æbleskurv er i år mere almindelig end de senest foregående år. Det er dog især Gråsten, men den er næsten også angrebet alle steder omend i meget forskellig grad. Også andre sorter kan være angrebet, men kun lidt“ (J. Klarup-Hansen, Maribo Amt); Stevns-Fakseegnen: „Der viser sig nu svage angreb af skurv på æbletræerne, særlig på de modtagelige sorter“ (Philip Helt); Vestsjælland: „Kraftige angreb i Gråsten og Golden Delicious. Lettere i Bramley, James Grieve og Laxtons Superb“ (E. Agger); Statens forsøgsstation, Blangstedgård: „Meget svage angreb på de mest modtagelige sorter. Der synes ikke at være fare for så stærke angreb, som det på et vist tidspunkt så ud til“ (Hans M. Jepsen); sydlige Sønderjylland: „14. juni fandt jeg efter at have gennemgået 9 haver endelig een plet på Gul Richard (meget modtagelig). I dag er skurven temmelig kraftig; det varme, fugtige vejr har ordentlig sat fart på den“ (M. Surlykke Wistoft); Esbjerg-Varde: „Har bredt sig stærkt på bladene af modtagelige sorter i de sidste dage af måneden“ (M. Sørensen); og fra Hjørring Amt: „I flere tilfælde — selv hvor der er sprøjtet 2—3 gange — er der set nærmest eksplosive nyangreb, navnlig i dagene efter St. Hans, hvor vi har haft bygevejr afvekslende med solskin. Der er uden tvivl fare for en stærk udvikling af skurven“ (Frode Olesen).

Pæreskurv (*Fusicladium pirinum*) har endnu ingen betydning. A. Diemer, Frejlev, E. Agger, Vestsjælland, og Statens forsøgsstation, Blangstedgård (Hans M. Jepsen) skriver, at denne sygdom ikke er set. Fra Ålborg Amt: „Med det fugtige og varme vejr har pæreskurv nu godt fat både på frugter og løvet. Hvor sprøjtning er gennemført, er der praktisk talt ingen skurv“ (Jørgen Jørgensen); Hjørring Amt: „I månedens sidste halvdel er der set flere begyndende angreb“ (Frode Olesen).

Æble-meldug (*Podosphaera leucotricha*). Maribo Amt: „Meldug er almindelig udbredt. Der ses hyppigt primære infektioner, men det er ligesom de sekundære infektioner ikke rigtig vil slå igennem. Der en del „blakkede“ blade, men kun lidt synlig meldug på undersiden af bladene. I et enkelt tilfælde kunne det tyde på, at der var særdeles god kurativ virkning (?) af Karathane. I øvrigt er der i år brugt flittigt med forebyggende sprøjtninger i starten — mest med svovl, men også med Karathane“ (J. Klarup-Hansen); Vestsjælland: „Nu megen meldug, især i Cox's Orange. Dog også Boiken, Gråsten og Cortland er angrebet“ (E. Agger) og fra Statens forsøgsstation, Blangstedgård: „Melduggen på de mest modtagelige sorter er i stærk udvikling, hvor der ikke er sprøjtet med midler, der er virksomme overfor denne sygdom“ (Hans M. Jepsen).

Grå monilia (*Monilia laxa* og *Monilia l.f. mali*). I adskillige tilfælde, hvor materialet var mistænkt for angreb af grå monilia, har denne

svamp alligevel ikke kunnet påvises. Ligesom sidste år har kulde- og frostskaide sikkert en vis andel heri. Fra Stevns-Fakseegnen skrives: „På æbler har jeg kun set enkelte kviste med angreb af grå monilia, men på stenfrugter er der mange, meget stærke angreb. Værst er det gået ud over surkirsebær og *Prunus triloba*. Det har sjældent været så tydeligt at se, hvad det betyder, om træerne blomstrer i godt eller dårligt vejr. I en have var en række, der står lidt i skygge, en dag eller to senere i gang med blomstringen end de andre træer i haven. Denne række er omtrent fri for monilia, og de øvrige træer er næsten ødelagt. Der er ikke sprøjtet“ (Philip Helt); sydlige Sønderjylland: „Angrebene begyndte omkring midten af juni. Nu er der mange steder voldsomme angreb på kirsebær især — men også på æbler og pærer (også japanske kirsebær og *Prunus triloba* — især den sidste)“ (M. Surlykke Wistoft) og fra Viborg: „Pludselig stærkt angreb på Pederstrup og Filippa set lige efter blomstring i 2 frugthaver. Flere stærke angreb set på kirsebær — mest de sure sorter, enkelte steder på morel“ (Eli Mølgaard).

Bladpletter på Cox's Orange er i år meget almindeligt forekommende. Hvor træerne sidste år har båret voldsomt, og hvor der ikke er tilført tilstrækkelig kvælstofgødning, synes det, som om disse bladpletter er mere almindelige — og navnlig i toppen af træerne. Herom skrives fra Jungs-hoved: „Selv påpasselighed med ernæringen synes ikke i år at være nok“ (Aton Th. Andersen); Sjælland: „Har i en plantage ved Fakse set meget voldsomt angreb — både på unge og ældre træer. Jorden er meget forskellig, men der er alligevel ingen forskel på angrebet“ (Børge Jørgensen) og fra Statens forsøgsstation, Blangstedgård: „Ualmindelig mange bladpletter på Cox's Orange i år“ (Hans M. Jepsen).

Blommepunge (*Taphrina pruni*). En hel del forespørgsler og nogle indberetninger tyder på, at denne sygdom i år er almindelig ligesom i 1955.

Ferskenblæresyge (*Taphrina deformans*) er temmelig udbredt. Sprøjtning lige før brydning af blomsterknopperne med 8—10 pct. svovlkalk er nok virksom, men behandlingen må udføres hvert år. Tidspunktet er meget vigtigt for den årlige tilbagevendende sprøjtning.

Døde grene i solbær optrådte i juni måned og stadig som en følge af dårlige rødde og kulde i det tidligste forår. Også på ribs ses dette skadebillede. Ved plantning af bærbuske bør der kun anvendes arealer, der aldrig bliver vandlidende. Fra Frederiksborg Amt meddeles: „Optræder her i juni næsten overalt. Adskillige steder dør op til halvdelen af de ældste grene, hvorimod yngre grene ser ud til at gå fri“ (Erik Klubien).

Køkkenurter.

Agurkesyge (*Diplodina citrullina*). Vi har i år ikke set ret mange tilfælde af agurkesyge blandt forespørgslerne med indsendt materiale. Dette skyldes ganske givet, at man er blevet kendt med sygdommen, idet der andet

steds fra er rapporteret om kraftige og almindelige angreb. Herom skrives: øst for Storebælt: „Adskillige angreb set, nogle meget kraftige“ (konsulentkontoret A. D. G.) og fra Fyn: „Mange angreb overalt på Fyn. Enkelte meget svære angreb, sandsynligvis fordi bekæmpelsen er påbegyndt for sent“ (Egon Jensen).

Dårlige rødder på agurk forekommer stadig ret almindeligt, men må så godt som altid tilskrives dårlige kulturforhold.

Gråskimmel (*Botrytis cinera*) på jordbær har ikke givet anledning til hovedbrud på grund af det tørre vejr.

Meldug på jordbær (*Sphaerotheca macularis*). Frederiksborg Amt: „Begyndt midt i måneden i sorten Regina og findes nu i flere Deutsch Evernstykker“ (C. T. L. Worm).

Brune rødder på jordbær er stadig et altoverskyggende problem. Mange uheldige forhold bevirker, at rødderne dør. Interessant er en indberetning fra Frederiksborg Amt: „Rødderne er flere steder brune og ødelagte, sandsynligvis af vinteren. Planterne visner nu. Ejendommeligt nok ser det ud til at være værst, hvor der har ligget store snedriver“ (C. T. L. Worm).

Dårlig frugtsætning på tomat. Herom skrives: øst for Storebælt: „Ses ofte på grund af ufuldstændig bestøvning. Især i tidlige kulturer, muligvis også et temperaturspørgsmål“ (konsulentkontoret A. D. G.).

Virus i tomater. Vi har flere steder set særdeles alvorlige angreb af stribesyg, og indberetterne meddeler tillige om stadig kraftige tilfælde, navnlig fra Fyn.

Prydplanter.

Poppelskurv (*Fusicladium radiosum*) er en sygdom, som synes at blive mere og mere alvorlig. Det er bemærkelsesværdigt, at angrebsstyrken varierer fra 0 til 100 pct. fra det ene træ til det andet i det enkelte hegn. Ved hjælp af selektion skulle der derfor nemt kunne opnås forbedring ved fremtidige plantninger, hvad denne sygdom angår.

Virus i narcis. Fra Statens forsøgsstation, Hornum, skrives: „Sorten Helios temmelig stærkt angrebet af mosaik. Chokoladeplet viste sig i månedens løb i ret stor mængde i partier, som ellers antoges at være luget helt rene for denne sygdom“ (Ejner C. Larsen); Fyn: „Virus i narcisser ret udbredt i enkelte sorter, men kan for øvrigt findes i de fleste partier“ (Egon Jensen).

Frank Hejndorf.

Skadedyr på landbrugsplanter.

Korn og græsser.

Havreål (*Heterodera major*). Der er indløbet 76 beretninger, og kun én af disse melder, at angreb ikke er set, 6 omtaler svagere angreb, medens de øvrige 69 melder om stærke angreb af varierende hyppighed. Brønderslev: „Årligt en halv snes nye tilfælde“ (Harald Olesen). Fjerritslev: „Mange ondartede angreb i havre og blandsæd, hvor disse har byg eller blandsæd som forfrugt. Men også ved anden forfrugt, og selv hvor havre ikke har været dyrket i 6—7 år, kan der være angreb. Jeg tror, det må tilskrives sandstormen“ (R. Sørensen). Støvring: „Havreål er konstateret i mange bygmarker. Ødelæggende angreb i mange havremarker. Angreb er i foruroligende tiltagen“ (N. C. Øvlsen). Østhimmerland: „Stærke angreb, hvor der er fejl i sædskiftet, navnlig ved havre-blandsæd. En del ål findes efter græs, hvorfor der muligvis er grund til at være opmærksom på rajgræs“ (P. Pedersen). Vesthimmerland: „Findes praktisk talt overalt i området og vanskeliggør havredyrkningen. Betydelig skade i mange marker“ (S. A. Ladefoged). Mariager: „Havreålen er almindelig på alle planter af græsfamilien. Dens skadevirkning er vel ikke helt let at vurdere altid; havre som anden kornafgrøde ødelægges meget ofte. Byggen generes undertiden meget, især hvis en anden vækstfaktor tillige er i uorden“ (Chr. E. Lauridsen). Hurup: „Angreb forekommer meget almindeligt, i flere tilfælde ødelæggende. Årsag: 6 marks drift, hvor der sås havre efter byg“ (K. Hougaard). Allingåbro: „Der findes havreål i de fleste marker i området, men man kan ikke sige, at det er mere end almindeligt. Nu, vi kan se cysterne, klarer de fleste landmænd selv spørgsmålet; de kender det, og man er klar over, hvad der skal gøres i første omgang, men glemmer det i løbet af et par år“ (N. Engvang Hansen). Viborg: „De stærke angreb af havreål har den sidste måned taget til i omfang og styrke. På ejendomme, hvor der ikke tidligere er iagttaget angreb, findes der undertiden helt ødelæggende skade af havreål såvel på byg som havre. Hvor Bonus- og Drostbyg er sået i samme mark, viser Drostbyg sin modstandsevne“ (O. Th. Nielsen). Ry: „Enkelte marker så slemme angrebet, at såning af anden afgrøde var nødvendig“ (N. Fr. Olsen). Vinderup: „Enkelte ødelæggende angreb set, hvor der først er 2 gange byg og så havre i år, men på trods af helt ødelæggende angreb fortsætter naboerne ufortrødent med havre og blandsæd“ (J. Rindom). Heringegnen: „Har for nylig været ude for en mark med meget stærke angreb, skønt det er meget sjældent, vi kommer ud for havreål her på egnen“ (Niels Jørgen Nielsen). Lemvigegnen: „Angreb udbredte og mange steder stærke. Et enkelt ondartet angreb synes at skyldes sandflugt 1957. Angrebet forekom efter kløvergræs, der blev delvis tilføjet af sand foråret 1957“ (S. Andreassen). Samsø: „I usædvanlig grad fremherskende med mange ondartede angreb i havre og ofte iøjnefaldende pletter i hvede og byg“ (P. Riis Vestergaard). Ansager-Fåborg: „Havreålen breder sig foruroligende. Selv på ejendomme, hvor der næsten ikke dyrkes havre, kan man finde ret udbredte angreb i byggen“ (A. Andreassen). Ved Skamlingsbanken: „En havremark efter byg (Her-

ta) ødelagt på trods af 8 års afstand mellem havreafgrøden" (B. Eriksen). Ladelund: „Usædvanlig mange ret stærke angreb i år. Flere stærke angreb i marker, hvor der ikke har været havre i 8—12 år. Værst med forfrugt byg" (Kr. Nielsen). Skamby: „Mange steder stærke angreb af havreål. Et enkelt sted er det også konstateret på rug, uden at denne dog tog synlig skade deraf. Angrebet er værst, hvor der er sået havre efter byg. I øvrigt synes de alvorlige angreb ikke at være forbunden med særlig hyppig dyrkning af havre" (Aage Rasmussen). Vestfyn: „Ret ofte stærke angreb af havreål, selvfølgelig særlig slemt i havre efter byg, men også i havre efter græs og roer. Ligeledes adskillige angreb i byg, men her er der ofte andre vækstfaktorer, der mangler" (Kr. Brødsgaard). Nordøstfyn: „Selv om havrearealet i de senere år er formindsket meget, forekommer havreålen i temmelig mange marker i år, hvor væksten hæmmes stærkt" (Helge Rasmussen). Fåborgegnen: „Havreål har været usædvanlig ondartet i år. I mange kornmarker findes ålene — blot nogle få års „hård drift" — og angrebet er ødelæggende" (Aage Mølgaard). Nyborg og Omegn: „Angreb af havreål i byg selv på ejendomme med stort kvæghold og ringe havredyrkning" (Bent Bachmann). Lyø: „Mange stærkt angrebne pletter i kornmarkerne, og der er også fundet en del ål i bygmarkerne" (Preben S. Overbye). Horns Herred: „En af årsagerne til de mange angreb er sikkert, at den almindelige opfattelse er, at havreål kun angriber havre" (N. O. Larsen). Odsherred: „Som sædvanlig marker med næsten ødelæggende angreb. Skyldes altid sædskiftemæssige forsyndelser" (H. Bertelsen). Vestsjælland: „Havreålsangrebene på havre har aldrig været så tydelige som i år og vil sikkert medføre lave udbytter" (Stanley Jørgensen). Bornholm: „Mere udbredt end i tidligere år" (A. Juel-Nielsen).

Smælderlarver (*Agriotes spp.*). Se diverse skadedyr.

Stankelbenlarver (*Tipula paludosa*). Se diverse skadedyr.

Hvedemyg (*Contarinia tritici* og *Sitodiplosis mosellana*). Fra Statens forsøgsstation, Ødum, Århus, skrives: „De sidste dage i juni har hvedemygene været talrige i de skridende hvedemarker, både den almindelige hvedemyg og den orange-gule. En del æg er lagt, og udviklingen følges" (J. P. Knudsen).

Fritfluen (*Oscinis frit*). Til trods for den sene såning foreligger der kun 3 beretninger om betydelige angreb i vårsæden. I de øvrige skrives, at angreb ikke er set eller har været svage. Fra Hjørring: „Meget almindelig i sent sået havre" (H. Baltzer Nielsen). Brønderslev: „Slemme angreb, altid i sene afgrøder" (Harald Olesen). Mariager: „Mon ikke fritfluen næst efter havreålen er skyld i, at vi så sjældent ser ordentlige havremarker. Landmændene kender kun trediestadiets angreb, som gør mindst skade" (Chr. E. Lauridsen). Allingåbro: „Det er mærkeligt, at man efter den sene såning kun har set ganske enkelte og svage angreb" (N. Engvang Hansen).

Bælgplanter.

Stængelål (*Ditylenchus dipsaci*). Der er modtaget 7 beretninger om angreb på rødkløver, hvidkløver og lucerne. Angrebsstyrken og hyppigheden bedømmes meget forskelligt, men det er tydeligt, at angrebene på lucerne er særlig iøjnefaldende. Det er påfaldende, at disse angreb en del steder er fundet i marker, hvor der ikke tidligere eller ikke i en længere årrække har været dyrket lucerne. Fra Statens forsøgsstation, Ødum, Århus: „De fra foråret stærkt angrebne marker har rettet sig en del under de i øvrigt gode vækstbetingelser“ (J. P. Knudsen). Mols-Rønde: „Navnlig en del lucernemarker alvorligt angrebet“ (Jørgen Nielsen). Løgumkloster: „Enkelte stærke angreb i rødkløver“ (Hans Jepsen). Statens forsøgsgård, Rønhave: „En del stængelålpletter i en 2. års lucernemark (du Puits), hvor der så vidt vides ikke tidligere har været dyrket lucerne“ (Poul Rasmussen). Vestfyn: „Adskillige åleangreb i lucerne, hvilket er overraskende, synes jeg, særlig når det tages i betragtning, at der kun har været lucerne 1—2 gange før“ (Kr. Brødsgaard). Nordøstfyn: „I den frodige vækst i græs- og kløvermarkerne har der ikke været særlige skader på grund af stængelål“ (Helge Rasmussen). Sydøstfyn: „Lucerneål er ret sjælden, men på et mindre lucerneareal er der fundet et stærkt angreb i 2. års lucerne. Ål i rødkløver har hidtil kun vist sig meget lidt i år“ (S. Nygaard Olesen). Vestsjælland: „Et kraftigt angreb er konstateret i Tømmerup v. Kalundborg i rødkløver. I lucerne er fundet ret stærke angreb, selv hvor der ikke har været dyrket lucerne i en årrække“ (Stanley Jørgensen). Bornholm: „Har ikke vist sig meget under de gode vækstvilkår — mest synlig i lucerne“ (A. Juel-Nielsen).

Kløvergnaverens larve (*Phytonomus nigrirostris*). Fra Skælskør skrives: „Har i et tilfælde i tidlig rødkløver til frø været ondartet; i øvrigt er det ikke ualmindeligt at finde svage angreb“ (Viggo Sørensen).

Bederoer.

Rocål (*Heterodera schachtii*). Se diverse skadedyr.

Kåltthrips (*Thrips angusticeps*). Se diverse skadedyr.

Bladtæger (*Capsidae*). Der foreligger 9 beretninger om angreb på bederoer. Det er i alle tilfælde på særlig beskyttede steder langs hegn, haver o.lign., angrebene er konstateret. 1 af beretningerne er fra Jylland, 4 fra Fyn, 3 fra Sjælland og 1 fra Lolland. I flere tilfælde nævnes det, at bekæmpelse med paration har haft god virkning.

Bedelus (*Aphis fabae*). I 11 beretninger meddeles det, at bedelus endnu ikke er set i markerne, medens det i 26 skrives, at bedelus forekommer i større eller mindre mængder. I de fleste tilfælde drejer det sig dog kun om spredte fund af enkelte lus eller om kolonier på enkelte planter. Om iagttagelserne skrives fra Ladelund: „Flere steder er set bedelus i de sidste dage,

men kun i enkelte roer og i ringe antal" (Kr. Nielsen). Bylderup Bov: „Omkring den 20. juni få bedelus i mange marker. Kulde og regn bevirkede, at lusene ved månedens udgang forsvandt" (L. Aalling). Samsø: „Omkring den 20. bemærkedes de første, svage forekomster af bedelus, og kun få dage senere var der så omfattende angreb i næsten alle frømarker på øen, at de sædvanlige bekæmpelsesforanstaltninger måtte påbegyndes" (P. Riis Vestergaard). Marslev: „Fundet enkelte kolonier i flere marker" (P. Bruun Rasmussen). Roskildeegnen: „Begyndende angreb af bedelus er set flere steder i den sidste tid" (K. M. Nielsen). Vestsjælland: „Ca. den 24. juni er fundet bedelus på to bederoeplanter. I frøroer er enkelte toppe angrebet" (Stanley Jørgensen). Skælskør: „Almindeligt at finde enkelte lus i bederoer og frøroer. Er de sidste dage taget til i omfang, så det nu er let at finde kolonier" (Viggo Sørensen). Møn: „Bedelus findes i slutningen af måneden i alle bederoemarkers, der ikke er giftbehandlet" (Sv. Aa. Pedersen). Nordvestlolland: „De sorte lus har man kunnet finde fra omkring 15. juni. De formerer sig en del, men ikke stærkt. Vi har ikke her i distriktet den store opformering, man har kunnet se i „luseårene". Det må nok for en del skyldes den udbredte sprøjtning og pudring for thrips og bedefluelarver. I øjeblikket kan man dog i mange marker finde enkelte kolonier" (Jens Østergaard). Bornholm: „Er først fundet omkring den 1. juli på 1. års roer" (A. Juel-Nielsen).

Desuden henvises til de oversigter om fund af bedelus, der er udsendt af varslingstjenesten.

Ferskenlus (*Myzus persicae*). I henhold til indberetninger i forbindelse med varslingstjenesten for virus-gulsot er de første fund af ferskenlus i bederoemarkerne gjort den 11. juni. I løbet af juni er modtaget meddelelser om fund af ferskenlus på 35 lokaliteter. I øvrigt henvises til de fra varslingstjenesten udsendte oversigter.

Den matsorte ådselbille (*Blitophaga opaca*). Overalt i landet har der været angreb af ådselbiller og disses larver. Mange steder er der forårsaget en del skade, men det fremhæves i de fleste beretninger, at en rettidig bekæmpelse ved sprøjtning med paration er en sikker foranstaltning mod disse skadedyr. Vi citerer et lille udpluk af beretningerne. Brønderslev: „Ikke de voldsomme angreb, men griber man ikke ind, så går det galt" (Harald Olsen). Han Herreder: „De fleste bederoemarkers er angrebet i mindre grad, og adskillige er meget kraftigt angrebet. Sprøjtning med paration har slået de værste angreb fuldstændigt ned" (R. Sørensen). Nibe: „Mange angreb er blevet bekæmpet med paration-sprøjtning, og man skal flere år tilbage i tiden for at finde tilnærmelsesvis så voldsomme angreb som i år" (G. Heltoft). Vest- og Midthimmerland: „Der har været ikke så få angreb, adskillige har fået sprøjet. Der er mange flere angreb end sidste år" (Rud. Jensen). Hobro: „Alle bederoemarkers har her på egnen været angrebet af ådselbillelarver. En del marker er sprøjet med paration, som omgående standser angrebet; de fleste steder har de gode vækstbetingelser klaret spørgsmålet" (Poul Olsen). Mols-Rønde: „Mange svage og en del stærke angreb er fundet i hele området, og en

del arealer er sprøjtet" (Jørgen Nielsen). Herningegnen: „Angreb har i år været almindeligt udbredte og stærke. Takket være en god virkning ved sprøjtning med paration har det dog været let at bekæmpe billerne. Der er en del marker, hvor man ikke har sprøjtet, fordi angrebet ikke var så voldsomt. Men selv om roerne ikke er gået til, er de holdt så meget nede, at det ville have været en god forretning at sprøjte" (Niels Jørgen Nielsen). Lyhne-Ølgod: „Næsten alle marker her på egnen har man skullet sprøjte for blot nogenlunde at kunne holde angrebet under kontrol. Det er mange år siden, angrebet har været så kraftigt" (F. Borris Andersen). Ansager-Fåborg: „Ådselbillelarverne har gjort stor skade i mange bederoemarken, hvor man har ventet for længe med sprøjtning" (A. Andreasen). Gram: „Meget slemt i år — alle bederoer står med pjaltede blade" (A. Mortensen). Bornholm: „En del roemarken lider endnu af ådselbillernes gnav, enkelte steder så stærkt, at hurtig sprøjtning er nødvendig, hvis ikke roemarken helt skal ødelægges" (P. Bell-Jensen).

Skjoldbiller (*Cassida nebulosa* og *C. nobilis*). Det er kun få beretninger, der er modtaget om disse insekter, og kun i følgende omtales skader. Viborg: „Skjoldbiller og dens larve bliver mere og mere almindelig mellem skadedyrene i roemarken. Sprøjtning med 1 liter paration pr. td. l. har vist glimrende virkning" (O. Th. Nielsen). Mariager: „Findes næsten i alle marker, men skaden er endnu minimal" (Chr. E. Lauridsen).

Runkelroebiller (*Atomaria linearis*). Fra Ålborg skrives: „Har i år i større omfang end sædvanligt overgnavet mange planter og flere steder fremkaldt en stærk væltesyge og tynd og uens plantebestand" (J. Chr. Andersen-Lyngvad).

Oldenborrer (*Melolontha melolontha* og *M. hippocastani*). Se diverse skadedyr.

Viklerlarver (*Cnephasia* spp.). Se diverse skadedyr.

Knoporme (*Agrotis* spp.). Se diverse skadedyr.

Bedefluen (*Pegomya hyoscyami*). Om dette insekt er der indsendt 77 beretninger. Angrebene styrke har været meget varierende i de forskellige landsdele. Størstedelen af beretningerne fra Jylland omtaler dem som godartede eller svage, og i visse egne af Midtjylland har man næsten været helt fri for angreb. På Øerne har der de fleste steder været lagt store mængder æg, og bekæmpelse har været nødvendig for at undgå store ødelæggelser. Vi bringer et uddrag af beretningerne. Sindal: „Har været overalt, og der er sprøjtet i vid udstrækning, men der har ikke været tale om stærke angreb" (Martin Christensen). Hjørring: „I slutningen af maj og i begyndelsen af juni bemærkedes en usædvanlig stærk æglægning. De senere angreb af larver har slet ikke stået i forhold til æglægningen, som regel har de været meget godartede" (H. Baltzer Nielsen). Lemvigegnen: „Æglægning af bedefluen var ret omfattende, men æggene er langt fra alle klækkede, og angrebene er ikke blevet så ondartede, som det så ud til. Adskillige steder har det dog været nødvendigt

at foretage bekæmpelse" (S. Andreassen). Statens forsøgsstation, Ødum, Århus: „Mange æg blev lagt omkring den 10.—15. juni, men de fleste æg gik til grunde, så man næsten skal lede for at finde minerede blade. Det var måske den tørre, kølige blæst i disse dage, der gav dårlige klækningsvilkår" (J. P. Knudsen). Mols-Rønde: „Angreb af vekslende styrke overalt i området, og en del arealer er sprøjtet" (Jørgen Nielsen). Silkeborgegnen: „Angrebet har vel knapt været så slemt, som det kunne ventes efter mængden af æg, men har dog mange steder været slemt. Sprøjtning ved begyndelsen angreb af larverne med parationmidler har givet gode resultater" (J. J. Søndergaard). Åbenrå Amt: „Almindelige angreb. Ret stærke i den østlige, mindre i den vestlige del af amtet" (C. Poulsen). Vis Herred: „Meget stærk æglægning — men forholdsvis få larver. Dog kom der en del stærke angreb" (N. A. Drewsen). Statens forsøgsgård, Rønhave: „Stærk æglægning (4—10 æg pr. plante) lige i begyndelsen af juni. Sprøjtet med 1 kg paration pr. ha den 17. juni med god virkning. I omliggende marker er truende angreb gået i stå af sig selv" (Poul Rasmussen). Fåborgegnen: „Bedefluen har været meget slem på denne egn i år. Ofte ca. 50 æg pr. plante. Glimrende resultat af sprøjtning med både paration og Dipterex — blot sprøjtningen er udført rettidigt. Hvor man har sprøjtet med Dipterex, inden larverne er gået ind i bladene, har resultatet været dårligt" (Aage Mølgaard). Sydfyn: „Her på egnen — som vist nok alle vegne i år — har bedefluens larve hærget voldsomt. Der findes næppe en bederoemark uden stærke angreb, men mange har fået sprøjtet og i de fleste tilfælde med paration, som viser sig meget effektivt, når sprøjtningen foretages på det rette tidspunkt" (S. Nygaard Olesen). Nyborg og Omegn: „Bedefluens æglægning synes ikke at have været afgrænset til et kort tidsrum — æglægning har fundet sted over en periode på ca. 3 uger. Cirka halvdelen af bederoemarkerne her på egnen er sprøjtet mod bedefluelarver. Sprøjtningen er i mange tilfælde anbefalet, fordi der samtidig fandtes ådselbillelarver, blad-tæger og lidt viklerlarver" (Bent Bachmann). Skamby: „Der har været betydelige angreb i mange marker, og lidt i næsten alle marker. Sprøjtning med paration er effektiv" (Aage Rasmussen). Statens forsøgsstation Virumgård: „Første æg af bedefluen fundet på bederoer den 2. juni. Den 5. var der æg på ca. 90 pct. af bederoerne, og 5 dage senere fandtes de første mineringer. Alle bederoer blev sprøjtet med Bladan den 16.—17. juni med god virkning" (S. P. Lyngby). Odsherred: „Månedens igennem var der angreb af varierende styrke. Hvor roerne var sået rettidigt og var i god groning, blev skaden ringe, selv om der ikke blev foretaget bekæmpelse. I svage og sent såede marker var bekæmpelse ofte nødvendig, og virkningen var god af 1½ liter paration pr. ha" (H. Bertelsen). Ørslev: „Kun meget få — især sentsåede — marker er gået fri. En del marker er sprøjtet, men angrebet har ikke alle steder været så kraftigt, at det var tilrådeligt" (Johs. Sørensen). Skælskør: „Meget, meget stærke angreb, som de fleste steder er bekæmpet" (Viggo Sørensen). Næstved: „Ualmindelig mange æg og larver over hele vort område. Larvernes fremkomst begyndte på Knudshoved den 7. juni og nåede op til Herlufmagle og Glumsø den 14.—16. Hvor behandling er foretaget i tide, er skaden ubetydelig, men på ubehandlede marker er der ofte ødelagt ca. 4 blade. De tidligst

lugede roer har haft det største angreb" (Jens Marcussen). Møn: „Der er aldrig tidligere oplevet et alvorligere angreb af bedefluens larve. Markerne er i stor udstrækning pudret eller sprøjtet med parationmidler med god virkning, men giftvirkningen holder ikke så længe, at man rammer samtlige larver i første generation. Dipterex har været benyttet i enkelte tilfælde med tilsyneladende bedre virkning" (Sv. Aa. Pedersen). Nordvestlolland: „Den stærke æglægning i slutningen af maj og i begyndelsen af juni resulterede i en betydelig klækning fra den 1.—15. juni. Bekæmpelsen af larverne blev sat kraftigt ind fra den 8.—18. juni med ret godt resultat. Der blev almindeligvis brugt paration som bekæmpelsesmiddel, men enkelte dyrkere brugte Dipterex. Erfaringerne med Dipterex er dog den, at hvis der i marken findes andre skadedyr end bedefluelarver, skal man bruge paration. Det er som sidste år vor mening, at en pudring i dug har samme virkning som sprøjtning. Æg af 2. generation er ikke observeret" (Jens Østergaard). Bornholm: „Mange æg i de fleste marker, og en del marker er sprøjtet, da der har vist sig mange store larvegnav" (P. Bell-Jensen).

Fra Viborg Amt (Eli Mølgaard) skrives om angreb på rødbeder, og fra det sydlige Sønderjylland (M. Surlykke Wistoft) om kraftige angreb på såvel rødbeder som spinat og sølvbeder.

Kålroer, kål o. a. korsblomstrede.

Rocål (*Heterodera schachtii*). Se diverse skadedyr.

Kålthrips (*Thrips angusticeps*). Se diverse skadedyr.

Glimmerbøsser (*Meligethes aeneus*). Adskillige steder har glimmerbøsserne forvoldt skade på et ret sent tidspunkt i vækstsæsonen, sandsynligvis fordi væksten i de korsblomstrede frøafgrøder i år kom sent i gang. Der skrives om angrebene fra Mariager: „I begyndelsen af sæsonen var det meget vanskeligt i det hele taget at finde nogen, men pludselig var de der. De landmænd, som ikke har foretaget bekæmpelse, må nu betale for det" (Chr. E. Lauridsen). Allingåbro: „Lige til det sidste har vi i år måttet pudre rapsen. Vi savner flere fly, udstationeret rundt i landet" (N. Engvang Hansen). Mols-Rønde: „Ret stærke angreb i samtlige rapsmarker, men bedst mulig bekæmpelse har været gennemført" (Jørgen Nielsen). Statens forsøgsstation, Ødum, Århus: „Stor invasion i alle marker, men bekæmpelse med DDT meget effektiv" (J. P. Knudsen). Statens forsøgsgård Rønhave: „Relativt stærke angreb ved begyndende blomstring i sommerraps standset med 0,5 pct. Idosect" (Poul Rasmussen). Assens: „I de enkelte marker af sennep og kålroefrø, der findes her på egnen, har der været en kraftig invasion af glimmerbøsser. De er dog hurtigt blevet slået ned af en gang pudring med DDT" (P. Bundgaard). Nordøstfyn: „Gentagne pudringer med Gesarol, evt. Bladan, har været nødvendigt for at holde glimmerbøssen nede i kålroefrømarkerne" (Helge Rasmussen). Odsherred: „Ret almindelige og stærke" (H. Jensen). Bornholm: „Har været meget

udbredt, først i raps og senere i gul sennep, hvor den også har krævet bekæmpelse" (A. Juel-Nielsen).

Jordlopper (*Phyllotreta* spp.). I langt den overvejende del af de 38 beretninger udtales tilfredshed med virkningen af frøbejdsningen over for angreb af jordlopper, og det fremhæves gang på gang, at kun i ubehandlede marker forekom angreb af betydning. Der er dog en del tilfælde, hvor man ikke er helt tilfreds med bejdsningens virkning, måske er det især på steder, hvor angrebene er kommet relativt sent. Fra enkelte steder klages over fortsatte angreb på store kålroer. I det følgende citeres nogle beretninger bl. a. om mindre god virkning af bejdsningen. Hjørring: „Angreb har både været stærkt udbredt og af alvorlig karakter. Behandling af frøet med Gammasect o. lign. har i almindelighed, men ikke i alle tilfælde, været af god virkning. Det har ofte været nødvendigt at sprøjte, også hvor frøet har været behandlet" (H. Baltzer Nielsen). Han Herreder: „Angrebene må betegnes som almindelige, men dog ingen steder så ondartede, at omsåning har været nødvendig" (R. Sørensen). Ålborg Amt: „Jordlopper har været slemme i mange marker i år" (N. C. Øvlisen). Vinderup: „Kun på den mest knoldede lerjord har der været angreb. Behandling af frøet synes knap så effektiv i år som tidligere år" (J. Rindom). Mols-Rønde: „Talrige stærke angreb i begyndelsen af juni, og mange arealer blev sprøjtet, også hvor frøet havde været behandlet. Dog synes frøbehandlingen at have virket stærkt hæmmende mod de mange loppers skadevirkning" (Jørgen Nielsen). Herningegnen: „Behandling af frøet har også i år været meget virksomt. Et par steder, hvor man havde undladt at benytte petroleum ved frøets behandling, var virkningen dog langt ringere end almindeligt, hvor man er gået frem efter forskriften" (Niels Jørgen Nielsen). Borris: „Enkelte marker, hvor frøene ikke er blevet bejdsede, har været stærkt angrebet. I øvrigt er det mit indtryk, at bejdsningen har virket knap så godt som tidligere år, hvilket måske skyldes, dels at lopperne har arbejdet helt til sidst i juni, og dels at de mange steder er gået i samarbejde med thrips" (Kr. Ravn). Odsherred: „De steder, hvor frøet var bejdsset, kom der ingen angreb, derimod kom der en del angreb i ubehandlet frø. Bekæmpelse med DDT gav her god virkning, men bejdsning er jo ulige nemmere" (H. Bertelsen). Bornholm: „Har optrådt ret talrigt, så bejdsning har haft vanskeligt ved at holde lopperne væk. Roerne var i god vækst, så direkte bekæmpelse er alligevel sket i begrænset omfang" (A. Juel-Nielsen).

Skulpesnudebiller (*Ceutorrhynchus assimilis*). Kun i 5 af de 12 modtagne beretninger omtales stærke angreb. Fra Mariager: „Er vel rapsavlens værste skadedyr, hvis det er rigtigt, at det er den, der laver de huller, som myggene benytter" (Chr. E. Lauridsen). Mols-Rønde: „Ret betydelige angreb i samtlige rapsmarker" (Jørgen Nielsen). Statens forsøgsstation v. Ødum: „Ret stor invasion i raps og rybs. Bekæmpelse med DDT ikke særlig effektiv" (J. P. Knudsen). Ribe og Omegn: „I de få rapsmarker på egnen er der en del angreb" (Aage Buchreitz). Bornholm: „Viste sig i ret stort antal i rapsen ved begyndende blomstring" (A. Juel-Nielsen).

Kålmøl (*Plutella maculipennis*). Der meldes om en del angreb af kålmøllets larve på kålroer. Visse steder har man iværksat bekæmpelse mod larverne. I de sidste dage af juni er der iagttaget kålmøl i store sværme i næsten alle egne af landet. I øvrigt skrives om angrebene bl. a.: Hjørring: „I månedens sidste dage har kålmøllet sværmet i overordentligt stort omfang. De forudgående larvegnav har ikke været særlig ondartede, omend meget almindelige. Bekæmpelse er kun sjældent foretaget“ (H. Baltzer Nielsen). Statens forsøgsstation, Tylstrup: „I fodermarvkål er der stærkt angreb, og den 1. juli sværmede møllene. Der findes en del kokoner bag på bladene, og der er mange „vinduer“ og huller på bladene. Det ser ikke så slemt ud i kålroemarkerne. Ingen bekæmpelse foretaget endnu“ (Aage Bach). Ålborg: „Kålmøllene har i den sidste uge hver aften sværmet som aldrig før, og et stærkt angreb kan forventes, hvis larverne kommer til udvikling“ (J. Chr. Andersen-Lyngvad). Nibeegnen: „Et par marker stærkt angrebne, medens, nabo-marker ligger uskadt. Parationsprøjtning virker godt“ (O. K. Nielsen). Vesthimmerland: „Meget udbredte og til tider ret kraftige angreb i kålroemarkerne. I mange marker er roernes vækst stagneret på grund af angrebene. En del arealer sprøjtet med paration“ (S. A. Ladefoged). Mariager: „Der findes masser af kålmøl og mange larver, omend de er små endnu“ (Chr. E. Lauridsen). Ringkøbing: „Bekæmpelse nødvendig i mange marker. God virkning ved brug af 1 liter paration pr. ha“ (J. A. Jacobsen). Borris: „Kålmøllets larve har været at finde i kålroemarker i udstrakt grad; sammen med andre skadedyr som viklerlarver og thrips har de fået kålroerne til at stå i stampe“ (Kr. Ravn). Horsenseggen: „Enkelte larver fundet gnævende de karakteristiske vinduesgnav. Om aftenen den 1. juli så vi mange kålmøl i kålroemarker“ (Carl V. Petersen). Ladelund: „Flere steder ret stærke angreb, så der måtte sprøjtes“ (Kr. Nielsen). Ribe og Omegn: „Ingen kålroemark er fri for kålmøl. I adskillige tilfælde har bekæmpelse været iværksat, — og er da også lykkedes godt — såvel med DDT som med paration“ (Aage Buchreitz). Odsherred: „I de sidste dage har der været uhyre sværme af møl i alle marker, og lidt gnav er begyndt. Bliver der lige så mange larver, som der er møl til, vil det blive nødvendigt med bekæmpelse“ (H. Bertelsen). Bornholm: „Har særlig sidst i juni måned optrådt ualmindelig talrigt overalt på Bornholm. Bekæmpelsen er i gang mange steder“ (A. Juel-Nielsen).

Viklerlarver (*Cnephasia spp.*). Se diverse skadedyr.

Knoporme (*Agrotis spp.*). Se diverse skadedyr.

Krusesygegalmyggen (*Contarinia nasturtii*). Ifølge rapporterne bemærkedes symptomerne i kålroemarkerne oftest i dagene fra den 15. til den 25. juni. Larverne af 1. generation afsluttede deres udvikling i månedens løb, og 2. generation vil gøre sig bemærket i juli. Gennemgående var angrebene meget svage, kun enkelte beretninger, særlig fra Jylland, omtaler stærkere angreb. I kålen er der kun sjældent iagttaget angreb af betydning. Fra Midt- og Vesthimmerland: „Cirka den 20. er set de første symptomer. Angrebsstyrken varierer meget, men gennemgående ikke særlig stærke angreb“

(Rud. Jensen). Mols-Rønde: „Ret stærke angreb iagttaget siden ca. 20. juni“ (Jørgen Nielsen). Lyngå-Søften: „De første symptomer eller angrebne planter så jeg den 25. juni i Søften og 26. juni i Lyngå, hjertet var enkelte steder helt ødelagt. Jeg anbefalede sprøjtning omgående“ (K. K. Eising). Århuseggen: „De første symptomer sås ca. 22. juni. Svagt angreb. Planterne vokser fra det“ (H. H. Rasmussen). Herningeggen: „Desværre ser det ud til, der vil blive mange stærke angreb. Første angreb ca. 15. juni“ (Niels Jørgen Nielsen). Grindsted: „De første angreb konstateret omkring 20. juni, hvorefter telefonen gik under højtryk et par dage. Angrebet trak op til at blive meget alvorligt, men synes nu at ebbe ud. Mange marker er sprøjtet“ (J. J. Jakobsen). Ansager-Fåborg: „Begyndende symptomer sås i enkelte marker omkring den 25. Nu sidst i måneden ret svære angreb enkelte steder“ (A. Andreasen). Skælskør: „Svage angreb set omkring 20.—25. juni“ (Viggo Sørensen).

Skulpegalmyggen (*Dasyneura brassicae*). I 8 beretninger meddes, at angreb ikke er set eller har været meget svage. I 7 rapporter skrives om angreb af større betydning. Fra Mariager: „Skal bekæmpes systematisk, ellers er den helt ødelæggende for økonomien i frøavl, men det er jo også let, men kræver vågen indsats“ (Chr. E. Lauridsen). Allingåbro: „Forholdsvis få angreb i år“ (N. Engvang Hansen). Mols-Rønde: „Alle egnens rapsmarker blev flyvepudret med DDT omkring den 8. juni, men alligevel findes nu mod månedens slutning en del angreb“ (Jørgen Nielsen). Statens forsøgsstation v. Ødum: „En del skade over alt i raps og rybs selv efter to gange pudring med DDT“ (J. P. Knudsen). Statens forsøgsgård Rønhave: „I rybs og raps er der lidt skade af skulpegalmyg. Pudret ved begyndende blomstring med DDT, men ikke mere“ (Poul Rasmussen). Nordøstfyn: „Begyndende angreb er set i et par rapsmarker, hvoraf der i det ene tilfælde ikke er pudret under blomstringen“ (Helge Rasmussen). Horns Herred: „På Frederiksundeggen, hvor rapsdyrkning er meget udbredt, har angrebene af skulpegalmyg været meget moderat foreløbig. Måske skyldes det en meget ringe bestand af skulpe-snudebiller. Men det er måske også det meget vekslende vejrlig, som er årsagen“ (N. O. Larsen). Statens forsøgsstation Virumgård: „Den 3.—4. juni sværmede skulpegalmyggen over raps og rybs. Der blev pudret med Gesarol den 4. kl. 7 aften“ (S. P. Lyngby).

Den lille kålflue (*Chortophila brassicae*). Angreb på kålroer findes over det meste af landet, men i de fleste beretninger gives der udtryk for, at skaderne ikke er omfattende. Stedvis forekommer dog alvorlige angreb, således skrives fra Ålborg Amt: „To marker angrebet i sjælden stærk grad. Een nær total ødelæggelse“ (N. C. Øvlisen). Herningeggen: „Der har været nogle stærke angreb enkelte steder. Jeg regner med, det drejer sig om larven af den lille kålflue“ (Niels Jørgen Nielsen). Ølgod-Tistrup: „Der er en del, der klager over angreb af den lille kålflue, men værre end det plejer, synes det ikke at være“ (Knud Henneberg). Nordøstfyn: „Der er ret mange og spredte angreb af kålluens larver. I adskillige marker er der blevet spring på grund af angreb“ (Helge Rasmussen). Horns Herred: „Er set ikke så få steder, især på de lette jorder. Bekæmpelsesmetode efterlyses“ (N. O. Larsen).

Ørslev: „Angrebet er begyndt tidligt, og er nogle steder ret slemt“ (Johs. Sørensen). Vestsjælland: „I en 1 td. stor mark er 75 pct. af planterne angrebet, ellers er angrebene uden betydning“ (Stanley Jørgensen).

I kål er der set angreb hist og her. Herom skrives fra Ålborg Amt: „Stærke angreb iagttaget mange steder“ (Jørgen Jørgensen). Statens forsøgsstation, Hornum: „Svage angreb fra midt i måneden på nyplantede kål. Angreb også på radiser“ (F. Knoblauch). Statens forsøgsgård Rønhave: „Stærk æglægning omkring grønkål og rødkål for ca. 10 dage siden. 19. juni vanding med 0,2 pct. lindan, nu kun enkelte planter angrebet“ (Poul Rasmussen). Fyn: „Ret almindelige angreb i de fleste haver“ (Erland Jørgensen). Odsherred: „Sprødt angreb, som jordhypning og sprøjtning modvirkede godt“ (Alfr. E. Langgaard). Også fra Grindsted (J. J. Jakobsen) meldes om stærke angreb på kål i haverne.

Kartofler.

Smælderlarver (*Agriotes spp.*). Se diverse skadedyr.

Coloradobillen (*Leptinotarsa decemlineata*). Inspektør E. Kristensen, Statens plantetilsyn, meddeler, at der i juni er fundet coloradobiller på 24 lokaliteter; heraf var 22 ved Tønder, 1 ved Hokkerup og 1 ved Nakskov.

Stankelbenlarver (*Tipula paludosa*). Se diverse skadedyr.

Industriplanter.

Skærmplantemøl (*Depressaria sp.*). Om angreb på kommen skrives fra Nordvestlolland: „Der er observeret et meget kraftigt angreb på en lokalitet, hvor der igennem flere år har været moderate til kraftige angreb af dette skadedyr“ (Jens Østergaard).

Skadedyr på havebrugsplanter.

Frugttræer og frugtbuske.

Bladlus (*Aphididae*). På æble har den grønne og den røde æblebladlus (*Doralis pomi* og *Yezabura malifolii*) hidtil været uden større betydning, og der foreligger ingen indberetninger om stærke angreb.

Blodlusen (*Eriosoma lanigerum*). Angreb af denne bladlus nævnes kun i 2 beretninger. I 13 skrives, at angreb ikke er bemærket. Fra Odsherred: „Kun i ældre, indelukkede haver“ (Alfr. E. Langgaard). Frederiksborg Amt: „Findes langs kysten, men har tilsyneladende ikke bredt sig ind i landet i de 12 år, jeg har været her“ (C. T. L. Worm).

Blommebladlusen (*Hyalopterus pruni*). Der foreligger nogle meddelelser om begyndende, stærke angreb.

Kirsebærbladlusen (*Myzus cerasi*). Også på kirsebær er bladlusene begyndt at vise sig mange steder.

Bøgeloppen (*Orchestes fagi*). Om angreb på æble skrives fra Maribo Amt: „Et par angreb — i det ene tilfælde ret kraftigt“ (J. Klarup-Hansen).

Æblehvepsen (*Hoplocampa testudinea*). Flertallet af beretninger omtaler spredte angreb af moderat styrke. Fra Nordjylland: „Kun set enkelte steder“ (Jens Fich). Ålborg Amt: „Svage til middelstærke angreb næsten overalt i haverne“ (Jørgen Jørgensen). Esbjerg-Varde: „Angrebene synes at være meget alvorligere end de foregående år“ (Martin Sørensen). Sydl. Sønderjylland: „Da blomstringen faldt ca. 10 dage senere end normalt, kan der ikke være noget frugtfald endnu. Tilsyneladende er der ikke særlig kraftige angreb i de usprøjtede haver“ (M. Surlykke Wistoft). Statens forsøgsstation, Blangstedgård: „Kun enkelte angrebne frugter“ (Hans M. Jepsen). Maribo Amt: „Hvor vidt der har været mange æg, er ikke nøjere undersøgt, men angreb har der praktisk taget ikke været noget af efter de sædvanlige giftsprøjtninger“ (J. Klarup-Hansen). Sydsjælland: „Hvor der ikke er sprøjtet effektivt, har der været stærke angreb“ (Børge Jørgensen).

Pærehvepsen (*Hoplocampa brevis*). Kun i 3 af de 15 indkomne beretninger omtales angreb af betydning. Fra Esbjerg-Varde: „Der findes en del angreb“ (Martin Sørensen). Frederiksborg Amt: „Er slem i enkelte privat-haver“ (C. T. L. Worm). Sorø Amt: „Sine steder ret kraftige angreb“ (Ejner Christensen).

Blommehvepsen (*Hoplocampa fulvicornis*). 9 indberetninger melder, at angreb ikke er set eller har været svage. I 11 indberetninger omtales stærkere angreb af varierende hyppighed. Fra Ålborg Amt: „Meget stærke angreb næsten overalt“ (Jørgen Jørgensen). Horsens: „Spredte angreb, enkelte betydelige“ (Chr. A. Nørholm). Stevns-Fakseegnen: „Blommehvepsen har mange steder været slem, men i år betyder det blot, at haveejerne bliver sparet for noget udtyndingsarbejde“ (Philip Helt). Holbæk Amt: „Almindelig — men der er vist blommer nok endda“ (Henrik Nielsen). Ods-herred: „Enkelte steder ret udbredt, men ellers ret svage angreb“ (Alfr. E. Langgaard). Frederiksborg Amt: „I privathaver med dårlig sygdomsbekæmpelse; ret stærke angreb“ (E. Klubien) og „Er som sædvanlig slem i de fleste private haver“ (C. T. L. Worm).

Stikkelsbærhvepsen (*Pteronus ribesii*). Der foreligger kun meddelelser om få og svage angreb.

Pæregalmuggen (*Contarinia pyrivora*). 11 beretninger melder, at angreb ikke er set eller, at der kun er bemærket enkelte svage angreb. Stærke angreb omtales i 7 rapporter. Fra Nordjylland: „Synes nogle steder at have

bidt sig fast og kommer år efter år" (Jens Fich). Statens forsøgsstation, Blangstedgård: „Ingen af betydning" (Hans M. Jepsen). Maribo Amt: „I ét tilfælde meldt om et meget stærkt angreb. I øvrigt ser det ud til her i amtet, at angrebene har været hyppigere end ellers" (J. Klarup-Hansen). Stevns-Fakseegnen: „Der er mange steder stærke angreb af galmyg i pærer. Der er vist nok ikke flere angreb, end der plejer at være, men mon ikke de er stærkere end normalt" (Philip Helt). Holbæk Amt: „Et meget voldsomt angreb er set i Holbæk; i øvrigt ikke set," (Henrik Nielsen). København og Omegn: „Har været meget ondartet, flere steder ser man de sorte pærer på jorden" (Alfred Rasmussen).

Frugttræspindemiden (*Metatetranychus ulmi*). 15 indberetninger karakteriserer angrebene på æbler som svage og endnu uden større betydning. 7 beretninger omtaler stærkere angreb, der dog oftest forekommer spredt. Fra Hjørring Amt: „I et par tilfælde er set meget kraftige angreb med misfarvede blade. I disse tilfælde var der pr. 27. juni usædvanlig mange sommeræg" (Frode Olesen). Esbjerg-Varde: „Der er set enkelte spredte ondartede angreb, men de er ikke almindelige" (Martin Sørensen). Blangstedgård: „Kun enkelte spredte svage angreb" (Hans M. Jepsen). Fyn: „Bemærkelsesværdig tidlige og stærke angreb set flere steder" (Erland Jørgensen). Holbæk Amt: „Enkelte svage angreb og ét kraftigt er set" (Henrik Nielsen). Odsherred: „Angrebene er fremdeles svage" (Alfr. E. Langgaard). Frederiksborg Amt: „Har set stærke angreb i flere private haver. Intet set i plantager" (C. T. L. Worm). København og Omegn: „Endnu kun lidt og kun på espaliertrær" (Alfred Rasmussen).

Køkkenurter.

Gulerødsbladloppen (*Trioza apicalis*). 5 beretninger melder om stærke angreb, der særlig er bemærket på Stevns og som sædvanlig i det nordlige Jylland. Fra Statens forsøgsstation, Hornum: „Stærke angreb på småplanterne som sædvanlig" (F. Knoblauch). Ålborg Amt: „Stærke angreb næsten overalt" (Jørgen Jørgensen). Viborg Amt: „Den har været meget tidligt ude i år, i al fald i forhold til gulerøddernes størrelse, men synes at være bremset mange steder samtidig med første pudring eller vanding mod gulerødsfluen" (Eli Mølgaard). Skjern: „Meget almindelig i haver nu" (Vagn Aa. Davidsen). Stevns-Fakseegnen: „Det er mere sjældent at se en have, hvor der ikke er gulerødsbladlopper, end en, hvor der er det. I enkelte tilfælde ser det ud til, at pudring med DDT har virket for dårligt, men måske er der pudret for dårligt" (Philip Helt). Frederiksborg Amt: „Set et enkelt svagt angreb" (C. T. L. Worm). Odsherred: „Efterhånden som regelmæssige sprøjtninger gennemføres, ses ingen alvorlige angreb" (Alfr. E. Langgaard).

Smælderlarver (*Agriotes spp.*). Se diverse skadedyr.

Hindbærsnudebillen (*Anthonomus rubi*). Kun i 6 af de 18 modtagne beretninger omtales stærkere angreb. Hjørring Amt: „Kan gøre

betydelig skade i 1. års jordbær, hvor planterne jo oftest giver færre blomster. I et sådant har optælling givet 45 pct. ødelagte blomster" (Frode Olesen). Viborg Amt: „Har aldrig set så stærke og så mange angreb som i år. Absolut værst på jordbær, men også i mange hindbærstykker" (Eli Mølgaard). Horsens: „Enkelte betydelige angreb" (Chr. A. Nørholm). Statens forsøgsstation, Spangsbjerg: „Ikke angreb af betydning" (Axel Thuesen). Sydl. Sønderjylland: „Har set enkelte temmelig kraftige angreb, men folk har lært at pudre mod dem, og i mange haver har jeg ikke set en eneste snudebille" (M. Surlykke Wistoft). Fyn: „Har gjort skade på en del jordbærarealer, hvor der ikke er pudret" (Erland Jørgensen). Odsherred: „Enkelte angreb i mindre haver, hvor sprøjtning og pudring ikke foretages" (Alfr. E. Langgaard).

Gulerødsfluen (*Psila rosae*). I 9 beretninger meddeles, at angreb endnu ikke er set. I 3 omtales enkelte stærke angreb. Ålborg Amt: „Hvor bekæmpelse af dette skadedyr er foretaget, kun svage angreb eller intet, men der er iagttaget stærke angreb" (Jørgen Jørgensen). Viborg Amt: „Har ikke rigtig indtryk af angrebets omfang endnu, men har set angreb i små stykker persille og gulerod" (Eli Mølgaard). Fyn: „Kun et enkelt angreb i de tidlige gulerødder" (Egon Jensen). Odsherred: „Hvor regelmæssige sprøjtninger gennemføres, ingen alvorlige angreb" (Alfr. E. Langgaard).

Løgfluen (*Hylemyia antiqua*). Angrebene synes de fleste steder at være meget moderate. Kun i et par beretninger omtales angreb af betydning. Der skrives fra Ålborg Amt: „På kepaløg mange stærke angreb iagttaget. På skalotteløg kun svage angreb" (Jørgen Jørgensen). Statens forsøgsstation, Hornum: „Det ser ud til, at angrebene bliver svage i år, der er kun fundet få æg, og ingen planter er faldet" (F. Knoblauch). Esbjerg-Varde: „Der ses en del angreb" (Martin Sørensen). Frederiksborg Amt: „Mærkeligt nok har jeg ikke hørt om skader i år. De løgdyrkere, jeg kender, bruger bejdsning med klordan" (C. T. L. Worm).

Lupinfluen (*Chortophila trichodactyla*) og *Ch. cilicrura*. Se diverse skadedyr.

Prydplanter.

Oldenborrer (*Melolontha melolontha* og *M. hippocastani*). Se diverse skadedyr.

Snareorme (*Hyponomeuta* sp.). Om angreb på tjørnehække i Københavns omegn skrives: „Som sidste år er disse til stede i overvældende antal, og den stærke varme har bidraget til, at hækkene mange steder er på vej til at blive afløvede" (Alfr. Rasmussen).

Diverse skadedyr.

Roeål (*Heterodera schachtii*). 4 beretninger melder, at angreb ikke er set, medens der i 8 skrives om angreb af vekslende hyppighed og skadevirkning. Fra Samsø: „Synes i år meget fremherskende og foruroligende, men trods mange og deriblandt flere helt ødelæggende angreb i bederoer, er angreb i korsblomstrede afgrøder endnu ikke bemærket“ (P. Riis Vestergaard). Nordøstfyn: „Fundet roeål i en bederoemark, hvor angrebet er meget kraftigt pletvis. Angrebet har været tidligt fremme, således at roerne i pletterne er meget små, og der er blevet store spring. Såvidt det kan oplyses, er der i de angrebne pletter kørt affald fra roehuset i vinter“ (Helge Rasmussen). Nordvestlolland: „Milde angreb har vist sig i bederoer“ (Jens Østergaard). Vestsjælland: „I en mark, hvor der i fjor var bederoer, er angrebet stærkt. Roerne er i øjeblikket af en størrelse som på udtyndingsstadiet og enkelte „sover“ på varme dage. Roerne harves op“ (Stanley Jørgensen). Kalundborgegnen: „Efterhånden ses roeålen hyppigere og gerne, hvor der har været roer på 2. år. Den tiltagende sukkerroedyrkning har noget af skylden“ (N. M. Nielsen). Odsherred: „Alvorlig på et par ejendomme, hvor bederoe- og spinatfrøavl ikke mere kan gennemføres en årrække“ (H. Jensen). Sydsjælland: „Kun bemærket i en enkelt mark med rap“ (Jens Marcussen). Møn: „Der findes ofte angreb af roeål. I en mark med stiklingeroer var i efteråret meget stærkt angreb af roeål. For ikke at bringe smitten videre, blev stiklingerne plantet på samme areal. Ved hjælp af kraftig gødskning er der nu en forholdsvis god afgrøde“ (Sv. Aa. Pedersen).

Kåltrips (*Thrips angusticeps*). Der har været angreb i såvel kålroer som bederoer i mange egne. Angrebene varierer meget i styrke. Bekæmpelse er gennemført de fleste steder, hvor alvorlige angreb forekom. Virkningen af sprøjtning med paration har været tilfredsstillende, derimod er der stadig delte meninger om bejdsningens betydning over for thripsangrebene på kålroerne. Fra Allingåbro skrives: „Har været ondartede i år, rettidig indgriben har rettet på roerne omgående“ (N. Engvang Hansen). Mols-Rønde: „Talrige både stærke og svage angreb i kålroer første halvdel af juni, og mange arealer sprøjtet. Om frøbehandlingen har virket hæmmende på angrebene, er vanskeligt at afgøre. Omkring midten af juni fandtes talrige angreb i bederoer, men tilsyneladende alle svage og ret ubetydelige“ (Jørgen Nielsen). Silkeborgegnen: „Enkelte marker spredt over området har været angrebet, også marker, hvor frøene var behandlet,“ (J. J. Søndergaard). Ansager-Fåborg: „Mange kålroe marker sat stærkt tilbage på grund af angreb af thrips. Sprøjtning med paration har virket godt mod thripsene, men det synes, som om det varer temmelig længe, inden roerne rigtig kommer i gang igen“ (A. Andreasen). Ribe og Omegn: „Hvor der ikke er foretaget behandling af frøet, har der været thrips i kålroerne — og endda i flere tilfælde alvorlige angreb, så afgrøden står helt i stampe“ (Aage Buchreitz). Åbenrå Amt: „Har været ret slemme i år og sikkert forvoldt mere skade end godt er, eftersom mange landmænd ikke er opmærksomme og gi-

ver kulde, rødbrand o. s. v. skylden for dårlig vækst" (C. Poulsen). Løgumkloster: „Mange kålroer marker er stærkt angrebet, og sprøjtning har været nødvendig" (Hans Jepsen). Vis Herred: „Angreb i både kålroer og bederoer er almindelige" (N. A. Drewsen). Odsherred: „En del angreb, men ikke så kraftige som året før. Som sædvanlig var marker sået med bejdset frø mindst medtaget" (H. Bertelsen). Vestsjælland: Mange bederoer og kålroer har været angrebet, men der findes også marker uden angreb" (Stanley Jørgensen). Sydsjælland: „Hvor frøet er bejdset næsten uden betydning. 5—9 rækker, der er sået op til bederoer, har været stærkt angrebet, men en pudring har rettet planterne omgående" (Jens Marcussen). Nordvestlolland: „Thrips har gjort megen skade i bedroer markerne i juni. Hvor marken ikke har været behandlet med sprøjtning eller pudring, har thripsene samlet sig på de tilbageblevne roer efter udtynding, og svære skader er i nogle tilfælde observeret. Så sent som 1. juli kan man se roer, der ikke har overvundet thripsangrebene" (Jens Østergaard).

Oldenborrer (*Melolontha melolontha* og *M. hippocastani*). Der foreligger ikke meddelelser om angreb af betydning. Fra Koldingegnen (B. Eriksen) skrives om fund af enkelte larver, og fra Nordfyn (Aage Rasmussen) om en del larver i bederoer på Egebjerggård. Endvidere oplyses følgende fra Ribe: „Ikke iagttaget angreb af betydning. Dog er der enkelte lokaliteter, hvor løvtræer i haver så langt vest på som 3 km fra havdiget er noget afløvede" (Aage Buchreitz).

Gåsebillen (*Phyllopertha horticola*). Fra Ålborg skrives, at der enkelte steder er set stærke angreb (Jørgen Jørgensen). I de øvrige beretninger skrives, at angreb ikke er set eller har været uden nævneværdig betydning.

Smælderlarver (*Agriotes* spp.). Der er forekommet en del angreb i mange forskellige afgrøder. Det er dog kun få tilfælde, hvor der er sket alvorlige skader. Vi citerer en del af beretningerne. Han Herreder: „Enkelte stærke angreb og mange svagere; synes at optræde noget kraftigere end sædvanligt både i korn og roer" (R. Sørensen). Statens forsøgsstation, Hornum: „En del angreb på porre og kål efter græs og korn" (F. Knoblauch). Lemvigegnen: „Smælderlarverne arbejdede mange steder stærkt i kornmarkerne i månedens begyndelse, men kornet groede meget kraftigt til, så angrebene ikke er blevet så ødelæggende, som de tegnede til" (S. Andreasen). Viborg Amt: „Flere alvorlige angreb i diverse køkkenurter — selv i 1. års jordbær et slemt angreb" (Eli Mølgaard). Bjerringbroegnen: „Det er navnlig vårkorn, der har været angrebet af smælderlarver, enkelte steder har angrebene været så voldsomme, at det er gået stærkt ud over plantebestanden" (Kaj N. Eriksen). Brande-Thyregod: „Iagttaget angreb i flere vårsædsmarker, hvor der for 2—3 år siden har været flerårigt græsleje. Oftest anvendes dog lindanbehandlet såsæd under disse forhold, og stærkere angreb ses ikke" (P. Trosborg). Vejle Vestereg: „I månedens løb set forskellige meget alvorlige angreb på lokaliteter, hvor ejeren mindst af

alt ventede det" (Arne Anthonsen). Esbjerg-Varde: „Smælderlarverne har været alvorlige på flere forskellige kulturer. For nylig set et angreb på kartofler, der ikke ville komme op, hvor spirerne snoede sig som tykke „vædderhorn“, fordi de bestandig blev overgnavet" (Martin Sørensen). Ribe og Omegn: „Vi har haft mange slemme angreb. Et enkelt sted måtte byg langs arealets grænser sås om i en ca. 8 m bred stribe" (Aage Buchreitz). Frederiksborg Amt: „Sandsynligvis *Corymbites aeneus* har gjort en del fortræd i en jordbærmark i Gadevang ved Hillerød. Ellers har jeg ikke set skader, men kun hørt om mindre tilfælde i private haver" (C. T. L. Worm). Roskildeegnen: „Smælderlarver har optrådt ret ondartet i en del kornmarker, og det er i mange tilfælde ejendommeligt at se, at angrebene forekommer imellem traktorsporene" (K. M. Nielsen).

Roegnaveren (*Cneorrhinus plagiatus*). Fra Løgumkloster berettes: „I et par marker med bederoer og kålroer har roegnaveren været slem, og man har set sig nødsaget til at sprøjte" (Hans Jepsen).

Viklerlarver (*Cnephasia* spp.). I næsten alle beretningerne gives der udtryk for, at disse larver er almindeligt forekommende i såvel kålroer som bederoer. Det tilføjes dog som regel, at de skader, larverne forvolder, er minimale. Der er dog steder, hvor angrebene har haft en sådan karakter, at bekæmpelse er blevet iværksat. Om angrebene skrives fra Lemvigegnen: „I adskillige bederoemarkers findes der viklerlarver i ret stort tal, og de gør nogen skade ved at afgnave bladene. Der foretages dog kun sjældent bekæmpelse udelukkende for viklerlarvernes skyld, men hvor der har været noget angreb sammen med bedefluellarverne, har det været medvirkende til, at markerne er blevet sprøjtet" (S. Andreassen). Borris: „Har været at finde på mange kålroeblade. Sprøjtning med $\frac{3}{4}$ —1 liter paration pr. td. ld. har givet tilfredsstillende resultat" (Kr. Ravn). Nr. Nebel: „Disse larver findes i mange marker — men hidtil ser det ikke ud til, at der er sket skade. Hvor der er sprøjtet med paration mod ådselbiller, er virkningen mod viklerlarverne ikke alt for god" (Magnus Poulsen). Ribe og Omegn: „Mange svage og en del slemme angreb i bederoer. Bekæmpelse med 1 kg paration har ikke altid klaret sagen, men $1\frac{1}{2}$ kg pr. ha har været tilstrækkeligt. Gode sprøjter er nødvendige" (Aage Buchreitz). Løgumkloster: „Enkelte marker stærkt angrebet, navnlig bederoer, men sprøjtning med paration har virket godt" (Hans Jepsen). Vestsjælland: „Mange marker har været angrebet. Angrebet ses i almindelighed først, når larven har forladt bladet, d. v. s. når bladet igen folder sig ud, og hullerne i bladet ses" (Stanley Jørgensen).

Knoporme (*Agrotis* spp.). 5 beretninger omtaler svage, 3 stærkere angreb. Hvis larverne har gjort sig bemærket før månedens sidste del, har det antagelig været hvedeuglens larver (*A. tritici*), der var på spil. Ageruglens larve (*A. segetum*) kan begynde at gøre skade sidst i juni, men i almindelighed er det i den første del af juli, at angrebene viser

sig. Sindal: „Har været på færde i en del roemark, men skaden er dog ikke blevet stor, og vi har ikke fundet det nødvendigt at foretage bekæmpelse“ (Martin Christensen). Lønborg: „Har konstateret stor skade i en bederoemark“ (Kr. Ravn). Statens forsøgsstation, Hornum: „Kun svage angreb af hvedeuglens larve, særlig på kål; betydelig svagere end det har været tilfældet de to foregående år“ (F. Knoblauch). Hobro: „Et enkelt sted i en bederoemark er bestanden udtynnet en del af knoporme; der blev dog ikke foretaget nogen bekæmpelse, da vedkommende syntes, det blev for kostbart i forhold til den skade, der forvoldtes“ (Poul Olesen). Esbjerg-Varde: „Angreb er ret almindelige i haverne“ (Martin Sørensen). Frederiksborg Amt: „Stedvis stærke angreb f.eks. ved Frederiksværk, Helsingør og Rungsted“ (E. Klubien).

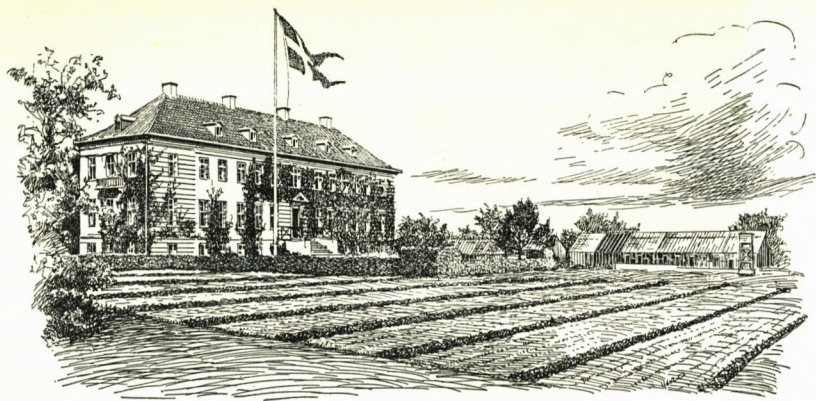
Stankelbenlarver (*Tipula paludosa*). Medens angrebene stort set var overstået i slutningen af juni, var der i månedens begyndelse ret stærke angreb flere steder. Bekæmpelse med paration har været udført i stor stil, og de fleste steder med godt resultat. I en enkelt beretning gøres opmærksom på, at en del fugle, især måger, omkommer ved at æde de døde eller døende larver. Næsten alle beretningerne om stankelben kommer fra Jylland. Der skrives fra Sindal: „Vi har haft masser af stankelben, og der er sprøjtet i meget vid udstrækning. Imidlertid har det forbavset mig, at skaden de fleste steder har været ret begrænset til trods for det store antal larver“ (Martin Christensen). Hjørring: „Angreb i agermark er nu ophørt, men der forekommer endnu adskillig skade i lave vedvarende græsarealer“ (H. Baltzer Nielsen). Nibe: „Mange angreb i månedens begyndelse og ofte omfattende skader“ (G. Heltoft). Vesthimmerland: „En del angreb, men ikke den voldsomme hærgen, som vi i visse år er udsat for. Bejdsning med lindan (1 tilfælde) tilsyneladende ingen virkning på stankelbenlarverne“ (S. A. Ladefoged). Bjerringbroegnen: „I enkelte ompløjede humusrige græsarealer har der været stærkt angreb af stankelbenlarver“ (Kaj N. Eriksen). Lyhne-Ølgod: „Alle afgrøder efter græs har været stærkt angrebet, ligesom flere vedvarende græsmarker er blevet ødelagt“ (F. Borris Andersen). Ølgod-Tistrup: „Angreb har der været nok af, men de er efterhånden ebbet ud. Der blev sprøjtet meget mod dem, men ikke med så god virkning som sidste år. Bejdsning af kornet med lindan hjælper godt. Så sent som nu kan larverne æde store kartoffelstængler over“ (Knud Henneberg). Ribe: „I vårsædsmarker og i rodfrugter efter grønjord bekæmpedes stankelbenlarver i maj med godt resultat, men jeg er tilbøjelig til at mene, at angrebene ofte overses eller ignoreres, når talen er om gamle afgræsningsarealer. Kraftig udtynding af plantebestanden viser, at bekæmpelsen også burde have været iværksat sådanne steder, hvor larverne kan arbejde længe“ (Aage Buchreitz).

Lupinfluen (*Chortophila trichodactyla*) og *Ch. cilicrura*. Fra Fyn beretter Egon Jensen om et angreb på asier, hvor kimplanterne i en mark blev totalt ødelagt. Materiale fra angrebet har været undersøgt ved Statens

plantepatologiske Forsøg, og klækning her af fluer fra de angrebne planter viser, at begge de ovennævnte arter er impliceret. Et angreb på bønner i Hørve (Henrik Nielsen) må, efter angrebets karakter at dømme, sikkert skyldes de samme to arter.

Prosper Bovien og Jørgen Jørgensen.

STATENS PLANTEPATOLOGISKE FORSØG

Månedsoversigt over plantesygdomme

368. — Juli 1958

Der blev for juli måned modtaget indberetninger fra 132 medarbejdere, endvidere blev der besvaret 944 forespørgsler.

Lufttemperaturen lå som middeltemperatur fra 1,3 til 4,2° C over normalen indtil den 12. juli. Derfra og til månedens udgang lå middeltemperaturen fra 0,8° til 1,4° C under normalen.

Nedbøren lå i tiden 1.—31. juli på omtrent det dobbelte af normalen. Hovedparten faldt efter den 12. juli. For landet som helhed mæltes 109,9 mm mod normalt 63,4 mm. For landsdelene mæltes i det angivne tidsrum følgende mængder i mm med månedens normal i (): Nordjylland 127 (60), Østjylland 113 (64), Vestjylland 115 (64), Sønderjylland 105 (71) og for hele Jylland 116,1 (63,7). Fyn 99 (61), Sjælland 99 (63), Lolland og Falster 72 (65) og for Øerne i alt 95,1 (62,7). Bornholm 64 (55).

Sygdomme på landbrugsplanter.

Korn og græsser.

Molybdænmangel i byg (se under bælgplanter).

Græssernes meldug (*Erysiphe graminis*). Også i denne måned foreligger der mange meddelelser om angreb af meldug på kornarterne. Angrebene vurderes meget forskelligt af de forskellige indberettere. Angreb i rug har været meget sjældne. I de andre kornarter har angreb været almindelig. Hveden er i de fleste beretninger betegnet som stærkt angrebet. Nogle indberettere omtaler angreb i byg som almindeligere end i havre, medens andre har den modsatte opfattelse, hvilket muligvis kan skyldes forskellige smitteracer i de forskellige egne. Der er ofte konstateret sortsforskelle inden for de enkelte kornarter, således skriver J. P. Knudsen, Statens forsøgsstation, Ødum: „Melduggen har sommeren igennem hærget meget i alle kornarter undtagen rugen, dog med så stor forskel mellem sorterne, at det sikkert tydeligt vil afspejle sig i udbyttet, så der måske kan komme overraskende forskydnings mellem sorterne i forhold til det normale“. A. Juel-Nielsen, Rønne, skriver: „Der har været meget kraftige angreb i hveden, resultatet er, at der er mange visne blade idag; tillige har der været kraftige angreb i sentsået byg (d.v.s. efter 1. maj), når udviklingen har været kraftig, og der har været læ“. Viggo Sørensen, Skælskør, skriver: „Meget ondartede angreb af meldug i hvede Øtofte 56 og Heine VII, knap så slemt i de andre hvedesorter. I havre er der også meget stærke angreb. Midt i måneden var en enkelt havremark meget alvorligt medtaget og gik i leje. Bygmarkerne er også ret stærkt angrebet“. Georg Nissen, Rødding: „Meldug har været almindelig udbredt i vårsæd, og i adskillige afgrøder så voldsom, at det må antages at nedsætte udbyttet væsentligt. I en sent sået bygafgrøde synes meldug at være en væsentlig årsag til misvækst“. N. A. Drewsen, Vis Herred: „Meldug i havre ondartet mange steder“. A. Ploug-Jørgensen, Frederiksborg Amt: „Meldug har været almindelig udbredt i næsten alle kornmarker. Katastrofalt stærke angreb er set flere steder i vårbyg beliggende op ad eller i nærheden af vinterbygmarker“. Svend Aage Hansen, Statens forsøgsstation, St. Jyndeved: „Stærke angreb af meldug, især i havre, men også angreb i byg“.

Guldfodsyge (*Ophiobolus graminis*) har som sædvanlig været almindelig udbredt over store dele af landet. Ondartede angreb nævnes i forbindelse med dårligt sædskifte og jordbehandling; således skriver P. Riis Vestergaard, Samsø: „Næppe mere udbredt end sædvanligt. På ejendomme med uheldigt sædskifte dog oftest — men ikke altid — både omfattende og ondartede angreb. Jordbehandling og afvandringsforhold skønnes i flere tilfælde at have spillet en afgørende rolle“. Chr. E. Lauridsen, Mariager, skriver: „Det er mit

indtryk, at goldfodsygen har bredt sig, siden traktorplovene er blevet almindelige. Jeg mener, der ofte køres for stærkt, så stublevninger ikke bliver ordentlig begravet. Ydermere harver mange temmelig dybt om foråret med de tunge harver. Resultatet er, at smitstoffet blandes op i hele pløjelaget". N. O. Larsen, Horns Herred, skriver: „Er set flere steder, navnlig på overgangsjorder. I et enkelt tilfælde vil der blive en udbyttenedgang på ca. 30 %. Marken var samtidig angrebet stærkt af meldug. Det var 7. år med korn". H. P. Nielsen, Ulstrup: „Temmelig stærke angreb, især set i byg, men også i hvede. Altid som følge af sædskifteændringer, og hvor der ikke er taget de fornødne hensyn ved jordens behandling". J. J. Jakobsen, Grindsted: „Enkelte ret stærke angreb i havre. Ligner til forveksling goldfodsyge med sort fod og sorte rødder".

Knækkedodsyge (*Cercospora herpotrichoides*) har ikke haft så stor betydning som goldfodsyge. Selv om sygdommen ofte nævnes i forbindelse med lejesæd, anfører flere indberettere, at en stor del af lejesæden i år skyldes vejrforholdene og kvælstofgødskningen. I 12 indberetninger omtales stærkere eller svagere angreb i rug, hvor sygdommen viser sig ved knækkede strå med øjeblikket ind mellem opretstående korn.

Byggets bladpletsyge (*Helminthosporium teres*) blev konstateret på enkelte indsendte prøver.

Gulrust (*Puccinia glumarum*) er set i de fleste hvedemarker i år. I de allerfleste tilfælde har angrebene hidtil været ganske uden betydning. Betydende angreb er konstateret af Helge Rasmussen, Kerteminde, der skriver: „Hvede er i øjeblikket stærkt angrebet af gulrust. Øtofte 56 har været tidligt og ret kraftigt angrebet af gulrust, medens angrebet på Bancohveden er senere, men gulrusten er også på denne hvedesort" og Hans Berthelsen, Nykøbing Sj., der skriver: „De sidste 14 dage har bragt et udbredt angreb af gulrust, der navnlig i svære (stærkt kvælstofgødede) afgrøder vil fortsætte den skade, som melduggen har påbegyndt. Ikke iagttaget sortsforskelle, da de fleste bruger Øtofte 56". I nogle tilfælde har man været i stand til at konstatere de sædvanlige sortsforskelle, der udpeger Heine VII som den mest modtagelige.

Hvidaks i rødsvingel og rapgræs blev konstateret flere steder. Skaden kan ofte føres tilbage til frostskaide i skridningstiden, men enkelte konsulenter har gjort iagttagelser, der viser, at man skal være varsom med at generalisere, idet der er konstateret mindre hvidaks i striber, der har været sprøjtet med paration. (Se desuden under kuglemider).

Meldrøjer (*Claviceps purpurea*) er i flere tilfælde konstateret i engrapgræs. På Valdbygård ved Slagelse konstateredes et stærkt angreb i engrapgræs udlagt i august i hvede, medens der ikke fandtes angreb på et areal udlagt om foråret i byg. Sklerotierne har sandsynligvis ikke kunnet tåle overvintring i hus.

Bælgplanter.

Molybdænmangel er konstateret adskillige steder i kløvergræsmarker i Jylland på okker- og myremalmholdige jorder, som enten aldrig eller i det mindste ikke i lang tid har fået tilført staldgødning. De pågældende planter er i reglen mindre end normalt, og de er iøjnefaldende med deres lysegrønne, blege blade, som kan få en rødlig farvetone. Også bladstilkene rødfarves, hos hvidkløver kun svagt, hos rødkløver ofte med en mørkrødlig farvetone. Planter med disse symptomer er bl. a. rapporteret fra Ikast (Johs. Nielsen), Ringkøbing fjordenge (Aksel Jakobsen), Løgumkloster (Erik Christensen) og Rejsby enge (Vald. Johnsen). Sidstnævnte har på foranledning af professor F. Steenbjerg foretaget forsøg med molybdængødsning og fået tydelige udslag for molybdæn, ikke blot i kløvergræsset, men også i udlægsbyg. Herom har professor Steenbjerg berettet nærmere i Ugeskr. f. Landmænd, 1958, nr. 27, 403—404.

Kransskimmel (*Verticillium albo-atrum*) er konstateret i flere lucernemarker.

Sneglebælgens stængelsvamp (*Ascochyta imperfecta*) og lucernens stængelpletsvamp (*Colletotrichum trifolii*) blev konstateret på flere indsendte lucerneprøver.

Bladpletsyge (*Stemphylium botryosum*) på lucerne blev konstateret på en prøve fra Statens forsøgsstation, Tystofte. Sygdommen optræder oftest, når planterne i forvejen er svækkede.

Rodbrand (*Thielaviopsis basicola*) blev konstateret på en lupinprøve fra Skjern. Der har været dyrket lupiner på arealet flere år i træk.

Bederoer.

Virusgulsot (*Beta virus 4*) er bemærket af en del indberettere, men endnu er angrebene meget svage. Følgende citater er karakteristiske: „I mange bederoemarker kan der findes enkelte planter med virusgulsot. Hvor der ligger gamle roekuler i nærheden af bederoemarken, kan smittespredningen fra kulen tydeligt iagttages“ (O. Th. Nielsen, Viborg). „Roerne står usædvanligt friske og grønne efter regnperioden, og der er ikke megen virusgulsot at se endnu på disse egne“ (Chr. Christensen, Holbæk). „Tydelige angreb i alle frømarker — især på udplantede roer. Angreb i 1. års roer endnu ikke bemærket“ (P. Riis Vestergaard, Samsø). „Viser sig så småt i 1. års roerne, og man er spændt på, om den stærkt forogede sprøjtning vil give udslag“ (Ernst R. Nielsen, Karise). „I den seneste tid har der vist sig enkelte gule blade, som er angrebet af virusgulsot. I første halvdel af måneden blev næsten alle bederoemarker sprøjtet (kollektivt), men nu begynder bedelusene at vise sig igen, især kan enkelte planter være stærkt angrebet“ (J. Müller, Ringsted).

Rodbrand (*Pythium sp.*, *Phoma betae* o. a.) blev konstateret på 9 indsendte prøver.

B e d e s k i m m e l (*Peronospora schachtii*). Angrebene gik i stå i den tørre periode i juni—juli og synes nu uden betydning. Kun enkelte angrebne planter spredt i bestanden de fleste steder, hvor angreb er konstateret.

Kålroer, kål o. a. korsblomstrede.

Gulmosaik (*Turnip Yellow Mosaic*) er enkelte steder konstateret på kålroer.

Kålbrot (*Plasmodiophora brassicae*). Svage angreb er konstateret mange steder. Stærke angreb er oftest nævnt i forbindelse med kalktrang, dårlig afvanding, anvendelse af staldgødning fra fodring med kålroer og uhensigtsmæssigt sædskifte. Kaj N. Eriksen, Bjerringbro, skriver: „I en enkelt mark fandtes et ret svært angreb af kålbrot i wilhelmsburger. Det er bemærkelsesværdigt, at der i marken 11 år forud havde været vedvarende græs. Smitten er sandsynligvis kommet med kålroetop, der er givet køerne på græsset i årene forud“.

Gråskimmel (*Botrytis cinerea*) blev konstateret som skadevolder på stænglerne af indsendte rapsplanter.

Kartofler.

Lyspletsyge (manganmangel). A. Andreasen har konstateret et par svære tilfælde ved Ansager-Fåborg.

Kaliummangel er kun sjældent set i større omfang. Der blev dog konstateret enkelte stærke angreb og angreb under særlige forhold, således skriver A. Ploug-Jørgensen, Slangerup: „Et usædvanligt stærkt angreb er set i en kartoffelmark, hvor næsten alle kartoflerne havde symptomer i usædvanlig grad“. Peder Stendevad, Grindsted: „Set i flere kraftige Alphamarker og enkelte Bintje. Enkelte steder tydelige striber, hvor man har benyttet de nye roterende gødningsspredere“.

Bladrullesyge (*Solanum virus 14*) er af flere indberettere betegnet som alvorligere end i de foregående år. En del af årsagerne hertil fremgår af nedenstående citater: „Bladrullesyge findes i mange kartoffelmarker. Det kan sikkert skyldes den forholdsvis store mængde bladlus i sommeren 1957“ (Karl B. Ritter, Tørring). „Marker uden kontrol ser vi aldrig, men tager vi alle de andre marker under eet, er der vel tendens til lidt mindre bladrullesyge end sidste år. I marker efter tidlig nedsprøjtning i 1957 er angreb af bladrullesyge forsvindende lille“ (J. J. Jakobsen, Grindsted). „Her på egnen dyrkes (udenfor markkontrol) antagelige arealer med Almakartofler. I de fleste af disse marker er bladrullesygen i år uhyggeligt udbredt (50 % eller mere).

Også i adskillige marker med sorterne Alpha og Dianella findes der mange planter med bladrullesyge" (N. Stigsen, Ulfborg). „Mere end vanligt — især i Bintje. Det synes at være tydeligt, at læggekartoflerne var „dyre“ i foråret, og at mange derfor undlod at udskifte læggekartofler, der så afgjort burde have været skiftet" (Aage Buchreitz, Ribe). „Medens folk som oftest er meget omhyggelige med at have godt sædekorn, synes interessen for at have et sundt læggemateriale af kartofler ikke at være nær så stor" (J. J. Søndergaard, Silkeborg). „20—30 % bladrullesyge er almindelig i Up to date og Alpha. I Alma kan findes op til 75 %" (J. Rindom, Vinderup).

Rynkesyge (*Solanum virus 2* (Y)) og de øvrige kartoffelviroser (*Solanum virus 1* (X) o. a.) er iagttaget med vekslende styrke landet over, således skriver Karl B. Ritter, Tørring: „Rynkesyge er konstateret i mange marker. Det grænser op til at udarte sig til stregsyge. Særlig galt synes det at være i sorten Dianella". P. Riis Vestergaard, Samsø, skriver: „I sammenligning med tidligere år har især simpelmosaik og krøllemosaik været meget iøjnefaldende i mange kartoffelmarker. Antallet af angrebne planter står dog som regel i ligefremt forhold til afstandene i åremål fra kontrolleret læggemateriale. Specielt tåler Primula og Bintje ikke dyrkning på Samsø i ret mange år, før nævnte symptomer gør sig for stærkt gældende". J. J. Jakobsen, Grindsted, skriver: „Marker uden kontrol ser vi ikke. Marker under kontrol er betydelig stærkere angrebet af rynkesyge og krøllemosaik end sidste år. — Der findes eksempler på, at en E-mark fra 1957 står med 10 % rynkesyge i år". H. P. Nielsen, Ulstrup: „Almindelig forekommende selvom det er set værre i foregående år (simpelmosaik og krøllemosaik)".

Kartoffelskimmel (*Phytophthora infestans*) blev konstateret 7.—8. juli ved Esbjerg (Knud Henneberg, Tistrup) og ved Løgumkloster (Hans Jepsen). Den 11. juli udsendtes 1. varsel, efter at sygdommen var blevet konstateret flere steder på Sjælland, i det sydlige Jylland og på Samsø. Ved dette tidspunkt kom vi ind i en vejperiode, der var ugunstig for sygdommen, således at den ikke bredte sig nævneværdigt i de næste 14 dage, og endnu ved månedens udgang var der kun få og svage angreb i den vestlige og nordlige del af Jylland, medens den langsomt havde bredt sig i de først angrebne områder og på Fyn. Det har hidtil været de tidlige og middeltidlige sorter, der er gået ud over. Der citeres følgende: „Første iagttagelse d. 7. juli — et kraftigt angreb i Bintje. Derudover er der senere set nogle enkelte, men svage angreb" (Hans Jepsen, Løgumkloster). „10. juli iagttoges det første angreb i små pletter i 3 kartoffelmarker. I den ene mark var der benyttet vanding fra et for nylig etableret vandingsanlæg. De to af markerne (naboejendomme) har jeg haft lejlighed til at se igen den 25. juli. Angreb var da almindelige overalt i de to marker (ca. 7 ha store) trods foretagen sprøjtning. Værst var angrebet, hvor der var vandet" (A. Ploug-Jørgensen, Frederiksborg Amt). „Af de syv kontrollører, der daglig kører i kartoflerne, er der ikke rapporteret skimmel. Vi har fundet ganske enkelte blade med en tunge af skimmel. Sprøjtning er meget vanskelig på grund af den megen regn" (J. J. Jakobsen, Grindsted).

Bladpletssyge (*Alternaria solani*) er set en del steder, men er gennemgående uden større betydning.

Skurv (*Streptomyces scabies*). Enkelte stærke angreb er konstateret på indsendte kartofler. Desuden er stærke angreb konstateret af J. J. Jakobsen, Grindsted.

Sortbensyge (*Erwinia atroseptica*) er fundet i næsten alle marker. Flere indberettere fra Øerne klager over, at det er værst i læggemateriale fra Jylland, således skriver A. Ploug-Jørgensen, Frederiksborg Amt: „Det synes, som om der er lidt flere angreb i år end tidligere. Ellers er det vist i øvrigt en sygdom, som man her på egnen mest importerer med de jyske læggekartofler“. Karl B. Ritter, Tørring, skriver: „Sortbensygen findes i mange marker, men det er selvfølgelig hos de avlere, som ikke har lært kunsten at opbevare kartoflerne tørt og ved passende temperatur. Under disse forhold spredes smitten i kuler og kældre“. H. P. Nielsen, Ulstrup, skriver: „Ret almindelig — vel især i Bintje, og især hvor der er brugt kartoffellægger“. P. Trosborg, Brande: „Flere marker med 5—15 % angrebne planter. — Årsagen er fejl ved opbevaringen“.

J. P. Skou.

Sygdomme på havebrugsplanter.

Frugttræer og frugtbuske.

Æbleskurv (*Fusicladium dendriticum*) kan stadig ikke siges at være særlig alvorlig. I forhold til vejret kunne man have ventet meget kraftigere angreb, end man har fået. Det usædvanlig fugtige vejr har gjort det vanskeligt at foretage sprøjtninger, dels på grund af fugtigheden, og dels på grund af den opblødte jord, hvor det mange steder kan knibe med at få sprøjtemateriellet igennem. „Mange stærke angreb i haver og små plantager, hvor der ikke gennemføres effektiv bekæmpelse“ (Københavns Amt, Egon Hansen); Sorø Amt: „Ret udbredt i småhaverne, kun de meget velpassede plantager er endnu helt frie“ (Ejner Christensen); Jungshoved: „— i en ordentlig drevet bedrift findes der heller ikke skurv i år“ (Anton Th. Andersen); Maribo Amt: „Siden sidste indberetning om skurv (juni) er angrebene ikke blevet værre, men de ses stadig. De første 14 dage i juli med varmt og tørt vejr standsede udviklingen, men senere er svampen igen blusset op, og stadig agtpågivenhed har været nødvendig. Det er hovedsagelig Gråsten, der er angrebet“ (J. Klarup-Hansen); Statens forsøgsstation, Blangstedgård: „Ret svage angreb på Gråsten og Husmoder. På sorterne Cox's Orange og Ingrid Marie er der ingen skurv endnu“ (Hans M. Jepsen); Arne Sørensen, Kolding: „Lidt næsten allevegne, mest almindeligt er det at finde enkelte gamle pletter på frugterne. Endnu ikke så meget nyinfektion, men det kommer vel nu, det er meget vanskeligt at få sprøjtet, og endnu værre er det at få det gjort ordentligt“; Hjørring Amt; „Skurven er nu til stede og mere eller mindre synlig overalt. Frugttræerne i de private haver bliver nu gennemgående passet dårligere end før, og kun de færreste vil tænke på at gennemføre skurvsprøjtninger på nuværende tidspunkt“ (Frode Olesen); Nordjylland: „Begyndende angreb flere steder. De enkelte angreb synes ikke så kraftige endnu“ (Jens Fich).

Pæreskurv (*Fusicladium pirinum*). Selvom sygdommen er godartet, er der grund til at være på vagt. Frederiksborg Amt: „— så at sige alle steder, hvor der ikke gøres noget ud af sprøjtningen“ (E. Klubien); Roskilde: „Angrebet var værre tidligere på sommeren. Ejendommeligt nok har skurven ikke bredt sig i det fugtige vejr — mest angreb på Bonne Louise og Doyenne de Comice“ (Gerda Mayntzhusen); Svendborg Amt: „Det er hidtil lykkedes bedre at holde pæreskurven borte end æbleskurven, men i de sidste par uger er det også begyndt at knibe med den fuldstændige skurvfrihed hos pærer. Angrebene er ikke stærke, men påpasselighed er en absolut forudsætning for, at de heller ikke skal blive det i den kommende tid. Det er naturligvis som sædvanlig Bonne Louise og Clapps Favorite, det er galt med. På andre sorter er angreb

en undtagelse" (Aage Lauritsen); Sigurd Thorup, Fyn: „En del skurv, hvor der er for langt mellem sprøjtingerne. Tiuram (150 gr pr. 100 l) klarer det kun, hvis der sprøjtes meget ofte — helst en gang om ugen“.

Æblekræft (*Cylindrocarpon mali*). Denne sygdom er særdeles udbredt i grenene, men tillige kan man finde den omkring blomsterpartiet på selve frugterne. Arne Sørensen, Kolding, skriver: „På Gråsten især kan der findes en del med pletter ved bægeret, nærmest vanddrukken råd, ofte med en klar bræmme omkring det egentlige sår“. Der er her ganske sikkert tale om denne sygdom, men en mikroskopisk undersøgelse afgør det meget nemt.

Nedvisning i æbler er meget udbredt og Arne Sørensen, Kolding, skriver herom: „Som bekendt er der meget nedvisning i æbler o. a. i år, og man taler om kræft, monilia, *Gloeosporium m. m.* Mon det er frostene, der er primær årsag? For mig at se, er det i al almindelighed sådan, at angrebet er værst på de svære, koldere jorder og mindre på de lette, hvor megen nedbør i efteråret ikke får samme uheldige forløb. Det er navnlig slemt med Cortland desværre“. Der har været adskillige røster fremme om, at der her er tale om den sygdom, der hedder stambasisråd (*Phytophthora cactorum*). Ved en umiddelbar betragtning af mange tilfælde kan man ikke komme bort fra, at sygdomsbilledet minder herom. Mange undersøgelser har imidlertid ikke kunnet bekræfte, at der var tale om stambasisråd.

Kirsebærskurv (*Fusicladium*). M. Surlykke Wistoft skriver herom: „I løbet af de sidste 14 dage har skurven taget godt fat og specielt på træer, der står godt i læ“ (sydl. Sønderjylland).

Hindbær-stængelsyge (*Didymella applanata*). Næstvedegnen: „Angrebene ondartede. Sorten Mallings promise står mange steder med visne stængler. Frodigheden hos de nye skud så enorm, at disse har kvalt alle bærende skud, blot disse havde den mindste smule angreb på stænglerne“ (M. E. Elting).

Stikkelsbærdræber (*Sphaerotheca mors-uvæ*). Næstvedegnen: „Angrebene fortsat og forværrede grundet vejrforholdene og den kraftige løvudvikling. Det er jo næsten umuligt for lys og luft at trænge ind i busken“ (M. E. Elting); Stevns-Fakseegnen: „Stikkelsbærdræberen kom tidligt i år, men der er ikke kommet nye angreb senere. Stort set kan man sige, at enten er der stærke angreb, eller også er buskene sunde. Mon ikke buskenes ernæring og vokseforhold spiller en meget stor rolle?“ (Philip Helt); Esbjerg-Vardeegnen: „Er ret udbredt i privathaver, hvor man har noget vanskeligt ved at indstille sig på forebyggende behandling“ (Martin Sørensen); Poul Jacobsen, Århus: „Findes i skudspidserne i planteskolekulturerne — men de fleste steder sprøjtes flittigt med Karathane, så der undgås stærke angreb“; Salling-Fjends: „Er desværre stadig almindelig i de fleste landbohaver, land-

boerne kan dårligt tage sig sammen til at vintersprøjte, selvom de har god tid på denne årstid" (A. Herborg Nielsen); Nordthy: „Har været ualmindelig slem i år" (G. Ejsing).

Køkkenurter.

Fløjlsplet (*Cladosporium fulvum*). Denne sygdom har i varmhus sjældent nogen betydning så tidligt på året, dersom blot kulturforholdene er i orden (udluftning m. v.), men med det kolde vejr har den været set adskillige steder alligevel. Reinh. Kristensen, Tåstrup, skriver: „På de tidlige tomaters har der været begyndende angreb, som nu tager stærkt til med det koldere og fugtige vejr"; konsulentkontoret A.D.G. på Fyn: „Efterhånden en lidet betydningsfuld sygdom i varmhuse. Sprøjtning mod den sker de fleste steder" (Egon Jensen).

Agurkesyge (*Diplodina citrullina*) er almindelig forekommende på melon, navnlig på Fyn. Konsulentkontoret A.D.G. på Fyn: „Agurkesygen har mange steder været hård ved melonkulturer også" (Egon Jensen).

Meldug på jordbær (*Sphaerotheca macularis*). Næstvedegnen: „I de sidste dage bredte angrebene sig — særlig på Ydun, der overalt er meget frodig" (M. E. Elting); Sydfyn: „Der var tilløb til meldug mange steder, i nogle tilfælde standsede man angrebet med Tiuram, når det blev gjort i tide, andre, som kom for sent, døjede med melduggen. Dog var meldug på jordbær værre i 1957" (Chr. Greve); Statens forsøgsstation, Hornum: „Enkelte meget svage angreb i Senga-sorterne. Sprøjtet og pudret med svovlmidler" (Hans Christensen); Poul Jacobsen, Århus: „Angreb, men kun svage — dog ikke i samme grad som sidste år".

Hvide bladspidser på skalotter har været særdeles almindelig. Stevns-Fakseegnen: „Der har været hvide eller gule spidser på de fleste skalotter, men mindst, hvor løgene har stået lunt. I eet tilfælde stod halvdelen af en række i læ af buske, og den anden halvdel frit for vinden (altså koldere). Den halvdel, der var i læ, havde få gule spidser, den anden halvdel mange" (Philip Helt); Maribo Amt: „Ses næsten overalt i år på skalottekulturen" (J. Klarup-Hansen); Frederiksborg Amt: „Har optrådt mange steder. Sent satte løg på god jord har ikke været så slemt angrebne" (E. Klubien); konsulentkontoret A.D.G. på Fyn: „Ret almindeligt overalt på Fyn" (Egon Jensen); sydl. Sønderjylland: „Hvide bladspidser var almindelige allerede først i juni, undtagen hvor løgene stod på stærkt gødet jord" (M. Surlykke Wistoft); Esbjerg-Vardeegnen: „Der ses en del hvide bladspidser, men man har indtryk af, at det for det meste er, hvor der på et eller andet tidspunkt i vækstsæsonens første del har været kvælstofmangel eller tørke" (Martin Sørensen); Statens forsøgsstation, Hornum: „En overgang

stærkt fremherskende. Senere er planterne vokset fra det og står nu frodige og grønne nær afmodning" (Hans Christensen); G. Ejsing, Thisted, meddeler: „Skalotter får misfarvede bladspidser af mange grunde. Kulde, blæst og tørke spiller en væsentlig rolle, ernæringsforholdene en endnu større — uden at det dog i praksis vil være særlig let at skelne mellem kalium-, magnesium-, kvælstof-, kobber- eller bormangel. De misfarvede bladspidser har været meget fremtrædende i de fleste marker omkring bladskiftet i sidste halvdel af juni, men dækkedes hurtigt af de nye kraftige blade, hvis nedbøren var tilstrækkelig“.

Prydplanter.

Rosenmeldug (*Sphaerotheca pannosa*) på friland. Om rosenmeldug skrives der bl. a. fra Frederiksborg Amt: „De meget modtagelige sorter har længe haft meldug, men endnu har det ikke været så slemt“ (E. Klubien); Roskilde: „Dårligt ernærede og tørre voksepladser har været godt angrebet, men ikke så slemt som sidste år — slyngroserne har været mest medtaget“ (Gerda Mayntzhusen); Odsherred og Holbæk egn: „Kun angreb på de mest modtagelige sorter, ikke mindst på slyngroserne“ (Alfr. E. Langgaard); Stevns-Fakseegnen: „Der har været mindre angreb af meldug på roser, end der plejer at være. Mange af de modtagelige sorter er vel snart kasseret. I de sidste 8—14 dage har der vist sig meldug på *Rosa multiflora* i planteskolerne“ (Philip Helt); Poul Jacobsen, Århus, meddeler: „I planteskoler kun set ganske svage angreb i modtagelige sorter. Derimod begyndte angrebet mange steder i frøbedene under den varme periode“. Fra hus meddeler Egon Jensen, konsulentkontoret A.D.G. på Fyn: „Har ikke iagttaget nogle angreb“.

Rosen-stråleplet (*Diplocarpon rosae*). Næstvedegnen: „Angrebene breder sig ret voldsomt for tiden. Det er næsten altid Anne Mette Poulsen, der begynder“ (M. E. Elting).

Frank Hejndorf.

Skadedyr på landbrugsplanter.

Korn og græsser.

Havreål (*Heterodera major*). Der er indkommet 52 beretninger, og kun én af disse melder om ubetydelige angreb. De øvrige skriver om angreb af vekslende hyppighed og styrke, men flertallet karakteriserer angrebene som stærke og ofte usædvanlig alvorlige. Af de mange beretninger skal følgende citeres. Hjørring: „Flere og stærkere angreb end i noget tidligere år, men alligevel må angreb betegnes som en sjældenhed — endnu“ (H. Baltzer Nielsen). Morso: „Flere synlige angreb end i de foregående år. Efter de dårlige, omplojede kløvergræsmarker ses angrebene tydeligere end efter en mere kvælstofrig forfrugt. De enkelte helt ødelæggende angreb ses næsten kun, hvor havren sås efter byg“ (Engelhart Jensen). Vesthimmerland: „Får stadig større og større udbredelse. Træffes også hyppigt i bygmarker, hvor den kan hæmme væksten noget“ (S. A. Ladefoged). Hobro: „Der kan stadig konstateres nye angreb af havreål. Fortsætter det med samme styrke, som det har gjort her de senere år, vil der om få år være havreål i praktisk taget alle marker. Det ville være en stor hjælp, om vi snart fik en bygsort, der var resistent mod havreål“ (Poul Olsen). Viborg: „Indtrykket af havreålsangrebene omfang er ikke mindsket den sidste måned. Mange landmænd må overveje nødvendigheden af helt at undlade havredyrkning, og i de mest ondarterede tilfælde kun at bruge Drostbyg som vårsædsafgrøde“ (O. Th. Nielsen). Hammershøj: „Angrebene af havreål bliver mere og mere almindelige. Jeg anslår, at 75 pct. af egnens jorder er inficerede. Ålene er værst, hvor jorden er harvet stærkt op“ (A. Winther Andreasen). Ulstrup: „Sjældent forekommende — til gengæld slemt, hvor den findes. Selv Drostbyg kan angribes, når der er tale om 4—5 års korndyrkning på stribe“ (H. P. Nielsen). Randers: „Havreål har optrådt kraftigt hele forsommeren igennem. Snart hveranden havremark er angrebet, men skaden har dog ikke været lige stor alle steder. Angrebene er værst i havre efter byg, men selv, hvor der ikke har været havre i 7—8 år, kan findes stærke angreb. Havreål er også fundet på rug uden dog at have gjort nogen skade“ (V. Sørensen). Hadstenegnen: „Har været inde i mange lidt uens havremarker — der er altid (17.—20. juli) enkelte hunner på rødderne — også i byg er der mange steder fundet angreb. Mener angrebene er værst, hvor jorden er løs“ (W. Østergaard). Samsø: „Trods ret begrænset havre- og blandsædsdyrkning er stærke og svage angreb i år almindeligt forekommende, og mange havremarker synes alene af den grund at ville give for ringe udbytte. Løjnefaldende angreb i hvede og byg forekommer især på ejendomme med udvidet korn- og græsfrødyrkning; men da der næsten altid her findes både havreål og fodsyge i de svage

pletter, der giver anledning til speciel undersøgelse, er det ofte meget vanskeligt at afgøre, hvilken af disse sygdomme, der må anses for hovedårsag til misvæksten" (P. Riis Vestergaard). Kolding Herred: „Mange ødelæggende angreb i havre, og i adskillige bygmarker er udbyttenedgangen meget alvorlig. Angrebnes styrke og hyppighed værre end tidligere" (O. Ruby). Ribe: „Uha! Den er slem mange flere steder, end man tror. Hvad sker der, når 80—90 pct. af Danmarks kornarealer bliver tilsået med byg?" (Aage Buchreit). Skærbæk og Omegn: „Havreålene er meget mere almindelige, end mange regner med; næsten alle havremarker er mere eller mindre angrebet, og i år har angrebene været overordentlig slemme, i et enkelt tilfælde måtte en havremark ompløjes, og i stedet er der sået lupiner" (Vald. Johnsen). Vis Herred: „Usædvanlig mange og stærke angreb i år" (N. A. Drewsen). Nordøstfyn: „Havreålen meget udbredt, og den vil i år sætte udbyttet betydeligt ned i adskillige havremarker. I flere bygmarker har ålen pletvis også været alvorlig. Trods mindre areal med havre for hvert år synes havreålen stadig at kunne være temmelig ødelæggende" (Helge Rasmussen). Hårby: „Havreål bliver mere og mere almindelig her på egnen. I mange marker er angrebene kun svage, men enkelte steder er havren mislykkedes" (Holger Pedersen). Fåborg-egnen: „I mange både havre- og bygmarker bliver udbyttet formindsket på grund af havreål. Et enkelt sted var angrebet så voldsomt, at havren ikke kunne skride" (P. Laursen). Fåborgegnen: „Sjældent ses så stærke angreb af havreål som i år. Store pletter i blandsædsmarker, hvor havren ikke vil gro, er næsten altid forårsaget af havreål. Hvor der godes stærkt og alsidigt, ses angrebet betydeligt mindre, end hvor der er næringsmangel af en eller anden slags" (Aage Mølgaard). Lolland-Falster: „Svage angreb (enkelte hunner på rødterne) kan findes i mange havre-, byg- og hvedemarker. Både i byg og havre er der i år set flere alvorlige angreb, end der iagttages i „normale" år" (Kr. Hviid). Præstø Amt: „Usædvanlig mange angreb, og en del meget stærke. Der må tages fat på spørgsmålet: havreålsbekæmpelse" (B. Munch). Sydsjælland: „Havreål findes i ualmindelig mange marker i år og er årsag til mange dårlige marker i såvel havre, byg og hvede" (Jens Marcussen). Horns Herred: „Stærke angreb mange steder, navnlig på sandpletter, hvor jorden er løs. En meget kraftig tromling med cementtromle har været yderst gavnlige" (N. O. Larsen). Frederiksborg Amt: „Angreb meget almindelige, særlig set i havre, men også ofte i hvede, der i mange tilfælde følger efter havren i sædskiftet. I nogle tilfælde er der tale om meget ødelæggende angreb, hvor man formentlig kun opnår en fjerdedel af det udbytte, som havren ellers kunne have ydet under de givne vilkår, hvis ikke den havde været så stærkt angrebet af havreål" (A. Ploug-Jørgensen). Bornholm: „Skadevirkningen på de marker, hvor der i foråret er konstateret havreål, er meget stor i havre og ret betydelig i byg. Havreålens udbredelse er i stigning" (A. Juul-Nielsen).

Halmhvepsen (*Cephus pygmaeus*). Fra Horns Herred meddeles: „I så at sige alle bygmarker er der angreb af halmhvepsens larve. Navnlig i

nærheden af markskel og læhegn. Op til 5—6 pct. angrebne planter er fundet" (N. O. Larsen).

Stankelbenlarver (*Tipula paludosa*). Se diverse skadedyr.

Hvedemyg (*Contarinia tritici* og *Sitodiplosis mosellana*). 7 beretninger melder, at angreb ikke er set. Fund af larver, men uden vurdering af angrebsstyrken, omtales i 3, medens stærkere angreb omtales i 3 rapporter. Statens forsøgsstation ved Ødum: „De sidst i juni sværmende myg har lagt mange æg, både den almindelige og den orange-gule. Larver af den almindelige hvedemyg fandtes meget almindeligt i antal af 8—15, undtagelsesvis op til 25. Af den orange-gule var larvernes antal 1—3, men de har til gengæld angrebet langt flere småaks. Tabet er vanskeligt at bedømme, men i enkelte aks er over en fjerdedel af kærnerne mere eller mindre ødelagt" (J. P. Knudsen). Vejleegnen: „Iagttaget et ret kraftigt angreb af den orange-gule i Heine VII hvede" (Vald. Ternvig). Nordøstfyn: „Hvedemyglarven har været ret udbredt i en del hvedemarker i år, hvor vi i øjeblikket kan finde adskillige golde småaks" (Helge Rasmussen). Lolland-Falster: „Larverne iagttaget i flere tilfælde i hvede og i ét tilfælde i byg" (Kr. Hviid). Præstø Amt: „Angreb på hvede er fundet flere steder i år" (B. Munch).

Fritfluellarver (*Oscinis frit*). De senere angreb omtales i adskillige beretninger. Følgen af angreb på toppen inden skridningen, partielt hvidaks, ses almindeligt. Forveksling med „fysiologisk hvidaks" kan dog forekomme. Fra Hjørring: „Alle havremarker mere eller mindre angrebet — mest mere. Fritfluens larve vil medføre for ringe udbytte af havren i år" (H. Baltzer Nielsen). Støvringegnen: „Ødelæggende angreb såvel tidlige som senere (ved jord og i top). En mark sprøjtet med paration mod stankelbenlarver var angrebet i toppen, men ikke ved jorden (de kendte skuddannelser). Ved siden af denne en usprøjtet mark efter kálroer med svære angreb — såvel tidlige som senere" (N. C. Øvlisen). Vesthimmerland: „Fritfluen har i år gjort en del skade i adskillige havremarker. Det er det tidlige angreb i foråret, der har bevirket skader af betydning" (S. A. Ladefoged). Lemvigegnen: „Sene angreb iagttaget adskillige steder med delvise hvidaks til følge" (S. Andreassen). Vinderup: „Er meget almindelig, dels ses helt ødelagte stængler, dels mange hvidaks" (J. Rindom). Viborg: „Enkelte helt ødelæggende angreb i havre på lavmosejorder, men ellers ikke nævneværdig skade" (O. Th. Nielsen). Brande-Thyregod: „I enkelte sent såede havre- og blandsædsmarker ses ret stærke angreb" (P. Trosborg). Ribe: „Den sene såtid har medført større fritflueskade end sædvanlig. Dog er ikke al partiel hvidaks forårsaget af fritfluen" (Aage Buchreitz). Lammefjorden: „Større angreb end tidligere år" (H. Jensen). Holbæk Amt: „Mange af havremarkerne er noget medtaget af et sent angreb" (J. C. Tvergaard).

Kuglemider (*Pediculopsis graminum*). På hvede fra Lyby ved Skive fandtes angreb af kuglemider. I en del strå var aksene slet ikke kommet til udvikling, i andre var de meget dårligt udviklede. Fra Aksel Sørensen, Pjed-

sted, foreligger der en meddelelse om angreb af kuglemider i rød svingel, hvor miderne menes at have været medvirkende ved dannelse af hvidaks. Som støtte for denne antagelse anføres, at en sprøjtning omkring 1. juni har nedsat antallet af hvidaks væsentligt.

Bælgplanter.

Stængelål (*Ditylenchus dipsaci*). På græsmarksbælgplanterne har angrebene gennemgående været af beskedent omfang og skadevirkning. Der meldes dog om nogle stærke angreb i lucerne. Fra Morsø: „Åleangreb i de fleste kløvergræsmarker. Med de gunstige vækstbetingelser har skaderne hidtil været mindre end sædvanligt“ (Engelhart Jensen). Samsø: „Løjnefaldende angreb i hvert fald sjældne. Kun ret betydningsløse pletter i lucerne bemærket“ (P. Riis Vestergaard). Kolding Herred: „Enkelte pletter i lucerne og rødkløver, men større skade er ikke bemærket“ (O. Ruby). Ribe: „Rødkløverål er sjælden, — ja meget sjælden på egnen. Hvidkløverål er meget, meget sjælden. Lucerneål er slet ikke iagttaget“ (Aage Buchreitz). Nyborg og Omegn: „Mange lucernemarker har pletter som følge af stængelål“ (Bent Bachmann). Frederiksborg Amt: „Pletvis er der set et stærkt angreb i lucerne, hvor der ikke forud har været lucerne i 5—6 år, og hvor der i øvrigt ikke tidligere har været dyrket meget med lucerne“ (A. Ploug-Jørgensen). Bornholm: „I det gunstige græsår er den oftest fundet i lucerne“ (A. Juel-Nielsen).

Heterodera schachtii var. *trifolii*. Denne cystedannende nematod synes at forekomme almindeligt her i landet, hvor den ikke tidligere har været påvist. Ved en undersøgelse på Hadstenegnen (W. Østergaard) fandtes den på både hvid- og rødkløver. En nærmere redegørelse vil fremkomme senere.

Ærtethrips (*Physopus robusta*). 4 indberetninger fra Sorø Amt melder om angreb af dette skadedyr. Der skrives fra Ringsted: „Angreb af ærtethrips forekom i en del ærtemarker sammen med angrebet af ærtelus og var medvirkende til, at bekæmpelse iværksattes“ (J. Müller). Skælskøregnen: „Først på måneden, da ærterne var i fuld blomstring, var der meget ond-arterede angreb af thrips, som har ødelagt de øverste bælge, som nu enten ikke er udviklet eller meget små og misformede. De få steder, hvor der blev sprøjtet rettidigt, er skaden ikke så stor“ (Viggo Sørensen). Statens forsøgsstation Tystofte: „Der har i ærterne været ret stærkt angreb af thrips“ (H. Laursen). Sorø Amt: „Kraftige angreb almindelige — både i småhaverne og i marken“ (Ejner Christensen).

Ærtebladlusen (*Macrosiphum pisi*). Om stærke angreb på ærter foreligger 6 indberetninger. Esbjerg-Varde: „Der meldes om en del bladlus på ærter. Jeg har ikke set meget af det, men talt med en del haveejere, som havde angreb“ (Martin Sørensen). Sydlige Sønderjylland: „Ærtelusen har været månedens hyppigste telefonspørgsmål, og jeg kommer ikke i nogen have, uden at den har optrådt meget generende. Mens de tidligt såede ærter

har udviklet sig normalt, har alle de senere hold været stærkt angrebet i hele mit område" (M. Surlykke Wistoft). Lolland-Falster: „Ærtelusene har i år optrådt meget talrigt. Bekæmpelse gennemført i næsten alle ærtemarker" (Kr. Hviid). Horns Herred: „Alle ærtemarker her på egnen har været angrebet af lus. De sidste 2—3 blomster er ødelagt. Regn og kulde har standset angrebet" (N. O. Larsen). Ringstedegnen: „Først på måneden, da ærterne blomstrede, forekom almindelige og stærke angreb af ærtelus" (J. Müller). Skælskoreggen: „Stærke angreb almindelig udbredt, da ærterne var i fuld blomst" (Viggo Sørensen).

Lucernegnaveren (*Phytonomus variabilis*). Der foreligger 3 beretninger om skade forårsaget på lucerne. Fra Bjerringbroegnen: „Lucernegnaveren har angrebet lucernen stærkt, lucernen er mange steder ikke rigtig kommet i gang efter 1. slæt. Der er ikke foretaget bekæmpelse" (Kaj N. Eriksen). Horsenseggen: „Enkelte steder fundet gnav af lucernegnaverens larve" (Carl V. Petersen). Ribeegnen: „Enkelte steder måtte vi sprøjte, fordi afgrøderne stod helt i stampe efter første slæt. 1 kg paration pr. ha i 500 liter vand havde god virkning" (Aage Buchreitz).

Bederoer.

Roeål (*Heterodera schachtii*). Se diverse skadedyr.

Bladtæger (*Capsidae*). Se diverse skadedyr.

Bedelus (*Aphis fabae*). Af 65 beretninger er der kun 2, som meddeler, at angreb ikke er iagttaget. I alle de øvrige omtales mere eller mindre udbredte angreb. Det fremgår dog af langt det overvejende antal, at angrebene er ret moderate, idet lusene oftest forekommer spredt eller kun i større mængder på enkelte planter. Det fugtige og kølige vejr i slutningen af juli har modvirket en større opformering og befordret udbredelsen af svampesygdomme blandt lusene. I nogle egne er der foretaget bekæmpelse i de fleste marker som en forholdsregel mod spredningen af virusgulrot. Der skrives om angrebene fra Ålborg Amt: „Pajbjerg Rex — i stok — helt sorte af bedelus. Mange roer også angrebet, så bladene „ruller". Der findes enkelte lus i mange marker" (N. C. Øvlisen). Allingåbro: „Angreb ret almindeligt, og i frømarkerne er bekæmpelse foretaget med paration og med god virkning" (N. Engvang Hansen). Ladelund: „Der er bedelus i alle bederoemarken, men der er tale om småpletter med få angrebne roer i de fleste. Dog ser det ud til, at angrebet nu begynder at spredes til hele marken" (Kr. Nielsen). Ærø: „Mange bederoemarken har spredte angreb af bedelus og enkelte pletter med stærke angreb. Nogle har sprøjtet med paration med godt resultat. Lusene forsvinder nu på grund af svamp" (Ejlf Johansen). Marslev: „Mange lus, men angrebet er kulmineret. Svampesygdom konstateret i alle besigtigede marker" (P. Bruun Rasmussen). Nyborg og Omegn: „Angrebet har nu været en måned, og der er trods regn ingen tegn på, at bedelusene er på retur.

Mange marker er sprøjtet. Paration synes ikke at være helt effektiv mod lus, flere har med få dages mellemrum måttet sprøjte om med Meta-Systox. Nu er Meta-Systox-lagrene sluppet op, og man må klare sig med paration og malation" (Bent Bachmann). Nordøstfyn: „Bedelusen forekommer i så godt som alle bederoemarkers her i juli måned, men i noget forskelligt antal. Årsagen til forskellen i angrebets styrke i de forskellige roemarkers er det vanskeligt helt at blive klar over. Men det synes som om, at flere af de svagt angrebne marker er marker, der tidligere på sæsonen blev sprøjtet for bedefluer" (Helge Rasmussen). Frederiksborg Amt: „Det første angreb så jeg den 18. juni — kun få lus i en mark. Fra ca. 8. juli syntes svage angreb at være almindelige. Nu er der mange steder stærke angreb" (A. Ploug-Jørgensen). Lammefjorden: „Angreb næsten overalt. Kun få sprøjtninger er foretaget. I nogle tilfælde med Ekaton og i andre med paration" (H. Jensen). Ringstedegnen: „I første halvdel af måneden blev næsten alle bederoemarkers sprøjtet (kollektivt), men nu begynder bedeluserne at vise sig igen, især kan enkelte planter være stærkt angrebet" (J. Müller). Præstø Amt: „Ikke mange stærke, ødelæggende angreb, men lusene er almindelige i markerne, og bekæmpelse nødvendig stort set alle steder, trods det dårlige vejr, der ikke har skadet lusene stort" (B. Munch). Næstved: „Bedelus har der været mange af i alle bederoemarkers, men flest i de marker, der ikke har været behandlet mod bedefluelarver. Sprøjtning eller pudring har virket ret godt" (J. Marcussen). Møn: „Til trods for den kollektive behandling af alle marker på Møn er angrebet meget forskelligt. Nogle marker er fri for lus og andre tæt besat med lus i smågrupper. Den store forskel skyldes formodentlig mere eller mindre god bekæmpelse" (Sv. Aa. Pedersen). Lolland-Falster: „Pletvis forekomst i de fleste marker. I nogle tilfælde er alvorlige angreb set. Sprøjtning mod lus udført i en del tilfælde, men i det store og hele er angrebene ikke blevet af så alvorligt omfang som ventet for ca. 1 måned siden" (Kr. Hviid).

Ferskenlus (Myzus persicae). Kun i ganske få tilfælde er der fundet ferskenlus i større antal. Hovedparten af beretningerne meddeler, at der, ofte trods ihærdig søgning, kun er fundet få og som regel uvingede. Fra Hjørring Amt (H. Baltzer Nielsen) skrives, at forekomsterne er yderst ringe, og fra Vinderup (J. Rindom), Mols-Rønde (Jørgen Nielsen), Hadstenegnen (W. Østergaard), Videbæk (L. Hangaard Nielsen) og Rødding (Georg Nissen), at ferskenlus ikke er fundet. Også fra Samsø (P. Riis Vestergaard) meddeles, at der, trods grundige eftersøgninger, ikke er fundet ferskenlus.

I 23 beretninger omtales spredte fund. I øvrigt skrives der fra Viborg: „Der findes ferskenlus i de fleste bederoemarkers, men kun i få tilfælde er der iagttaget vingede lus" (O. Th. Nielsen). Mariager: „Det er tålmodighedsarbejde at lede efter dem. Jeg har fundet en del ferskenlus, men kun få vingede" (Chr. E. Lauridsen). Allingåbro: „De vingede ferskenlus ses ikke i stor udstrækning, men i en del marker har vi bemærket dem" (N. Engvang Hansen). Kolding Herred: „Efter 9. juli har jeg fundet ganske enkelte ferskenlus i temmelig mange marker, men i reglen skal der efterses over 100

planter, før man finder 1 lus. Det har oftest været uvingede. Mange marker blev sprøjtet først mod thrips og bedefluer og så omkring 15. juli med systemgift" (O. Ruby). Ribeegnen: „Den 20. juli talte jeg i 12 marker 2×25 planter og fandt lus i de 9 marker, men tallene er små, fra 3—12 lus pr. 2×25 planter. Ingen af lusene var vingede" (Aage Buchreitz). Statens Marskforsøg: „I bederoerne på forsøgsstationen er der ikke fundet vingede ferskenlus, i omegnen (Emmerlev og Daler) er der fundet enkelte" (Carl Nielsen). Vis Herred: „Der er indtil nu kun bemærket meget få lus. Vingede lus er set — men få" (N. A. Drewsen). Holbæk Amt: „Få individer spredt omkring i nogle marker. Også vingede imellem. Vi foreslår sprøjtning, hvor der findes ferskenbladlus, selvom det kun er enkelte. Men ikke alle vil lade en bekæmpelse udføre" (J. C. Tvergaard). Skælskøregnen: „Findes nu sidst i måneden ret talrige et enkelt sted, har optalt over 20 på ét blad med gulsot. Mindre talrige adskillige steder. Der er kun få vingede" (Viggo Sørensen).

I midten af juli blev der fra Mern saftstation i Sydsjælland indsendt bladlus, som fandtes i stort tal på turnips. En nærmere undersøgelse viste, at det drejede sig om ferskenlus.

Skjoldbiller (*Cassida nebulosa* og *C. nobilis*). Der berettes om svage angreb fra enkelte egne og om stærke angreb af skjoldbillelarver i første halvdel af juli på Viborgeggen (O. Th. Nielsen).

Kartoffelboreren (*Hydroecia micacea*). Se diverse skadedyr.

Bedefluen (*Pegomya hyoscyami*). Angreb af første generation er ikke bemærket i juli, og anden generation er kun iagttaget få steder. Der skrives om enkelte fund af æg fra Morsø (Engelhart Jensen) og fra Lolland-Falster (Kr. Hviid). På Nordøstfyn (Helge Rasmussen) er set lidt angreb og fra Odsherred (H. Bertelsen) meldes om forekomster af ret mange æg og små larver.

Kålroer, kål o. a. korsblomstrede.

Roeål (*Heterodera schachtii*). Se diverse skadedyr.

Bladtæger (*Capsidae*). Se diverse skadedyr.

Kåltægen (*Eurydema oleracea*). Kun fra Ribeegnen (Aage Buchreitz) meldes om enkelte stærke angreb.

Kållus (*Brevicoryne brassicae*). I 10 beretninger meddeles det, at angreb ikke er set, og i et lignende antal tilfælde omtales svage angreb. Kun i 2 beretninger skrives om angreb af betydning, således fra Sorø Amt: „Det ustadige og regnfulde vejr har hæmmet de ret kraftige angreb, men lusene er endnu levedygtige" (Ejner Christensen), og fra Stevns-Fakseegnen:

„Der har været noget angreb af lus på kålen, men stærke angreb har jeg ikke set“ (Philip Helt).

Kålblad hvepsen (*Athalia spinarum*). Fra Ribeegnen (Aage Buch-reitz) skrives, at kålblad hvepsen er ret almindelig i kålroerne. Der foreligger ikke andre beretninger om angreb af dette skadedyr.

Kålmøl (*Plutella maculipennis*). I samtlige 95 indsendte beretninger skrives om usædvanlig stærke angreb af kålmøllens larver. Beretningerne kommer fra alle egne af landet, og det ser ikke ud til, at nogen egn har været fri for angreb. En del steder var der allerede i juni relativt stærke angreb, og det må formodes, at angrebet i juli i mange tilfælde skyldes anden generation. I et fåtal af rapporter skrives, at der i slutningen af juli igen kunne iagttages en del sværmende møl, og der er således mulighed for, at angrebene fortsættes af en ny generation.

Langt det overvejende antal meddelelser omtaler kun angreb i kålroer, men enkelte omtaler tillige angreb i turnips, hovedkål, marvkål og brun sennep. I sent såede og dårligt udviklede afgrøder har skaderne oftest været ødelæggende, medens kraftige afgrøder har klarer sig forholdsvis godt, selv hvor bekæmpelse ikke er foretaget. I mange tilfælde har man helst villet undgå at køre med sprøjter i de kraftige kålroefgrøder og har enten undladt bekæmpelse eller er kommet for sent i gang, således at betydelige skader alligevel ikke er undgået. Et meget stort antal marker er dog blevet sprøjtet eller pudret. Almindeligvis er der sprøjtet med 1,5—2,0 liter paration pr. ha, og virkningen har været tilfredsstillende. Enkelte steder har man anvendt mindre doser, 0,75—1,0 liter pr. ha, og i de fleste, men dog ikke i alle, tilfælde har også disse doser været effektive. Pudring med paration og sprøjtning og pudring med DDT har været anvendt i mindre udstrækning, oftest med tilfredsstillende virkning. I flere beretninger skrives, at der i slutningen af juli i det fugtige vejr er iagttaget en del kålmøllarver angrebet af svampe.

Kålsommerfugle (*Pieris brassicae* og *P. rapae*). Meddelelser om alvorlige eller udbredte angreb foreligger ikke. I en del beretninger skrives, at der er set flyvende sommerfugle i slutningen af juli, og nogle steder er der fundet larver. Fra Hobro: „Endnu ingen kålorme, men vi har de sidste dage set mange kålsommerfugle“ (Poul Olsen). Mariager: „Jeg har kun fundet enkelte kolonier af kålorme, men sommerfuglene har været flittige den sidste tid, så der kommer nok flere“ (Chr. E. Lauridsen). Hadstenegnen: „Kun set enkelte store kålsommerfugle sværme ud over kålroemarken. Fundet enkelte larver både af den store og den lille kålsommerfugl i kålroemarken“ (W. Østergaard). Sydlige Sønderjylland: „Der var nogen flyvning, mens vi endnu havde godt vejr, men det har mest været den lille kålsommerfugl. Jeg har endnu ikke set videre til den stores larver, så larveangrebene er ikke særlig betydelige“ (M. Surlykke Wistoft). Københavns Amt: „Der flyver mange kålsommerfugle i haverne nu, men det er kun få larver, jeg har set“ (Egon Hansen).

Skulpegalmyggen (*Dasyneura brassicae*). Der foreligger en del beretninger om skader på raps og i enkelte tilfælde også på rybs. Flertallet betegner angrebene som svage, men der skrives dog i en del tilfælde om betydelige skader. Fra Hobro: „Skulpegalmyg har forårsaget en del skade i rapsmarkerne“ (Poul Olsen). Randers: „Inden for de sidste 10 dage har skulpegalmyggen stukket rapsen temmelig mærkbart“ (V. Sørensen). Bjerringbroegnen: „I rapsen er der stærke angreb af skulpegalmyg pletvis i markerne“ (Kaj N. Eriksen). Statens forsøgsstation, Ødum: „I en del skulper, som skulpesnudebillens larve har forladt, findes skulpegalmyggenes larver i stort tal. Det synes at være af æg, der er lagt sent, måske efter at skulpesnudebillens larve har boret sig ud og givet let adgang for myggene“ (J. P. Knudsen). Allingåbro: „Enkelte stærke angreb fortrinsvis i kanterne af rapsmarkerne“ (N. Engvang Hansen). Kolind: „Er at finde i alle rapsmarker, men hvor der er sprøjtet og pudret effektivt, er skaden mindre. Hvor man har været mindre opmærksom, er skaden stor“ (Ejvind Staunskjær). Ribe: „Der er kun en ganske enkelt rapsmark på egnen, men den er også stærkt hjem-søgt, trods sin isolerede beliggenhed“ (Aage Buchreitz). Holbæk Amt: „500—600 td. ld. med raps, deraf blev ca. 400 td. ld. pudret med DDT fra flyve-maskine ca. en uge efter første varsling. Resten blev ikke pudret. Senere er her ikke pudret. Desuden er der på enkelte gårde pudret med DDT en gang om ugen i stykkets 8—10 meter yderkant. Ved gennemsyn flere gange synes jeg, at der er tydelig forskel på de marker, der blev pudret den ene gang, og dem, der slet ikke blev pudret. De ikke pudrede marker er mest angrebet nu, hvor afgrøden er ved at blive skårlagt. De marker, hvor randen blev pudret ugentlig, er vel nok de mindst skadede, de er alle pudret efter varsling, så desværre har jeg intet indtryk af, om randpudring alene kunne holde skadedyret nede i år“ (J. C. Tvergaard).

Krusesygegalmyggen (*Contarinia nasturtii*). Om angreb i kål-roer er modtaget 52 beretninger, hvoraf de 39 omtalte svage eller ubetydelige angreb. I resten skrives om stærkere angreb, dog af meget varierende styrke og udbredelse. Enkelte steder er der opstået halsbakteriose i kålroerne som følge af angrebene.

Vi citerer et udvalg af beretningerne: Nordjylland: „Almindelige, men svage angreb. Det synes som om sprøjtning med paration, 2—4 l pr. ha, har haft særdeles fin virkning“ (Kr. Knudsen). Ålborg: „Angrebet er begyndt, og i rækkerne langs med vintersæd eller andet læ er det ret fremtrædende, og som følge af det meget fugtige vejr er bakteriosen begyndt i en del af de angrebne planter, hvilket forøger tabet ganske betydeligt“ (J. Chr. Andersen-Lyngvad). Viborg: „Enkelte ondartede angreb, der i forbindelse med det fugtige vejr har givet hjerteforrådnelse“ (O. Th. Nielsen). Mols-Rønde: „De fleste kål-roemarkers angrebet i ret betydelig grad, og en del halsråd fremkommet mod månedens slutning“ (Jørgen Nielsen). Horsenseggen: „Kålroetoppen er begyndt at falde flere steder i små pletter. Det ustadige vejr vil givetvis gøre pletterne større“ (Carl V. Petersen). Kolding Herred: „Begyndende angreb

mange steder, og i enkelte marker er der allerede udbredt halsråd,, (O. Ruby). Samso: „Angreb i kålroemarken er i de sidste dage begyndt at vise sig og synes flere steder at udvikle sig ret foruroligende“ (P. Riis Vestergaard). Fåborg-egnen: „Enkelte spredte angreb af krusesygegalmyg i kålroer blev iagttaget fra 15.—20. juli. Mod slutningen af måneden har angrebene bredt sig“ (P. Laur- sen). St. Heddingekredsen: „Der har ikke været held med at bekæmpe mygge- ne, selv om man på grund af angrebene i fjor var overordentlig interesseret i at dræbe myggene inden æglægningen, og man ser nu efter regnen bakteriosen udvikle sig, og mange marker ser nu flygtigt betragtet ud som om køerne har været brudt ud af folden og muntret sig i kålroemarken“ (Ernst R. Niel- sen). Møn: „Sammen med kålmøllarverne har krusesygegalmyggens larve næsten ødelagt toppen på alle kålroer. Den arbejder i hjerteskuddene, der i mange tilfælde er ved at rådne bort“ (Sv. Aa. Pedersen).

Kål har i mange småhaver lidt stærkt under krusesygegalmyggens angreb. Der skrives herom fra Viborg: „Set mange angreb og fået mange klager over den“ (Eli Mølgaard). Esbjerg—Varde: „Der findes stadig mange angreb i haverne. Forebyggende midler bringes sjældent til anvendelse“ (Martin Sø- rensen). Sydl. Sønderjylland: „Har set nogle angreb i de sidst plantede blomkål og spidskål (intet i de overvintrede planter), men mindre end sæd- vanligt“ (M. Surlykke Wistoft). Sydfyn: „I nogle haver er krusesygegalmyg- gen slem, hvor angreb ikke er forebygget. Derimod, hvor man har gennemført parationbehandlinger, enten vanding eller pudring, er der nær 100 pct. friske ubeskadigede hjertesku, selv i lukkede haver“ (Chr. Greve). Roskilde Amt: „Der står mange kål uden hoveder“ (G. Mayntzhusen). Sorø Amt: „Ret al- mindelig — og ofte alvorligt — især blomkål, men også hvid-, rød- og rosenkål er i mange småhaver angrebet med 40—60 pct.“ (Ejner Christensen). Stevns- Fakseegnen: „I privathaverne er der stærke angreb af krusesygegalmyg de fleste steder“ (Philip Helt). Frejlev: „Har været slem i haver i år“ (A. Diemer).

Den lille kålflue (*Chorthophila brassicae*). I halvdelen af de 30 be- retninger, der omhandler kålroer, beskrives angrebene som svage eller mo- derate, medens resten omtaler alvorligere angreb, som i mange tilfælde i for- bindelse med tørken i begyndelsen af juli har udtyndet bestanden i markerne alt for stærkt. Der skrives om angrebene fra Ulfborg: „Angreb af den lille kålflues larver har i år stedvis været meget udbredt her på egnen. Især på de letteste og i begyndelsen af måneden mest tørkeramte jorder er skaden betydelig i form af meget store spring i rækkerne. Under tørken har de af den lille kålflues larver begnavede planter ikke kunnet redde livet ved udsendelse af siderodder til erstatning for den gennemminerede hovedrod“ (N. Stigsen). Vejleegnen: „Enkelte ødelæggende angreb iagttaget i kålroer. Svagere angreb almindelige“ (Vald. Ternvig). Vejle Vestereg: „Har gjort en del skade. Mere end sædvanligt“ (Arne Anthonsen). Grindsted: „Angreb har været meget almindelige. Mange marker blev en del udtyndet under tørken. Angrebet ser ud til at være forbi, og roerne prøver på at gro stærkt efter den megen regn“ (J. J. Jakobsen). Varde—Esbjerg: „Har enkelte steder lavet

alvorlig skade — mange spring. Enkelte har man kunnet finde i alle kålroemarkers" (Bent Olesen). Rødding: „Almindelige og i ganske enkelte tilfælde (sent såede roer) meget ødelæggende angreb" (Georg Nissen). Ribe: „Meget almindelig i kålroemarkers. Et enkelt sted var ca. en trediedel af alle planter så skadede, at de blæste bort natten mellem den 12. og 13. juli" (Aage Buchreitz). Skærbæk og Omegn: „Angreb såre almindelige. Næsten alle kålroemarkers er mere eller mindre angrebet, og bekæmpelsen er jo noget vanskelig" (Vald. Johnsen). Birkelev (Vodder Sogn): „I et enkelt tilfælde er 50 procent af kålroerne ødelagt — især på ret lette grå- og sortsandede jorder. Angreb findes i næsten alle kålroe- og turnipsmarkers" (Erik Christensen). Samsø: „Om ikke almindelig så dog flere og langt alvorligere angreb end set i noget tidligere år — i enkelte tilfælde af ganske ødelæggende karakter" (P. Riis Vestergaard). Svenstrup: „2 td. ld. kålroer på let sandjord stærkt angrebet, derudover kun set de sædvanlige angreb på enkelte planter i markerne" (N. M. Nielsen). Præstø Amt: „En del angreb i kålroemarkers og meget stærke angreb i flere sent såede fodermarkskålmarkers" (B. Munch).

Også i kål har der mange steder været alvorlige angreb. Herom skrives fra Nordjylland: „Som sædvanlig en del angreb i haver, navnlig hvor der er læ. Årets angreb må nok betegnes som over middel" (Jens Fich). Viborg: „Meget slem i blomkål, og noget slem i spidskål i private haver, hvor man ikke har vandet med gift. Nogle klager over, at selv Bladan ikke har hjulpet" (Eli Mølgaard). Statens forsøgsstation, Hornum: „Har angrebet stærkt i blomkål og spidskål. Almindelig kål har hidtil klaret sig" (Hans Christensen). Vestjylland: „En del blomkål ødelagt" (H. Dixen). Esbjerg—Varde: „Her er ualmindelig mange angreb. Larverne har især stukket hvidkål, men også rødkål og rosenkål" (Martin Sørensen). Sydfyn: „Slemme angreb, hvor ingen bekæmpelse er udført" (Chr. Greve). Fyn: „Adskillige angreb, enkelte svære, selv hvor der er vandet to gange med paration" (Egon Jensen). Tåstrup: „Har været slemme ved kål og radiser, hvor der ikke er foretaget bekæmpelse. 2 gange vanding med paration har holdt angrebet borte" (Sv. Hessel Andersen). Stevns—Fakseegnen: „Der har de fleste steder været ret stærke angreb af kålfluellarver" (Philip Helt).

Den store kålflue (*Chortophila floralis*). Ved en undersøgelse foretaget af Statens plantepatologiske Forsøg i dagene 16.—18. juli fandtes på visse lokaliteter langs nordsiden af Limfjorden og et par steder i det vestlige Vendsyssel stærke angreb af den store kålflues larver i kålroer. Fra Dybvad (Kai Skriver) blev det meddelt, at der har været stærke angreb også i det østlige Vendsyssel. Endvidere skriver E. Frimodt Pedersen fra Statens Moseforsøg i Store Vildmose om fund af æg og nyklækkede larver ved kål, kålroer og fodermarkskål.

Kartofler.

Kartoffelål (*Heterodera rostochiensis*). Kun i 6 af de 32 indkomne beretninger skrives, at angreb ikke er set. I de øvrige 26 meldes om angreb,

der fortrinsvis er fundet i haver og kun i få tilfælde i markerne. Nordjylland: „Breder sig stadig i haverne. Der er behov for et stort oplysningsarbejde blandt haveejerne om, hvad sagen egentlig drejer sig om. Kartoffelål vurderes ikke altid så alvorligt, som den burde“ (Jens Fich). Hjørring: „I 50—80 pct. af alle byhaver, hvor der i en årrække er dyrket kartofler kan der påvises ål, også i stationsbyer og landsbyer findes den alt for hyppigt“ (H. Baltzer Nielsen). Hadsund: „Der er i år konstateret kartoffelål på 5 lokaliteter (2 marker og 3 haver). Det er mit indtryk, at særdeles mange haver i Hadsund er inficeret med kartoffelål, og til trods derfor fortsætter man med kartoffeldyrkning, selv om udbyttet er meget lille“ (N. C. Nymark). Mariager: „Sjældent i marken, men meget almindelig i haver“ (Chr. E. Lauridsen). Viborg: „Haveejere overalt i og ved byer og landsbyer dyrker ganske hensynsløst og meningsløst kartofler 5—10 år på samme sted, selv om der er ål. Resultatet er derefter“ (Eli Mølgaard). Bjerringbroegn: „I enkelte marker har kartoffelålene gjort stor skade, i de pågældende marker har der de sidste år været dyrket kartofler hvert år“ (Kaj N. Eriksen). Kolind: „Fundet i flere haver, og har her været helt ødelæggende for avlen“ (Ejvind Staunskjær). Samsø: „Sandsynligvis på grund af årets særlige vækstforhold er ondartede angreb slået igennem flere steder, hvor sygdommen ikke tidligere er bemærket, men efter alt at dømme nok alligevel har været til stede“ (P. Riis Vestergaard). Ribe: „I byen ser jeg slet ikke efter dem mere — men i den erhvervsmæssige avl er der vist nogenlunde fred, men stadig fare“ (Aage Buchreitz). Løgumkloster: „I alle tilfælde i haver, hvor kartofler har været dyrket på samme areal i 10—15 år“ (Erik Christensen).

Bladtæger (*Capsidae*). Se diverse skadedyr.

Coloradobillen (*Leptinotarsa decemlineata*). Inspektør E. Kristensen, Kolding, meddeler, at coloradobillen i løbet af juli er fundet på 34 lokaliteter. De første larver blev fundet den 21. juli.

Kartoffelboreren (*Hydroecia micacea*). Se diverse skadedyr.

Skadedyr på havebrugsplanter.

Frugttræer og frugtbuske.

Bladlus (*Aphididae*). På æble har den grønne og den røde æblebladlus (*Doralis pomi* og *Yezabura malifolii*) kun gjort ringe skade. Fra Nordjylland: „Synes almindelig udbredt alle steder. Ingen steder i katastrofalt omfang“ (Jens Fich). Viborg: „Ret almindelig, men kun spredte ret

„tynde“ familier“ (Eli Mølgaard). Statens forsøgsstation, Hornum: „Der har været tilløb til angreb, og uden regelmæssige sprøjtninger har angrebet sikkert været kraftigt“ (I. Groven). Sydl. Sønderjylland: „Den grønne æblebladlus har holdt sig levende på enkelte skudspidser, men det våde vejr har hindret den i at brede sig. Den røde æblebladlus ses næsten ikke“ (M. Surlykke Wistoft). Fyn: „Kun hvor man ikke har brugt systemgifte“ (Sigurd Thorup). Statens forsøgsstation Blangstedgård: „Næsten ingen luseangreb på frugttræerne“ (Hans M. Jepsen). Sydfyn: „Ret svage angreb i plantager. I haverne er der derimod set almindelige angreb“ (Chr. Greve). Svendborg Amt: „Uden betydning. Når træerne behandles med både systemiske gifte og regn, har bladlusene ikke store chancer“ (Aage Lauritsen). Odsherred: „Kun mindre angreb“ (Alfr. E. Langgaard). Sorø Amt: „Stadig rigelig. Selv om vejret har udtynnet bestanden meget. Mange steder er lusene angrebet af svampe“ (Ejner Christensen). Stevns-Fakseegnen: „Der har været noget angreb af bladlus på æbler, men jeg har ingen steder set stærke angreb“ (Philip Helt).

På pære har angreb af bladlus været helt uden betydning.

Blodlusen (*Eriosoma lanigerum*). 8 beretninger melder, at angreb ikke er set. Angreb uden større betydning omtales i 4. Sydfyn: „I en enkelt plantage er blodlus set, men ikke alvorligt angreb. Det plejer aldrig at blive alvorligt i velplejede plantager“ (Chr. Greve). Roskilde: „Ikke nogen videre udbredelse, kun i glemte træer“ (Gerda Mayntzhusen). Frejlev: „Ja, nu har vi set den, selv om det ikke er slemt“ (A. Diemer).

Blommebladlusen (*Hyalopterus pruni*). I 6 af 15 beretninger omtales stærke angreb. Fra Vestjylland: „Begyndende angreb flere steder“ (H. Dixen). Statens forsøgsstation Spangsbjerg: „Ret kraftige angreb“ (Axel Thuesen). Sydl. Sønderjylland: „Heller ikke blommelusen gør sig særligt gældende. Den er der, men regnen kan holde den nede“ (M. Surlykke Wistoft). Odsherred: „Enkelte angreb, regnen har hæmmet videre udbredelse“ (Alfr. E. Langgaard). København og Omegn: „Der var voldsomme angreb i gang, navnlig på Victoriablomme, men nu har forandringen i vejret bevirket en standsning“ (Alfred Rasmussen). Københavns Amt: „Mange stærke angreb i småhaver“ (Egon Hansen). Sorø Amt: „I småhaver meget udbredt“ (Ejner Christensen). Stevns-Fakseegnen: „Enkelte steder har der været stærke angreb, men de fleste steder har lusene ikke været slehme“ (Philip Helt).

Kirsebærbladlusen (*Myzus cerasi*). Stærke angreb omtales kun i 4 af de 15 indkomne beretninger, de øvrige melder, at angreb ikke er set eller har været uden betydning. Fra statens forsøgsstation, Hornum: „Ingen angreb af betydning“ (I. Groven). Esbjerg-Varde: „Findes praktisk talt ikke på de sure, og er godartet på de søde“ (Martin Sørensen). Statens forsøgsstation Spangsbjerg: „Meget stærke angreb“ (Axel Thuesen). Sydl. Sønderjylland: „Der er lidt bladlus på skudspidserne, men kolonierne er ikke særlig livskraftige“ (M. Surlykke Wistoft). Sydfyn: „Almindelige angreb på mo-

reller" (Chr. Greve). Maribo Amt: „Angrebene har været almindelige og ret stærke" (J. Klarup-Hansen). Københavns Amt: „Mange stærke angreb i småhaver" (Egon Hansen). Stevns-Fakseegnen: „Der har været noget angreb af lus på kirsebærrene, men jeg har ingen steder set rigtig stærke angreb. Der har været mest angreb på de sure kirsebær" (Philip Helt).

Gåsebillen (*Phyllopertha horticola*). Se diverse skadedyr.

Æblevikleren (*Carpocapsa pomonella*). Flertallet af de 21 beretninger betegner angrebene som svage. Fra Nordjylland: „Synes temmelig stærkt udbredt i år" (Jens Fich). Statens forsøgsstation, Hornum: „Ingen angreb af betydning" (I. Groven). Kolding: „Der findes en del, og det synes, som om den har været ret tidlig på vej i år" (Arne Sørensen). Esbjerg-Varde: „Så vidt det kan bedømmes nu, ikke særlig udbredt" (Martin Sørensen). Fyn: „Svage angreb konstateret" (Sigurd Thorup). Svendborg Amt: „Uden praktisk betydning. Kun de få steder, hvor man ikke har været omhyggelig med sprøjtning, kan der findes mere omfattende angreb" (Aage Lauritsen). Sydlyn: „For mere end 14 dage siden sås de første almindelige angreb, hvor ingen gift er anvendt siden afblomstringen. Men en behandling med paration dræbte larverne og standsede angrebet" (Chr. Greve). Maribo Amt: „Det første angreb blev konstateret i tidlige æbler den 8. juli. Dette var ret kraftigt. Senere er set hyppige angreb, men alle ret svage. Mit indtryk er, at æblevikleren ikke er så alvorlig i år. De anvendte gængse midler som DDT og paration har virket udmærket" (J. Klarup-Hansen). Odsherred: „En del angreb af forskellig styrke og udbredelse" (Alfr. E. Langgaard). Sorø Amt: „Angreb iagttaget de sidste 14 dage, men ikke i større omfang" (Ejner Christensen). Stevns-Fakseegnen: „Jeg har set en del svage angreb af æbleviklere, men jeg har ingen steder set stærke angreb" (Philip Helt).

Frugttræspindemiden (*Metatetranychus ulmi*). Af de 20 indkomne beretninger melder de 17 om spredte angreb, der oftest er uden næneværdig betydning. Stærkere angreb omtales kun i 3 beretninger. Fra Hjørring: „Kun i enkelte haver, og her er angrebene i aftagende" (Frode Olesen). Viborg: „Set hårde angreb på murespaliertræer, men de steder, hvor de fritstående var hårdt angrebne i fjor, er der ikke noget i år. Slemme angreb på en mirabelhæk" (Eli Mølgaard). Statens forsøgsstation Spangsbjerg: „Svage angreb" (Axel Thuesen). Statens forsøgsstation Blangstedgård: „Intet angreb" (Hans M. Jepsen). Svendborg Amt: „Hvor der ikke sprøjtedes med systemiske gifte i 1957, har der visse steder været stærke angreb på de tidlige blade, men som helhed hører spindemideangreb til sjældenhederne" (Aage Lauritsen). Fyn: „Stærke angreb, hvor man ikke har anvendt systemgift" (Sigurd Thorup). Sydlyn: „I en enkelt plantage, hvor systemgifte ikke er anvendt, er set ret alvorlig start af spindemider, ellers er de ikke noget problem" (Chr. Greve). Maribo Amt: „Hidtil har angrebene været uden betydning, men i de sidste par dage er der meldt om begyndende angreb. I almindelighed kan siges,

at miderne kun er set pletvis og kun svagt" (J. Klarup-Hansen). København og Omegn: „Er set mest på espaliertræer, kun enkelte steder på fritstående træer, og særlig hvis de står lidt indelukket" (Alfred Rasmussen). Sorø Amt: „Svage angreb almindelige, men slet ikke set det helt store" (Ejner Christensen). Stevns-Fakseegnen: „Jeg har kun set svage angreb af spindemider" (Philip Helt).

Køkkenurter.

Gulerodsbladloppen (*Trioza apicalis*). 10 beretninger melder, at angreb ikke er set eller har været ganske svage. Angreb af større betydning omtales i 15 beretninger. Fra Nordjylland: „Er temmelig mange steder i år. Angreb synes over middel" (Jens Fich). Hjørring: „Gør megen skade — og bliver desværre i de mindre haver sjældent bekæmpet" (Frode Olesen). Ålborg: „Angrebet synes i år at være mere omfattende end i de nærmest foregående år, da krusesygen ses i næsten alle de mindre gulerodsarealer, der findes ved landbrugsejendommene" (J. Chr. Andersen-Lyngvad). Hobro: „Angreb af gulerodsbladlopper har vi haft i stor udstrækning her på egnen. Resultatet er blevet, at de fleste marker giver et meget lille udbytte. Når det drejer sig om skadedyr i roemarkerne er de fleste landmænd meget opmærksomme, det modsatte er oftest tilfældet, når det gælder bekæmpelsen af bladlopperne" (Poul Olsen). Viborg: „Mit indtryk er, at angrebet er stærkt mange steder både i marker og haver, også hvor der er pudret en enkelt gang. Man får i reglen pudret for sent! Tages det lige i opløbet, og man giver rigeligt kvælstof, synes jeg, det er en bagatel at klare" (Eli Mølgaard). Viborg: „Gulerodsbladloppen er meget udbredt og gør skade i de fleste gulerodsafrøder. Parationsprøjtning har vist god virkning" (O. Th. Nielsen). Skjern: „Almindelig næsten overalt, pudring eller sprøjtning med DDT eller paration virker godt" (V. Aa. Davidsen). Vestjylland: „En del middelsvære angreb" (H. Diken). Statens forsøgsstation, Hornum: „Krusesyge har været ret almindelig, uden at planterne har lidt væsentligt" (Hans Christensen). Brande-Thyregod: „Stærke angreb almindelige" (P. Trosborg). Københavns Amt: „Findes praktisk taget i alle haver, hvor der er gulerødder" (Egon Hansen). Tåstrup: „Har været ret slem, trods vanding med paration" (Sv. Hessel Andersen). Roskilde: „Angrebet har været meget udbredt, men kraftig pudring eller sprøjtning med DDT har hjulpet både i marker og i haver" (Gerda Mayntzhusen). Stevns-Fakseegnen: „Der har i mange haver været stærke angreb af gulerodsbladlopper. Det har været lidt vanskeligt at bekæmpe dem med DDT, fordi pudret er blevet skyllet af af de mange regnbyger, sådan at det har været nødvendigt at pudre tit" (Philip Helt).

Bladtæger (*Capsidae*). Se diverse skadedyr.

Smælderlarver (*Agriotes spp.*). Se diverse skadedyr.

Knopperme (*Agrotis spp.*). Se diverse skadedyr.

Gulerodsfluen (*Psila rosae*). I 7 beretninger skrives, at angreb ikke er set; i 10 om svage eller sjældne angreb og i 15 om mere udbredte og stærkere angreb. Vi citerer ordlyden af en del beretninger. Hjørring: „Der er ikke så helt få slemme angreb, hvor bekæmpelse ikke er forsøgt“ (Frode Olesen). Salling-Fjends: „Mindre ødelæggende end tidligere år, selv hvor der ikke bekæmpes. Bejdsning af frøet synes i visse tilfælde at være tilstrækkelig“ (A. Herborg Nielsen). Statens forsøgsstation, Hornum: „Har næsten ikke været der i indeværende år, heller ikke i ubehandlet forsøgsled.“ (Hans Christensen). Grindstedegnen: „Er ret udbredt, men ikke med så stærke angreb som tidligere er set. Dette gælder dog ikke haverne, hvor angrebene mange steder er ret ondartede. Behandling med op til dobbelt dosis af loppe-bejdsningsmidler har virket godt“ (L. Aa. Thomassen). Nyborg og Omegn: „Der har været mange angreb af 1. generation af gulerodsfluens larve. Lindanbejdsning af frøet synes at have haft god virkning“ (Bent Bachmann). Sydbyn: „I haver, hvor ingen bekæmpelse har været iværksat, har fluen gjort megen fortræd, også på persille“ (Chr. Greve). Lammefjorden: „I et par marker, hvor frøet er behandlet med store mængder lindan, intet angreb. Spredte angreb fra omkring 20. juli. Der forsøges vanding med aldrin, hvor sprøjtning med paration hver 10. dag ikke har været tilstrækkelig“ (H. Jensen). Roskilde: „Angrebene har været forholdsvis ringe i år. Der er de fleste steder gjort en indsats med pudring med lindan ved såningen“ (Gerda Mayntzhusen). Københavns Amt: „Angreb almindelige, men kun få stærke“ (Egon Hansen). Næstved: „Angreb på såvel gulerod som persille. Viste sig her på disse egne senere end sædvanlig“ (M. E. Elting). Stevns-Fakseegnen: „Stedvis har der været meget stærke angreb i gulerødder. Det er efterhånden ved at blive almindeligt at drysse DDT eller lindan i sårillerne, og det ser ud til, at det har en god forebyggende virkning, og det er sikkert årsagen til, at der i mange haver ikke er angreb“ (Philip Helt).

Løgfluen (*Hylemyia antiqua*). Der er konstateret en del alvorlige angreb såvel i kepaløg som i skalotter. I en del tilfælde bemærkes det, at frøbejdsning har været virksomt mod angrebene. Der skrives fra Hjørring Amt: „Flere ret omfattende angreb på skalotter. I et par tilfælde, hvor løgene er lagt i frisk markjord, er der, trods anvendelse af kontrolleret materiale, indtil ca. 40 pct. ødelagte løg“ (Frode Olesen). Nordjylland: „Synes ret udbredt i skalotter. I de fleste marker angreb fra $\frac{1}{2}$ —2 pct.“ (Jens Fich). Odsherred: „Frøbejdsning er sikkert årsagen til, at angreb er sjældne“ (Alfr. E. Langgaard). Roskilde: „Selv på ny jord har der været løgfluer både i skalotter (varmebehandlede) og kepaløg (stikløg)“ (Gerda Mayntzhusen). Københavns Amt: „Angreb almindelige, hist og her stærke angreb i småhaver“ (Egon Hansen). Stevns-Fakseegnen: „I nogle haver har der været ret stærke angreb af løgfluer. Det er vist nok mest, hvor angrebne løg fra 1957 har fået lov at ligge i haven. Enkelte steder har man pudret sætteløgene med DDT

eller lindan inden sætningen, og det ser ud til, at det har haft en god virkning" (Philip Helt).

Prydplanter.

Ligusterbladlus (*Myzodes ligustri*). Fra Roskilde skrives: „Sjældent er der iagttaget så mange angreb af lus i ligusterhække. Efter klipningen og regn har ligusterne rettet sig noget" (Gerda Mayntzhusen).

Knoporme (*Agrotis spp.*). Se diverse skadedyr.

Spindemider (*Paratetranychus ununguis*). Fra Jylland indberettes: „Mider i nåletrækulturer er udbredt i år — værre end foregående år" (Poul Jacobsen).

Diverse skadedyr.

Roetail (*Heterodea schachtii*). I 14 af de 17 indkomne beretninger omtales angreb af vekslende hyppighed og styrke. Kun én beretning melder, at også kálroer var angrebet. Fra Kolind: „Meget stærke angreb fundet i en enkelt mark. Det var her 7 år siden, der sidst var bederoer og 3—4 år siden, der var kálroer, som dengang stod godt" (Ejvind Staunskjær). Allingåbro: „Enkelte angreb bemærket hos en mand, der har bederoer med 3 års mellemrum. Angrebene er dog ikke videre tabbringende" (N. Engvang Hansen). Mols-Rønde: „Enkelte stærke angreb med tydelig væksthæmning til følge. Enkelte steder har angrebene kunnet sættes i direkte forbindelse med tidligere aflæsning af roehusjord, og i nogle tilfælde kan konstateres stærkere angreb med større skadevirkning, hvor der er anvendt vinterstaldgødning kontra sommerstaldgødning" (Jørgen Nielsen). Samsø: „Flere og mere omfattende angreb i bederoer end sædvanligt, oftest dog kun af pletvis ødelæggende karakter, men alligevel et alvorligt problem på flere ejendomme med forholdsvis stor kvægbesætning. Mærkeligt nok er roetail ikke i år bemærket i kálroer, skønt der tidligere er set iøjnefaldende angreb også i denne afgrøde" (P. Riis Vestergaard). Nordfyn: „Pletter i enkelte marker. Årsagen kan som regel let påvises: Sædskiftet eller udkørsel af krybbeaffald" (A. Klitgård Nielsen). Nyborg og Omegn: „Angreb af roetail er fundet i adskillige marker. Forekomsten er hyppigst på lette jorder, f. eks. har der på en ejendom gennem flere år været roetailangreb i 2. års bederoemark, men kun skadevirkning i den ene ende af skifterne, hvor jorden er let"

(Bent Bachmann). Hårby: „Et par stærke angreb af roeål er set. Begge steder havde der været roer i tre af de sidste fire år“ (Holger Pedersen). Lammefjorden: „Enkelte områder meget plaget. Flere ejendomme på Hørve Lammefjorden kan således ikke høste bederoer mere. Man prøver samtidigt at undlade spinatfroavlen“ (H. Jensen). Svallerup: „En mark med sukkerroer på 2. år meget stærkt angrebet“ (N. M. Nielsen). Holbækegnen: „På Lammefjorden er der set ret stærke angreb af roeål, både på bederoer og på kålroer“ (Chr. Christensen).

Bladtæger (*Capsidae*). Skader som følge af tægesugning er forekommet på ret mange lokaliteter. I de fleste tilfælde er det gået ud over bederoer, men det angives også, at der er set angreb på kålroer og kartofler, og i et enkelt tilfælde på jordbær. Angrebene er altid værst, hvor der er læ. Sugningen bevirker, at bladene bliver krøllede eller bukledede. I en del marker har angrebene været så alvorlige, at bekæmpelse er blevet udført. Parationmidler har flere steder vist sig at være effektive.

Gåsebillen (*Phyllopertha horticola*). Billerne har praktisk talt ikke gjort sig bemærket i år. Kun fra Sydfyn (Chr. Greve) skrives om svage angreb på æble og pære. Hist og her er bemærket lidt gnav, der mindede om gåsebillens.

Oldenborrer (*Melolontha melolontha* og *M. hippocastani*). Kun fra Kolding Herreds landbrugsforening (O. Ruby) meddeles, at der er fundet enkelte larver.

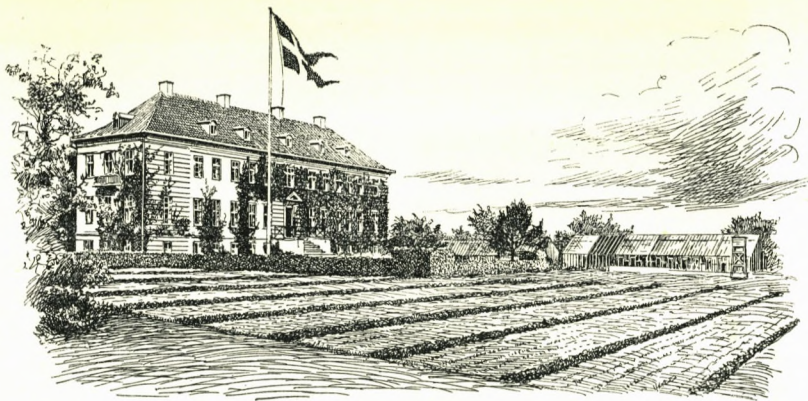
Smælderlarver (*Agriotes* spp.). Alvorlige angreb er kun iagttaget få steder. Fra Nordjylland (Jens Fich) skrives om angreb på nyplantede jordbæren have anlagt efter ompløjet græs, og fra Haderup (E. Eriksen) om et enkelt meget stærkt angreb på kartofler, der var lagt i en ompløjet græsmark. Der kunne findes op til 30 larver ved enkelte planter. Fra Viborg Amt (Eli Mølgaard) meldes om stærke angreb på små agurkplanter, fra Langeland (Chr. Greve) om svage angreb på unge asparges, og fra Gundsømagle i Københavns Amt (Egon Hansen) om angreb på kepaløg.

Knoporme (*Agrotis* spp.). I 4 beretninger skrives, at angreb ikke er set. 11 omtaler svage og 3 stærke angreb på diverse afgrøder. Viborg: „I enkelte bederoemarken er der iagttaget pletter, hvor knoporme helt holder planterne tilbage“ (O. Th. Nielsen). Skærbæk og Omegn: „Enkelte kraftige angreb set, et enkelt sted blev bederoerne meget kraftigt udtyndet, og giftudstrøning blev først udført for sent. Manden havde ikke opdaget skaden“ (Vald. Johnsen). Fyn: „Enkelte svagere angreb i porre“ (Egon Jensen). Københavns Amt: „Spredte angreb i gulerødder“ (Egon Hansen). Tåstrup: „Har hærget småplanter af stedmoder og gyldenlak m. m. i bæk“ (Sv. Hessel Andersen).

Kartoffelboreren (*Hydroecia micacea*). Der foreligger nogle få indberetninger om angreb på kartoffel og bederoer. Kun to beretninger melder, at der blev anrettet skade af betydning. Fra Kolding: „Har forårsaget nogen skade i bederoer og i enkelte kartoffelafgrøder“ (O. Ruby). Frederiksborg Amt: „Færre angreb end i de 3 forudgående år — angrebene må nærmest betegnes som sjældne“ (A. Ploug-Jørgensen). Skælskør-egnen: „Omkring den 1. juli iagttaget 2 ret stærke angreb i bederoer på mindre arealer, hvor der i fjor var kartofler“ (Viggo Sørensen).

Stankelbenlarver (*Tipula paludosa*). Om angreb i græsmarker skrives fra Varde-Esbjerg: „Fandtes mange steder i begyndelsen af juli. Skadevirkningen ofte meget stor. Alt for få er opmærksomme på dette problem“ (Bent Olesen).

Prosper Bovien og Jørgen Jørgensen.

STATENS PLANTEPATOLOGISKE FORSØG

Månedsoversigt over plantesygdomme

369. — August 1958

Der blev for august måned modtaget indberetninger fra 83 medarbejdere, endvidere blev der besvaret 632 forespørgsler.

Lufttemperaturen lå som middeltemperatur $1,5^{\circ}\text{C}$ under normalen i den første uge af måneden, medens den i den øvrige del af måneden lå fra $0,1$ til $1,0^{\circ}\text{C}$ over normalen.

Nedbøren, der faldt jævnt gennem hele måneden, lå i de fleste egne af landet betydeligt over normalen.

For landet som helhed mæltes i tiden 1.—31. august 106,2 mm mod normalt 82,7 mm. For de enkelte landsdele mæltes i samme tidsrum følgende mængder i mm med månedens normal i (): Nordjylland 115 (84), Østjylland 124 (84), Vestjylland 105 (92), Sønderjylland 107 (92) og for hele Jylland 114,4 (86,9); Fyn 83 (76), Sjælland 98 (73), Lolland og Falster 57 (69) og for Øerne i alt 87,2 (73,0); Bornholm 58 (67).

Sygdomme på landbrugsplanter.

Korn og græsser.

Det regnfulde vejr i juli og august har fremkaldt meget alvorlige skader på kornmarkerne over det meste af landet. Således skriver N. Engvang Hansen, Allingåbro: »Selv om det ikke har med sygdom at gøre, ser det galt ud med kornet. Rugen spirer i hobene. Byg, der er klasket ned, ligger og spirer. Det er næsten så galt, som det kan være. Ikke engang mejetærskerne vil kunne redde mange marker«. H. Jensen, Asnæs, skriver: »Der er grundet på alt for stærk nedbør i og før høsttiden en del spirende korn, som vil nedsætte kornets kvalitet. Byg og havre er mørkfarvet i kærnen, Halmen er sort og ligeledes forringet i kvalitet.«

Hormonskade i byg- og hvedeaks synes at have været ret almindelig udbredt i år.

Stakløse bygaks. Af ukendt årsag har byggen flere steder i større eller mindre omfang tabt stakkene kort før modningen.

Gulspidssyge (kobbermangel) blev konstateret på en del indsendte bygprøver. Desuden meddeler P. Pedersen fra Østhimmerland, at en del af gulspidssyge har afsloret sig omkring høst. Han har af den grund måttet kassere et forsøg, hvor blåsten både i 1957 og 1958 var tilført efter såning. I de tilgrænsende marker, hvor der var tilført blåsten sammen med anden gødning før såning, var der ingen mangel. J. Rindom, Vinderup, skriver: »Blandsæds-marker, hvor der næsten ingen kærne er i byggen, findes flere steder. Værst efter roer«.

Goldfodsyge (*Ophiobolus graminis*). Mange alvorlige angreb blev også i denne måned konstateret såvel i vintersæd som i vårsæd. Om angreb i vintersæd skriver Poul Olsen, Hobro: »Misvækst i rug som følge af goldfodsyge har vi set enkelte steder. Flere landmænd har forst observeret det samtidig med høstningen. I mange tilfælde får rugmarken også den dårligste plads i sædskiftet, ofte som tredje eller fjerde kornafgrøde i træk«. Kaj N. Eriksen, Bjerringbro, skriver: »Både rug og hvede er hyppigt angrebet af goldfodsyge, rugen svigter tit, ofte må en del af skylden tillægges goldfodsygen. I hveden ses ofte pletter, der er hæmmet stærkt af goldfodsyge«. P. Trosborg, Brande, skriver: »Fodsygeangreb ses ikke i større udstrækning her. To kornafgrøder efter hinanden er meget lidt anvendt — med mindre at anden afgrøde er rug«. Om angreb i vårsæd skriver O. Th. Nielsen, Viborg: »Den mere udbredte dyrkning af byg medfører, at byg efter byg i sædskiftet efterhånden er ret almindelig. I de fleste tilfælde går det nogenlunde, men i mange tilfælde er man ikke tilstrækkelig opmærksom på den fare, det indebærer for angreb af fodsyge. Hvor havre og byg er forfrugt for byg, er der kun angreb efter byg. Stedvis angreb i en mark viste angreb ved høje reaktionstal, men ikke ved lave

(antagelig løsere jord). Tilskud af kvælstof ved de første svage symptomer omkring midten af juni ændrede afgrøden til en vellykket afgrøde. Problemerne er forfrugt, jordbehandling og gødskning«. H. P. Nielsen, Ulstrup, skriver: »Mere almindelig i de senere år, især hvor korndyrkningen er øget, fordi besætningen er reduceret. Mest udbredt på den mindre gode kornjord« H. Baltzer Nielsen, Hjørring: »Goldfodsyge i byg har vist sjældent været mere udbredt end i år. Der er fundet stærke angreb selv efter roer og kløvergræs«. Holger Pedersen, Hårby: »Goldfodsyge er fundet i en del marker og i et enkelt tilfælde, hvor der ikke havde været dyrket korn i et par år«. J. Chr. Andersen-Lyngvad, Ålborg: »Tilsyneladende kan hveden smittes med fodsyge fra frøgræs og i særlig grad fra frørajgræs, der er sent pløjet«.

K n æ k k e f o d s y g e (*Cercospora herpotrichoides*) er almindelige udbredt, men har ifølge indberetningerne ikke haft nær så stor betydning som goldfodsygen.

R o d f i l t s v a m p (*Corticium solani*). Se under kartofler.

R u g e n s s t æ n g e l b r a n d (*Urocystis occulta*). Et alvorligt angreb blev konstateret af Kaj Hansen, Ry, der skriver: »Har fundet en rugmark med et så alvorligt angreb af stængelbrand, at udbyttet sikkert er nedsat til under 20 % af det normale, og det på trods af, at der havde været afsvampet. Det kunne tyde på, at der kunne være grund til at foretage lidt kontrol med afsvampning. Den samme landmand havde et andet stykke rug ved siden af, uden sygdom. Det var et andet parti sædekorn«.

G u l r u s t: (*Puccinia glumarum*) blev også konstateret i en del tilfælde i denne måned. Det er dog kun enkelte, der har konstateret alvorlige angreb, således skriver J. Marcussen, Næstved: »Gulrust er almindelig i alle stærkt gødede hvedemarkers, hvor meldug først havde skadet bladene. I forsøgene og i markerne er Øtofte 56 meget medtaget, og udbyttet bliver sat noget ned«. Sv. Aa. Pedersen, Møn, skriver: »Sammen med meldug og sortskimmel har gulrusten i år givet hevedemarkerne et sortsmudset udseende«. J. Chr. Andersen-Lyngvad, Ålborg: »Der har i vårhveden været temmelig meget gulrust. Under fremavlskontrollen blev benklæderne fuldstændig rustrøde«. A. Juel-Nielsen, Rønne: »Der har været en del rust på hveden, gulrust eller brunrust, men samtidig har der været stærkt angreb af meldug, hvor der har været læ. Tilsyneladende værst på Øtofte 56«.

H v e d e n s b r u n r u s t (*Puccinia triticea*) blev konstateret på 3 indsendte prøver. Sygdommen synes i flere tilfælde at være blevet kaldt gulrust, hvilket fremgår af nogle af beskrivelserne af gulrustangrebene.

A k s f u s a r i o s e (*Fusarium spp.*) har været ret almindelig efter det fugtige vejr. J. Chr. Andersen-Lyngvad, Ålborg, skriver: »Der har i den sidste fugtige og ret varme periode vist sig spredte angreb i kraftig vårhvede«. H. Baltzer Nielsen, Hjørring, skriver: »Bemærkes ofte i rug og undertiden i byg,

især hvor der har været stærk lejesæd«. Kaj N. Eriksen, Bjerringbro, skriver: »Det er almindeligt at se svampens lyserøde sporemasser på korn (byg og vintersæd), der har været udsat for megen regn efter høstningen«.

Bælgplanter.

Kr. Knudsen skriver fra Nordjylland: »Bælgsæd til frøavl — ærter, vikker, lupin — fortsætter den vegetative vækst, hvilket i stor udstrækning har givet betingelser for spiring i de modne bælg. Der bliver en dårlig kvalitet i år og meget små udbytter«.

Gråskimmel (*Botrytis cinerea*), der i sommer har optrådt mere udbredt end sædvanligt, blev konstateret på en prøve hestebønne fra A. L. Nielsen, Ringe.

Bederoer.

Magnesiummangel er konstateret af Poul Olsen, Hobro, der skriver: »I en del sukkerroemarker har vi her på egnen set magnesiummangel. Mangelen skyldes sikkert i de fleste tilfælde overdreven gødkning med melassespøl«.

Virusgulssot (*Beta virus 4*) har kun bredt sig langsomt i den forløbne måned. Følgende indberetninger er karakteristiske for den almindelige mening om angrebene: »Enkelte spredte pletter med virusgulssot. Pletterne er ret små, 10—15 planter. Angrebet i pletterne ret stærkt« (J. Rindom, Vinde-rup). »I de sidste 14 dage er pletter med virusgulssot blevet mere og mere almindelige i bederoemarkerne. Dog ikke i nær den udstrækning som i 1957« (A. Winther Andreassen, Hammershøj). »I små pletter ser vi angreb af virusgulssot i næsten alle bederoemarker. Angrebet har i år bredt sig meget langsomt, her er der vel et punkt, hvor den stadige regn har gjort godt« (Poul Olsen, Hobro). »Der kan findes virusbefængte planter i vel 70—80 % af bederoemarkerne, men kun i ca. 10 % er der tale om virkelig udbredt angreb af virusgulssot. Ofte står disse tilfælde i forbindelse med tilstedeværelse af en roekule i nærheden af bederoemarken« (O. Th. Nielsen, Viborg).

Gule blade i øvrigt skyldes i overvejende grad den megen nedbør, som flere steder har fremkaldt en kvælning af planterne på større eller mindre arealer, således skriver N. A. Drewsen, Vis Herred: »Den megen regn har — navnlig på lerjorden — gjort megen skade i bederoemarkerne. I mange lavninger bliver roerne gule — på de svære lerjorder bliver store partier gule — roerne »drukner««. J. Chr. Andersen-Lyngvad, Ålborg, skriver: »På lavere jorder er der store arealer med gule blade, endda fuldstændig gul top. Det skyldes, at de store regnskyl fuldstændig har lukket jorden, og flere steder er der til stadighed overfladevand«. P. Pedersen, Østthimmerland, skriver: »Mange

steder ses pletter med gule blade i bederoer. Årsagen er i reglen kvælning af vand. Totalt ødelagte arealer findes også — hyppigst i kålroer, hvor $\frac{2}{3}$ af planterne kan være totalt dræbte af regn«.

Rodfiltsvamp (*Corticium solani*). Se under kartofler.

Kålroer, kål o. a. korsblomstrede.

Gulmosaik (*Turnip Yellow Mosaic*). Der er også i denne måned konstateret et par svage angreb af sygdommen i kålroer.

Kålroemosaik (*Brassica virus 1*) er ligeledes konstateret med svage angreb enkelte steder.

Kartofler.

Borforgiftning. Viggo Sørensen, Skælskør, melder om et tilfælde af borforgiftning i kartofler, hvor der ved en fejltagelse var givet borax i stedet for kaligødning. Jordprøver viste bortal på 198—302, medens det normale for bortal i danske jorder er 4—6.

Kartoffelskimmel (*Phytophthora infestans*). Fra begyndelsen af måneden kom der fart i kartoffelskimmelangrebene, således at de tidlige og middeltidlige sorter hurtigt kom til at se sørgelige ud. Ofte kom man for sent med dræbning af toppen, så der i disse sorter mange steder er alvorlige angreb på knoldene. Fra midten af måneden begyndte angrebene på de sildige sorter, der dog i de fleste tilfælde står med grøn top endnu ved månedens udgang. Karakteristisk har det været hele perioden igennem, at Nordjylland er blevet senere angrebet end den øvrige del af landet. Beskyttelsessprøjtningerne har været meget vanskelige — næsten umulige at gennemføre i den forløbne måned. Følgende beretninger må anses for karakteristiske for tilstanden: »Alle Bintje nedvisnet, trods ihærdig sprøjtning, de sildige sorter nu meget stærkt angrebet, nedsprøjtning med 6—8 % blåsten har ikke virket tilfredsstillende, hvorimod natriumklorat 1½ % plus 1 % blåsten virker tilfredsstillende« (Vagn Aa. Davidsen, Skjern). »Alle kartoffelmarker er angrebet og langt de fleste er nedvisnet af skimmel, og faren for, at skimlen er gået ned på knoldene, er stor« (Vald. Johnsen, Skærbæk). »Meget kraftige angreb overalt. Knoldene har taget stor skade ved angrebet; mange må kasseres ved optagningen« (Stanley Jørgensen, Hong). Kr. Knudsen, Nordjylland skriver: »Skimmel har på nuværende tidspunkt rigtig godt fat i alle kartoffelarealer, til trods for, at så godt som alle de tidlige sorter blev sprøjtet 1, 2 eller 3 gange. Knoldsmitten vil i år med den store nedbør blive et stort problem for opbevaringen«. Laus Aalling, Bylderup-Bov: »Alle kartoffelmarker stærkt angrebet, selv hvor man har sprøjtet indtil 3 gange. Kartoffelskimmel plus den sene lægning vil her på egnen bevirke, at kartoflerne vil give for lidt«. N. Engvang Hansen, Al-

lingåbro: »Vejret har desværre ikke tilladt den fornødne bekæmpelse. For at holde skimlen i skak i år, skal der ganske givet sprøjtes hver 8. dag«. N. Stigsen, Ulfborg: »Skimlen findes nu på toppen i praktisk talt alle kartoffelmarker med sildige sorter (Dianella og Alpha) her på egnen. Ikke så nær alle marker med sildige sorter har været sprøjtet. I de ikke sprøjtede marker synes skimlen at have bredt sig stærkest, medens de fleste sprøjtede marker, selv om skimlen findes i pletter, stadig står med kraftig, grøn top«.

Rodfiltsvamp (*Corticium solani*) har optrådt meget udbredt landet over i de sidste par måneder i en række forskellige afgrøder. I kartoflerne er der ud over det sædvanlige konstateret sklerotier såvel på stænglen over jordoverfladen som på planternes finere rødder. Prøver af bederoer til undersøgelse for rodbrand og kornprøver til undersøgelse for fodsyge var ofte så befængte med rodfiltsvamp, at det ikke var muligt at finde andet eller at få andet til at vokse frem. Sådanne befængte planter stammer i en del tilfælde fra arealer, hvor man ikke af sædskiftemæssige årsager skulle forvente angreb af de sædvanlige rodbrand-, respektive fodsyge-svampe. Der er konstateret stærkere angreb af rodfiltsvamp i kartofler efter roer end efter korn. Da rodfiltsvampen i år har været særlig aggressiv på grund af den store fugtighed og tilsyneladende har forvoldt alvorlig skade såvel i korn som i roer og kartofler, må det stærkt anbefales at være på vagt ved valg af arealer til kartofler i det kommende år.

Gulerødder.

Fra Lammefjorden skriver H. Jensen, at den voldsomme nedbør har ødelagt gulerødder mellem drænledningerne på de særlig tætte jorder med flydesand, her er planterne gule og væksten standset, medens der over drænledningerne står mørkegrønne, kraftige planter.

Industriplanter.

Alternaria linicola blev konstateret på en spindhørprøve fra Tåstrupgård. Det var tydeligt, at svampen havde fået adgang gennem bladarrene.

Gråskimmel (*Botrytis cinerea*) har i flere tilfælde gjort skade i spindhørafgrøder.

J. P. Skou.

Sygdomme på havebrugsplanter.

Frugttræer og frugtbuske.

Æbleskurv (*Fusicladium dendriticum*) er hovedsagelig konstateret i privathaver, hvorimod svampesygdommen kun optræder spredtvis i erhvervsplantninger. Vi citerer følgende: Holbæk Amt: »Senskurven breder sig stærkt i haverne nu« (Henrik Nielsen); Statens forsøgsstation, Blangstedgård: »En del skurv på de modtageligste sorter, men ikke så meget som ventet« (Hans M. Jepsen); Svendborg Amt: »Situationen er, som den har været hele efter-sommeren: I de fleste Gråsten- og Bramleyplantninger kan der findes skurv, men ikke meget, og af friske angreb er der yderst få, bl. a. takket være stor påpasselighed med sprøjtningen« (Aage Lauritsen); Fyn: »Forbavsende lidt efter det regnfulde vejr, — skyldes nok den intensive sprøjtning i forsommeren« (Sigurd Thorup); Hjørring Amt: »Skurven er ikke slem på frugten, men der er i haverne ret mange nyinfektioner på blade« (Frode Olesen).

Pæreskurv (*Fusicladium pirinum*). Følgende citater danner gennemsnit af indberetningerne: Roskilde: »Tidlige sommerpærer samt Grev Moltke og Clapps Favorite blev næsten sorte på få dage (10—20. aug.)« (Gerda Mayntzhusen); Næstved: »Har hidtil næsten intet betydet, men i de sidste dage breder skurven sig på frugterne« (M. E. Elting); Svendborg Amt: »Det kniber her lidt mere end hos æbler at bevare status quo. Navnlig på Clapps ser man ikke helt sjældent begyndende nyangreb, men heller ikke Fondante de Charneu går ram forbi. Bonne Louise derimod har i højere grad, end man er indstillet på, sluttet op i de mere skurvresistente sorters rækker« (Aage Lauritsen); sydlige Sønderjylland: »Også pæreskurv er slem, selv sorter, der ikke er stærkt modtagelige, har angrebne frugter« (M. Surlykke Wistoft); Statens forsøgsstation, Hornum: »En del begyndende angreb på modtagelige sorter« (I. Groven); Nordjylland: »Synes svær at komme til livs, antagelig fordi de fleste træer har mere eller mindre grenskurv« (Jens Fich); Ålborg Amt: »Har bredt sig mere i denne måned, så der flere steder findes en del stærke angreb« (Jørgen Jørgensen).

Vildlingsvampe (*Entomosporium maculatum*) får følgende omtale fra den sydlige del af Sønderjylland: »Har truffet adskillige meget slemme angrebne kvædetræer i den forløbne måned« (M. Surlykke Wistoft).

Æblekræft (*Nectria galligena*). Alvorlige angreb er konstateret bl. a. på Næstvedkanten, idet der skrives: »Adskillige steder findes nyinfektion af kræft på unge frugttræer og ompodninger« (M. E. Elting).

Solbær-filtrust (*Cronartium ribicola*). Der synes at være lidt forskel på sygdommens udbredelse i de forskellige lokaliteter, således som det fremgår af følgende indberetninger: Holbæk Amt: »Ikke sjældent, men ikke

alvorlig. Ofte kun een eller få buske angrebet, mens mange i samme have går fri!« (Henrik Nielsen); Roskilde: »Ejendommeligt at se at iblandt 20 buske kan der være 5 ikke-angrebne« (Gerda Mayntzhusen); Sorø Amt: »Ret udbredt, men synes at være lidt senere på gled end sædvanligt« (Ejner Christensen); Statens forsøgsstation, Blangstedgård: »Kraftige angreb på de usprøjtede buske« (Hans M. Jepsen); Århuseggen: »Svage til middelstærke angreb« (Max Clausen); Ålborg Amt: »Middelstærke angreb næsten overalt« (Jørgen Jørgensen).

Skivesvamp (*Gloeosporium ribis*) på solbær er meget udbredt og har forårsaget kraftigt bladfald. Vi aftrykker følgende indberetninger: Odsherred: »En del angreb i den fugtige periode« (Alfr. E. Langgaard); sydlige Sønderjylland: »Har taget godt fat i løbet af måneden; mange steder står frugtbuskene med meget tyndt løv eller bladløse« (M. Surlykke Wistoft); Hjørring Amt: »Skivesvampen er meget udbredt; mange buske er praktisk taget afløvede« (Frode Olesen). Yderligere kan der være grund til at citere følgende fra Svendborg: »Masser. De fleste solbæravlere har endnu til gode at erkende værdien af en ordentlig gennemført sprøjteplan for solbær« (Aage Lauritsen).

På stikkelsbær synes svampen at have nogenlunde samme udbredelse som nævnt for solbær. Vi finder anledning til at gøre opmærksom på følgende to kommentarer: Nordjylland: »Ret kraftige angreb de fleste steder. Desværre synes ingen at bekymre sig om at sprøjte, når først bærrene er plukket« (Jens Fich); Statens forsøgsstation, Hornum: »Angrebet er i fuld gang. På grund af at plukningen trak ud, blev der sprøjtet 8 dage for sent med kobber« (I. Groven).

Stikkelsbærdræber (*Sphaerotheca mors-uvæ*). Omend enkelte indberettere betegner sygdommen som ret svag, er hovedindtrykket dog, at stikkelsbærdræberen har taget hårdt fat på såvel bær som skud, således som det fremgår af følgende eksempler: Næstved: »Breder sig ret stærkt på de nye skud« (M. E. Elting); Århuseggen: »Middelstærke angreb — fremdeles hvor buskene er for tætte og ikke bliver tørre hurtigt nok efter regn og dug« (Max Clausen); Statens forsøgsstation, Hornum: »Der har været angreb i gang, men de er slået ned med Karathane efter plukning« (I. Groven); Nordjylland: »Ret kraftige angreb. Dræberen breder sig nu over på de nye skud« (Jens Fich).

Køkkenurter.

Selleri-bladpletsyge (*Septoria apii*). Sygdommens styrke og udbredelse kan karakteriseres ved følgende citater: Tåstrup: »Er pletvis ret slem i vore stykker, trods flittig sprøjtning; størstedelen er dog sunde« (Sv. Hessel Andersen); Odsherred: »Kun enkelte angreb, da der sprøjtes godt« (Alfr. E. Langgaard); Statens forsøgsstation, Blangstedgård: »Stærke angreb i år, vanskelig at holde nede« (J. Vittrup Christensen); Statens forsøgsstation, Spangsbjerg: »Ikke set. Frø bejdset, og planterne sprøjtet tidligt« (Axel Thuesen);

Statens forsøgsstation, Hornum: »I sortsforsøgene er der store variationer i sorternes modtagelighed« (Finn Knoblauch); Århuseggen: »Svage til middelstærke angreb« (Max Clausen).

Kartoffelskimmel (*Phytophthora infestans*) på tomatfrugter har de fleste steder været særdeles ødelæggende. Da den lange regnperiode vanskeliggjorde sprøjtearbejdet, er det ikke ualmindeligt at træffe angreb, selv om man har været så påpasselig som mulig. Fra Tåstrup skrives: »Er slem i frilandstomater til trods for, at planterne er sprøjtet så regelmæssigt, som vejret har tilladt« (Sv. Hessel Andersen); Roskilde: »Hvor man har været flittig med sprøjtning, står der nogle fantastisk flotte planter bugnende med sunde frugter. — Skimlen ellers sat ind i sidste halvdel af august i de usprøjtede arealer« (Gerda Mayntzhusen); Næstved: »Mange steder er indtil 50 % af frugterne ødelagte« (M. E. Elting).

Hvidrust (*Albugo candida*) omtales således fra Statens forsøgsstation, Hornum: »Hvidrusten har været vanskelig at holde i ave i det fugtige vejr; sprøjtning har næsten ikke været til at gennemføre, og hvis det har været muligt at sprøjte i opholdsvejr, er det regnet af straks efter« (Finn Knoblauch).

Pludselig nedvisning af frilandsagurker er et skadebillede, som næppe er bemærket så ofte, som man kunne vente; frilandsagurkerne har i det kolde og våde vejr vokset dårligt, hvorfor den ellers kendte pludselig nedvisning ikke er faldet i øjnene. Fra Roskilde skrives: »Almindeligt fænomen hos asier, mindre hos drueagurk« (Gerda Mayntzhusen); Statens forsøgsstation, Hornum: »Agurkerne står meget forskelligt; på lerbjerg er nedvisning almindelig, på de lette jorder findes ret sunde kulturer« (Finn Knoblauch).

Prydplanter.

Rosen-stråleplet (*Diplocarpon rosae*) synes at have været lidt senere på færde end sædvanligt, men i månedens sidste del forårsagede svampen stærkt bladfald. Vi aftrykker følgende indberetninger: Sorø Amt: »Ret almindelig. Hvor roserne gødes og sprøjtes, ses ikke angreb« (Ejner Christensen); Odsherred og Holbækeggen: »Mange angreb, men ingen stærke bladfald« (Alfr. E. Langgaard); Esbjerg—Varde: »Har bredt sig noget i den senere tid. Ondartede angreb har ikke været almindelige endnu« (Martin Sørensen); Århuseggen: »Svage til middelstærke angreb. En fornøjelse at se Peace m. fl., så fint de klarer sig mod den« (Max Clausen).

Virus i *Gladiolus* og *Lathyrus* er ikke bemærket af indsenderne, men sandsynligheden taler dog for, at der alligevel forekommer en del angreb i form af spætninger på såvel blomster som blade på begge disse planter, både når talen er om privathaver og erhvervskulturer.

Hekseringe i græsplæner synes at være mere udbredt end i de foregående år.

Corticium fusiforme, der forårsager døde pletter i græsplæner, er iagttaget nogle gange på indsendt materiale. Ved hjælp af lup ses de få mm lange, røde, tornlignende dannelser på de visne græsstrå. Svampen er konstateret første gang her i landet i efteråret 1954.

Mogens H. Dahl.

Skadedyr på landbrugsplanter.

Korn og græsser.

Hvedemyg (*Contarinia tritici* og *Sitodiplosis mosellana*). Fra enkelte egne foreligger der meddelelser om angreb, således fra Horsens, hvorfra der skrives: »Angreb af hvedemyg ret almindelige i såvel hvede som byg. De beskadigede kærner slemme til at spire« (Aksel Nielsen), og fra Sorøegnen: »På en lokalitet, hvor angreb tidligere har været set, ses også i år spor af hvedemygs virke i byg, dog tilsyneladende ikke i så stærk grad som tidligere. Kærnekvaliteten er af andre årsager, bl. a. fodsyge, ikke god« (Ib Trojaborg). En lang række forespørgsler til Statens plantepatologiske Forsøg om dette skadedyr afslører dog, at angrebene har været mere udbredte end ovennævnte beretninger giver udtryk for. Der er således modtaget forespørgsler fra mange egne, hvor det i alle tilfælde drejer sig om angreb på byg, og hvor det i en del af tilfældene er fastslået, at der er tale om angreb af den orange-gule hvedemyg. De pågældende lokaliteter er: Ålestrup, Støvring, Odder, Hornsyld, Horsens, Pjedsted, Kolding, Rødding, Rødekro, Dalum, Roskilde, Slagelse, Karise, Nykøbing F. og Sakskøbing. Endelig skal det nævnes, at der på Geddesdal ved Tåstrup ligeledes er fundet angreb på byg.

Bælplanter.

Stængelåll (*Ditylenchus dipsaci*). Ingen af de 9 indløbne beretninger betegner angrebene på græsmarksbælplanter som stærke.

Bederoer.

Roeålen (*Heterodera schachtii*). Fra Lammefjorden skrives, at angrebene er værre end i tidligere år (H. Jensen).

Bedelus (*Aphis fabae*). Angreb var ikke ualmindelige i månedens begyndelse, men det fugtige vejr har hæmmet udviklingen stærkt og desuden givet anledning til spredning af snyltesvampe i lusekolonierne. Der er således ved månedens slutning kun undtagelsesvis iagttaget angreb af betydning. Der skrives om angrebene fra Ålborg: »Enkelte spredte planter er stærkt angrebet, men det ses tydeligt, at bedelusene har forkærlighed for stokroerne i første års roer« (J. Chr. Andersen-Lyngvad). Viborg: »I mange bederoemarker findes der spredte, lokale angreb i 10 til 15 roeplanter, men udbredte angreb er ikke iagttaget. Bekæmpelsesforanstaltningerne har for det meste bestået i at fjerne de lusebefængte roeplanter« (O. Th. Nielsen). Allingåbro: »Først på måneden var der mange, men spredte angreb; men svampeangreb synes at have fået bugt med lusene« (N. Engvang Hansen). Galten: »I alle roemarker kan der findes roer med lus. Det ses tydeligt, hvor der har været et tidligere

angreb, at virusgulsotens gule blade viser sig« (Kaj Hansen). Bylderup-Bov: »Enkelte lusekolonier i enhver bederoemark. Regn og nu svampesygdom har bevirket, at sprøjtning ikke har været nødvendig« (Laus Aalling). Møn: »Bedelus har været meget udbredte i alle marker. De har siddet i små grupper på indtil en snes stykker, og der kunne næppe findes en roe, der var fri for lus. Skaden er uden betydning. Ved månedens slutning er lusene som blæst bort« (Sv. Aa. Pedersen).

Oldenborrer (*Melolontha melolontha* og *M. hippocastani*). Se diverse skadedyr.

Smælderlarver (*Agriotes spp.*). Se diverse skadedyr.

Knoporme (*Agrotis spp.*). Se diverse skadedyr.

Uglelarver (*Noctuidae*). Se diverse skadedyr.

Bedefluen (*Pegomya hyoscyami*). Der meldes fra flere egne om svage angreb af 2. (eventuelt 3.) generation, men der omtales ikke alvorlige skader. Fra Hårby skrives: »Enkelte marker blev angrebet af bedefluer, men uden betydning« (Holger Pedersen). Nyborg og Omegn: »Det er ret almindeligt med bedefluelarveangreb, men mig bekendt har ingen sprøjtet her på egnen« (Bent Bachmann). Sorøegnen: »En ny generation af bedefluer er fundet i mange marker i august — skaden dog betydningsløs« (Ib Trojaborg). Næstved: »Bedefluer almindelige i alle marker, men kun svage angreb« (J. Marcussen). Møn: »Enkelte marker var meget stærkt angrebet midt i måneden, men er nu atter fri. Der var en tydelig forskel på markerne, man kunne finde marker, hvor der intet angreb var lige ved siden af stærkt angrebne. Det skyldes en forskellig bekæmpelse af de tidligere generationer« (Sv. Aa. Pedersen). Bornholm: »2. generation er meget almindelig, men kun stærke angreb få steder« (A. Juel-Nielsen).

Kålroer, kål o. a. korsblomstrede.

Kållus (*Brevicoryne brassicae*). Der omtales ikke angreb af betydning i nogle af de 10 indsendte beretninger.

Kålbladhvepsen (*Athalia spinarum*). Kun fra Mols-Rønde (Jørgen Nielsen) skrives om angreb af dette skadedyr. Der fandtes mange larver i slutningen af måneden.

Kålmøl (*Plutella maculipennis*). Endnu i begyndelsen af august var der stedvis betydelige angreb. Senere er der ikke set angreb af betydning til trods for, at der nogle steder har været ret mange sværmende møl. Vi citerer et udvalg af beretningerne. Fra Hjørring: »Efter de mange stærke angreb er der nu ro over feltet og faktisk ikke muligt at se, hvor møllene er bekæmpet ved sprøjtning og hvor ikke! Bekæmpelse af kålmøl er ofte et økonomisk usikkert foretagende« (H. Baltzer Nielsen). Vinderup: »Først på måneden

store angreb i gang, men en skimmelsvamp angreb larverne, der nu er helt borte. Roerne står med fine blade nu« (J. Rindom). Viborg: »Det fugtige vejr i forbindelse med snyltesvampe har øjensynlig medvirket til, at et forudset angreb af næste generation af kålmøl er udeblevet. Møllene sværmede livligt først i august, men der er endnu ikke iagttaget skader af larver« (O. Th. Nielsen). Ulfborgeggen: »Angrebene af kålmøllarver, der var meget voldsomme i juli måned, er fortsat også i august, men de forårsagede skader synes at være meget begrænsede. Møllenes aktivitet har været stærkt hæmmet af den megen nedbør« (N. Stigsen). Allingåbro: »Bekæmpet på knap 1000 ha. 1½ liter paration pr. ha gav fint resultat. Har set sprøjtning, hvor der knap er brugt det halve, og resultatet var herefter. Bekæmpelse omkring 1.—10. juli gav det bedste resultat. Angrebene ebbede ud omkring 10. august« (N. Engvang Hansen). Ansager—Fåborg: »Det voldsomme angreb af kålmøllets larve er nu ebbet ud, men der er hele måneden set mængder af kolonier sværmende i kålroerne« (A. Andreasen). Statens Marskforsøg, Højer: »Har været ret almindelig i august, men skadevirkningen ret lille« (Carl Nielsen). Vis Herred: »I månedens begyndelse meget stærke angreb næsten overalt. En del marker blev sprøjtet. Sprøjtningen betalte sig godt. Angrebene ebbede ud omkring midten af august« (N. A. Drewsen). Vestsjælland: »Samtlige kålroemarkers har været angrebet. Ca. 1. august konstateredes et meget kraftigt angreb i 33 td. ld. gul sennep. Samtlige blade var gnavet af, og mange skulper var gennemhullede af larverne. Skaden er meget stor« (Stanley Jørgensen).

Kålsommerfugle (*Pieris brassicae* og *P. rapae*). Der har hidtil kun været meget begrænsede skader forårsaget af kålorme. Mange steder har sommerfuglene sværmet i ret stort tal, og der er lagt en del æg, men vejret i august har ikke været gunstigt for udviklingen. I øvrigt skrives fra Ålborg: »Kålsommerfuglene sværmede stærkt for 12—14 dage siden, men endnu ses ingen larver« (J. Chr. Andersen-Lyngvad). Ålborg Amt: »Der er lagt mange æg, men der er endnu ikke set larver i større mængder« (Jørgen Jørgensen). Århuseggen: »Enkelte steder stærke angreb« (Max Clausen). Esbjerg—Varde: »Kun få angreb, men der er en del æglægning i denne tid« (Martin Sørensen). Sydl. Sønderjylland: »Angrebene er uden særlig betydning. Sommerfuglene flyver i store skarer, hver gang der er en solskinstime, men regnen hindrer videre æglægning« (M. Surlykke Wistoft). Sorø Amt: »Kun set angreb af den lille kålsommerfugls larver. Den store kålsommerfugl flyver nu, men ikke i så stort antal« (Ejner Christensen).

Krusesygegalmyggen (*Contarinia nasturtii*). I kålroerne har angrebene de fleste steder været meget moderate, og bakteriosen, som sædvanligvis optræder i forbindelse med angrebene, har følgelig heller ikke fået nogen større udbredelse. Kun en enkelt rapport melder om stærke angreb. Der skrives således fra Møn: »Stærkt ødelæggende angreb i alle marker. Går man ind i en kålroemark, mærker man en rådden stank fra roer, som er rådne i hjerteskuddet« (Sv. Aa. Pedersen). Desuden bringer vi ordlyden af et antal beretninger. Hjørring: »Her og der kraftige angreb, men i betragtning af sensom-

merens vejrlig er der forbavsende lidt halsråd« (H. Baltzer Nielsen). Han Herreder: »Ret almindeligt at finde angreb, men det er mit indtryk, at angrebene er svagere end sædvanligt. Langs læhegn og lignende steder kan man finde en del planter med halsråd, men jeg tror ikke, skaden i år bliver stor« (R. Sørensen). Viborg: »Det i slutningen af juli begyndende angreb af krusesygegalmug med påfølgende halsråd m.v. synes ikke at have fået det omfang, der en overgang var frygt for. Det er tværtimod taget af« (O. Th. Nielsen). Ulstrup: »Spredte forekomster — med en del forrådnelse på grund af den stærke nedbør i august måned. Fra flere sider anbefales det stærkt at »halshugge« de angrebne roer, uden at det dog med sikkerhed kan betragtes som en særlig god fremgangsmåde« (H. P. Nielsen). Gram: »Knap så stærke angreb som året forud« (A. Mortensen). Bylderup-Bov: »Begyndende angreb de fleste steder« (Laus Aalling). Statens Marksforsøg, Højer: »Enkelte pletter i kålroemarkerne. Pletterne nu angrebet af halsråd« (Carl Nielsen). Nyborg og Omegn: »En del angreb i kålroer, dog kun set en enkelt mark med stærke angreb« (H. Rasmussen). Næstved: »Krusesygegalmugangreb ses i alle kålroemarker, men endnu forholdsvis svage« (J. Marcussen).

Der foreligger heller ikke mange meddelelser om betydelige angreb i kål. Fra Århusegnen (Max Clausen) skrives dog, at angreb findes ret mange steder, og fra det sydlige Sønderjylland (M. Surlykke Wistoft) om temmelig stærke angreb på kål plantet i midten af juli. Også fra Sorø Amt (Ejner Christensen) tales om ret alvorlige angreb mange steder, og fra Næstved (M. E. Elting) foreligger meddelelse om slemme angreb i indelukkede haver.

Kålfluer (*Chortophila brassicae* og *Ch. floralis*). Angreb af den lille kålflue findes i mange kålroemarker, men det fugtige vejr i august har givet kålroerne så gode vækstbetingelser, at de fleste angreb ikke er umiddelbart synlige. Der er dog ingen tvivl om, at angrebene i større eller mindre omfang nedsætter udbyttet og forringer roernes kvalitet og holdbarhed. Den store klålflues angreb var i august endnu ikke kommet i gang ret mange steder. Ved en undersøgelse foretaget af Statens plantepatologiske Forsøg i dagene 28.—30. august fandtes en del æg i et par kålroemarker ved Grindsted samt i marker ved Haderup og Holstebro.

Af beretningerne citerer vi følgende: Hjørring: »Spredte forekomster af den lille og enkelte af den store kålflues larver« (H. Baltzer Nielsen). Statens Moseforsøg, Tylstrup: »Stærke angreb på fodermarvkål, kålroer og kål, samt en del angreb på peberrod« (E. Frimodt Pedersen). Han Herreder: »Almindeligt at finde angreb overalt i kålroemarker, og i tørkeperioden gik en del planter ud i de værste tørkepletter, men i almindelighed er det kun kvaliteten, det går lidt ud over. Det skal dog indrømmes, at det er temmelig længe siden, jeg har været i den værste del af distriktet« (R. Sørensen). Ulfborgegnen: »Har ikke kendskab til angreb af den store kålflues larve. Regnen kom tidligt nok til, at mange angrebne planter overlevede angreb af den lille kålflues larve i marker, hvor skaden i juli måned tegnede til at blive af alvorlig art« (N. Stigsen). Brande—Thyregod: »Intet hørt eller set til angreb i den seneste tid og går derfor ud fra, at den store kålflues larve ikke forekommer her i år. De

ret almindelige angreb af den lille kålflues larve tidligere på sommeren er næppe ophørt helt, men det er jo ikke på denne tid af kålroernes vækstperiode, at svagere angreb iagttages« (P. Trosborg). Skærbæk og Omegn: »Nu er roerne ved at komme lidt til hægterne, men angrebene har været meget hårde mange steder« (Vald. Johnsen).

Enkelte steder er der set alvorlige angreb i kål. Der skrives herom fra Ålborg: »I haverne findes mange middelstærke angreb. I marken er ikke iagttaget andet end svage angreb« (Jørgen Jørgensen). Tåstrup: »Har været ond-artet i augustholdet af blomkål, selv om det våde vejr tilslørede angrebet, så kvaliteten blev nogenlunde« (Sv. Hessel Andersen). Sorø Amt: »Ret udbredt i småhaverne« (Ejner Christensen).

Kartofler.

Kartoffelålen (*Heterodera rostochiensis*). I 7 beretninger meldes, at angreb ikke er set, medens der i 18 skrives om angreb af forskellig hyppighed og styrke. Det er dog kun i haverne, at ålen er bemærket. Fra Ålborg: »Kommer man i haverne, hvor kartoflerne ikke vil trives, er det næsten altid ålen, der er årsagen. Flere nye angreb iagttages hvert år« (Jørgen Jørgensen) og »Findes almindeligvis kun i haverne og særlig i den side, hvor kartoflerne år efter år først bliver taget op ved fuld afgroning« (J. Chr. Andersen-Lyngvad). Ulstrup: »Aldrig set i markerne, derimod findes der utvivlsomt en del i haverne, hvor der dyrkes kartofler i samme jord år efter år« (H. P. Nielsen). Ærø: »Kartoffelåleangreb er meget almindelige i småhaver. Der burde hvert år gøres opmærksom på lovens bestemmelser, da angrebene breder sig« (Ejlif Johansen). Næstved: »Findes meget udbredte i og omkring Næstved, samt i de lidt større stationsbyer i oplandet« (M. E. Elting). Holbæk Amt: »Ca. 10 nye lokaliteter er indberettet i sommer« (Henrik Nielsen). Bornholm: »Der er i år fundet et stærkt smittet område i kolonihaver« (A. Juel-Nielsen).

Oldenborrer (*Melolontha melolontha* og *M. hippocastani*). Se diverse skadedyr.

Smælderlarver (*Agriotes spp.*). Se diverse skadedyr.

Knoporme (*Agrotis spp.*). Se diverse skadedyr.

Skadedyr på havebrugsplanter.

Frugttræer og frugtbuske.

Bladlus (*Aphididae*). På æble har angreb af den grønne og den røde æblebladlus (*Doralis pomi* og *Yezabura malifolii*) gennemgående været af meget ringe betydning. Fra Statens forsøgsstation, Hornum: »Kun

svage angreb i enkelte skudspidser« (I. Groven). Århusegnen: »Svage, spredte angreb almindelige. Regnen har tilsyneladende hindret videre udbredelse« (Aage Gylling). Århusegnen: »Svage til middelstærke angreb, men ikke slem« (Max Clausen). Esbjerg—Varde: »Der findes faktisk kun spredte, svage angreb« (Martin Sørensen). Statens forsøgsstation, Blangstedgård: »Næsten ingen haft hele sommeren« (Hans M. Jepsen). Sorø Amt: Nu kun svage angreb, men træerne har mange krøllede skud fra angreb i juli« (Ejner Christensen). Holbæk Amt: »Almindeligt, men ikke særlig alvorligt« (Henrik Nielsen).

Blodlusen (*Eriosoma lanigerum*). 9 beretninger melder, at angreb ikke er set, ubetydelige angreb omtales i 3 og stærkere kun i én rapport. Fra Svendborg Amt: »Findes i adskillige plantager, men overalt i ringe omfang, så ringe, at frugtavlerne dårligt nok finder det ulejligheden værd at søge efter nogle *Aphelinus mali*« (Aage Lauritsen). Stubbekøbing: »Pletvis er der stærke angreb. »Gardiner« helt ud i spidsen af de unge skud« (A. Diemer). Odsherred: »Kun ganske lidt« (Alfr. E. Langgaard).

Kirsebær snudebiller (*Anthonomus rectirostris*). Statens plantepatologiske Forsøg har fra en plantage på Sjælland modtaget kirsebær, som var angrebet af larver af kirsebær snudebiller. Larverne udvikler sig i kirsebærstenene, hvorved frugten misdannes. Der blev klækket en del biller i august. Denne art er kendt fra vildtvoksende kirsebær, men angreb på dyrkede kirsebær er her i landet kun iagttaget en enkelt gang tidligere, og det drejede sig da kun om gnav af imagines på modne frugter.

Frugttræblad hvepsen (*Eriocampoides limacina*). Fra Næstved skrives, at larverne er slemme ved unge kirsebærtræer (M. E. Elting).

Æblevikleren (*Carpocapsa pomonella*). Angrebene har oftest været svage. Middelstærke til stærke angreb omtales kun i få beretninger. Fra Nordjylland: »Synes ret udbredte, lever højt på de mange uudtyndede træer« (Jens Fich). Statens forsøgsstation, Hornum: »Kun enkelte svage angreb« (I. Groven). Århusegnen: »Middel« (Max Clausen). Århus: »Svage angreb almindelige i de fleste privathaver« (Aage Gylling). Statens forsøgsstation, Spangsbjerg: »Kun svage angreb« (A. Thuesen). Statens forsøgsstation, Blangstedgård: »Forholdsvis få æbleviklere i år« (Hans M. Jepsen). Fyn: »Kun, hvor der ikke er sprøjtet. God virkning både af paration og DDT« (Sigurd Thorup). København og Omegn: »Også her har der kun været lidt angreb« (Alfr. Rasmussen). Sorø Amt: »Angrebne frugter ses i plantagerne, men de fleste steder har larverne kun nået at beskadige overhuden. Giftsprøjtning synes at være udført på det rette tidspunkt. I småhaverne mange angrebne frugter« (Ejner Christensen). Næstved: »Findes næsten ikke« (M. E. Elting). Holbæk Amt: »Temmelig almindelig i haver« (Henrik Nielsen).

Blommestikleren (*Laspeyresia funebrana*). Kun enkelte beretninger omtaler angreb af betydning. Fra Holbæk Amt: »Ret almindelig« (Henrik Nielsen). København og Omegn: »Der har kun været lidt angreb« (Alfr.

Rasmussen). Sorø Amt: »Almindelig, men synes ikke at være af særligt omfang« (Ejner Christensen). Næstved: »Kun de tidlige blomster var en del angrebet. Meget mindre end tidligere år« (M. E. Elting).

Frugttræspindemiden (*Metatetranychus ulmi*). I almindelighed har angreb været svage og af ringe betydning. Stærkere angreb er praktisk talt kun set på espaliertræer, og hvor man ikke har anvendt systemiske gifte. Fra Nordjylland: »Har trods regnen bredt sig godt, hvor den har fået godt fat i starten« (Jens Fich). Hjørring Amt: »Spredte angreb på modtagelige sorter — mest espaliertræer. Angrebene mindre voldsomme end normalt« (Frode Olesen). Ålborg Amt: »Kun meget svage angreb« (Jørgen Jørgensen). Århus-egnen: »Angreb sjældne og svage. Kun enkelte træer med synlige angreb (brunfarvet løv)« (Aage Gylling). Esbjerg—Varde: »Der findes, spredt i små haver, svagere og stærkere angreb på de mest modtagelige sorter. Angrebene udgør kun en mindre del af det samlede antal haver — måske ca. 10 pct.« (Martin Sørensen). Svendborg Amt: »Ret udbredte angreb er set i nogle af de efterhånden yderst få plantager, hvor systemisk gift ikke er anvendt« (Aage Lauritsen). Fyn: »Kun, hvor der ikke har været anvendt systemiske gifte« (Sigurd Thorup). Odsherred: »Kun svage angreb« (Alfr. E. Langgaard).

Køkkenurter.

Gulerodsbladloppen (*Trioza apicalis*). Flertallet af beretningerne melder om ubetydelige angreb. I øvrigt er angrebene meget varierende i styrke, men oftest er alvorlige angreb begrænset til mindre arealer. Der skrives fra Hjørring: »Ret udbredt« (Frode Olesen). Han Herreder: »Angrebene værre end sædvanligt, men da gulerodsmarkerne kun er små, er bekæmpelse sjælden« (R. Sørensen). Ålborg Amt: »Angrebene har været stærke, men er i aftagende. Den megen væde gør, at gulerodderne vokser godt til trods for angrebene« (Jørgen Jørgensen). Statens forsøgsstation, Hornum: »Angrebene betydelig svagere end de foregående år« (F. Knoblauch). Brande: »Stærke angreb er ret almindelige« (P. Trosborg). Gram: »Altid slem i haverne« (A. Mortensen).

Knoporme (*Agrotis spp.*). Se diverse skadedyr.

Gulerodsfluen (*Psila rosae*). Angreb forekommer i de fleste gulerodsarealer, men oftest er de af moderat styrke og omfang. Det bemærkes dog i flere beretninger, at det ud fra en overfladisk bedømmelse er vanskeligt at danne sig et billede af angrebenes betydning, som først ved optagningen ses i sin fulde udstrækning. Vi citerer nogle kommentarer til angrebene. Ålborg Amt: »Har gjort en del skade mange steder. Bejdsning af frøet med dertil egnede midler har uden tvivl en god virkning, hvilket er iagttaget flere steder« (Jørgen Jørgensen). Statens forsøgsstation, Hornum: »Angrebene må betegnes som moderate i år« (F. Knoblauch). Århus: »Almindelig, hvor der ikke er gjort noget for at bekæmpe angrebet« (Aage Gylling). Videbæk: »Ondartet

i de fleste haver« (L. Hangaard Nielsen). Esbjerg—Varde: »Det ser ud, som om anden generation er mere udbredt end første, men angrebene holdes nu nede mange steder, så skaden er ikke ret udbredt« (Martin Sørensen). Sydl. Sønderjylland: »Har set nogle angreb i persille og gulerødder, men mange steder blev frøet bejdset, og så er der kun få sene angreb. Fluerne regnede væk i flyvetiden« (M. Surlykke Wistoft). Lammefjorden: »Ikke særlig alvorlige angreb i »regnperioden«. Ofte er angrebene i september de værste, hvorfor sprøjtning og vanding fortsættes« (H. Jensen). Næstved: »Langt mere udbredt end folk i almindelighed er opmærksom på. Grødevejret har dækket over angrebene, der nok skal vise sig ved optagning« (M. E. Elting).

Løgflu en (*Hylemyia antiqua*). Der er kun modtaget 9 beretninger om dette skadedyr, og der omtales kun svagere angreb. Fra Ålborg (Jørgen Jørgensen) skrives dog om mange angreb i kepaløg.

Prydplanter.

Spindemider (*Paratetranychus ununguis*). Fra Esbjerg—Varde skrives: »Spindemideangreb har været ondartede i en del nåletrækulturer i planteskoler« (Martin Sørensen).

Diverse skadedyr.

Oldenborrer (*Melolontha melolontha* og *M. hippocastani*). I 4 beretninger skrives om angreb af oldenborrelarver, således fra Frederikshavn: »Der er konstateret stærke angreb i 10 roemarken. Mindst 50 pct. af roerne i disse marker er ødelagt« (G. Foldager). Ulstrup: »Hvert år findes enkelte larver især langs skovkanter og levende hegn. Skaden som regel ikke af særlig betydning« (H. P. Nielsen). Århussejnen: »I en have fandtes 2—3 store larver under hver kartoffeltop« (Aage Gylling).

St. hans-oldenborren (*Rhizotrogus solstitialis*). Fra Næstved (M. E. Elting) meldes om en del skade i græsplæner af st. hans-oldenborrens larve.

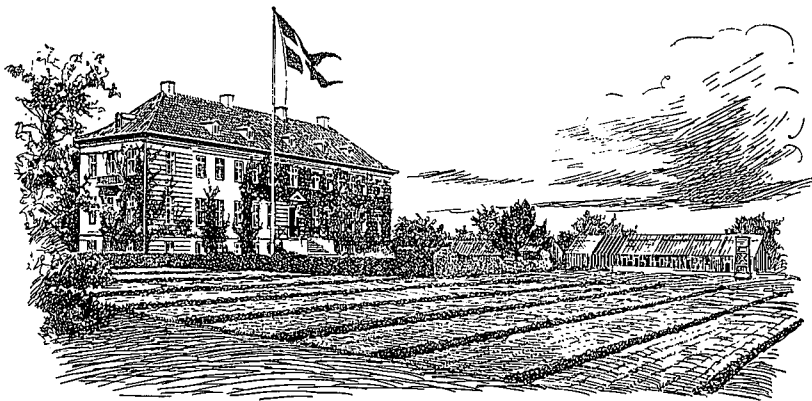
Smælderlarver (*Agriotes* spp.). Angrebene omtales i langt det overvejende antal beretninger som svage eller sjældne. Kun i få tilfælde er der i den forløbne måned konstateret skader af nævneværdigt omfang. Fra Han Herrederne skrives: »Meget almindelig i de fleste afgrøder. Værst går det vist ud over kvaliteten i kartofler. Men derudover tror jeg ikke, det betyder ret meget for egnen som helhed« (R. Sørensen). Bjerringbroegnen: »I et

enkelt tilfælde er kartoflerne blevet stærkt gennemboret af smælderlaver, så de bliver uegnede til salg« (Kaj N. Eriksen). Århusegnen: »Fundet i enkelte haver. Ret stærke angreb i kartofler« (Aage Gylling). Vejle Vesteregn: »Set et ødelæggende angreb på bederoer efter ompløjet varig græsmark« (Arne Anthonsen).

Knoporme (*Agrotis spp.*). Af i alt 13 rapporter omtaler kun 3 angreb af betydning. I 2 tilfælde skrives, at antallet af knoporme i år er væsentlig mindre end sædvanligt. Iøvrigt berettes bl. a. følgende: Viborg: »Der findes knoporme i praktisk taget alle bederoemarken. Pletter i markerne, der af en eller anden årsag, f. eks. rodbland, er bagefter, hjemses ofte mest. De små planter ødelægges undertiden helt, idet toppen gnaves af over jorden. I veludviklede roemarken er skaden af beskeden omfang, og bekæmpelsesforanstaltninger er ikke foretaget« (O. Th. Nielsen). Sydl. Sønderjylland: »Har set slemme angreb i al slags hovedkål og salat« (M. Surlykke Wistoft). Statens forsøgsstation, Blangstedgård: »Ikke set i år. Normalt har vi mange« (J. Vittrup). Lammefjorden: »Svage angreb i rødbeder og gulerødder. Der anvendes Bladan klid« (H. Jensen). Tåstrup: »Knopormene har været meget talrige i prikpleanter i bænke og har ofte afnavet hele afgrøden på en nat« (Sv. Hessel Andersen). Næstved: »Findes på rødbeder og kartofler, men langt færre larver end tidligere« (M. E. Elting).

Uglelarver (*Noctuidae*). Fra Dronninglund Herred kommer følgende beretning: »Uglelarver er i enkelte bederoemarken meget ødelæggende — 50 pct. af bladmassen er ædt. Ellers er de ret almindelige, men uskadelige. Sprøjtning er udført med ret god virkning sidst i juli, men de samme marker er nu slemme angrebne igen« (Kai Skriver). Også fra Vejle Vesteregn (Arne Anthonsen) meldes om angreb af uglelarver på bederoer.

Prosper Bovien og Jørgen Jørgensen.

STATENS PLANTEPATOLOGISKE FORSØG

Månedsoversigt over plantesygdomme

370. — September 1958

Der blev for september måned modtaget indberetninger fra 85 medarbejdere, endvidere blev der besvaret 359 forespørgsler.

Lufttemperaturen lå fra $1,1^{\circ}\text{C}$ — $2,5^{\circ}\text{C}$ over månedens middeltemperatur, der aftog fra $13,9^{\circ}\text{C}$ i første uge til $10,2^{\circ}\text{C}$ i sidste uge.

Nedbøren faldt i større mængde i ugen 20.—27. september, men nåede i det meste af landet ikke op på normalen. Kun Lolland og Falster fik mere end normalt.

For landet som helhed målt i tiden 1.—30. september 51,3 mm mod normalt 58,6 mm. For de enkelte landsdele målt i samme tidsrum følgende mængder i mm med månedens normal i (): Nordjylland 41 (56), Østjylland 49 (58), Vestjylland 62 (70), Sønderjylland 59 (69) og for hele Jylland 51,8 (62,1); Fyn 48 (54), Sjælland 49 (50), Lolland og Falster 59 (50) og for Øerne i alt 50,2 (50,7); Bornholm 55 (56).

Sygdomme på landbrugsplanter.

Korn og græsser.

Meldrøjer (*Claviceps purpurea*) har været almindeligere udbredt i korn og fodergræsser i år, end det har været set i mange år. Det er dog sjældent, at angrebet har været af større betydning.

Stinkbrand (*Tilletia caries*) blev konstateret på en enkelt indsendt hvedeprove. Der var tale om egen udsæd på tredje år uden afsvampning (A. Ploug-Jørgensen, Slangstrup).

Sortrust (*Puccinia graminis*) blev konstateret på indsendte hvedestrå (H. Jensen, Asnæs, 10. sept., og N. C. Øvlisen, Støvring, 21. sept.).

Fusariose (*Fusarium spp.*) blev konstateret på flere indsendte bygprøver (kærner).

Bælgplanter.

Kløverens knoldbægersvamp (*Sclerotinia trifoliorum*) er fundet enkelte steder, men er endnu uden større betydning.

Kransskimmel (*Verticillium albo-atrum*) er konstateret af J. P. Knudsen, Statens forsøgsstation, Ødum, der skriver: „I en to-års mark, hvor der tidligere på sommeren kun er konstateret enkelte angrebne planter, har sygdommen efter 2. slæt grebet voldsomt om sig og ødelagt marken, så den har måttet ompløjes.“

Bederoer.

Magnesiummangel nævnes af flere indberettere som en af årsagerne til gule blade. Desuden meddeler plantepatolog Anna Weber følgende iagttagelser fra en Jyllandsrejse: „September 1958: Stærk magnesiummangel set i nogle bederoemarken i Midtjylland. Spredte og svage angreb, som kan være vanskelige at skelne fra virusgulsot, er set mange steder.

Ved de stærke angreb var de ældste blade på næsten alle planterne gule og brune ned mellem sideribberne, langs hvilke der som regel er et grønt parti. Skaden har været tydeligst at se omkring midten af september, senere er der kommet nye, sunde blade frem, og da magnesiummangel kun fremtræder synligt, når lysstyrken er stærk, aftager fænomenet mere og mere, jo længere man kommer hen på efteråret. De stærkt angrebne blade visner efterhånden helt og bliver derved langt mindre iøjnefaldende.

Et af de stærkeste angreb sås ved Herning på en stærkt gødet jord på en ejendom med kvægløst landbrug. I et granhegn langs markens vestside stod to ret store hylde, og i en halvkreds uden om dem var planterne kraftige og grønne. Dette skyldes formentlig den næring, de har fået af hyldebladene, og måske kan beskyttelsen for vestsolen også have nedsat angrebet."

Bormangel synes hidtil at have været af mindre betydning. Alle indberettere er enige om, at årsagerne hertil er vejrliget og den udstrakte anvendelse af bor-salpeter.

Virusgulsot (*Beta virus 4*). Sygdommen har kun bredt sig langsomt i den sidste måned. Hvor der har været angreb af betydning, har man ofte kunnet konstatere naboskabet med sentliggende roekuler. Enkelte konsulenter har iagttaget virkninger af sprøjtning mod bladlus. Således skriver N. Engvang Hansen, Allingåbro: „I en hel del marker har man sprøjtet forebyggende. Et par steder har man sprøjtet 1, 2 og 3 gange. Der er tydelig forskel, og udtalelser fra de pågældende landmænd om, at man nok ved, hvad man skal gøre næste år, bekræfter rigtigheden af sprøjtning på vor egn, når der findes ferskenlus. Det er i dag let at udpege de sprøjtede marker.“ Viggo Sørensen, Skelskør, skriver: „Ret stærke angreb; 15–20 % af planterne angrebet i mange marker, men det har først vist sig i begyndelsen af måneden. Hvor der er sprøjtet 1–2 gange med paration, er angrebet normalt meget svagere, end hvor man ikke har foretaget nogen bekæmpelse af ferskenlus,“ og J. Chr. Andersen-Lyngvad, Hasseri, skriver: „Virusgulsot er mere udbredt i år end sidste år. I mange tilfælde ses det tydeligt, at der er meget mere virus i den ende af marken, der ligger nærmest ved bederoekulen fra sidste år, hvor en større eller mindre del er opfodret i den første græsningsperiode.“

I slutningen af måneden foretog et par af institutionens medarbejdere en rundtur gennem det meste af landet, og deres bedømmelse af virusgulsotens angreb kan sammenfattes således: I relation til landsgennemsnittet fandtes langt de stærkeste angreb fra Odder over Århus og Randers til Hobro. I de øvrige egne af Jylland var der som helhed betydeligt mindre virusgulsot. På Sjælland var angrebene stærkere på København-Roskildeegnen end i Sydvestsjælland, og på Fyn lå angrebene nær den gennemsnitlige angrebsstyrke for hele landet, d. v. s. flertallet af markerne havde 10–20 % angrebne planter.

Gule blade. Der findes endnu mange marker, der lider af følgerne af den megen nedbør i forrige måned.

Bederust (*Uromyces betae*) er konstateret i flere marker af Viggo Sørensen, Skelskør.

Kålroer, kål o. a. korsblomstrede.

Der blev i månedens løb konstateret en del svage angreb af såvel kålroemosaiksyge (*Brassica virus 1*) som gulmosaik (*Turnip Yellow Mosaic*) på kålroer.

Kartofler.

Kartoffelskurv (*Streptomyces scabies*). Angrebene bedømmes meget varierende af de forskellige indberettere. De fleste mener dog, at angrebene overvejende må betegnes som svage. Særlige problemer omtaler O. Th. Nielsen, Viborg, der skriver: „Efterhånden som bederoerne trænger frem på de kartoffeldyrkende egne, bliver det mere vanskeligt at finde kartoffelmarker helt uden skurv. Spørgsmålet er, hvorledes man kan dyrke bederoer ved lave reaktionstal eller skurvfrie kartofler ved høje.“ Kr. Nielsen, Ladelund, skriver: „Denne sygdom tager til for hvert år, men det er vel næsten umuligt helt at undgå skurv, når man på samme jord også ønsker at dyrke store afgrøder af byg og bederoer.“ N. Stigsen, Ulfborg: „På pletter i markerne, hvor kartoflerne i sommer var standset i vækst på grund af tørke, har jeg iagttaget mere udbredt skurv, end hvor kartoflerne klarede tørkeperioden, uden at væksten gik i stå.“ N. O. Larsen, Frederikssund: „En meget generende sygdom i hele Nordsjælland. Selv ved Rt på 5 og derunder florerer skurven, når der dyrkes kartofler for ofte.“

Kartoffelskimmel (*Phytophthora infestans*). Topangrebene har bredt sig stærkt i de sildige sorter i den forløbne måned. Nedvisningen er dog ikke sket så hurtigt, som det kunne ventes med den store mængde smitstof, der fandtes landet over. Virkningen af sprøjtningerne bedømmes meget forskelligt, således skriver N. O. Larsen, Frederikssund: „Har været slem både i middeltidlige og sildige marker. Nedsprøjtning af toppen er desværre kun almindelig de steder, hvor kartoflerne er under markkontrol. Den almindelige beskyttelsessprøjtning har gavnet for lidt i år.“ Kr. Nielsen, Ladelund, skriver: „Skimmelbekæmpelsen har været vanskelig i det fugtige vejr i juli-august, men der var dog tydelig virkning i mange af de sprøjtede marker.“ N. Engvang Hansen, Allingåbro: „Alle marker er efterhånden faldet for skimmel eller topknuser og natriumklorat. Sprøjtning, når den har kunnet gennemføres, har været en ualmindelig god forretning. Et par landmænd har uden opfordring udtalt sig tilfredse med, at der er blevet sprøjtet 3 gange.“ P. Trosborg, Brande: „Enkelte modstandsdygtige sorter, som f. eks. den nye industrisort Capella, holdt sig grønne til sidst på måneden.“ J. J. Jakobsen, Grindsted: „Foderkartoflerne står endnu halvgønne mange steder.“

Så at sige alle indberettere omtaler stærke angreb af kartoffelskimmel på knoldene. I 15 indberetninger er der givet talmæssige oplysninger om angrebsgraden i de tidlige og middeltidlige sorter:

- 15-20 % angreb (Aage Hansen, Statens forsøgsstation, Studsgård).
- 10-30 % „ (enkelte steder 50-60 %) (P. Trosborg, Brande).
- 20-30 % „ (O. Th. Nielsen, Viborg).
- 5-50 % „ (S. Nørlund, Aulum).
- 25-50 % „ (Kaj N. Eriksen, Bjerringbro).
- ca. 20 % „ (J. J. Jakobsen, Grindsted).
- ofte over 50 % angreb (H. Bertelsen, Nykøbing Sj.).
- ca. 30 % angreb (N. O. Larsen, Frederikssund).

op til 50 % angreb (H. Quistgaard Mortensen, Kibæk).

op til 50 % " (Poul Olsen, Hobro).

ca. 35 % " (Knud Søndergaard, Øtoftegård).

„Fra ganske få % og op til 10–25 % angreb“ (Peder Stendevad, Grindsted).

„Nogle nøjes med 10 %, andre kommer op på det flerdobbelte“ (N. M. Nielsen, Kalundborg).

I øvrigt skriver N. Stigsen, Ulfborg: „Der er sket en smitte af kartoffelskimmelen i et uhyggeligt omfang på knoldene. Særlig slemt er det i sorten Bintje, hvor tørforrådnelse på knoldene stedvis er så udbredt, at kartoflerne næppe lader sig sortere før nedkuling, og en omgående kogning til svinefoder vil være eneste udvej. Også i sorterne Alma og Up to date er der mange knolde med tørforrådnelse, og man må håbe, at alle kartoffelavlere i år får gennemført en sortering af knoldene før nedkuling.“ H. Jensen, Asnæs, skriver: „Angreb de fleste steder, nogle steder meget stærke. Muligvis lidt mindre på arealer, der er sprøjtet 3 gange med kobbermidler.“ Kaj Hansen, Ry: „Kun hvor toppen enten er dræbt eller fjernet, er knoldene nogenlunde fri for skimmel.“

Vådforrådnelse (bakteriose). Denne sygdom er slem mange steder. Det fugtige vejr og de stærke skimmelangreb har været medvirkende hertil, således skriver Engelhart Jensen, Morsø: „Vådforrådnede knolde findes i næsten alle marker, særlig hvor optagningen først er sket i den fugtige periode hen mod månedens slutning.“ Aage Hansen, Statens forsøgsstation, Studsgård: „De skimmelangrebne knolde er i ret stor udstrækning begyndt at blive nedbrudt af bakterier, og med det stille og varme vejr kan det knibe at få kulerne nedkølet.“ J. J. Jakobsen, Grindsted: „Hvor skimmelen har angrebet meget hårdt, følger vådforrådnelsen lige efter. Normalt er der ikke megen forrådnelse, men enkelte steder har man været nødt til at foretage enten sortering eller i værste tilfælde en kogning af kartoflerne.“

J. P. Skou.

Sygdomme på havebrugsplanter.

Frugttrær og frugtbuske.

Æbleskurv (*Fusicladium dendriticum*). Regn og fugtig luft har medvirket til, at der mange steder er observeret senskurv i tiden umiddelbart før plukning. Vi bringer følgende citater: Sjælland: „Er ikke almindelig, men kan findes, selv hvor der tilsyneladende ikke har været almindelige skurvangreb“ (E. Agger); Holbæk Amt: „Almindelig, voldsom, ja, ofte ødelæggende i haverne“ (Henrik Nielsen); Sorø Amt: „Aldrig har september, så længe jeg erindrer, givet så meget skurv. Gråsten er ødelagt i mange plantninger. Kun få plantager er fri. I småhaverne er der plet ved plet“ (Ejner Christensen); Næstved: „Slem den sidste halve snes dage, værst for modtagelige sorter“ (M. E. Elting); Fyn: „Ikke så slem som ventet efter den megen regn“ (Sigurd Thorup); Hjørring: „Har i haverne mange steder ødelagt den ellers indtil nu næsten skurvfrie frugt“ (Frode Olesen).

Pæreskurv (*Fusicladium pirinum*). De fleste indberetninger giver udtryk for, at i år er skurvangreb værre i pære- end i æbletrær. Vi citerer: Sorø Amt: „I småhaverne ligner frugterne månekratere. Mange plantager er også kraftigt hjemsøgt, og skurven breder sig stadig på trods af gentagne sprøjtninger“ (Ejner Christensen); Jungshoved: „Senskurven vil give ubehagelige overraskelser i år“ (Aton Th. Andersen); Fyn: „En del, værst i Fontante, Bonne Louise og Clapps Favorite“ (Sigurd Thorup); Svendborg Amt: „Desværre nu ved plukketid temmelig udbredt. De høje pæretrær har sikkert en væsentlig del af ansvaret. Toppen bliver ikke ordentlig dækket ved sprøjtninger, og i eftersommerens løb breder skurven sig så til den øvrige del af træet“ (Aage Lauritsen); Esbjerg-Varde: „Er ret udbredt, almindelig, og forholdsvis betydelig mere ondartet i privathaverne end æbleskurven“ (Martin Sørensen); Nordjylland: „Kraftige angreb næsten alle steder, selv om der er sprøjtet. – Træerne er oftest stærkt angrebet af grenskurv“ (Jens Fich).

Sodplet (*Gloeodes pomigena*) synes så småt at være konstateret, uden at der endnu er tale om alvorlige angreb. Sjælland: „Er så småt begyndt at vise sig, dog endnu kun i enkelte plantager og sorter, især hvor man har slækket på de senere sprøjtninger“ (E. Agger); Jungshoved: „Findes i år, men Orthocid kan holde den næsten helt nede“ (Aton Th. Andersen); Svendborg Amt: „Ikke iagttaget trods megen regn. Sprøjtninger er forbedret meget stærkt, siden det slemme sodplet-år 1954, men om dette er årsagen til sodpletstens hidtidige udebliven i år, ved jeg ikke“ (Aage Lauritsen); Statens forsøgsstation, Blangstedgård, Odense: „Intet angreb“ (Hans M. Jepsen).

Gul monilia (*Monilia fructigena*). Gul monilia er gennemgående iagttaget som svage angreb på æble- og pærefrugter, mens der enkelte steder

er konstateret nogle større ødelæggelser af blommeavl. Vi aftrykker følgende udtalelser: Næstved: „Særlig er det de frugter, der er saftsprængte, der får monilia, men ikke slem“ (M. E. Elting); Fyn: „Ikke ret meget i år“ (Erland Jørgensen); Statens forsøgsstation, Blangstedgård, Odense: „Færre frugter med gul monilia i år end normalt på blomme, pære og æble“ (Hans M. Jepsen); sydlige Sønderjylland: „Den findes overalt, men ikke i særlig betydende omfang“ (M. Surlykke Wistoft); Esbjerg-Varde: „Ses så godt som ikke her“ (Martin Sørensen); Hjørring: „Stærke angreb set på blomme; på kærnefrugt lidt eller intet“ (Frode Olesen).

Revner omkring blomsten hos Ingrid Marie synes at være af ganske underordnet betydning. Kun fra Sorø Amt omtales, at skavanken har været af væsentligt omfang på enkelte lokaliteter (Ejner Christensen).

Skrub på æbler. Fra Svendborg Amt kommer følgende udtalelse: „Skrub på Cox's Orange er meget udbredt i år. Der er næppe tvivl om, at det er regnen, der fremkalder det, men det er ligeså klart, at det er ernæringsforholdene, som disponerer træerne mere eller mindre for skrub“ (Aage Lauritsen).

Køkkenurter.

Kartoffelskimmel (*Phytophthora infestans*) på tomatfrugter har som ventet efter de store nedbørmængder været særdeles ødelæggende. Vi bringer følgende citater: Tåstrup: „Kartoffelskimmel er slem på frilands-tomater, trods flittig sprøjtning; særlig slem er busktomater, hvor frugterne rører jorden“ (Sv. Hessel Andersen); Fyn: „Meget udbredt og ofte ret ondartet“ (Egon Jensen); sydlige Sønderjylland: „Angrebet er meget voldsomt, hvor der ikke foretages bekæmpelse. Der er mange steder, hvor man holder den nede med bordeauxpudder, og der frembyder den ingen vanskeligheder“ (M. Surlykke Wistoft); Statens forsøgsstation, Hornum: „Ret stærke angreb på frugterne, men ved sprøjtning har det været muligt at holde tomaterne fri for skimmel“ (Finn Knoblauch).

Prydplanter.

Rust (*Melampsora spp.*) på poppel og pil har været ret udbredt i denne eftersommer. Der er desværre alt for mange tilfælde, hvor læbælterne helt overlades til sig selv, hvad sygdomsbekæmpelsen angår. Herom skrives følgende: Sorø Amt: „Poppel uhyre stærkt angrebet – især tilbageskårne planter“ (Ejner Christensen); Holbæk Amt: „Stærke angreb ses mange steder. I en plante-skole fik de forskellige sorter følgende karakterer: *Populus certinensis* 100 % – middelkraftigt, *P. canadensis* 100 % – svagt, *P. robusta* 50 % – svagt til middelkraftigt og *P. henryii* 25 % – svagt“ (Henrik Nielsen); Statens forsøgssta-

tion, Spangsbjerg, Esbjerg: „Meget kraftige angreb på *P. certinensis* og *P. robusta*“ (Axel Thuesen); Hjørring Amt: „Voldsomme angreb på en meget stor del af nordjyske poppelhegn. – Desværre er *P. robusta*, der tåler vinden i Vendsyssel bedst, også den mest modtagelige og stærkest angrebne“ (Frode Olesen).

Poppelskurv (*Fusicladium radiosum*) har i nogle læbælter været særdeles ødelæggende. Skurven angriber hovedsagelig *P. certinensis*.

Rosen-stråleplet (*Diplocarpon rosae*) har overalt i landet været meget udbredt. Således skrives: Fyn: „Meget almindeligt, at roserne på grund af stråleplet står helt bladløse“ (Erland Jørgensen); sydlige Sønderjylland: „Har været meget vanskelig at bekæmpe i år på grund af den våde august. Roser, der står under lidt ugunstige forhold, er nu helt bladløse. Nogle sorter er dog temmelig modstandsdygtige“ (M. Surlykke Wistoft); Århusegnen: „Meget udbredt“ (Max Clausen); Hjørring: „Angrebet i september meget omfattende – og alvorligt“ (Frode Olesen).

Rosenbrust (*Phragmidium spp.*). Omend enkelte indberettere betegner rosenrust som ikke særlig alvorlig, synes sygdommen dog de fleste steder at være mere udbredt, end man tidligere har iagttaget.

Mogens H. Dahl.

Skadedyr på landbrugsplanter.

Bælgplanter.

Stængelål (*Ditylenchus dipsaci*). I rødkløver er der kun fundet få og svage angreb. Der foreligger 3 indberetninger om stærkere angreb i lucerne. Fra Morsø: „Ved de gunstige vækstbetingelser i kløveren er det vanskeligt at få et sikkert overblik over angrebets omfang. Lucerneål findes kun undtagelsesvis her på øen“ (Engelhart Jensen). Mariager: „Lucerneålen temmelig almindelig“ (Chr. E. Lauridsen). Statens forsøgsstation, Ødum: „Efter at der i sommerens løb ikke er set angreb af lucerneål af betydning, er der i løbet af den sidste måned sket ret omfattende angreb på 2. års marker“ (J. P. Knudsen). Odsherred: „Som sædvanlig en del angreb i rødkløveren, men ikke i så stor grad“ (H. Bertelsen). Kalundborgegnen: „I lucerne ses ret hyppigt angreb i 2. år, selv om der ikke i mange år har været lucerne på vedkommende marker“ (N. M. Nielsen).

Kløversnudebiller (*Apion spp.*). Angreb omtales i 5 beretninger. I de 2 drejer det sig kun om svage, spredte angreb, medens der i 2 andre skrives om stærke angreb i udlægskløver forårsaget af biller indvandret fra høstede frømarker. Endelig meddeles i et tilfælde om stærk skade på genvæksten i høstede marker.

Bladrandbiller (*Sitona spp.*). Kun fra Ålborg Amt (J. Chr. Andersen-Lyngvad) meldes om angreb i det nye udlæg. Der er set både svage og ret stærke angreb, især hvor udlægsmarker er beliggende op mod en 1-årig græsmark.

Bederoer.

Roeål (*Heterodera schachtii*). 4 indberetninger melder om angreb på bederoer. Fra Kolind: „Meget stærkt angreb i en enkelt bederoemark“ (Ejvind Staunskjær). Galten: „I en mark med en stribe 2. års bederoer, var roerne i striben totalt mislykkedes, og der var stærke angreb af roeål“ (Kaj Hansen). Marslev: „Enkelte angreb konstateret i mark med hyppig roedyrkning“ (P. Bruun Rasmussen). Hårby: „Angreb bliver desværre mere og mere almindelige her på egnen“ (Holger Pedersen).

Bedelus (*Aphis fabae*). Fra Statens forsøgsstation, Virumgård (S. P. Lyngby) oplyses det, at der endnu i september fandtes en del bedelus.

Uglelarver (*Noctuidae*). Se diverse skadedyr.

Bedefluen (*Pegomya hyoscyami*). I de få beretninger, som er modtaget, omtales svage angreb fra Marslev (P. Bruun Rasmussen) og fra Syd-

sjælland (J. Marcussen). På Statens forsøgsstation, Virumgård (S.P. Lyngby) er der endnu den 20. september fundet enkelte æghobe. Endvidere skrives fra Lyø: „Sidste generation af bedefluen har gjort mere skade end først antaget. I mange roemarker begynder toppen at få et vissent skær, forårsaget af hendedødt plantevæv“ (Preben Overbye), og fra Møn: „I enkelte marker så man stærke angreb af bedefluens larve i de sidste dage af måneden. Det er 3. generation. Der er tydelig forskel på markerne fra sted til sted, hvilket kun kan skyldes forskellig bekæmpelse eller forskelligt held med bekæmpelsestidspunktet“ (Sv. Aa. Pedersen).

Kålroer, kål o. a. korsblomstrede.

Kållus (*Brevicoryne brassicae*). I 9 beretninger meddeles, at angreb ikke er set, i 4 omtales svage, betydningsløse angreb, og i 6 mere udbredte, dog sjældent alvorlige angreb. Der skrives således fra Nordjylland: „Angreb mange steder, men svage. De forveksles ofte med virus eller optræder, hvor der er tydelige virussympotomer“ (Kr. Knudsen). Vinderup: „Enkelte planter stærkt angrebet. I mange marker findes ingen“ (J. Rindom). Esbjerg-Varde: „Begyndende angreb ret almindelige i månedens begyndelse. Ses så godt som ikke nu“ (Martin Sørensen). Statens forsøgsstation, Blangstedgård: „Begyndende angreb på kål holdt nede ved gentagne pudringer med paration“ (J. Vittrup Christensen). Næstved: „Tilsyneladende svage angreb, men ser man efter på bladenes underside, findes mange nye kolonier“ (M. E. Elting).

Kålblad hvepsen (*Athalia spinarum*). Fra Statens forsøgsstation, Hornum (Finn Knoblauch) skrives, at der findes en del angreb, hvor bekæmpelse er forsømt. Endvidere er angreb set på Esbjerg-Vardeegnen (Martin Sørensen) og i Odsherred (H. Bertelsen).

Kålmøl (*Plutella maculipennis*). De fleste beretninger meddeler, at angrebene siden juli har været betydningsløse, og at kålroerne nu er helt restituerede efter de voldsomme angreb. Der er dog én beretning, som fortjener særlig opmærksomhed, idet den er med til at belyse spørgsmålet om bekæmpelsens betydning for udbyttet. Der skrives således fra Dronninglund Herred om iagttagelser gjort den 26. september: „Jeg forstår af sidste månedsoversigt, at opfattelserne af virkningen af sprøjtning mod kålmøllarverne er forskellige. Vi har en mark, hvori 24 rækker ikke blev sprøjtet. Toppene er begge steder kraftigt grønne i dag, men skellinien er meget tydelig, idet toppen i de usprøjtede rækker er lavere, og roden betydelig mindre. Skønsmæssigt anslås rodudbyttet til mindst 33 % dårligere. Angrebet var ret moderat. Vi forsøger udbyttebestemmelser senere“ (Kai Skriver). Fra Odsherred (H. Bertelsen) berettes om tilløb til angreb i begyndelsen af måneden og fra Tåstrup (Sv. Hessel Andersen) om svage angreb på blomkål i samme periode.

Uglelarver (*Noctuidae*). Se diverse skadedyr.

Kålsommerfugle (*Pieris brassicae* og *P. rapae*). Medens angrebene af kålorme i kålroemarkerne som regel har været svage eller i hvert fald begrænsede til mindre dele af markerne, har der mange steder været meget stærke angreb på kål, især i småhaver og på andre indelukkede arealer. Om alvorlige angreb på kålroer foreligger kun 3 beretninger. Således fra Statens forsøgsstation, Tylstrup: „Masser af kålorme, værst nærmest hegn og kanter“ (Aage Bach), fra Mols-Rønde: „De fleste marker angrebet og mange meget stærkt, men som regel dog begrænset til dele af marken“ (Jørgen Nielsen), og fra Vis Herred: „I enkelte tilfælde har der været så stærke angreb i kålroer, at sprøjtning blev foretaget“ (N. A. Drewsen).

Angrebene på kål karakteriseres som stærke i Hjørring Amt (Frode Olesen) og ret kraftige i Nordjylland (Jens Fich). Fra Hobro (Poul Olsen) skrives, at grønkål, rosenkål m. m. i haver er stærkt medtaget, fra Statens forsøgsstation, Ødum (J. P. Knudsen) om stærke angreb, og fra Esbjergegnen (Martin Sørensen og Axel Thuesen) om almindelige, stedvis ondartede angreb. Ved Højer, Statens markforsøg (Carl Nielsen) forekom stærke angreb, og fra det sydlige Sønderjylland skrives: „Der blev afsat masser af æg i sidste uge af august, og først i september begyndte larverne at gnave. De fleste kender virkningen af DDT, men mange opdagede først angrebet, da det var ved at være for sent. Mange af larverne, som kravler op ad husene, er angrebet af snyltchvepse“ (M. Surlykke Wistoft). Om angrebene på Fyn berettes: „Ret slemme angreb, syndsynligvis fordi disse begyndte meget sent i år, så gartnerne har ikke været opmærksomme på æggene og de ganske små larver“ (Egon Jensen), og fra Lyø (Preben Overbye) meldes om afribbede kålplanter i haverne. Også på Sjælland har der været mange ret stærke angreb, således i Odsherred (H. Jensen) og i Jungshoved ved Præstø (Aton Th. Andersen). Endvidere i følgende områder: Frederiksborg Amt: „Omkring begyndelsen af måneden ret stærke angreb mange steder, og i hele måneden mange sommerfugle“ (E. Klubien). Østottegård, Tåstrup: „Meget stærke angreb i kål“ (K. P. Søndergaard). Holbæk Amt: „Meget voldsomme i sidste del af september“ (Henrik Nielsen). Sorø Amt: „Sine steder i store mængder og mange kålplanter stærkt afgnavet“ (Ejner Christensen).

Krusesygegalmyggen (*Contarinia nasturtii*). I 15 beretninger om dette skadedyr i kålroer meldes om angreb af varierende styrke og udbredelse, men det er dog kun undtagelsesvis, der er tale om stærke angreb, og i et stort antal beretninger bemærkes det, at skaderne i år er langt mindre omfattende end sædvanligt. Heller ikke halsbakteriosen, der ofte følger angrebene, synes i år at være af nævneværdigt omfang, om end der lokalt findes ødelæggelser af denne art. Et udvalg af beretningerne vil give et indtryk af tilstanden i de pågældende egne: Ålborg Amt: „Der findes spredte angreb i de fleste marker, og værst i rækkerne nærmest ved en eller anden form for lævirkning. Bakteriosen er ikke så fremtrædende, som man skulle vente efter den megen nedbør“ (J. Chr. Andersen-Lyngvad). Vinderup: „Næsten ingen halsråd i år“ (J. Rindom). Kolind: „Ikke nær så stærke angreb som i de nærmest foregående år“ (Ejvind Staunskjær). Ry og Galten: „Nu er det

almindeligt at finde større eller mindre pletter med ødelagt top og efterfølgende forrådnelse. Det ser ud, som om bangholmstammer er mindre tilbøjelige til at rådne end wilhelmsburger" (Kaj Hansen). Ansager-Fåborg: „Der er svage angreb af krusesygegalmug i mange marker, og i det fugtige vejr sidst i måneden er angrebet fulgt op af vådforrådnelse" (A. Andreasen). Vis Herred: „Angreb meget almindelige, men kun få stærke" (N. A. Drewsen). Nordøstfyn: „Kun svage angreb" (Helge Rasmussen). Odsherred: „Har været lidt svage angreb, men sammenlignet med sidste år, er det forsvindende lidt" (H. Bertelsen). Skælskøregnen: „Svage angreb ret almindelige de fleste steder" (Viggo Sørensen). Næstved: „Svage angreb i alle kålroemarken" (J. Marcusen).

Kålen bærer stedvis præg af de tidligere angreb i form af deforme planter. Herom skrives fra Esbjerg-Varde: „Har været almindelige og ret ondartede. Hovedkålen er ikke god i privathaverne her på egnen" (Martin Sørensen). Sydlige Sønderjylland: „Den er almindelig i de haver, hvor der ikke bliver foretaget bekæmpelse" (M. Surlykke Wistoft). Holbæk Amt: „De sædvanlige spredte „hjerterløse" planter er set. Dog ikke særlig ondartet" (Henrik Nielsen). Næstved: „Var slem midt på sommeren. Har gjort kålstykkerne uensartede" (M. E. Elting).

Kålfluer (*Chorthophila brassicae* og *Ch. floralis*). I 17 beretninger karakteriseres angrebene som svage eller betydningsløse, og kun i 1 skrives om enkelte stærke angreb. Denne ene kommer fra Lammefjorden i Nordvestsjælland (H. Jensen).

Skadedyr på havebrugsplanter.

Frugtræer og frugtbuše.

Blodlusen (*Eriosoma lanigerum*). 10 beretninger melder, at angreb ikke er set. Angreb, der kun i ét tilfælde betegnes som stærke, omtales i 3 rapporter. Fra Fyn: „Stærke angreb, hvor man ikke har brugt Meta-Systox" (Sigurd Thorup). Svendborg Amt: „Findes, som nævnt i august, i adskillige plantager, men angrebene er uden praktisk betydning" (Aage Lauritsen). Odsherred: „Kun på espaliertræer" (Alfr. E. Langgaard).

Oldenborrelarver (*Melolontha melolontha* og *M. hippocastani*). Se diverse skadedyr.

Syrehevpsen (*Ametastegia glabrata*). 6 beretninger melder, at angreb ikke er set, og i 6 andre omtales spredte og ganske svage angreb. Fra Horsens: „Kun sjældent angreb" (Chr. A. Nørholm). Fyn: „Kun svage angreb" (Sigurd Thorup). Svendborg Amt: „Næsten ikke set i år" (Aage Lau-

ritsen). Sjælland: „Endnu kun set i ganske enkelte tilfælde. Har ikke set mange larver på pileurt“ (E. Agger). Sorø Amt: „Kun iagttaget svage og meget spredte angreb“ (Ejner Christensen). Jungshoved ved Præstø. „Eksemplarer forefindes“ (Aton Th. Andersen).

Rønnæbmøl (*Argyresthia conjugella*). Der er hidtil kun bemærket få og svage angreb. Flertallet af indberetterne melder, at der endnu ikke er set angreb.

Æblevikleren (*Carpocapsa pomonella*). Indberetningerne lyder ret forskelligt, men stærke angreb synes at være undtagelser. Fra Ålborg: „Findes alle steder ret udbredt, lever højt på de mange uudtyndede træer“ (Jens Fich). Esbjerg-Varde: „Er særdeles godartet her på egnen“ (Martin Sørensen). Sydlige Sønderjylland: „Almindelige, men ikke så slemme som de har været tidligere“ (M. Surlykke Wistoft). Fyn: „Har været ret fremtædende i forhold til tidligere år“ (Erland Jørgensen). Statens forsøgsstation, Blangstedgård: „Næsten ingen i år“ (Hans M. Jepsen). Svendborg Amt: „Meget få angreb i år“ (Aage Lauritsen). Sjælland: „Har kun gjort begrænset fortræd. Overalt er i år sprøjtet kraftigt imod den.“ (E. Agger). Odsherred: „Ingen særlig stærke, men alligevel adskillige angreb“ (Alfr. E. Langgaard). Holbæk Amt: „Almindelig, men som sædvanlig kun i privathaverne“ (Henrik Nielsen). Næstved: „Kun ubetydelig“ (M. E. Elting). Jungshoved ved Præstø: „Ca. 3-4 %. I småhaver selvfølgelig noget mere“ (Aton Th. Andersen).

Blommevikleren (*Laspeyresia funebrana*). Ingen af de 14 indkomne beretninger omtaler stærke angreb. Fra Århus-egnen: „Svage til midel“ (Max Clausen). Horsens: „Spredte angreb“ (Chr. A. Nørholm). Statens forsøgsstation, Spangsbjerg: „Ikke set“ (Axl Thuesen). Esbjerg-Varde: „Angrebene er næsten uden betydning her“ (Martin Sørensen). Statens forsøgsstation, Blangstedgård: „Ingen“ (Hans M. Jepsen). Svendborg Amt: „Uden væsentlig betydning“ (Aage Lauritsen). Sjælland: „Tilsyneladende meget få angreb i år“ (E. Agger). Næstved: „Angrebene sjældne“ (M. E. Elting).

Knopviklere (*Tortricidae*). Bortset fra enkelte undtagelser har overfladegnav på æblerne været af ringe betydning. Fra Esbjerg-Varde: „Der er set en del angreb f. eks. på Filippa, men også andre sorter i privathaver angribes“ (Martin Sørensen). Sydlige Sønderjylland: „Har ikke indtryk af, at det er særlig slemt i år“ (M. Surlykke Wistoft). Statens forsøgsstation, Blangstedgård: „Kun et meget svagt angreb på enkelte sorter med kort frugtstilk“ (Hans M. Jepsen). Sjælland: „DDT o. lign. gifte almindelig anvendt i år, derfor ret få angreb. Enkelte stærke angreb forekommet, men her har ikke været anvendt gift i de senere sprøjtninger“ (E. Agger). Sorø Amt: „Almindelig, men ikke alvorlig“ (Ejner Christensen). Holbæk Amt: „Kun ubetydeligt gnav er set“ (Henrik Nielsen). Næstved: „En del angreb, værst på Ingrid Marie og Cox's Orange“ (M. E. Elting).

Frugttræspindemiden (*Metatetranychus ulmi*). Flertallet af indberetningerne karakteriserer angrebene som svage. 6 beretninger omtaler

dog stærke angreb, der har udviklet sig i efterårets løb. Nordjylland: „Regnen i eftersommeren har bremset angrebet en del. Hvor angrebene er meget kraftige, synes de vanskelige at standse“ (Jens Fich). Esbjerg-Varde: „Har været godartet i sommer. Angrebene har på ingen måde haft fremgang i den forløbne måned“ (Martin Sørensen). Fyn: „Meget stærke angreb, hvor man ikke har anvendt Meta-Systox – ellers intet“ (Sigurd Thorup). Statens forsøgsstation, Blangstedgård: „Angreb i Nonnetitte – ellers næsten intet“ (Hans M. Jepsen). Svendborg Amt: „Som nævnt i sidste måned kan der være kraftige angreb, hvor der ikke er sprøjtet med systemisk gift. Det er imidlertid værd at lægge mærke til, at sådanne angreb også kan forekomme på træer, som er sprøjtede med systemiske gifte“ (Aage Lauritsen). Sjælland: „Har i enkelte plantager gjort megen fortræd. I almindelighed er der dog i plantagerne sprøjtet med Systox“ (E. Agger). Frederiksborg Amt: „Medens der mange steder ikke var noget angreb først på sommeren, viser der sig nu sene angreb, ofte af stort omfang og stor styrke“ (E. Klubien). Sorø Amt: „I mange plantager findes småoer med kraftige spindemideangreb – har bredt sig i september“ (Ejner Christensen).

Køkkenurter.

Oldenborrelarver (*Melolontha melolontha* og *M. hippocastani*). Se diverse skadedyr.

Knoporme (*Agrotis spp.*). Se diverse skadedyr.

Gulerodsfluen (*Psila rosae*). Det er, som nævnt i oversigten for august, vanskeligt at danne sig et billede af angrebenes omfang, før gulerødderne tages op, og beretningerne giver da også udtryk for temmelig store afvigelser i karakteristikken af angrebene. Dette kan naturligvis skyldes, at angrebene er varierende fra egn til egn. Som sædvanlig er små arealer beliggende på beskyttede steder værst angrebet. Vi citerer nogle beretninger: Nordjylland: „Synes ikke særlig udbredt. Bekæmpelse har været let; tilsyneladende har 1-2 vandinger med paration klaret problemet de fleste steder“ (Jens Fich). Morsø: „Mindre ondartet end normalt selv i haver“ (Engelhart Jensen). Statens forsøgsstation, Hornum: „Kun i haver og på indelukkede arealer. Bejdning af frøet har mange steder kunnet holde rødderne fri for angreb indtil nu. Kraftig hypning i juli-august bliver mere almindelig og må formodes at være en god forebyggende foranstaltning mod de sene angreb af gulerodsfluen“ (Finn Knoblauch). Videbæk: „Alvorlige angreb i haver, mindre hvor gulerødderne sås i roemarken“ (L. Hangaard Nielsen). Sydlige Sønderjylland: „På lettere jord har jeg i den senere tid set slemt angrebne rækker af sommergulerødder og persille. Nogen bekæmpelse var ikke forsøgt“ (M. Surlykke Wistoft). Lammefjorden: „I august ret kraftige angreb trods sprøjtning med paration hver 10. dag. Angreb blev slået ned med 2 liter Aldrex, vanding i fugtig jord. Hvor der er bejdset med store mængder lindan – intet angreb. Ingen sprøjtninger“ (H. Jensen). Sorø Amt: „Ret stærke angreb iagttaget. Vist værre

end antaget" (Ejner Christensen). Næstved: „Angreb ret udbredt. Dækker sig tilsyneladende under gunstige vækstforhold" (M. E. Elting). Jungshoved ved Præstø: „Som sædvanlig altid slem, hvor der ikke er gjort noget for at bekæmpe den" (Aton Th. Andersen).

Løgflu (*Hylemyia antiqua*). Der er modtaget 10 beretninger, der enten meddeler, at angreb ikke er set, eller betegner dem som ubetydelige.

Prydplanter.

Knoporme (*Agrotis spp.*). Se diverse skadedyr.

Mider (*Tenuipalpus sp.*). Fra Århus indsendtes en stueplante af arten *Dizygotheca elegantissima*, som var angrebet af mider tilhørende ovennævnte slægt.

Diverse skadedyr.

Oldenborrelarver (*Melolontha melolontha* og *M. hippocastani*). Der er kun iagttaget meget få angreb. Fra Odense (Erland Jørgensen) skrives om angreb af 1. års larver i nyplantede jordbær, og fra Frederiksborg Amt følgende: „I en jordbærmark ved Tikøb var der pletvis mange døde planter, disse var udplantede ca. 1. august i år. Ved opgravning af de døde planter viste der sig at være mindst én 3-årig oldenborrelarve under hver plante" (E. Klubien). Sjælland: „I en enkelt plantage set kraftigt angreb i 1-årige æbletræer. Disse blev behandlet med aldrinpræparat, dog uden dødelig virkning på larverne" (E. Agger).

Smælderlarver (*Agriotes spp.*). Der er kun modtaget 1 beretning om angreb. Denne kommer fra Ansager-Fåborg i Jylland og lyder: „Hvor man har kartofler for tæt efter ompløjet græs, er der mange steder angreb af smælderlarver i knoldene" (A. Andreasen).

Knoporme (*Agrotis spp.*). Enkelte steder er der iagttaget stærke angreb, men som helhed er angrebene i år uden betydning. Fra det sydlige Sønderjylland skrives: „Har set en del angreb på gulerødder og rødbeder, dog ikke slemme. Har derimod set et staudet bed, der var temmelig angrebet med overbidte stængler på forskellige af stauderne" (M. Surlykke Wistoft), fra Fyn: „Har enkelte steder været ude efter kartofler, men jeg har ingen svære angreb set" (Egon Jensen), fra Odsherred: „En-

kelte angreb i gulerødder, rødbeder og enkelte prydplanter" (Alfr. E. Langgard), og fra Sorø Amt: „Mange steder er gulerødder og rødbeder ret stærkt begnavet" (Ejner Christensen).

Uglelarver (*Noctuidæ*). I mange bederoe- og kålroemarker har uglelarver gennemhullet bladene i større eller mindre grad. I de værste tilfælde kan der ligefrem være tale om afribning af enkelte eller grupper af planter. Det er tidligere påvist, at både haveuglen (*Mamestra oleracea*) og kåluglen (*M. brassicae*) kan forårsage sådanne skader på bederoer. På kålroer er det nok overvejende sidstnævnte art, der gør skade. Men i øvrigt kan endnu flere arter sandsynligvis være medvirkende. Der skrives om angreb fra Mariager: „Findes i alle bederoemarker, men kun i enkelte er der virkelig skade" (Chr. E. Lauridsen). Viborg: „Uglelarver optræder i både kålroe- og bederoemarker, men der er ikke tale om særlig stærke angreb, selv om enkelte nok kan bære præg af angrebet i pletter" (O. Th. Nielsen). Ry og Galten: „I de fleste marker er mange blade mere eller mindre hullede af gnav. Dog ikke så meget, at der er tale om egentlig skade" (Kaj Hansen). Ladelund: „I de fleste bederoemarker er bladene gennemhullede – enkelte steder er bladene næsten ribbede" (Kr. Nielsen).

Prosper Bovien og Jørgen Jørgensen.

PHYTOPHTHORA CACTORUM (LEB. ET COHN) SCHROET.

PÅ PÆRE.

Ved Statens plantepatologiske Forsøg iagttoges i begyndelsen af september, at mange endnu umodne pærer på lavtsiddende grene var stærkt brunfarvede og i flere tilfælde havde fået et næsten violet skær. De pågældende pærer, som fandtes på træer af mange forskellige sorter, sad alle på grene, der ikke var hævet mere end 2 m over jorden.

Denne brunfarvning opstod som regel ved blomsten, hvorfra den i løbet af få dage bredte sig over hele frugten for til sidst også at gå over på frugtstilken. Her standsede misfarvningen, og langt de fleste af de angrebne frugter faldt til jorden, når misfarvningen var nået så langt. Enkelte blev dog hængende på træerne, hvor de efter nogle ugers forløb skrumpede mumieagtigt ind.

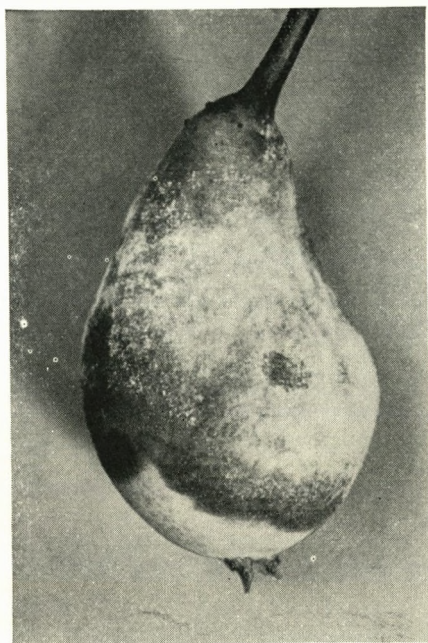
Pærer med begyndende og mere fremskredent angreb af *Phytophthora cactorum*, som det fremtræder på træet.

Mens frugterne hang på træerne, kunne man hverken se mycelium eller anlæg til frugtlegemændelser på disse; men hvis man plukkede de misfarvede frugter af og lod dem ligge i fugtig luft, fremkom i løbet af et døgn et hvidt, løst mycelovertræk, hvori man kunne finde talrige sporangier og oogonier af en *Phytophthora*-art. Ved mikroskopering af overhuden fandtes endvidere talrige oogonier og ægspor i denne.

Det viste sig, at pærerne var angrebet af *Phytophthora cactorum*, en svamp, der er nærbeslægtet med kartoffelskimmel og kan findes i jorden, hvor den, når fugtighed er til stede, spredes ved hjælp af sværmsporer. Svampen er stærkt plurivor og er herhjemme blandt andet kendt for at fremkalde kimbladskimmel på mange træagtige planter.

Samme svamp er endvidere i stand til at fremkalde stammebasisråd på æbletræer, en sygdom, der de senere år har vakt megen opmærksomhed i udlandet – ikke mindst i Holland – men endnu ikke med sikkerhed er konstateret her i landet.

Det er af denne grund ikke uden interesse at fæste sig ved det pågældende angreb på pærer i år, som så vidt vides også er det første tilfælde herhjemme, hvor *Phytophthora cactorum* er påvist på pærer, der endnu hang på

Pære angrebet af *Phytophthora cactorum* efter at have ligget 2 døgn i fugtig luft i laboratoriet.

træet, selvom man tidligere har haft mistanke til svampen ved lignende angreb og i det mindste en enkelt gang har fundet svampen på et endnu på træet hængende æble.

At svampen har angrebet pærerne så kraftigt i år må sættes i forbindelse med den meget regnfulde sommer, som kan siges at have været ideel for svampens spredning og har bevirket, at dens sværmsporer under kraftige regnskyl er blevet sprøjtet op på og har inficeret lavthængende frugter.

Når svampen i år har taget så kraftigt fat på pærerne, kunne man tænke sig, at den også har haft god mulighed for at indlede angreb af stammebasisrød på æbletræer, hvor den især vinder indpas efter såring ved basis af stammen lige over podestedet.

Der kan derfor være grund til i særlig grad at være på vagt overfor symptomer, der kunne tyde på angreb af stammebasisrød på æbletræer. Disse består foruden af de ovennævnte sår ved stammebasis af en brunfarvning af det underliggende ved, der som regel er skarpt afgrænset imod sundt væv. Det syge væv er desuden i fugtigt vejr ofte svampeagtigt og kan have en udpræget gæragtig lugt.

Om bekæmpelse af stammebasisrød kan henvises til artikler af *Anna Weber* i Erhvervsfrugtavleren, nr. 4, 1957, og i Gartner-Tidende, nr. 8, 1957.

For at forebygge angreb af såvel stammebasisrød på æble som det ovenfor omtalte frugtangreb på pære kan det stærkt tilrådes at indsamle nedfaldne frugter, da disse sandsynligvis i begge tilfælde udgør den vigtigste smittekilde.

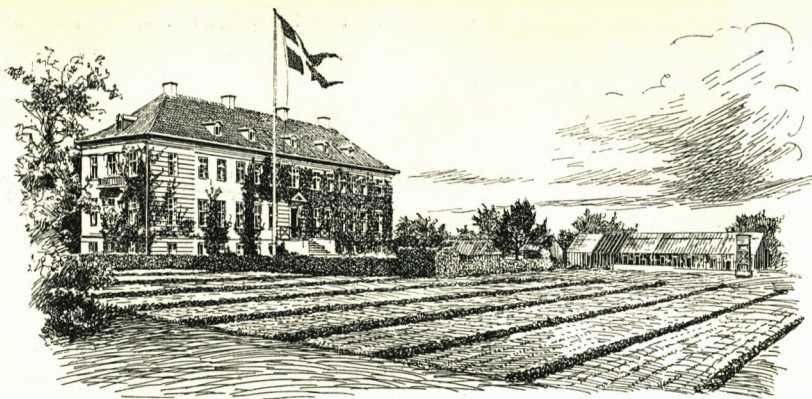
Henrik Alb. Jørgensen.

BLADPLETSYGE, *PHYLLOSTICTA TROLLII* TRAIL PÅ ENGBLOMME.

Til oplysningsafdelingen ved Statens plantepatologiske Forsøg blev en af de første dage i september fra et gartneri vest for København indsendt nogle blade af *Trollius europaeus* med brune bladpletter, som viste sig at være fremkaldt af *Phyllosticta trollii*, en svamp, der, så vidt vides, ikke tidligere er bemærket her i landet.

De pågældende bladpletter var gennemgående 1–1,5 cm lange, men kun knapt halvt så brede, idet de begrænsedes af bladnerverne. På undersiden af disse pletter fandtes talrige sorte pyknider, hvis diameter var ca. $\frac{1}{10}$ mm, og som indeholdt massevis af cencellede, hyaline knopceller.

Henrik Alb. Jørgensen.

STATENS PLANTEPATOLOGISKE FORSØG

Månedsoversigt over plantesygdomme

371. — Oktober 1958

Der blev for oktober måned modtaget indberetninger fra 68 medarbejdere, endvidere blev der besvaret 275 forespørgsler.

Lufttemperaturen lå fra $0,6^{\circ}\text{C}$ — $2,9^{\circ}\text{C}$ over månedens normal, der aftog fra $10,2^{\circ}\text{C}$ i første uge til $9,3^{\circ}\text{C}$ i sidste uge.

Nedbøren faldt med omkring halvdelen af månedens mængde i ugen 11.—18. oktober, men den samlede mængde nåede ikke op på normalen.

For landet som helhed måltes i tiden 1.—31. oktober 56,3 mm mod normalt 68,4 mm. For de enkelte landsdele måltes i samme tidsrum følgende mængder i mm med månedens normal i (): Nordjylland 60 (70), Østjylland 52 (68), Vestjylland 76 (80), Sønderjylland 65 (77) og for hele Jylland 62,2 (72,9); Fyn 41 (63), Sjælland 44 (55), Lolland og Falster 49 (61) og for Øerne i alt 44,0 (58,1); Bornholm 58 (59).

Sygdomme på landbrugsplanter.

Korn og græsser.

Spiringsfusariose er kun omtalt fra vintersædsmarker i Horns Herred på fast, våd og kold jord (N. O. Larsen).

Bælplanter.

Kløverens knoldbægersvamp (*Sclerotinia trifoliorum*) har i almindelighed indtil nu ikke været slem ved den nyudlagte kløver, selvom denne har været meget frodig her i efteråret. Hvor man ikke har sørget for en passende afgræsning af arealerne, er man dog undertiden kommet ud for ret stærke angreb.

Bederøer.

Hjerte- og tørforrådnelse (bormangel) har været meget godartet i år, og der er almindelig enighed blandt indberetterne om, at dette for en væsentlig del må tilskrives den udstrakte brug af borholdig kalksalpeter til roerne. Det er kun enkelte steder på overkalket, let jord, man har været generet af mangelen.

Virusgulsot (*Beta virus 4*). Sygdommen bredte sig langsomt i den forløbne måned, men helhedsindtrykket fra de foregående månedsoversigter holdt sig, og årets angreb af gulsoten må således betegnes som usædvanlig svagt i de fleste egne af landet, når man til sammenligning fremholder angrebet i de foregående år. Lokalt kunne dog, hvor særlige forhold gjorde sig gældende, forekomme angreb, der ikke stod tilbage i styrke for de angreb, vi så i 1957; det gælder f. eks. et par østfynske roemarkers, der lå lige op til en stærkt angrebet rødbedefrømark avlet på stiklinger (Bent Bachmann, Ullerslev).

Bælteskurv (årsag ukendt) er fundet mere udbredt i dette efterår end sædvanligt. Indberetninger om angreb foreligger fra Samsø (P. Riis Vestergaard) og Skælskøregnen (Viggo Sørensen). Desuden har vi modtaget prøver til undersøgelse fra Mols, Hads Herred og Tåstrupeegnen. I enkelte tilfælde var der tale om ret stærke angreb.

Bladpletsvampe (*Ramularia betae* og *Phoma betae*) samt bederust (*Uromyces betae*) var i flere egne årsag til en forringet kvalitet af toppen.

Kålroer, kål o. a. korsblomstrede.

Marmorering (bormangel). Angrebene har som helhed taget været betydningsløse. Hvor der undtagelsesvis fandtes stærkere angreb, havde man gerne undladt at give borholdig kalksalpeter.

Gulmosaik (*Turnip Yellow Mosaic*). Se side 152.

Kålbrok (*Plasmodiophora brassicae*). Angrebene synes at variere en del fra egn til egn. Nogle indberettere taler om svagere angreb end sædvanligt, mens andre bemærker, at sygdommen har slået kraftigt an i smittede arealer. Helhedsindtrykket bliver dog, at angrebene synes at have et normalt omfang.

Kartofler.

Kartoffelbrok (*Synchytrium endobioticum*). Statens Plantetilsyn meddeler, at nye angreb af denne svamp i år indtil udgangen af oktober kun blev konstateret i een kommune: Glostrup (Københavns Amt).

Kartoffelskimmel (*Phytophthora infestans*). Det almindelige indtryk er, at angrebet i de sildige sorter er af væsentlig ringere omfang end angrebet i de tidligere sorter. Fra Statens forsøgsstation, Tylstrup: „Hvor kartoflerne har været muldet godt, ser det ikke ud til, at angrebet er nået ned til knoldene i ret stort omfang. Jeg vil regne med en angrebsprocent på 1—2 hos Dianella“ (Aage Bach); Mariager: „Selv om man tager det temmelig alvorligt med sprøjtingen og dræbningen af toppen, kniber det med at holde knoldene fri, når betingelserne for knoldsmitte er så gode som i år. Det har været nødvendigt at gennemgå mange kuler for at tage de smittede fra. Landmændene vil ikke tro på plantepatologernes påstand om, at knoldene ikke kan smitte hinanden“ (Chr. E. Lauridsen); Ulfborgegnen: „Glædeligvis synes der at være sket en langt mindre knoldsmitte hos de sildige kartoffelsorter, end der var grund til at frygte, i betragtning af de ret udbredte skimmelangreb på kartoffeltoppen“ (N. Stigsen); Videbæk: „Ikke så slemt i de sildige sorter, men skimmel findes i så godt som alle kartoffelpartier“ (L. Hangaard Nielsen); Herningegnen: „I de grove, sildige sorter er der ikke så megen skimmel på knolde, at det synes at få væsentlig betydning for holdbarheden. Up to date mange steder meget skimmelbefængt“ (Niels Jørgen Nielsen); Grindsted: „Mindre angreb i alle marker, men ikke nær så voldsomt som i de tidlige sorter. I øvrigt ser det ud til, at alle skimmelbefængte knolde rådner fuldstændigt, idet der faktisk ikke findes skimmelangrebne knolde i eksportvarerne“ (J. J. Jakobsen).

Kartoffelskurv (*Streptomyces scabies*). Angrebet i de sildige sorter har stort set ikke haft noget foruroligende stort omfang. Fra Vinderup: „Angrebsprocenten lidt større end tidligere år“ (J. Rindom); Ulfborgegnen: „Angrebene af kartoffelskurv på de sildige kartoffelsorter må betegnes som svage, oftest synes angrebene at kunne lokaliseres til tørkeramte pletter i markerne, hvor væksten i sommer gik i stå. Et par besigtigede tilfælde, hvor der har været skurv af betydning, kan henføres til et for højt pH på ret let sandjord (6,8—7,0)“ (N. Stigsen); Grindsted: „Skurven i sildige sorter ser ud til at være meget moderat i år, hvilket vel skyldes, at væksten af de sildige sorter i det væsentlige er foregået efter, at de store regnmængder er kommet“ (J. J. Jakobsen).

Vådforrådnelse (bakteriose). I de nedkulede, tidlige sorter er der hyppigt tale om en omfattende vådforrådnelse, enten som følge af skimmelangreb, vandskade eller varmeskade. Det har ofte været nødvendigt at foretage en hurtig omsortering af kulerne. Fra Brønderslev: „I en række tilfælde som følge af overvåde marker“ (Harald Olesen); Morsø: „En del vådforrådnede knolde i skimmelangrebne kartoffelpartier (særlig i Bintje)“ (Engelhart Jensen); Grindsted: „Ud over forrådnelsen af de skimmelbefængte knolde ser det ud til, at kartoflerne i år gennemgående er meget sunde. Holdbarheden af opsorteret materiale ser ud til at være god“ (J. J. Jakobsen); Horns Herred: „Ret almindelig i de kuler og huse, hvor kartoflerne ikke er blevet sorteret inden opbevaringen. Ligeledes hvor der er dækket for godt, og kartoflerne har det for varmt. Et kuletermometer er alt for ualmindeligt“ (N. O. Larsen).

Ole Wagn.

Sygdomme på havebrugsplanter.

Frugtræer og frugtbuske.

Æbleskurv (*Fusicladium dendriticum*). I privathaver har det været vanskeligt at undgå de sene infektioner på frugterne; der vil rimeligvis komme mange tilfælde af lagerskurv. Om dette emne skrives: Næstved: „Lagerskurven er slem adskillige steder, selv hvor frugterne er sprøjet ca. en uge før plukning“ (M. E. Elting); Viborg Amt: „Selv hvor der er sprøjet med Orthocid 50 så sent som først i september, kom der megen skurv på Pigeon, Maglemer m. fl., medens Boskoop og Pederstrup i samme haver så fine ud ved høsten“ (Eli Mølgaard).

Swampens angreb i form af grenskurv synes at forekomme i nogen mindre grad, end man havde frygtet. Vi bringer følgende citater: Sjælland: „Er hist og her begyndt at optræde på de nye skud“ (E. Agger); Fyn: „Minimalt“ (Sigurd Thorup); Horsens: „Efterårets angreb desværre mange steder temmelig alvorlige“ (Chr. A. Nørholm); Statens forsøgsstation, Spangsbjerg, Esbjerg: „Ikke bemærket“ (Axel Thuesen); Statens forsøgsstation, Hornum: „Kan findes, men kun i ringe grad“ (Hans Christensen).

Pæreskurv (*Fusicladium pirinum*) var mange steder ret alvorlig, og bekæmpelsen er ikke let at gennemføre. Vi udplukker følgende kommentarer: Odsherred: „Almindeligt“ (Alfr. E. Langgaard); Sydfyn: „Det er længe siden, man har set så megen pæreskurv som i år, er selv hos de allderystigste avlere“ (Chr. Greve); Statens forsøgsstation, Blangstedgaard, Odense: „Lidt senskurv på de mest modtagelige sorter“ (Hans M. Jepsen); Esbjerg-Varde: „Er ofte ondartet i privathaver“ (Martin Sørensen).

Gloeosporium spp. Angrebsstyrken kan endnu ikke færdigvurderes. Enkelte indberettere nævner, at på sorterne Ingrid Marie og Cox's Orange er svampepletterne bemærket.

Sodplet (*Gloeodes pomigena*) tegnede en overgang til at blive meget udbredt; imidlertid går næsten alle indberetninger ud på, at der i månedens løb kun er bemærket enkelte og nærmest betydningsløse angreb.

Priksyge. På en enkelt undtagelse nær betegnes priksygen som værende godartet i år.

Stendannelse i pærefrugter har i det store og hele været uden betydning. Enkelte iagttagelser om alvorlige angreb i sorten Grev Moltke skal måske tydes derhen, at stendannelsen i disse tilfælde står i forbindelse med jordbundsforholdene og ikke er forårsaget af virus.

Bløde skaller på valnødder med påfølgende råddenskab i kærnen har været meget almindelig i år. Denne fysiogene skade har kun undtagelsesvis kunnet sættes i forbindelse med blødsyge (*Marssonina juglandis*). For samtlige distrikter vil følgende udtalelser passe særdeles godt: sydlige Sønderjylland: „Det ser sørgeligt ud med valnødderne. Der er næsten

ingen sunde nødder. Det er i år 10 år siden, vi havde et godt valnøddeår" (M. Surlykke Wistoft).

Hindbær-stængelsyge (*Didymella applanata*) har sine steder været meget alvorlig. Sygdommen har angrebet mange kulturer, selv hvor der ikke er tale om avl af bær. Undertiden har tilvæksten været så voldsom i den fugtige eftersommer, at plantebestanden har været tættere end beregnet, hvorfor svampens angrebsmuligheder har været forøget.

Prydplanter.

Rosen-stråleplet (*Diplocarpon rosae*). Sygdommen har gennemgående været meget alvorlig, hvilket blandt andet fremgår af følgende citater: Sorø Amt: „Meget udbredt“ (Ejner Christensen); Sydfyn: „Er almindelig hvor man ikke sprøjter; der, hvor man har sprøjtet roser tilligemed frugttræerne, står roserne sunde endnu“ (Chr. Greve); Statens forsøgsstation, Spangsbjerg, Esbjerg: „Ret kraftige angreb“ (Axel Thuesen); Statens forsøgsstation, Hornum: „En del på roser i svag vækst. Unge, kraftigt voksende planter kun ringe angreb“ (Hans Christensen); Ålborg Amt: „Angrebene overalt slemme, men der er stor forskel på sorternes modtagelighed“ (Jørgen Jørgensen).

Meldug (*Sphaerotheca pannosa*) på roser får følgende kommentarer: sydlige Sønderjylland: „Synes at melduggen har optrådt meget ondartet i år“ (M. Surlykke Wistoft); Viborg Amt: „Meldug på roser set næsten alle steder på det ellers usædvanlig fine september-oktoberflor i haverne“ (Eli Mølgaard).

Dahlia-mosaik omtales blandt andet således: Holbæk Amt: „Alle steder, hvor der er mere end bare een sort, kan man finde mere eller mindre virus“ (Henrik Nielsen); Esbjerg-Varde: „Der ses angreb rundt om i haverne på de modtagelige sorter. Gennem årene bliver det dog i almindelighed de modstandsdygtige sorter, som bliver bevarede“ (Martin Sørensen).

Mogens H. Dahl.

Skadedyr på landbrugsplanter.

Korn og græsser.

Smælderlarver (*Agriotes spp.*) Se diverse skadedyr.

Fritfluelarver (*Oscinis frit*). Fra Åbenrå Amt skrives: „En rugmark efter havre meget stærkt tyndet af fritfluer“ (C. Poulsen).

Der foreligger ikke andre indberetninger om angreb i vintersæden.

Bederøer.

Oldenborrelarver (*Melolontha melolontha* og *M. hippocastani*). Se diverse skadedyr.

Bedefluen (*Pegomya hyoscyami*). Fra Bornholm meddeles: „På enkelte lokaliteter har der været stærke angreb af bedefluens larve så sent som først i oktober“ (A. Juel-Nielsen).

Kålroer, kål o. a. korsblomstrede.

Kålmøl (*Plutella maculipennis*). Der er ikke modtaget rapporter om angreb, derimod har man fra Statens plantepatologiske Forsøg beset et ret alvorligt angreb i raps ved Hedehusene på Sjælland. I et par beretninger skrives, at sprøjtningerne mod kålmøllarverne i sommer har givet et tydeligt merudbytte.

Krusesygegalmyg (*Contarinia nasturtii*). Ingen af de modtagne beretninger melder om alvorlige angreb. Ved opgørelse af et krusesygegalmygforsøg på Allingåbroegnen (N. Engvang Hansen) fandtes fra 3,5 til 10,8 pct. angrebne roer. Enkelte steder har der været noget angreb af bakteriose. Der skrives fra Ans: „Først ved optagningen af kålroerne viste det sig, at der var temmelig slemme angreb af hjerteforrådelse forårsaget af krusesygegalmyggen, uden at man tidligere på sommeren havde bemærket angrebet nævneværdigt“ (Chr. O. Bach). Brande-Thyregod: „Oftest ikke skader af betydning, dog nogle steder med læ lidt halsråd“ (P. Trosborg). Samsø. „Pletvis svage og stærke angreb almindeligt forekommende i kålroemarken, men ingen halsråd af betydning“ (P. Riis Vestergaard). Nyborg og Omegn: „Angrebs-symptomerne efter krusesygegalmyglarver er ikke særlig udbredt, men følgesygdommen — halsråd — er forholdsvis stærk i år, antagelig som følge af det fugtige vejr sidst på sommeren“ (Bent Bachmann).

Kålfluer (*Chorthophila brassicae* og *Ch. floralis*). Medens angrebet af den lille kålflues larver sjældent er af betydning mod slutningen af vækstperioden, er der fra mange egne af Jylland berettet om ret alvorlige angreb af den store kålflues larver. Angrebets udbredelse er ikke stor i sammenligning med de omfattende skader, der forøvedes i årene 1952—54, men stedvis

er angrebene i år af ødelæggende karakter, og der er flere angreb, end der har været i de 2 foregående år. Et udvalg af beretningerne vil give et indtryk af de mere alvorlige angreb. Der skrives fra Brønderslev: „Angrebene er i år adskillige steder meget ondartede“ (Harald Olesen). Statens forsøgsstation, Tylstrup: „Betydeligt værre end de 2 foregående år. En optælling i wilhelmsburger viste 25 pct. uden angreb, 60 pct. svagt og 15 pct. stærkt angrebne. Væksthæmningen og kvalitetsforringelsen giver sikkert et samlet tab på 15—20 pct. i udbytte“ (Aage Bach). Ålborg Amt: „Der er iagttaget et enkelt stærkt angreb og nogle få svage angreb, ellers uden betydning“ (Jørgen Jørgensen). Vinderup: „På en enkelt, begrænset lokalitet, Stendis Hede, findes ret alvorlige angreb, ellers har jeg intet bemærket“ (J. Rindom). Ulfborgegnen: „Har besøgt et ret voldsomt angreb af den store kålflues larve i en mindre kålroemark på let sandjord og endvidere et angreb i kålplanter i en have. I øvrigt har jeg ikke set eller fået meddelelse om andre angreb af betydning“ (N. Stigsen). Viborg: „På de sortsandede jorder er der ved optagningen iagttaget udbredte svage angreb. Udbyttmæssigt betyder angrebene ikke meget, men i de værste tilfælde kan det måske få betydning for opbevaringen“ (O. Th. Nielsen). Videbæk og Omegn: „Enkelte marker alvorligt angrebet, forhåbentlig bliver angrebene ikke af samme styrke, som vi havde dem for 3—4 år siden“ (L. Hangaard Nielsen). Skjern: „I løbet af denne måned er der anmeldt mange betydelige skader fra tre områder her på egnen. Det er mit indtryk, at man skal holde igen med kålroedyrkning, helst ophøre hermed, da det er fra steder, hvor der sidste år fandtes svage angreb. Total ødelæggelse af kålroeavlens er ikke ualmindelig på de steder, hvor skaden er størst. Bekæmpelse må forsøges næste år“ (Vagn Aa. Davidsen). Grindsted: „Et enkelt stærkt angreb i ca. 10 m bredde langs et hegn, ellers det almindelige med enkelte angrebne roer spredt over marken. Angrebene dog ikke så stærke, at roerne sover“ (J. J. Jakobsen). Skærbæk og Omegn: „Kålfluellarvens hærgen har været og er stadig slem i år. Mange kålroer er for ringe som følge af angrebene. Vi finder mange roer, der er gnavet i en sådan grad, at de er i begyndende forrådnelse“ (Vald. Johnsen).

Skadedyr på havebrugsplanter.

Frugttræer og frugtbuske.

Blodlus (*Eriosoma lanigerum*). Dette skadedyr har gjort sig meget lidt bemærket i år, men nu er der dog indløbet to beretninger om stærke angreb. Fra det sydlige Sønderjylland: „På en frugtplantage ved Gråsten har man i dette efterår været plaget af et angreb, der først rigtig lod sig se i midten af september. Lusene sad tæt på de yderste smågrene, og bekæmpelse ad kemisk

vej er jo vanskelig så sent på året" (M. Surlykke Wistoft). „Blodlusene har i år på visse lokaliteter (Fejø—Femø—Askø) bredt sig meget voldsomt. Jeg har set træer, der lignede juletræer behængt med fehår — og først på måneden stod bladløse på grund af det kraftige angreb" (Børge Jørgensen).

Æblevikleren (*Carpocapsa pomonella*). 13 beretninger melder, at angreb ikke er set eller har været svage. Stærkere angreb omtales kun i 4 beretninger. Fra Ålborg Amt: „Svage angreb i de fleste haver" (Jørgen Jørgensen). Viborg Amt: „Synes ikke at være slem i år" (Eli Mølgaard). Esbjerg-Varde: „Optræder overordentlig godartet i år" (Martin Sørensen). Statens forsøgsstation, Spangsbjerg: „Uden betydning" (Axel Thuesen). Sjælland: „Hvor der ikke er sprøjet grundigt, findes en del angreb" (Børge Jørgensen). Frederiksborg Amt: „I enkelte oplejede Ingrid Marie findes knapt nok et æble, der er fri for viklere. Angrebet er dog vist ikke værre end normalt" (C. T. L. Worm). Sorø Amt: „Udbredt i småhaverne. I plantager ses angrebne frugter, men ikke af særlig betydning" (Ejner Christensen). Næstved: „Uden større betydning" (M. E. Elting). Holbæk Amt: „Tæmmelig alvorlig i privathaver på sene sorter som f. eks. Belle de Boskoop" (Henrik Nielsen).

Knopviklerlarver (*Tortricidae*). Overfladegnav på æblerne har kun få steder været af større betydning, og flertallet af beretningerne melder, at angreb ikke er set eller har været svage. Fra Esbjerg-Varde: „Er kun set i få tilfælde her" (Martin Sørensen). Statens forsøgsstation, Spangsbjerg: „Kun sjældne, svage angreb" (Axel Thuesen). Sydl. Sønderjylland: „Har gennemført adskillige kasser frasorterede i en plantage — men ingen knopviklergnav. Heller ingen i haverne" (M. Surlykke Wistoft). Fyn: „Intet" (Sigurd Thorup). Sydfyn: „Vistnok almindelige, hvor man ikke har sprøjet med gift på de rette tidspunkter" (Chr. Greve). Frederiksborg Amt: „Er her og der meget slem" (C. T. L. Worm). Sorø Amt: „I nogle plantager ret udbredt — især hvor frugterne sidder tæt og udtynding ikke er gennemført. Ellers ikke særlig udbredt" (Ejner Christensen). Næstved: „Slem på Cox's Orange" (M. E. Elting).

Frugttræspindemiden (*Metatetranychus ulmi*). Kun i 5 af de 14 indløbne beretninger omtales stærke angreb. Fra Ålborg Amt: „Der er iagttaget et par stærke angreb; svage angreb er set i mange haver" (Jørgen Jørgensen). Viborg Amt: „Set det rigtig slemt i et par plantager, hvor der er sprøjet 3—4 gange. Men ikke noget videre på de spredte, usprøjetede æbletræer i landbohaverne" (Eli Mølgaard). Statens forsøgsstation, Hornum: „Ikke bemærket" (Hans Christensen). Horsens: „Ikke slemt her på egnen" (Chr. A. Nørholm). Statens forsøgsstation, Spangsbjerg: „Uden betydning" (Axel Thuesen). Sjælland: „Har ikke voldt megen fortræd i år" (E. Agger). Sjælland: „Har bredt sig voldsomt i de fleste plantager, også hvor der har været brugt Systox" (Børge Jørgensen). København og Omegn: „Er stadig en del udbredt, hvor bladene ikke allerede er faldet af" (Alfr. Rasmussen). Odsherred: „Kun svage angreb" (Alfr. E. Langgaard). Sorø Amt: „Bestanden er holdt godt ved lige. Frugter med masser af æg ses ofte, og grenene mangler heller ikke „rubi-ner"" (Ejner Christensen).

Køkkenurter.

Knoporme (*Agrotis* spp.). Se diverse skadedyr.

Gulerodsfluen (*Psila rosae*). Angrebene synes ikke at være alvorlige i år. De fleste rapporter melder om svage angreb eller stærkt begrænsede skader. Der skrives fra Ålborg: „Der findes angreb flere steder, men som regel svage“ (Jørgen Jørgensen). Statens forsøgsstation, Hornum: „Ved høst af vintergulerødder sidst i oktober viste det sig, at angreb af gulerodsfluen har været minimal. Der er dog tale om sene angreb bl. a. på pastinak, men hvor der er hyppet jord højt om rødderne, synes larverne at have vanskeligt ved at komme ned til rødderne“ (Finn Knoblauch). Viborg Amt: „Varierer meget stærkt fra have til have. Hvor man har bejdset og pudret, har det i år mange steder været 100 pct. effektivt, medens det andre steder, hvor bekæmpelsen har været halvt eller slet ikke udført, ser slemt ud“ (Eli Mølgård). Esbjerg-Varde: „Der ses en del sildige angreb i år, men der har sikkert været mangler ved bekæmpelsen“ (Martin Sørensen). Sydfyn: „Uden behandling har man i haverne ingen ormefri gulerødder“ (Chr. Greve). Sorø Amt: „I småhaverne ret udbredt“ (Ejner Christensen).

Diverse skadedyr.

Oldenborrelarver (*Melolontha melolontha* og *M. hippocastani*). I en bederoemark ved Binderup Strand på Koldingegnen (B. Eriksen) er iagttaget ret betydeligt gnav af oldenborrelarver. Angrebet forekom i pletter i marken. Fra Karise: „På bestemte og sædvanligvis plagede lokaliteter har store larver gjort megen skade på bederoer. Et enkelt sted er ca. ½ ha gnavet bort“ (Ernst R. Nielsen).

Smælderlarver (*Agriotes* spp.). Fra Brande-Thyregod (P. Trosborg) skrives, at svage angreb er almindelige i de første år efter flerårigt græs. På Varde-Esbjergegnen (Bent Olesen) er der set et kraftigt angreb i rug, som er sået på nyopdyrket jord, der har været bevokset med lyng og græs.

Knoporme (*Agrotis* spp.). Flertallet af beretningerne melder om ubetydelige angreb. Kun i følgende tilfælde omtales mere udbredte angreb. Viborg Amt: „Netop i den sidste tid set dem mange steder, men ikke de store ødelæggende angreb, som vi havde her i fjor i frøbede (planteskole) og frilandsgartneri“ (Eli Mølgård). Brande-Thyregod: „Angreb på kartoffelknolde nær plantning og hegn synes ret hyppige, uden at der dog er set større skader“ (P. Trosborg). Odsherred: „Har adskillige steder gjort stor skade på såvel køkkenurter som prydplanter (bl. a. stedmoder)“ (Alfr. E. Langgaard).

P. Bovien og Jørgen Jørgensen.

VIRUSGULSOT HOS BEDEROER I 1958

Blandt de plantesygdomme, man især i de senere år har ofret megen opmærksomhed, indtager virusgulsot hos bederoer en fremtrædende plads. Ikke mindst i indeværende år er der udført et betydeligt arbejde — dels for nærmere at belyse sygdommens natur og økonomiske betydning og dels for at finde hensigtsmæssige veje til sygdommens forebyggelse.

Ved et samarbejde mellem konsulentvirksomheden, landbo- og husmandsforeningernes gulsotudvalg og Statens plantepatologiske Forsøg er varslings-tjenesten i år blevet godt udbygget, og antagelig er de fleste interesseret i, at denne „tjeneste“ fortsættes.

Spredte forekomster af ferskenlus i 1ste års roer blev i år konstateret allerede i første halvdel af juni.

I slutningen af juni forekom ferskenlus i roemarker i store dele af landet, hvorfor man den 1. juli fandt det formålstjenligt at udsende almindelig sprøjtevarslings.

Denne varslings har utvivlsomt medvirket til, at adskillige roemarker er blevet sprøjtet, ikke mindst fordi mange landmænd erindrede virusgulsotens ondartede optræden i 1957.

Hvorvidt og hvor meget denne sprøjtning har gavnet, er vanskeligt for ikke at sige umuligt at udtale sig sikkert om, idet man i indeværende år på grund af virusgulsotens meget sene optræden ikke har kunnet forvente store udslag for behandlingerne. Indberetninger fra konsulenter tyder dog på, at de udførte sprøjtninger nogle steder har været virkningsfulde, selv om der ikke er tale om tilsvarende merudbytter som dem, der blev opnået i sprøjtningsforsøgene 1957.

Som nævnt fremkom gulsotangrebene meget sent i år, hvilket utvivlsomt i høj grad skyldtes, at forholdsvis få rockuler indeholdt ferskenlus i foråret (ca. 10 pct. imod ca. 50 pct. i 1957).

I første halvdel af juli fandtes der kun ganske få marker med gulsotangrebne planter, og først hen imod september begyndte de gule pletter for alvor at vise sig, men langt fra overalt i landet.

Sidst i september kunne man imidlertid finde gulsot i praktisk talt alle marker, men angrebsprocenten lå på et ganske andet niveau end sidste år.

Ved en vurdering af gulsotangrebene i knapt 1100 marker sidst i september fandtes gulsotangrebne planter i 99 pct. marker. I 59 pct. af markerne var gulsotprocenten under 20, mens 26 pct. af markerne havde en gulsotprocent på 20—40.

10 pct. af de undersøgte marker havde gulsotprocenter mellem 40 og 60, og i 3 pct. marker varierede angrebsprocenten fra 60 til 80, mens ca. 2 pct. marker havde fra 80 til 100 pct. angrebne planter.

De mest udbredte angreb i hele landet forekom i Østjylland (Vejle-Hobro), hvor 40 pct. af markerne havde angrebsprocenter fra 40 og opefter.

De svageste angreb fandtes gennemgående i den sydlige del af Jylland, hvor ingen af de registrerede marker havde angrebsprocenter over 40.

Af de undersøgte marker på Sjælland havde 18 pct. en angrebsprocent på over 40, mens kun 9 pct. af de undersøgte fynske marker nåede over denne angrebsprocent.

Ved undersøgelser i bederoemarker i september måned er ferskenlus fundet i 29 pct. af de undersøgte marker. — Især i Nordjylland og på Randers-egnen forekom ferskenlus i mange bederoemarker, selv om det i de fleste marker kun drejede sig om forholdsvis få fund.

Hvor mange af disse ferskenlus, der kommer med roerne i kulen, er det naturligvis umuligt at spørge om, lige så lidt som det er muligt at forudsige, hvor mange ferskenlus der vil overvinde i kulerne.

Men det er her værd at erindre om, at udførte undersøgelser viser, at en kuletemperatur på under 4° C i en tre måneders periode umuliggør ferskenlusens overvintring.

H. Rønde Kristensen.

GULMOSAİK HOS KÅLROER 1958

I 1957 blev der hos kålroer konstateret en virussygdom, der ved indgående undersøgelser viste sig at være identisk med sygdommen Turnip Yellow Mosaic, som i 1946 første gang blev omtalt fra England. — Her i landet har man benævnt sygdommen gulmosaik, og en ret detaljeret beskrivelse af sygdommen og dens optræden er givet i Ugeskrift for Landmænd nr. 49 og 50, 1957. Sammensteds gives en oversigt over sygdommens udbredelse, baseret på undersøgelser af 528 kålroemarker.

I indeværende år har man i løbet af efteråret fra Statens plantepatologiske Forsøg undersøgt i alt 354 kålroemarker, og man har ved denne undersøgelse lagt vægt på at gennemgå områder, der ikke tidligere har været efterset.

Af sådanne nye områder med angreb af gulmosaik kan nævnes Bornholm (en enkelt mark), Vendsyssel (en enkelt mark), Thy, Mors og Salling (adskillige marker) og Vestjylland (enkelte marker).

Adskillige af de tidligere undersøgte områder blev også efterset, og stort set optrådte sygdommen her på samme måde som i 1957, d. v. s. at langt de værste angreb forekom på Horsens-Dagnæs-egnen, hvor angrebsprocenterne i alle marker var høje; ja, i flere tilfælde var over 50 pct. af planterne i de pågældende marker angrebet. — Af alle undersøgte marker i hele landet var 53 pct. angrebet, men i langt de fleste tilfælde var der kun tale om få angrebne planter i hver mark.

Hvor stor udbyttenedgang gulmosaik kan forvolde vides endnu ikke, men udbytteforsøg til belysning af dette spørgsmål er iværksat.

Sygdommen overføres ved mekanisk saftsmitte (med redskaber o. l.) og

Gulmosaik hos kålroer (fot. F.H.).

endvidere ved hjælp af insekter med bidende munddele — først og fremmest jordlopper.

En effektiv bekæmpelse af jordlopper og andre biller er derfor medvirkende til at hindre stærk udbredelse af gulmosaik.

H. Rønde Kristensen.

HUNDEGRÆS-MOSAIKSYGE

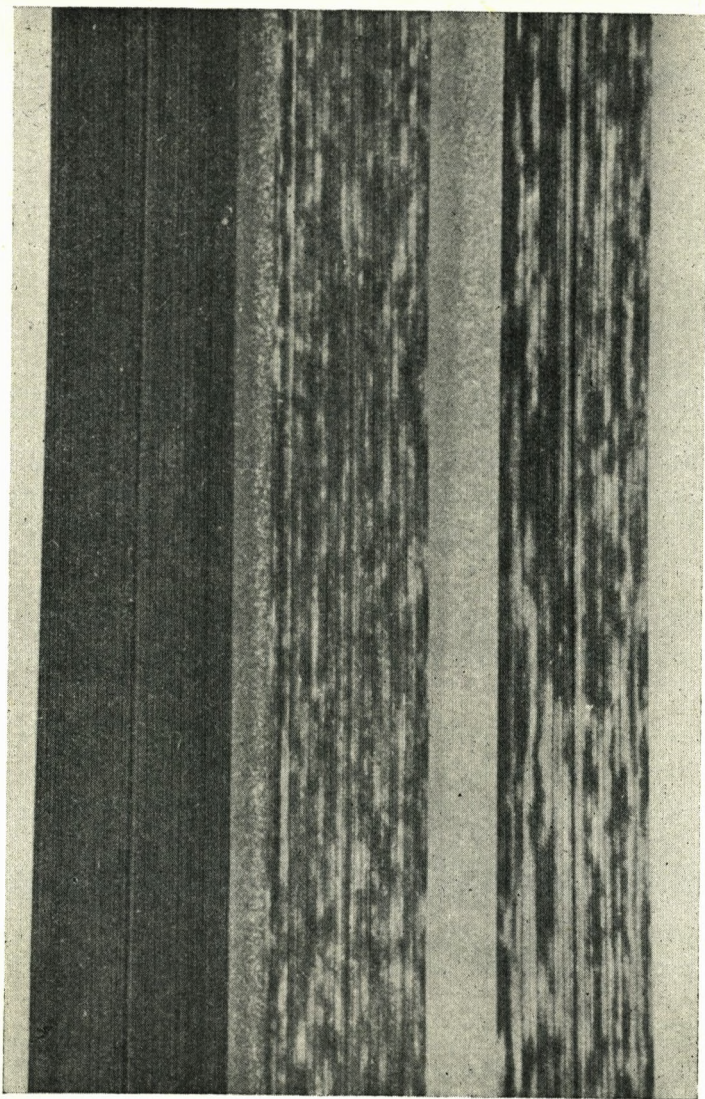
I maj måned 1957 fandt man for første gang her i landet, nemlig på Bregentved-egnen, angreb af hundegræs-mosaiksyge (se Månedsoversigt over plantesygdomme, maj 1957).

Sygdommen blev i 1950 første gang beskrevet fra England. Den er i Europa, foruden i Danmark, siden fundet i Frankrig, Holland, Tyskland og Sverige.

Her i landet er sygdommen i år fundet på i alt 7 lokaliteter, deraf 5 på Haslev-egnen, 1 i Nordsjælland (Søllerød-Nærum) og 1 på Fyn (Kullerup).

I alle tilfælde var der kun tale om få angrebne planter, og alle lokaliteter, hvor sygdommen blev fundet, var i egne med hundegræs-frøavl.

H. Rønde Kristensen.

Hundegræs-mosaiksyge, t.v. sundt blad (fot. M.H.D.).

STIKORDSREGISTER

for månedsoversigter over plantesygdomme nr. 365—371

1958.

	Side		Side
<i>Actinomyces scabies</i> ,		<i>Athalia spinarum</i>	89, 112, 130
se <i>Streptomyces scabies</i>		<i>Atomaria linearis</i>	10, 31, 55
<i>Ageruglens</i> larve	67	Bakteriose, kartoffel	125, 144
<i>Agriotes</i> spp. 11, 37, 66, 99,		Barkvikleren	11
118, 135, 150		Bedefluen .. 31, 55, 88, 112, 129, 147	
<i>Agrotis segetum</i>	67	Bedelus	53, 86, 111, 129
<i>Agrotis</i> spp. 67, 99, 119, 135, 150		Bedemosaik	45
<i>Agrotis tritici</i>	67	Bederust	123, 142
Agurk, dårlig rodhals	26	Bedeskimmel	4, 24, 46, 75
Agurk, dårlige rødder	50	<i>Beta virus 2</i>	45
Agurkesyge	7, 26, 49, 80	<i>Beta virus 4</i> .. 23, 45, 74, 104, 123, 142	
Agurk, nedvisning	109	<i>Bibionidae</i>	29
Aksfusariose	103	<i>Bibio</i> spp.	9
<i>Albugo candida</i>	109	Bladlus, frugttræer og frugtbuske,	
<i>Alternaria dianthi</i>	8	10, 34, 61, 93, 115	
<i>Alternaria linicola</i>	106	Bladpletsvampe, bederoe	142
<i>Alternaria solani</i>	77	Bladpletsyge, engblomme	139
<i>Ametastegia glabrata</i>	132	Bladpletsyge, kartoffel	77
<i>Anthonomus rectirostris</i>	116	Bladpletsyge, lucerne	74
<i>Anthonomus rubi</i>	63	Bladpletsyge, valnød	145
<i>Apamea testacea</i>	9	Bladpletter, agurk	7
<i>Aphelenchoides ritzema-bosi</i> ,		Bladpletter, Cox's Orange	49
<i>Peperomia</i>	35	Bladrandbiller	30, 129
<i>Aphelenchoides</i> spp., jordbær	36	Bladrullesyge	46, 75
<i>Aphididae</i>	10, 34, 61, 93, 115	Bladtæger	53, 99
<i>Aphis crataegella</i>	34	Bladål, <i>Peperomia</i>	35
<i>Aphis fabae</i>	53, 86, 111, 129	<i>Blitophaga opaca</i>	30, 54
<i>Apion</i> spp.	129	Blodlusen	61, 94, 116, 132, 148
<i>Argyresthia conjugella</i>	133	Blommebladlusen	62, 94
<i>Argyresthia ephippiella</i>	35	Blommehvepsen	62
<i>Arvicola agrestis</i>	12	Blommepunge	49
<i>Ascochyta imperfecta</i>	22, 74		

	Side		Side
Blommevikleren	116, 133	<i>Cladosporium fulvum</i>	80
Bløde skaller, valnød	145	<i>Claviceps purpurea</i>	73, 122
Borforgiftning, byg	21	<i>Cneorrhinus plagiatus</i>	39, 67
Borforgiftning, kartoffel	105	<i>Cnephasia spp.</i>	67
Borforgiftning, korsblomstrede ...	24	<i>Colletotrichum trifolii</i>	74
Bormangel, bederoer	123, 142	Coloradobillen	61, 93
Bormangel, kålroe	142	<i>Contarinia nasturtii</i> ...	59, 90, 113
Bormangel, valmue	47		131, 147
<i>Botrytis cinerea</i> , bægplanter	104	<i>Contarinia pyrivora</i>	62
<i>Botrytis cinerea</i> , jordbær	50	<i>Contarinia tritici</i>	52, 84, 111
<i>Botrytis cinerea</i> , raps	75	<i>Corticium fusiforme</i>	110
<i>Botrytis cinerea</i> , spindhør	106	<i>Corticium solani</i> , bederoe	105
<i>Botrytis narcissicola</i>	26	<i>Corticium solani</i> , kartoffel ...	46, 106
Brakfluen	9	<i>Corticium solani</i> , korn	103
Brand, rød svingel	44	<i>Corynebacterium rathayi</i>	44
<i>Brassica virus 1</i>	105, 123	<i>Crepidodera ferruginea</i>	29
<i>Brevicoryne brassicae</i> ...	88, 112, 130	<i>Cronartium ribicola</i>	107
Brune rødde, jordbær	50	Curculionidae	9
<i>Bryobia praetiosa</i>	35	<i>Cylindrocarpon mali</i>	79
Bygfluen	29		
Byggets bladpletsyge	73	<i>Dasyneura brassicae</i>	60, 90
Byggets stribesyge	44	Dahlia-mosaik	146
Bægersvamp, se kløverens knold- bægersvamp		<i>Depressaria sp.</i>	61
Bælteskurv	142	<i>Didymella applanata</i>	79, 146
Bøgeloppen	62	<i>Diplocarpon rosae</i> ...	13, 81, 109,
			128, 146
<i>Capsidae</i>	53, 99	<i>Diplodina citrullina</i>	7, 26, 49, 80
<i>Carpocapsa pomonella</i> ...	95, 116,	<i>Diplodina lycopersici</i>	25
	133, 149	<i>Ditylenchus dipsaci</i> , bægplanter,	
<i>Cassida nebulosa</i> og <i>C. nobilis</i>			9, 29, 53, 85, 111, 129
	55, 88	<i>Doralis pomi</i>	61, 93, 115
<i>Cephus pygmaeus</i>	83	Drivning, blomsterløg	8
<i>Cercospora herpotrichoides</i>		Døde grene, solbær	49
	44, 73, 103		
<i>Ceutorrhynchus assimilis</i>	34, 58	<i>Entomosporium maculatum</i>	107
<i>Ceutorrhynchus pleurostigma</i>	10	<i>Eriocampoides limacina</i>	116
<i>Cheimatobia brumata</i>	11, 35	<i>Eriophyes pyri</i>	35
<i>Chlorops taeniopus</i>	29	<i>Eriosoma lanigerum</i>	61, 94,
Chokoladeplet, narcis	50		116, 132, 148
<i>Chortophila brassicae</i>	60, 91,	<i>Erwinia atroseptica</i>	47, 77
	114, 132, 147	<i>Erysiphe graminis</i>	3, 44, 72
<i>Chortophila cilicrura</i>	68	<i>Eurydema oleracea</i>	88
<i>Chortophila floralis</i> 92, 114, 132, 147			
<i>Chortophila trichodactyla</i>	68	Ferskenblæresyge	49
		Ferskenlus	54, 87

	Side		Side
Fløjlsplet	80	Gulmosaik, kålroe ...	75, 105, 123, 152
Fodsyge	44	Gulrust	44, 73, 103
Fosformangel, korn og græsser ...	19	Gulspidsyge, korn	43, 102
Fritfluellarver	9, 29, 52, 84, 147	Gåsebiller	66, 99
Frosne rakler, hassel	7	Halmhvepsen	83
Frostmålerlarver	11, 35	„Hankartofler“	6
Frostskade, bederoe	45, 22	Haveuglen	136
Frostskade, bælglplanter	22	Havreål	28, 51, 82
Frostskade, frugttræer og frugt- buske	25	Hekseringe, græsplæner	110
Frostskade, korn	18, 42	<i>Helminthosporium gramineum</i> ...	44
Frostskade, kålroe	24	<i>Helminthosporium teres</i>	73
Frostskade, pryddplanter	26	<i>Heterosporium echinulatum</i>	8
Frostsprængninger, æble	7	<i>Heterodera major</i>	28, 51, 82
Frugttræbladhvepsen	116	<i>Heterodera rostochiensis</i>	92, 115
Frugttræspindemiden	11, 35, 63, 95, 117, 133, 149	<i>Heterodera schachtii</i> 65, 98, 111, 129	
Frøgræsuglens larver	9	<i>Heterodera schachtii</i> var. <i>trifolii</i> .	85
Fusariose, korn	122	Hindbærnsudebiller	63
<i>Fusarium nivale</i>	2, 8	Hindbær-stængelsyge	79, 146
<i>Fusarium</i> spp.	103, 122	Hjerte- og tørforrådnelse	142
<i>Fusicladium cerasi</i>	79	Holdbarhed, spiseløg	7
<i>Fusicladium dendriticum</i> .	25, 48 78, 107, 126 145	Holdbarhed, æble	7
<i>Fusicladium pirinum</i> ...	25, 48, 78 107, 126, 145	<i>Hoplocampa brevis</i>	62
<i>Fusicladium radiosum</i>	50, 128	<i>Hoplocampa fulvicornis</i>	62
Glasråd, kartoffel	6	<i>Hoplocampa testudinea</i>	62
Glimmerbøsser	32, 57	Hormonskade, korn	102
<i>Gloeodes pomigena</i>	126, 145	Hormonskade, raps	5
<i>Gloeosporium ribis</i>	108	Hundegræsbakteriose	44
<i>Gloeosporium</i> spp.	145	Hundegræs-mosaiksyge	154
Goldfodsyge	72, 102	Hvedemyg	52, 84, 111
<i>Grapholitha woeberiana</i>	11	Hvedens brunrust	103
Græssernes meldug	3, 44, 72	Hvedeuglens larve	67
Grå monilia	48	Hvidaks, græs	73
Gråskimmel, bælglplanter	104	Hvide bladspidser, skalotter	80
Gråskimmel, jordbær	50	Hvidrust	109
Gråskimmel, raps	75	Hyacinth-mosaiksyge	26
Gråskimmel, spindhør	106	<i>Hyalopterus pruni</i>	62, 94
Gule blade, bederoer	104, 123	<i>Hydroecia micacea</i>	100
Gulerodsbladloppen	63, 96, 117	<i>Hylemyia antiqua</i> ...	64, 97, 118, 135
Gulerodsfluen ...	64, 97, 117, 134, 150	<i>Hylemyia coarctata</i>	9
Gul monilia	126	<i>Hyponomeuta</i> sp.	64
		Hårmyglarver	9, 29
		Indvendige rustpletter, kartoffel .	6
		Ingrid Marie, revner omkring blomsten	127

	Side		Side
Jordbærål	36	Kålsommerfugle	89, 113, 131
Jordloppelarver	29	Kålthrips	10, 36, 65
Jordlopper	33, 58	Kåltægen	88
		Kåluglen	136
Kaliummangel, bælplanter	45	<i>Laspeyresia funebrana</i>	116, 133
Kaliummangel, korn og græsser ..	19	<i>Leptinotarsa decemlineata</i>	61, 93
Kaliummangel, kartoffel	75	Ligusterbladlus	98
Kalktrang, korn	21, 42	Lucernegnaveren	86
Kartoffelborenen	100	Lucernens stængelpletsvamp	74
Kartoffelbrok	143	Lucernens vækst	22
Kartoffel-rodiltsvamp	46, 106	Lupinfluen	68
Kartoffelskimmel ...	76, 105, 124, 143	Lyspletsyge, bederoe	23, 45
Kartoffelskimmel, tomat	109, 127	Lyspletsyge, kartoffel	75
Kartoffelskurv	77, 124, 143	Lyspletsyge, korn	3, 20, 42
Kartoffelål	92, 115	Lyspletsyge, korsblomstrede	46
Kirsebærbladlusen	62, 94	Løgfluen	64, 97, 118, 135
Kirsebærmøl	35		
Kirsebærskurv	79	<i>Macrosiphum pisi</i>	85
Kirsebærsnudebillen	116	Magnesiummangel, bederoe ..	104, 122
Kløverens knoldbæger- svamp	3, 45, 122, 142	<i>Mamestra brassicae</i>	136
Kløvergnaverens larve	53	<i>Mamestra oleracea</i>	136
Kløverskimmel	22, 45	Manganmangel, korn	3, 20, 42
Kløversnudebiller	129	Manganmangel, korsblomstrede ..	46
Knoporme	67, 99, 119, 135, 150	Manganmangel, bederoe	23, 45
Knopviklerlarver	11, 35, 133, 149	Manganmangel, kartoffel	75
Knækkefodsyge	73, 103	Markmus	12
Kobbermangel, korn	43, 102	Marmorering	142
Korn-jordloppen	29	<i>Marssonina juglandis</i>	145
Kransskimmel	74, 122	<i>Melampsora spp.</i>	127
Krusesygegalmyggen ..	59, 90, 113, 131, 147	Meldrøjer	73, 122
Kuglemider	84	Meldug, græssernes	3, 44, 72
Kuldeskade, bederoer	45	Meldug, jordbær	50, 80
Kuldeskade, frugttræer og frugt- buske	25	Meldug, rose	81, 146
Kuldeskade, korn	18, 42	<i>Meligethes aeneus</i>	32, 57
Kuleskade, kartoffel	5	<i>Meloidogyne sp.</i> , rose	11
Kålbladhvæpsen	89, 112, 130	<i>Melolontha melolontha</i> og <i>M. hippocastani</i>	37, 66, 99, 118, 135, 150
Kålbrok	46, 75, 143	<i>Metatetranychus ulmi</i> ..	11, 35, 63, 95, 117, 133, 149
Kålfluer	60, 91, 114, 132, 147	Mider, <i>Dizygotheca elegantissima</i> ..	135
Kålgallesnudebillen	10	Molybdænmangel, byg og bæl- planter	74
Kållus	88, 112, 130	<i>Monilia fructigena</i>	126
Kålmøl	59, 89, 112, 130, 147		
Kålroemosaisyge	105, 123		

	Side		Side
<i>Monilia laxa</i>	48	<i>Physopus robusta</i>	85
<i>Monilia laxa f. mali</i>	48	<i>Phytonomus nigrirostris</i>	53
<i>Myzodes ligustri</i>	98	<i>Phytonomus variabilis</i>	86
<i>Myzus cerasi</i>	62, 94	<i>Phytophthora cactorum</i>	79, 137
<i>Myzus persicae</i>	54, 87	<i>Phytophthora infestans</i> .	76, 105, 124, 143
Narcis-gråskimmel	26	<i>Phytophthora infestans,</i>	
Narcis-viroser	26	tomat	109, 127
Nattefrost, bederoe	22	<i>Pieris brassicae</i> og <i>P. rapae</i> ...	89, 113, 131
Nattefrost, bælgplanter	22	„Pit-rot“	5
<i>Nectria galligena</i>	107	<i>Plasmodiophora brassicae</i>	46, 75, 143
Nedvisning, frilandsagurk	109	<i>Plutella maculipennis</i>	59, 89, 112, 130, 147
Nedvisning, æble	79	<i>Podosphaera leucotricha</i>	25, 48
Nellike-ringpletsyge	8	Poppelskurv	50, 128
Noctuidae	119, 136	Priksyge	145
Nøgen bygbrand	44	<i>Psila rosae</i>	64, 97, 117, 134, 150
Oldenborrer	37, 66, 99, 118, 135, 150	<i>Psylla mali</i>	10, 34
<i>Ophiobolus graminis</i>	44, 72, 102	<i>Psylliodes chrysocephalus</i>	10, 33
<i>Orchestes fagi</i>	62	<i>Pteronotus tibessii</i>	62
<i>Oscinis frit</i>	9, 29, 52, 84, 147	<i>Puccinia glumarum</i>	44, 73, 103
<i>Otiorrhynchus singularis</i>	34	<i>Puccinia graminis</i>	44, 122
Overvintring, bederoefrø	4	<i>Puccinia triticulturae</i>	103
Overvintring, bælgplanter	3	<i>Pythium</i> sp., bederoe	23, 45, 74
Overvintring, græsfø	2	<i>Pythium</i> sp., korsblomstrede .	24, 46
Overvintring, korn	2	Pæregalmider	35
Overvintring, korsbl. frømarker .	4	Pæregalmyggen	62
Overvintring i kule, bederoe	4	Pærehvepsen	62
Overvintring i kule, kartoffel	5	Pæreskurv	25, 48, 78, 107, 126, 145
<i>Paratetranychus ununguis</i>	98, 118	<i>Ramularia betae</i>	142
<i>Pediculopsis graminum</i>	84	Rapsjordloppen	10, 33
<i>Pegomya hyoscyami</i> .	31, 55, 88, 112, 129, 147	Revner omkring blomsten, æble	127
Penselskimmel, drivtulipaner	8	<i>Rhizotrogus solstitialis</i>	118
<i>Peronospora arborescens</i>	47	<i>Rhynchosporium secalis</i>	21
<i>Peronospora pisi</i>	22	Rodbrand, bederoe	23, 45, 74
<i>Peronospora schachtii</i> .	4, 24, 46, 75	Rodbrand, korsblomstrede	24, 46
<i>Peronospora trifoliorum</i>	22, 45	Rodbrand, lupin	74
<i>Phoma betae</i>	23, 45, 74, 142	Rodfiltsvamp	106
<i>Phragmidium</i> spp.	128	Rodål, rose	11
<i>Phyllopertha horticola</i>	66, 99	Roegnaveren	39, 67
<i>Phyllosticta trollii</i>	139	Roeål	65, 98, 111, 129
<i>Phyllotreta</i> spp.	33, 58		
<i>Phyllotreta vittula</i>	29		

	Side		Side
Rosenmeldug	81, 146	Spiringsfusariose	142
Rosenrust	128	Stakløse bygaks	102
Rosen-stråleplet 81, 109, 128, 146		Stammebasisråd, æble	79
Rugens stængelbrand	103	Stankelbenlarver	12, 39, 68, 100
Runkelroeillen	10, 31, 55	<i>Stemphylium botryosum</i>	74
Rust, poppel og pil	127	Stendannelse, pære	145
Rynkesyge, kartoffel	76	Stikkelsbældræber	79, 108
Rødt spind, se frugttræspinde-		Stikkelsbærhvepsen	62
miden		Stikkelsbærmiden	35
Rønnebærmøl	133	Stinkbrand	122
		<i>Streptomyces scabies</i> 77, 124, 143	
Sandflugt, korn og græsser	19	Stråleplet, rose	13
St. Hans-oldenborren	118	Stængelål, bælgeplanter 9, 29,	
<i>Sclerotinia trifoliorum</i> 3, 45,		53, 85, 111, 129	
122, 142		<i>Synchytrium endobioticum</i>	143
Selleri-bladpletsyge	108	<i>Syntomaspis varians</i>	11
<i>Septoria apii</i>	108	Syrehvepsen	132
<i>Sitodiplosis mosellana</i> 52, 84, 111			
<i>Sitona</i> spp. 30, 129		<i>Taphrina deformans</i>	49
Skivesvamp	108	<i>Taphrina pruni</i>	49
Skjoldbiller	55, 88	<i>Tenuipalpus</i> sp. 135	
Skrub, æble	127	<i>Thielaviopsis basicola</i>	74
Skulpegalmyggen	60, 90	<i>Thrips angusticeps</i>	10, 36, 65
Skulpesnudebillen	34, 58	<i>Tilletia caries</i>	122
Skurv, kartoffel	77, 124, 143	<i>Tipula paludosa</i> 12, 39, 68, 100	
Skærmlantemøl	61	Tomat, frugtsætning	7, 50
Smælderlarver 11, 37, 66, 99,		Tomatsyge	25
118, 135, 150		Tomat-viroser	8, 26, 50
Snarcorme	64	<i>Tortricidae</i>	11, 35, 133, 149
Sneglebælgens stængelsvamp 22, 74		<i>Trioxa apicalis</i>	63, 96, 117
Sneskimmel, korn og græsser . 2, 8		Trådspirer, kartoffel	6, 24
Snudebillelarver, korn	9	Turnip Yellow Mosaic ... 75, 105,	
Sodplet	126, 145	123, 152	
<i>Solanum virus 1 (X)</i>	76	Uglelarver	119, 136
<i>Solanum virus 2 (Y)</i>	76	<i>Uromyces betae</i>	123, 142
<i>Solanum virus 14</i>	46, 75	<i>Urocystis agropyrii</i>	44
Solbær, døde grene	49	<i>Urocystis occulta</i>	103
Solbær-filtrust	107	<i>Ustilago nuda</i>	44
Sortbensyge	47, 77		
Sortrust	44, 122	Valmueskimmel	47
<i>Sphaerotheca macularis</i>	50, 80	Vandskade, bederoe	22
<i>Sphaerotheca mors-uvæ</i>	79, 108	Vandskade, guleros	106
<i>Sphaerotheca pannosa</i>	81, 146	Vandskade, korn	102
Spindemider, nåletrækulturer 98, 118		<i>Verticillium albo-atrum</i>	74, 122
Spiring, kartoffel	24, 46		

	Side		Side
Viklerlarver	67	Æblemeldug	25, 48
Vildlingsvamp	107	Æble, nedvisning	79
Vinterskade, prydplanter	8	Æbleskurv	25, 48, 78, 107,
Vinterskade, stedsegrønne	8		126, 145
Virusgulsot	23, 45, 74, 104,	Æblevikleren	95, 116, 133, 149
	123, 142, 151	Ærtebladlusen	85
Virus, gladiolus og lathyrus	109	Ærteskimmel	22
Virus, narcis	50	Ærtethrips	85
Virus, tomat	8, 26, 50		
Væltesyge, bederoe	45	Øresnudebiller	34
Vådforrådnelse, kartoffel ...	125, 144		
<i>Yezabura malifolii</i>	61, 93, 115	Ådselbille	30, 54
Æblebladloppen	10, 34		
Æblebladlus, den grønne	61, 93	<i>Illustrationer:</i>	
Æblebladlus, den røde	61, 93	Vanderosion i roemark på Lyø	
Æblehvepsen	62	efter styrtregn	23
Æbleknop-bladlusen	34	<i>Phytophthora cactorum</i> ,	
Æblekræft	79, 107	pære	137, 138
Æblekærnehveps	11	Gulmosaik hos kålroe	153
		Hundegræs-mosaiksyge	155

